

Séria sociálnych letákov od čísla 1. do 52.

S povolením cirk. vrchnosti spišskej

vydáva

Ústredie S. M. B. S. v Ružomberku. 1938.

Ú V O D O M.

Na žiadosť tých, ktorí si to priali, vydávame sériu sociálnych letákov „Za Svetlom“ aj knižne. Úfame tým dobrú službu vykonať nielen sociálnym krúžkom, ale aj tým sociálnym pracovníkom, ktorí nemali možnosti odoberať túto sériu letákov vtedy, keď ona vychádzala. Pri tejto príležitosti čo naj-srdečnejšie „P. Boh zaplať!“ vyslovujeme všetkým spolupracovníkom, ktorí nám vo vydávaní letákov perom, radou na pomoci boli, alebo svoje knihy použiť láskavo dovolili.

V Y D Á V A T E Ľ .

Poznámka. Jednotlivé čísla série „Za Svetlom“ vychádzaly ako príloha Apoštolátu a soc. týždenníka „Naše Novinky“. Tu podávame celú sbierku (52 čísiel) tejto série. Jednotlivé čísla možno aj osobitne dostať, kým zásoba trvá. Z praktických príčin, najmä pre poštové trovy sa obyčajne len hromadne môžu dodávať. 100 kusov 5 K. stojí. Väčšie zásoby sú na sklade najmä z č. 1.—39., kým z ostatných už len obmedzený počet.

Namiesto sociálnych letákov „Za Svetlom“ vychádza teraz soc. týždenník „Naše Novinky“ (N. N.), ktoré vydáva Ústredie SMBS v Ružomberku (Námestie 59.). N. N. sú určené hlavne pre hromadné odobranie, ináč by boli (pre pošt. trovy) prídrahé. Predplatné pri hromadnom odobraní (najmenej 10 ex.) je za 1 ex. na rok 6 K. Vynimečne možno predplatiť na N. N. aj na osobitnú adresu, ale vtedy je predplatné na rok 9 K.

Odporúčame aj ostatné vydania Ústredia SMBS! Takéto sú: **Sociálna knižnica N. N.** Už vyšly 1. č. „Činný Katolík“, 2. č. „Umlčaná encyklika“ (Div. Red.), ďalšie čísla pripravujeme. Cena 1 čísla: 1 K., ľud. vydanie hromadne (najmenej 10 ex.) po 50 hal. „Apoštolát“, mesačník pre duch. obnovu a katol. činnosť. Predplatné na rok pri hromadnom odobraní (aspoň 5 ex.): 3 K., na osobitnú adresu: 4 K. S Apoštolátom sa rozposielajú aj časové letáky ako príloha. Doteraz vyšlo 113 čísiel.

Sbierka časových letákov (od 1.—100. č.) vyšla aj knižne. Cena broš. 10 K., viaz. 15 K.

CENA Sbierky „Za Svetlom“: nesošívane: 3 K., broš.: 5 K., viaz.: 8 K.

SOZNAM

soc. letákov „Za Svetlom“ od č. 1—52.

1. „Ja som svetlo sveta.“ — 2. Či to nevolá do neba? (Soc. hriechy.) — 3. Zmizla spravodlivosť — niet lásky. — 4. Časové lieky. — 5. Záchrana proletariátu — 6. Sú to kresťania? (Obrana mnohohdetných rodín.) — 7. Robotník iná práva. — 8. Koho zastáva Cirkev? — 9. Robotníci, rozmýšľajte. (Ciele komunizmu.) — 10. Čo pomôže robotníctvu? — 11. Slnko sa zatmieva. — 12. Zem sa trasie. — 13. O najväčšom nebezpečenstve. (O komunizme.) — 14. „Slovensko bez dorastu?“ — 15. Ako obstojíme pri súde? — 16. Soc. poslanie Cirkvi. — 17. Pápež a pracujúci ľud. — 18. Kristus a práca. — 19. Nebo na zemi? — 20. Katol. karita. — 21. Drží Cirkev s kapitalistami? — 22. Soc. otázka a Eucharistia. — 23. B. Srdce miluje aj komunistov. — 24. Vymierame. — 25. B. Srdce spolicí aj s komunistami. — 26. Soc. spytovanie svedomia. — 27. Čo so soc. nerovnosťou? — 28. Soc. smýšľanie a cítenie. — 29. Čo je soc. otázka? — 30. Soc. otázka a rodina. — 31. Soc. otázka a štát. — 32. Soc. otázka a Cirkev. — 33. Spravodlivá pláca. — 34. Rodinná pláca. — 35. Soc. význam nedele. — 36. Od komunizmu ku Cirkvi. — 37. Soc. význam farnosti. — 38. Čo je prameň a koniec socializmu? — 39. Nezamestanosť. — 40. Veľmi palčivá otázka. (Mnohohdetné rodiny.) — 41. Za nedeľný odpočinok. — 42. „Za šťastné Slovensko.“ (Podfuk komunistov.) — 43. Nastane komunizmus? — 44. Čo nechce Kristus Kráľ. — 45. Soc. zákony Krista Kráľa. — 46. Kresť. karita. — 47. Posudky o komunizme. — 48. Ústredná karita. — 49. Otázka spravodlivej pláce. — 50. Krajný kapitalizmus. — 51. Pomáhaj ako môžeš! — 52. Nárok na podporu v nezamestnanosti.

Obsah podľa predmetov.

(Číslice označujú číslo letáka, v zátvorkách je udaná prísl. strana letáka. Polotučné čísl. značia, že je to hl. predmet letáka.)

Bezbožníctvo — modlitba za odvrátenie 12 (3). — Boh — ľudstvo potrebuje Boha 22 (2). — Bohatstvo — ku komu sa steká 8 (3). — **Cirkev** — zastáva robotníkov a nie kapitalistov 8; v nej žije a trpí Kristus 11; dáva základ svetu 12; jej sociálne poslanie 16; neodrží s kapitalistami 21; čo učí o rodine 30; — a štát 32; žiada spravodlivú plácu 33; žiada rodinnú plácu 34. — Deti — mnohohdetných rodín vynikajú 14 (4). — **Eucharistia** — a soc. otázka 22. — **Farnosť**: — jej soc. význam 37. — **Kapitalizmus** — jeho hriechy 2; — krajný 50. — **Karita** — kato-

líčka 20, 46; — Ústredná 48. — Kňaz-hrdina (príklad) 44 (3). — **Komunizmus** — je proti záujmom robotníctva 9; i nebezpečenstvom pre civilizáciu 13; — a rodina 30 (3) — a kresťanská vzájomnosť 43; — vecné posudky o ňom 47. — **Komunisti** — a B. Srdce 23, 25. — Kresťania — katolíci — praví a nepraví: 6, 15 — **Kristus** — a kapitalisti 7; — svetlom sveta 1, 11; — a práca 18; — obnoviteľ soc. poriadku 19; — a chudobní 46. — **Kristus Kráľ** — čo nechce? 44; Jeho soc. zákony 45. — Kríza — viď soc. kríza. — **Láska** — kresťanská 20; — sociálna 3. — Lieky — viď sociálne lieky. — Liga mnohohodetných rodín 14. — **Manželstvo** — Jeho rozvrat a rozklad 24 (2). — **Matka** — mnohých detí (hrdinstvo, utrpenie) 6; — robotníčka 34 (2). — Mzda — viď pláca — **Nedela** — jej sociálny význam 35; — a odpočinok 41. — Nevera — neúprimnosť nevercov 36. — **Nezamestnanosť** — vo svetle soc. citenia 39. — Nezamestnaný — a podpora 52 (2). — Obnova viď soc. obnova. — Organizácia viď rob. organizácie. — **Pápež** — a pracujúci ľud 17; — a komunisti 42 (2). — Pijanstvo — boj proti — 46 (3). — **Pláca** — spravodlivá 33; — rodinná 34; — vo svetle soc. encyklik 49. — **Práva** — robotníka 7; — rodiny 30. — **Proletariát** — treba odproletarizovať 5. — „Raj“ na zemi — 19. — „*Rerum novarum*“ 19. — **Robotník** — a pláca 7, 33; — a Kristus 18, 38; — a jeho záujmy 9; — a kapitalizmus 38; — v Rusku 50. — Robotnícke organizácie — ich úlohy 10; — a encykliky 10. — Robotníctvo viď robotn. organizácie. — Rodina — prameň života 30; — a komunizmus 10; — a Cirkev 10. — **Rodiny** — mnohohodetné 6; **Rodinná pláca** 34. — Slovensko — bez dorastu 14; — „šťastné“ 42. — **Socializmus** — jeho prameň a skaza 38; — blud 38. — **Sociálna choroba** 4; — láska a spravodlivosť 4, 27, 28; — obnova 3; — nerovnosť 27, 38; — kríza 22 (2); — smýšľanie a čítanie 28; — spytovanie svedomia 26; — pomery v stredoveku 21; — zákony Krista Kráľa 45. — **Sociálna otázka** — čo je? 29; — a Cirkev 32; — a štát 31; — a rodina 30; dá sa riešiť 17; — a Eucharistia 22. — **Sociálny kútik** — poistenec neplatí lekárovi... 50; invalidný dôchodok 48; deputátnici 46; nárok na odškodnenie úrazu 48; — Spravodlivosť viď sociálna sprav. — B. Srdce — a komunisti 23, 25. — Stalin vraj „boh“ 48. — **Svetlo** — sveta Kristus 1, 11. — **Sviatky** — ich svätenie a soc. význam 41. — **Štát** — a soc. otázka 31; — a Cirkev 32; — a vlastníctvo 43. — Štedrosť 52. — Veľký piatok 11. — **Vlastníctvo** — kresť. pochop 43. — Vymierame 24. — Základné pochopy (sociál. otázky) viď „Naše Novinky“ I. a II. ročn. (skoro každé číslo). — Zamestnávateľia — a robotníci 7. — Zem — jej výživná schopnosť 34. — Žena — a fabričná robota 34. — **Zákony** — sociálne Krista Kráľa 45.

„Lúto
mi je
zástupu“
Mt.15.32.

„Beda
vám
bohatým“
Luk. 6, 24.

„Ja som svetlo sveta!“

„Na počiatku bolo Slovo . . . Všetko skrze Neho sa stalo . . . V Ňom bol život a život bol Svetlo ľuďom. A Svetlo vo tmách svieti a t m y H o n e p o c h o p i l y . . . Bolo Svetlo pravé, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na tento svet. Na svete bolo, a svet skrze Neho bol stvorený, ale svet H o n e p o z n a l . . .“ (Ján, 1.)

Tieto slová napísal sv. Ján evanjelista z vnuknutia Božieho o Kristu Pánovi. Ich smysel a význam dopĺňujú slová Božského Spasiteľa:

„Ja som svetlo sveta; kto mňa nasleduje, nechodí po tme, lež bude mať svetlo života.“ (Ján 8, 12.) *„A toto je súd, že Svetlo prišlo na svet, a ľudia milovali viac tmu, ako Svetlo; lebo ich skutky boli zlé . . . Kto chodí vo dne, nepotkne sa, lebo vidí Svetlo tohoto sveta . . . Ja jako Svetlo prišiel som na svet, aby nikto, kto vo Mňa verí, nezostával vo tme . . .“* (Ján 3, 19; 11, 10; 12, 46.)

Význam slnka.

Naša zem žije zo žiariacej sily slnka. Ono všestranne pôsobí na zem. Jeho lúče budia a udržiujú život. Bez slnka niet života, niet zdravia, niet sily. Čo by predsa chcelo bez slnka žiť, bude slabé, choré, bude iba živorif. Nebude súce pre zdravý vývin, ale čoskoro podľahne smrti.

Na ľudstvo, na jeho duchovný vývin pôsobí Kristus, večné Slovo, ako slnce na vývin telesného života. **Bez Krista niet pre ľudstvo opravdivého života, niet duchovného vývinu a pravého pokroku.** Kde prestane Jeho vplyv, prestane ďalší vývin a čoskoro dostaví sa duchovná smrť. Bez Neho zakrpatie všetko, čo by nadmieru alebo vrchol znamenalo vo výkonoch ľudstva. Bez Neho zvädnú kvety duchovné alebo sa zmenia na klamné a zdanlivé duchovné plody ...

Odbojné stromy.

Vysoký štihlý topoľ prišiel na pyšnú myšlienku. „Bratia, osloví topoľ stromy lesa, vy dobre viete, že celá zem od nás závisí. Od nás závisia nielen zvieratá, ale i ľudia, bez nás nemôžu žiť. My živíme kravu, ovcu, vtákov, včely, my sme centrumom, z nás žije všetko, ba ešte i zem, z ktorej vyrastáme. z našich zhnitých listov dostáva záživnú silu. Len jedna moc je akosi nad nami: je to slnce. No, len zdanlive závisí náš život od neho. Ja som, bratia, presvedčený, že je to len bájka, čo sa o jeho vplyvu vraví: tým nám len strachu chcú nahnať ... Žeby sme my nemohli bez slnca žiť?! To je iba stará, zaostalá bájka... Také niečo veriť nehodí sa na moderné osvietené rastliny...“

Tu topoľ zastal na chvíľku. Niektoré staré duby a bresty šumely odporom, ale mladé stromy prikyvovaly rečníkovi. Nato topoľ znovu pozdvihol svoj hlas a pokračoval: „Dobre viem, že aj medzi rastlinami je strana spiatočníkov, starí tmári, ktorí ešte veria bajkám zašlej doby. Ale ja skladám svoju nádej a dôveru v mladej generácii, v ich láske k neodvislosti. My rastliny musíme konečne odhodiť jarmo slnca. Vtedy nastane nová generácia, voľná slobodná. Hor' sa za slobodu! A ty starý ohňostroji tam hore, koniec tvojmu pántstvu!“ Slova topoľa boli prijaté búrlivým súhlasom, ktorí sa so všetkých strán hlasite ozýval. Mladistvé oduševnenie, ktoré živelne vybuchlo, prehlušilo prejav starých rozumných a vážnych stromov.

„Začneme stávkou proti slnku, pokračoval topoľ. Vo dne zastavíme svoje životné funkcie a preložíme svoju činnosť do tajomnej noci. V noci chceme rásť, v noci kvitnúť, vôňu vydávať a ovocie prinášať. Nepotrebujeme už slnka! Chceme byť už raz slobodní!“

Na druhý deň pozorovali ľudia zvláštne veci. Slnce žiarilo plným leskom, vylievalo svoje oživujúce lúče, ale stromy a kvetiny obrátili svoje hlavičky vzdorovite k nebu. Stromy svesili svoje listie a obrátili slncu chrbát. Večer však otvorili svoje kalichy pestré kvetinky, nafahovali svoje krčky k bleďému mesiacu a mihajúcim hviezdám. Takto to trvalo niekoľko dní.

Po istom čase sa však začali ukazovať zvláštne zjavy na rastlinstve. Obilie ležalo po zemi, predtým sa dvíhalo ku slncu, ale teraz nemalo ho čo do výšky tiahnuť. Rastliny bledly, kvety vadly, listy žlkly, ako na jeseň... Tu nastalo reptanie oproti topoľu. Ale topoľ-poburovač, hoci aj sám mal už zvädnuté listy, dodával novej odvahy všetkým. "Akí ste len smiešni! Či nevidíte, že ste sa stali krásnejšími, sviežejšími, voľnejšími a samostatnejšími, ako ste boli pod nadvládou slnka! Či ste hádam chorí? Ani reči. Ste zjemnení a zošľachtení! Staly ste sa osobnosťami!" Niektoré z ubohých rastlín verily ešte topoľu a opakovaly si, že sú zjemnelé, že sú osobnosti. Väčšina však pretrhla stávkku ešte v pravom čase a obrátila sa k oživujúcemu slnku. — A keď prišla nová jar, stál holý topoľ so svojimi uschnutými konármi uprostred prebúdžajúceho, vtáčim spevom rozveseleného lesa. Jeho hlúpe učenie bolo už dávno zabudnuté. Koldokola vystupovala vôňa obrátených kvetín k starému, oživujúcemu slnku a končiare listnatých stromov klonily sa vďačne ku slnku...

Slnko ľudstva.

Kristus je slnkom duší a ľudského ducha. Duch človeka nevládze ani na poli, ktoré mu je prístupné, vniknúť k podstatnému zrnú životných otázok, ak nedostane svetla od Toho, ktorý je Pravda sama. **Vôľa** človeka bude blúdiť po klamných cestách, ak mu nezasvieti svetlo Toho, ktorý je jediná pravá Cesta. **Srdce** človeka sa nemôže uspokojiť, kým si v Bohu neoddýchne. Boha však nenajde, kým mu duša neožije v žiare Toho, od ktorého vychádza oživujúce svetlo, ktorý je sám Život a preto prameň každého života.

Od tohto oživujúceho svetla nadprirodzeného Slnka, ktorým je pre ľudí Kristus, mnohí sa odvrátili,

lebo počúvali namyslených mudrcov... Preto hrozí ľudstvu skaza, katastrofa, ako tým rastlinám, čo sa daly strhnúť mudrovaním pyšného topola, ak sa len zavčasu neprecítia a neobrátia znovu k Tomu, ktorý je Svetlom sveta a jediným prameňom blaženého života.

Len pri osvecujúcom a oživujúcom svetle učenia Kristovho môže dnešná ľudská spoločnosť najstť znovu, čo jej chýbuje a bez čoho nemôže spokojne a svorne žiť, a to je predovšetkým sociálna

SPRAVODLIVOSŤ A LÁSKA!

Pozn. Sociálna otázka je dnes veľmi páľivá a doliehavá aj so stanoviska mravného a náboženského. Preto začíname s pomocou Božou osobitnú seriu sociálnych letákov vydávať. Názov novej serie bude „Za Svetlom“.

Keďže táto seria letákov vyžaduje značný náklad, pre ktorý nemáme kapitál, tieto **sociálne letáky sa budú len tým posielat**, ktorí si ich skutočne predplatia, t. j. **napred pošlú na ne predplatné**. Rozposielat sa budú mesačne alebo týždenne.

Mesačne (s Apoštolátom) budú sa tieto letáky rozposielat (len tým, ktorí si ich vopred predplatia) alebo po 1 ex. alebo hromadne počnúc od 5 ex. Z expedičných dôvodov budú sa mesačne hromadne len v takom počte rozposielat, ktorý je násobok 5 exemplárov (teda po 10, 15, 20 atď.).

Týždenne sa budú predbežne len tým expedovať, ktorí si výslovne budú žiadať, aby sa im každý týždeň zasielaly. Za normálne predplatné však len **tým môžu byť týždene expedované**, ktorí **budú odoberať hromadne naraz aspoň po 20 ex.** alebo násobok týchto 20 exemplárov (teda 40, 60, 80, atď.). Ináč by sa totižto predplatné pre poštovné trovy značne zvýšilo.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2,50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Či to nevolá do neba?

Akýsi nepokoj a úzkostlivosť zachvátily dnes mnohých ľudí. Sociálne pomery sa stávajú so dňa na deň smutnejšími. *Stávajú sa veci, ktoré do neba volajú o pomstu* a preto hnev Boží a tresty valia sa na ľudskú spoločnosť. Dívame sa na to a stojíme bezradne a nečinne, ako by sa nás to ani netýkalo... Alebo je azda všetko v poriadku?!

Či je to nie dačo do neba volajúce, že kým tak **mnohí** aj bez vlastnej viny nezamestnaní, z práce vypovedaní **hladujú** aj so svojimi rodinami a preto sú zúfalí, najdú sa ľudia, ktorí s bezbožníkmi Starého Zákona hovoria: „**Podťe požívať dobre veci, ktoré sú tu, a užívajte rýchle, čo je stvorené, dokiaľ sme mladí. Drahým vínom a masťami naplňujeme sa a nech nás neminie kvet času. Ovenčujeme sa ružami prv než zvädnú. Nikto z nás nech nebude bez našej rozpustilosti, všade nechajme znaky veselosti.**“ (Múdr. 2, 6.)

Či nevolá o pomstu do neba, ako je šliapaná spravodlivosť do blata? **Vrchy neprávosti** dvíhajú sa až ku rozhnevanému Bohu. „**Beda tým, ktorí utláčajú chudobných, okrádajú vdovy a siroty.**“ Tak hovoril kedysi Izaiáš prorok. Mohol by dnes ináč hovoriť? Nie, iba ešte vážnejšie a ostrejšie!

Či to nevolá do neba, ako sa stáva poctivosť vždy zriedkavejšou a klamstvo častejším? Keby dnes veľký prorok Jeremiáš vstal, zaiste by zopakoval, ba priostřil, čo kedysi napísal: „**Sú v lude mojom bezbožníci, ktorí číhajú ako vtáčnici, a kladú osidlá a pasce, aby chytali mužov. Ako klietka plná vtákov, tak sú ich domy plné lsti, preto vzrástli a zbohatli. Stučneli a stĺstli... Chudobným k spravodlivosti nedopomáhajú.**“ (Jer. 5, 26.)

Či nevolá do neba, ako to ide v mnohých podnikoch. Všelijako, len *nie po kresťansky*. Dávajú tam *hladové platy*. Robotníkov a zamestnancov takrečeno vyžmýkajú ako citrón. *Kapitalisti* nesvedomite *bohatnú*. Robotníci však, najmä tí poctiví (s väčšími rodinami) neraz hladujú.

A takto robia s robotníctvom nielen nesvedomití, kapitalistickí milionári a miliardári, ale aj (vraj „protikapitalistický“) sovietský štát v Rusku. Veď je všetkým dobre známe, že v tom veľa vychvaľovanom boľševickom Rusku sú platy robotníkov tak slabé (v porovnaní s veľkou drahotou), že iba ten si vládze toľko zarobiť, aby mohol slušne žiť, ktorý je stachanovcom. (Stachanovcom byť však znamená robiť, ako hovädo alebo ako stroj, na čo nie každý má sily a od takej neľudskej roboty sa aj ten najsilnejší skôr-neskôr zničí a stane sa večítym žobrákom.) Z takého platu pravda nemožno vyživiť ženu a ešte i deti. (Prečítajte si len leták č. 37. Komunizmus v skutkoch a IV. Ako je dnes v Rusku.) Preto žena musí tiež chodiť do ťažkej roboty, malé deti zas, aby hladom nepomrely alebo doma čosi neporobily, musia dať do detských „jasieľ“, ktoré sú pre takéto deti postavené pri fabrikách. (Na vydržiavanie dietok sťahujú robotníkom z (malého) platu ešte 10% na každé dieťa.) Väčšie deti, čo už vládu niečo robiť, musia tiež pracovať, aby hladom nepomrely. (A u nás nehanbia sa tieto pomery ešte vychvaľovať v novinách: že vraj v Rusku niet nezamestnanosti, lebo ešte aj ženy a deti chodia do roboty a matky vraj nemusia opatrovať svoje detky.)

Keby sa Kristus znovu zjavil na zemi, či by ešte ostrejšie nezopakoval slová, ktoré kedysi povedal: „*Beda vám bohatým, lebo už máte svoje potešenie. Beda vám, ktorí ste nasýtení, lebo budete hladovať. Beda vám, ktorí sa smejete teraz, lebo budete trúchliť a plakať.*“ (Luk. 6, 25.)

Čože hovorí o tom Cirkev?

No nielen od Boha poslaní proroci v Starom Zákone a Kristus Pán zas v Novom Zákone ostro kárali a odsudzovali nespravodlivosti lakomstva a klamstva, ktoré v dnešnom bezbožnom kapitalizme vyvrcholily. Tak robili aj Kristovi učeníci a Jeho Cirkev, ako to ešte v osobitných letákoch obšírnejšie ukážeme. Teraz iba to spomenieme nakrátko, že spomenuté krivdy a vydieranie robotníctva katolícka mravouka rovno medzi najväčšie, do neba volajúce hriechy zaraďuje. Čujme len, čo píše o tom vo svojej od cirk. vrchnosti schválenej praktickej mravouke P. Stork S. J.:

„*Ku týmto (do neba volajúcim) hriechom patria za našich časov zvlášte tieto: Hriechy zamestnávateľov, kto*

ri si robotníka nevážia viac, ako stroj alebo dobytok a nechcú mu dať, čo potrebuje, aby mohol riadne vyživiť seba a svoju rodinu. — Hriechy zámožných tried, ktoré nepoužívajú svojho majetku na dobro chudobných vrstiev ľudskej spoločnosti, ale na to, aby viedly roztopašný život bez vážneho zamestnania. Žijú len seba a svojim chútkam, pre bližného však nemajú srdca.“ (Z duch. života, str. 85.)

Prečože sa Cirkev neozve?

Toto je ten boľavý bod a viac menej otvorená rana nejednej duši, ktorá vidí spomínané krivdy, alebo ich aj na svojej koži skúša. Prečo sa tu Cirkev neozve? Prečo nespraví poriadok s tými nesvedomitými lakomcami a s tými ukrutnými kapitalistami? Nuž, predovšetkým by tieto nie bez príčiny roztrpčené duše nemaly zabúdať, že **Kristus Pán Svoju Cirkev nezaložil na to, aby so zločincami a úžerníkmi „poriadok robila“, ako je to povinnosťou štátnej moci. Pret ani nedostala na to od svojho Zakladateľa prostriedky (svetskú moc).**

Čo sa však toho ozývania týka. To Cirkev od svojho založenia robila a robí tak živým ako písaným slovom v takej miere, ako to spoločenské pomery rozličných dôb vyžadovaly. Keď však výsledky tohoto ozývania neboly vždy zjavné a dostatočné, za to nemožno učenie Cirkvi obviňovať. To je iba novým dôkazom toho, že tí hmotári viac milovali tmu ako svetlo učenia Kristovho. Preto nešli za Svetlom, ale za kniežatom temnosti a jeho mamonizmom.

Kde a ako sa Cirkev ozývala, môžeme sa dočítať v Časových letákoch (č. 65, 66, 68.) ako i v budúcich číslach tejto sociálnej serii. Predbežne spomenieme aspoň **kázne „rádiového kňaza“,** farára Caughlina, ktorý pred 50 miliónovým poslucháčstvom káže do rádia. Jeho **kázne sú ostro namierené proti hriechom liberálnych kapitalistov a zastávajú robotníctvo a chudobu.** Na ukážku aspoň úryvok z jednej kázne, ktorá je

strašná obžaloba kapitalizmu.

Ako nie je dovolené majiteľovi domu zapáliť ho, tak isto majiteľom neslobodno ničiť potraviny. Milióny ľudí nevie, čo

zajtra položiť do úst, státisíce ich umiera hladom a pre biedu pácha samovraždu. No dnešné liberalistické hospodárenie bez Boha, (aby len ceny zvýšilo), páli v Brazílii mesačne 8 miliónov vriec kávy, vo Spoj. Štátoch štvrtročne zabíja 6 miliónov ošipaných nie na pokrm, ale na hnojivo, v Los Angeles denne vylieva do mora 200 tisíc litrov mlieka, aby ceny masla nespádly, zabíja a spaľuje 600 tisíc kráv, v Kalifornii hádže pol druhá miliona pomarančov do mora, v Kanade nechá zhniť 30 tisíc tún pšenice. **Tak hnije za živa liberalizmus, ktorý zrodila francúzska revolúcia v mene rovnosti, slobody a bratstva, a diabol mamony tohoto sveta s uškľabenou tvárou sa díva na túto šialenosť.**

Takéto a podobné bičovanie a verejné káranie hriechov bezbožného kapitalizmu sa, pravda, nijak nepáči nenasytným kapitalistom. Vyhrážajú sa kazateľovi tajne ale i v novinách, že, ak neprestane, umlčia ho aj navždy. Keď ani to nepomohlo, obžalovali ho u jeho biskupa a žiadali, aby mu kázať zakázal. Biskup im však rázne odpovedal: *Dokážte, že Coughlin nekáže pravdu, alebo odstráňte krivdy a hriechy, ktoré kára, a farár Coughlin, ako aj ostatní kňazi prestanú proti vám kázať.*

Avšak nestačí sa len ozývať, myslí si nejedna roztrpčená duša, ale by bolo *treba* aj *niečo robiť za robotníctvo a pomáhať ubiedeným.*

Keďže tu už niet miesta s touto sťažnosťou sa zaoberať, urobíme to v nasledujúcich letákoch. Dovtedy nezabudnite si prečítať vyše spomenuté Časové letáky.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Zmizla spravodlivosť — niet lásky!

A ľudia milovali viac tmu, ako Svetlo.

Všetci cítíme strašný zmätok prítomnosti. S hrôzou pozorujeme, ako sa už aj zavedené masy ľudu bezočive dvíhajú oproti Bohu, pozbavené všetkej ľudskosti . . . Čože ženie masy na tak zúfalý krok, do náručí diablových?! Predovšetkým *mamonizmus a neslýchané sociálne pomery*.

Srdce sa nám sviera a krváca, keď na jednej strane vidíme milióny ľudí hladom a zimou umierať vo svojich biednych brlohoch, a s druhej strany zas počúvame, že v tom istom čase nenasytní kapitalisti ohromné množstvá potravín pália, ničia a do mora hádzu, len aby klesnutie cien a zmenšenie svojich ziskov zamedzili. **Srdce nám zakvíli**, keď vidíme, že pre špinavu a rafinovanú špekuláciu nekresťanského veľkokapitálu, neraz **aj statoční a pracovití ľudia zostávajú bez zamestnania** a tak i bez chleba aj so svojimi rodinami. **Koho by to nebolelo a nepálilo**, keď si pomyslí, že len pri koľko-toľko dobrej vôli a spravodlivosti by to všetko mohlo a muselo ináč byť. **Či nestvoril Boh zem a všetky jej plody, pre všetkých ľudí**, aby všetci našli na nej pribytok a výživu?! Či by teda nepatrilo, aby aj najnižšie vrstvy ľudu mali zdravé byty, výživu a iné životné potreby zaistené?! Či by sa im nemalo umožniť, aby aj ony mohli požívať šľachetné, Bohom dané radosti, krásy tohto sveta ako plody ľudského umu a Božej prírody?! . . .

No, **moderná technika a veda**, odtrhnutá od Boha, miesto toho, aby ľudstvu blaženosť a blahobyt priniesla, stala sa ľudstvu nástrojom vraždiacej nenávisti a príčinou hospodárskej biedy.

Odkiaľže tá bieda?

Odkiaľ tá nenávisť, tá zhubná nemravnosť? Prečo tie plynové bomby, strojný pušky, desive hroziaca bakteriová vojna? . . . A všetko to namiesto lásky, lásky predovšetkým k Bohu a k bližnému, lásky medzi národami a

triedami, medzi manželmi a dieťkami. Lásky, ktorá uznáva, žehná, smieruje, nekonečne blaží a tečie zo Svetla a za Svetlom . . .

Povieš: **pričinou** všetkých tých horkých slz a nevysloviteľnej nenávisti, tých hrozných klatieb, preklínaní a hladného zúfalstva milionov ľudí, **sú tie diabolské plány a machinácie tajnej židovsko-slobodomurárskej svetovlády.** Pod jej vodcovstvom, ako sa ich pohlavári medzi sebou priznávajú, národy zničily vyššie triedy, ktoré boli ich prirodzenou oporou a ich živiteľmi vo svojom vlastnom záujme, keďže blahobyť vyšších tried bol úzko sviazaný s blahobyťou národa. Preto upadly teraz národy do otroctva kapitalistických zbohatlíkov a ich agentov, ktorí im tvrdo sedia na krku a nemilosrdne im vysávajú životné sily. „Hlboko a umele podkopáme, takto znie ich ďalší plán, prameň tvorivej práce kresťanov tým, že **do robotníctva naočkujeme anarchistické idey** a povzbudíme ich požívať alkohol... už **od dávna sa staráme, aby kresťanské kňazstvo,** ktoré by nám mohlo v plánoch prekážať **upadlo do zlého chýru,** tým znemožníme jeho poslanie... aby však kresťania skutočný stav vecí zavčas nespozorovali, budeme to maskovať zdanlivými snahami v prospech robotníckych tried... **budeme sa vydávať za osloboditeľov robotníckych tried...** a privedieme ich k tomu, aby sa pripojili k nášmu vojsku, socialistov, anarchistov a komunistov, ktorým pod maskou sbratrenia poskytneme pomoc svojej svetovej vlády“. „**My máme záujem na degenerovaní kresťanov.** Naša moc spočíva v ich občasnom vyhladovaní. Hlad dáva najväčšiu moc kapitálu nad pracujúcim ľudom. Biedou a z nej vznikajúcou nenávisťou hýbeme davy ľudu, pomocou týchto potom smetieme a odstránime všetkých tých, ktorí prekážajú naše plány...“ Hoci tieto plány a machinácie fanatických nepriateľov kresťanstva a nástrojov kniežata temnosti sa dnes pred našimi očami prevádzajú, predsa sú to skôr dôsledky a následky alebo tresty tej pravej príčiny, ktorá toto nešťastie na ľudstvo priniesla. Kdeže je tá

pravá príčina?

Ľudstvo svedené diabolským mamonizmom a hmotárstvom odvrátilo sa od Krista, stratilo Svetlo a tak upadlo znovu do tmy pohanstva. Človek sa stal neverný Bohu, opustil Bohom daný prirodzený zákon, ktorý spravodlivosť žiada od každého: Od zamestnávateľa proti

robotníkovi a od robotníka oproti zamestnávateľovi; spravodlivosť od jednotlivca oproti spoločnosti a od spoločnosti proti jednotlivcovi.

V tomto je práve tá tragika: Preto že *ľudstvo nechcelo uznať Krista-Boha a Jeho zákon* aj vo verejnom živote, v hospodárstve, na bursách, v bankovníctve, v parlamente, vo škole, na ulici, v obchode, vo športe, vo vede a vo všetkých umeniach, činoch a úmysloch, (hlavnú vinu má na tom liberalizmus!). *preto, že sa ľudstvo odvrátilo od Krista, od slnca večnej Pravdy, stratilo svetlo Jeho učenie, zmizly dve základné čnosti spoločenského šťastia a blahobytu: sociálna spravodlivosť a láska.*

Na ich miesto však dostavila sa od kniežata temnosti rozsievaná a rozduchovaná

vraždiaca nenávisť.

Táto zotročené a zaslepené ľudstvo trhá na dve do krvi sa nenávidiace a medzi sebou na život a na smrť bojujúce skupiny: **Na jednej strane vidíme** hýriacu menšinu ľudstva: **kapitalistických príživníkov**, ktorí majú všetkého dosť a žijú výlučne z dôchodkov, ktoré si nezaslúžili, a ktoré nie sú ovocím ich práce a námahy, ale si ich neľudsky a necitne, všelijakými skrytými alebo i otvorenými podvodmi nahrabali, vytlačili alebo vylúдили z vrecka pracovitého ľudu. **Aby však vyhli**, vzťahujú sa sa nenávisť **hnevu a pomste** rozhorčeného ľudu, **huckajú ho oproti tým vrstvám**, čo sa ešte **Krista pridŕžajú** a Jeho svetlom rozoháňajú tmu, do ktorej sa poblúdené ľudstvo dostalo. Tu je tajný prameň umele vyvolávanej nenávisťi vykorisťovaných a ožobráčených más ľudu, oproti náboženstvu, oproti Cirkvi a jej sluhom. Z týchto našťvaných más skladá sa tá druhá skupina. Sú to **ohromné šiky proletárov** ducha a kladiva, ktorí kľajú dychčiac po pomste, lebo musia hladovať a nenávidia všetko, lebo musia viesť život, ktorý nie je hodný človeka, stvoreného na obraz Boží...

Dá sa ešte pomôcť?

Samozrejme! Ale len týmto spôsobom:

1. *Boh sa musí stať znovu stredobodom nášho života.*
Preto preč s bezbožníctvom!

2. *Kristus-Kráľ musí byť znovu uznaný za vodcu a hlavu v rodine, v obci a v štáte, v celom hospodárskom a duchovnom spolunažívaní ľudskej spoločnosti. Preto preč s liberalizmom a marxizmom, lebo liberalizmus zrodil nenásytný kapitalizmus a marxizmus je jeho tajným spojencom.*

Uskutočnenie tohoto programu musí každý na sebe začať!! A tak svojim príkladom aj iným ukazovať cestu ku prameňu svetla a blaženého, na spravodlivosti založeného, spoločenského života.

Ak ľudstvo znovu uzná Boha, ožije aj *sociálna spravodlivosť!* A so sociálnou spravodlivosťou *oslávi svoj triumf aj sociálna láska.* Sociálna spravodlivosť a sociálna láska sú však tie základné čnosti, ktoré nielen cestu k Bohu ukazujú, preto že svietia a blažia, ale i náš zemský život tak upravujú, ako sa to na ľudí a na dielky Božie sluší. — Boh — spravodlivosť — láska! Toto sú základy blaženej budúcnosti ľudskej spoločnosti. Pomocou týchto základov uskutoční sa *najväčšia túžba všetkých kmeňov a národov: Kristus bude Kráľom ľudskej spoločnosti!*

Bože! My chceme byť ľudia! Utiš našu túžbu po večnosti!

DAJ NÁM SPRAVODLIVOSTI!

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Časové lieky.

(Najmä v čase zimnej biedy.)

Sociálna choroba.

Ludstvo je choré. Ťažko choré. Pálčivá horúčka mu prechádza útrokami. Horúčka je: **sociálna nenávisť**. Nenávisť malých oproti veľkým a veľkých oproti malým. Nenávisť chudých oproti tučným a tučných oproti chudým. Nenávisť plačúcich oproti smejúcim sa a smejúcich sa oproti plačúcim. Táto horúčka sociálnej nenávisti nie je všade a u všetkých rovnako silná. Nie všade sa ukazujú blízke príznaky revolúčných otrasov, tieto smrteľné kŕče ľudskej spoločnosti. Ale niet svetadiela, niet krajiny a národa, kde by teplomer neukazoval istý stupeň tejto chytľavej a nákazlivej horúčky.

Horúčka sa stupňuje.

Je v prírode veci, že horúčka sociálnej nenávisti vtedy stúpa, keď teplota vzduchu klesá, keď chudobní mrznú. K vrcholu kritického bodu dochádza obyčajne v zime. Preto zimná bieda a zimná ľahostajnosť alebo necitnosť môžu sa stať dnes osudnými pre ľudskú spoločnosť. Človek, ktorý hladuje a mrzne, je veľmi prístupný chorobe a preto sa aj ľahko nakazí od bacilov spoločenskej nenávisti. Tieto však dnes platia agenti roznášajú po celom svete. Vysoký stupeň tejto horúčky urobí človeka nebezpečným pre štát a pre spoločnosť. Podobá sa šialenému, ktorý s horiacou faklou behá v sklade výbušných prachov a plynov. Vládne opatrenia tu nepostačia. Tieto majú skôr ráz vonkajšej operácie alebo amputácie, ale nevnikajú do vnútra, nepomáhajú chorému organizmu, neliečia chorobu od koreňa. Obyčajne nepoznajú, ba ani neskúmajú, kde je

Pravá príčina choroby.

Toto je však najvážnejšie v celej veci, lebo kto zná príčinu choroby, ten ju môže od koreňa liečiť. Príčinu tejto smrteľnej choroby ľudskej spoločnosti v tom treba hľadať, že jej **chybujú dve základné spo-**

ločenské čnosti: čnosť sociálnej lásky a trpezlivosti. **Sociálna láska** má moc vyliečiť veľkú časť svetovej krízy. **Sociálna trpezlivosť** zas dáva silu zniesť a prekonať tú časť svetovej krízy, ktorá sa nedá zaraz a celkom odstrániť. Jedine Cirkev Kristova, ako duchovná moc, môže tieto prepotrebné čnosti znovu vrátiť ľudstvu a tak ho aj zachrániť pred katastrofou, ktorá mu hrozí.

Prvý krok na to je teda oživiť a **rozdúchať oheň kresťanskej lásky**, ktorej šľachetným ovocím je sociálna dobročinnosť. Táto nielen uznáva **rovnoprávnosť chudobných** na životné potreby **človeka**, ale im ich podľa možnosti aj poskytuje a vymáha.

Myšlienke rovnoprávnosti chudobných sotva kto dal taký radikálny výraz, ako to urobil sv. Jakub vo svojom liste. (Smutné je, že práve tento list bol pred 400 rokmi zavrhnutý od Lutera, a tým bola hoci nevedomky, nebezpečná rana zadaná tejto rovnoprávnosti.) V 2. hlave svojho listu, ktorú možno nazvať iskreným manifestom kresťanského učenia o rovnosti, takto napomína Apoštol:

„Bratia moji! Pri viere v Ježiša Krista, Pána nášho osláveného, neberte ohľad na osoby. Lebo keby prišiel do vášho shromaždenia muž so zlatým prsteňom, v skvôstnom rúchu, a vošiel by i chudobný v špinavom odeve, a hľadeli by ste na toho, ktorý je oblečený do skvostného rúcha, a riekli by ste mu: Ty si sadni sem pohodlne; ale chudobnému by ste riekli: Ty stoj tam, alebo si sadni dolu na podnožku mojich nôh: či by ste nerobili rozdielu medzi sebou a neboli sudcami s nepravými zásadami? Počúvajte bratia moji najmilejší! Či Boh nevyvolil chudobných na tomto svete za bohatých vo viere a za dedičov kráľovstva, ktoré prisľúbil Boh tým, ktorí ho milujú? Ale vy ste zneuctili chudobného.“ (2, 1—7.)

To je to nové, radikálne, neslýchané, skoro by sme povedali revolučné, s čím kresťanstvo vystúpilo pred dvojtriedne chápanie spoločnosti starého pohanstva: V Cirkvi **nebolo pánov a otrokov**, **nebolo občanov prvej a druhej triedy**, ani privilegovaných ani proletárov, ale boli **len bratia a sestry**. Preto v

Cirkvi neboly dvojaké práva a povinnosti. Nebolo iné evanjelium a mravouka pre vyšších stotisíc a iné pre obyčajný ľud. Kresťanstvo síce vždycky energicky prízvukovalo rozdiel stavov a nutnosť nadvážnosti, lebo kresťanstvo verí v stavovské členenie ľudskej spoločnosti, ale vždy s tou istou rozhodnosťou prízvukovalo aj osobnú rovnocennosť nemajetného a majetného. To je sociálne učenie Cirkvi. To bola dlhý čas, kým živá viera prekvitala, aj kresťanská prax. Natoľko, že pohania ukazovali na kresťanov a hovorili: „Pozrite, ako sa milujú.“ Toto však diabol duch nenávisti a závesti nijako nemohol znášať a preto

nepriateľ ľudského pokolenia

všelijako podkopával v ľudoch vieru a spoločnú lásku, hlavne zatlačovaním cirkevného vplyvu na verejný život. Túto svoju pekelnú prácu zakrýval pod zvučné meno liberalizmu. Tomuto môže predovšetkým ďakovať, že dnes pod kapitalisticko-socialistickým kepienkom znovu vystrčilo hlavu staré pohanské učenie o dvoch triedach ľudí a s nim po dlhšom napätí a vzájomnej nedôvere vrátila sa aj stará, pohanská, po krvi dychtiaca triedna nenávisť. Nestalo sa to razom. Najprv len začaly chladnúť srdcia a to v takej miere v akej sa odvracali od Slnca ľudských sŕdc a duší, od Krista. Koniec tohoto odklonu ľudstva od Krista bol, že svetový teplomer klesnul na nulu. Preto je už ozaj sŕchovaný čas, aby nastal obrat, ak sa nechceme dožiť katastrofy, lebo

ľudstvo potrebuje Slnka.

Veľmi sa mýlia, ktorí sa nazdávajú, že duchovnú svetovú teplotu môžu zvýšiť číro hmotnými prostriedkami: chlebom, uhlím, odevom. Veď tieto prostriedky tiež predpokladajú oživujúce a zohrievajúce lúče nadprirodzeného Slnka: Krista. Len v žiary Jeho milujúceho Srdca môže vzniknúť a prekvitať tá všeobecná bratská láska, ktorá zaženie mravnú zimu a skutkami milosrdenstva zahojí rany triednej nenávisti.

Aj druhú chorobu treba liečiť.

Nesmieme však zabúdať, že v dnešnom svetovom poriadku, (ktorý je následkom dedičného hriechu), nikdy sa nepodarí ani najlepšou sociálnou politikou a kresťanstvom založiť nový raj, v ktorom by nebolo viac bolesti. Útrapy života zemského dajú sa zmierniť, ale nedajú sa nikdy celkom odstrániť.“ Chudobných budete mať vždy u seba“ (Ján 12, 8.), hovorí Ten, ktorého oko preniklo všetky budúce vývoje. Proti tejto biede zemského života, ktorá pri všetkej dobrej vôli a námahe ľudstva zostane, nepomôže nijaká iná veda, ako čnosť kresťanskej trpezlivosti.

Práve ten sv. Jakub apoštol, ktorý tak dôrazne prízvukuje rovnoprávnosť chudobných, ktorý náboženstvo bez milosrdenstva za „mŕtve“ vyhlasuje, ktorý zahrnel do svedomia boháčov, keď im vytýkal ich do neba volajúce hriechy, tento apoštol vyžaduje aj od chudobných trpezlivosť ako stavovskú čnosť, keď hovorí: „**Trpezliví buďte, bratia, až do príchodu Pánovho... Ako roľníci, čakajte na vašu jeseň! Posilnite svoje srdcia! Nevzdychajte jeden proti druhému! Hľa, sudca stojí pred dvermi!**“ (5, 7.)

Učenie Cirkvi Kristovej

má teda lieky aj na odstránenie dnešnej nebezpečnej spoločenskej choroby triednej nenávisť. A to tým, že sa chudobných zastáva ich rovnocennosť a s ňou súvisiace ľudské práva im zaisťuje v tej najvznešenejšej podobe všeobecnej bratskej lásky. Smutný následok hriechu, ľudskú biedu, zas hojí balzomom sv. trpezlivosti, ktorý vo svetle Božskej prozreteľnosti svetlo, v pohľade na Ukrižovaného zas silu a radosť prináša do tmavej noci zemskej biedy.

Cirkev Kristova bojovala, bojuje a bude bojovať vždy za sociálnu spravodlivosť, ale i do tých čias, kým sa sociálne pomery zlepšia, dáva nám tie najlepšie lieky oproti rakovine našej doby: triednej nenávisťi; a týmito sú:

SOCIÁLNA LÁSKA A TRPEZLIVOSŤ!

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBŠ, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme

„Lúto
mi je
zástupu“
Mt. 15, 32.

„Beda
vám
bohatým“
Luk. 6, 24

Záchrana proletariátu

Ani jeden rozmýšľajúci človek nemôže dnes pochybovať, že „záchrana proletariátu (chudobnej triedy) je otázkou nášho národa, ba všetkých národov celého sveta a celej ľudskej spoločnosti.

Ako za časov Kristových miliony ľudí volalo po Spasiteľovi, aby ich vyviedol **z noci na svetlo**, z otroctva na slobodu, z chudoby a biedy k človeka hodnému a šťastnému živobytiu, tak teraz **volajú**, ba kričia ohromným hlasom miliony ľudí **po svetle**, slobode a šťastí.

O tomto predmete sa dnes tak mnoho píše a hovorí, že sa v mnohých kruhoch už ani nepokladá za vážny a tragický; už sa na to navykli. To je veľká chyba. Mnohí ľudia by si mali túto otázku denne, ba každú hodinu klásť pred oči, no nevšimnú si jej a spokojným svedomím prechádzajú nad ňou k dennému poriadku. Či je to nie

hrozná zaslepenosť!

Veď je táto otázka dnes rozhodujúca, od jej 100 percentného riešenia závisia osudy národov a osud ľudstva. Môžu sa hranice štátov čo ako strážiť a opevniť. Môžeme sa ozbrojiť tou najmodernejšou muníciou, celkom novými, doteraz ešte nikdy nepoužitými jedovatými plynmi, čo by mali neslýchanú ničiacu silu. Náš osud je predsa spečatený. Európa sa

v chaos rozplynie a kresťanská kultúra zmizne, keď sa v poslednej minúte nepodarí **premôcť pohansko-kapitalistické smýšľanie** väčšiny našich podnikateľov a majetných ľudí, ak sa nepodarí zlomiť moc od našich biskupov „bezbožným a krutým“ nazvaného **kapitalizmu** a **vyslobodiť proletariát**, t. j. umožniť mu človeka dôstojné živobytie. Alebo či sa kresťan-katolík môže necitne a nečinne prizerať na tie

neudržateľné sociálne pomery!

To že jedni z občanov v bohatstve sa rozplývajú, kým druhí od chudoby len-len že nezhnú; že jedni ako polbohovia sedia na trónoch mamony a rozkazujú, kým druhí ako ich mzdou sputnaní otroci žobrujú o zárobok a musia sa dať vyflaskať ako školské deti, keď nechcú ostať bez práce; konečne že jedni majú prebytok peňazí a majetku, ktoré škaredo zneužívajú; hýria a hodujú, kým deti druhých nadarmo volajú po chlebe. Tó sú neudržateľné pomery, ktoré za krátky čas nevyhnutne prinesú na spoločnosť katastrofu.

Ako odvrátiť katastrofu?

Zbraňou sa táto katastrofa zažehnať nedá. Pred dobrými sto rokmi európske mocnosti premohly vojenskú silu Francúzov, ale nevládaly zadržať z Francúzska idúce revolučné prúdy a bezbožné idey „osvietencov“ a liberálov. V dnešnom rozhodnom boji o zachránenie kresťanskej západnej kultúry nezáleží na sile vonkajších prostriedkov a na opevnení hraníc, ale na upokojení robotného ľudu v rámci štátu, na jeho dôstojnom včlenení do hospodárskeho poriadku, na upevnení základu robotníckych rodín, ktoré sú plodnými buňkami štátu, na ich bohatej a usilovnej spolupráci v štáte.

Či túto pravdu nevyslovil **pápež Pius XI.** v encyklike „Quadragesimo anno“, keď **povedal**: „Nech si nik nemyslí, žeby bolo možné verejný poriadok, pokoj spoločnosti ľudskej proti revolucionárom účin-

ne brániť, keď sa táto požiadavka (zachránenia proletariátu) mužsky a bez akéhokoľvek otáľania nepostaví a neprevedie.

Teda bezodkladne! Ohnivé more v Španielsku, krvavé jatky, ktoré tam prevádzajú ľudia bez ľudského citu, smrteľný chrapot tisícich bolestne mučených nevinných ľudí, to je neslýchane vážnym potvrdením týchto pápežových slov. Preto **všetci ľudia dobrej vôle do jedného šiku!** Všetci musíme jednotne hlásať od štátnej moci v Kristovom duchu prevádzané

Sociálne reformy.

Komu je dnes moc sverená, za svoju najvážnejšiu úlohu nech si pokladá sociálnu reformu; z toho, či ju splnil, bude raz musieť veľmi prísny počet vydať. **A reformovať treba od základov.** Jedným-druhým nariadením a zákonom sa veľa nedocieli.

Keby bol posledný španielsky kráľ Alfonz XIII. po tých slovách, ktoré z príležitosti svetovej výstavy v Barcelone 25. mája 1929. povedal o pozemkovej reforme, aj radikálne sociálne reformy urobil na každom poli, neboly by rozvratné živly tak ľahko rozoštvaly chudobné a utláčané vrstvy španielskeho ľudu. A preto by nebolo ani toľko nevinnej krvi tieklo vo Španielsku.

„Ó, keby si to bol (poznal) pochopil v tento tvoj deň!“ Tieto slová Pánove o Jeruzaleme sa i nás týkajú. Týkajú sa najmä tých, ktorým je sverená moc. Týkajú sa i redaktorov a spisovateľov, ktorí sú napomínajúcim svedomím času, ktorí budú raz volaní na prísnu zodpovednosť. **Ľudstvo prežíva osudné mesiace a roky.** Pred nami leží život a smrť, krása a pustošenie, stavba a búranie, nádherný pôvod a krutý zánik. **Do boja teda,** sociálne smýšľajúci mužovia a ženy! **Za kresťanské sociálne reformy!** Preč s tými, ktorí nesociálne smýšľajú a konajú, ale i s tými, čo iba štvú a huckajú, ktorí „raj“ sľubovali a sľubujú na zemi, skutočne však peklo pripravujú a už aj pripravili ruskému a španielskému národu (viď na pr.

leták „Komunizmus v skutkoch“). **Nesociálni ľudia** práve tak ako nesvedomití židovsko-boľševickí rozvratníci **sú zradcovia ľudu** a musia byť odhalení a znemožnení skôr, ako by bolo neskoro!

Pozor na podpaľáčov!

Obyčajne to tak býva: tí, čo majú požiar na svedomí, zachráni seba a „svoje ovečky“, len čo zbadajú, že plamene sú už nad strechou; tí však, čo sú menej vinovatí alebo i nevinní, zostanú na mieste a tých hodia do ohňa ako vinníkov. Pozrime do Španielska! Úbohí kňazi, úbohé mníšky! Žili životom činej lásky, všetko obetovali, rodinu, slobodu, zemské radosti a teraz sa stali obeťami zverských tvorov, na nich vylievajú svoju už od desaťročia zdržovanú zúrivosť. Tí však, čo sú ozaj vinní, pijavice zatročeného proletariátu, nenásytí kapitalisti sú v bezpečnosti.

Preto **preč s nesociálnymi ľuďmi**, kým je na to čas! Kto robotníka utláča, kto sa na nich nespravodlivým spôsobom obohacuje, kto pre robotníka nemá srdce, kto je k nim surový a ukrutný, kto chladnokrvne prepúšťa z práce otcov rodín, hľadá jedine na to, aby mal čo najväčší zisk, toho treba všetkými prostriedkami, ktoré má štát po ruke, prinútiť, aby sa z toho zodpovedal. **Pud sebazáchrany štátu vyžaduje neúprosnú prísnosť** oproti **nepriateľom robotníctva**, lebo sú to vlastizradcovia. Láska k vlasti a k národu, ale hlavne **láska Kristova nás núti rozhodne** previesť požiadavku pápežovu: „**Odproletarizovať robotníctvo**“, t. j. dať mu, čo mu ako človekovi a v Kristu bratovi podľa spravodlivosti a lásky patrí.

Lebo záchrana proletariátu je záchranou ľudskej spoločnosti.

S povolením cirkevnej vrchnosti spis. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok. Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Sú to kresťania?

Sú to katolíci? Majú tí ešte pochop o mravnom rodinnom živote, ktorí nielenže azda sami hriešnym spôsobom prekrážajú rodinné požehnanie, ale akosi krivým okom zazerajú na tých, čo nenasledujú ich mravy. Ba rovno ubližujú alebo aspoň **na posmech obracajú** takých manželov a najmä **matky**, čo mravný život vedú. Ubližujú im preto, že sa pred požehnaním Božím hriešnym spôsobom nebránia. Posmievať sa im, že ochotne prinášajú aj najväčšie obety, **aby všetky svoje detky** pre Boha a národ **statočne vychovaly.**

To je luxus.

Jedna matka má 8 detí, jej manžel slúži u súseda, ktorý má veľké gazdovstvo. Pani urodzená, ináč „dobrá katolíčka“, často robí výčitky tej bohabojej a statočnej matke, prečo má vraj toľko detí, veď je to luxus. „Či ma to nemá zabolet?“ — žaluje sa táto sužovaná matka, pričom sa jej slzy z očí lejú.

„Či si aj ty ešte taká hlúpa?“ Fabrická robotníčka je v tom stave, keď sa nábožné matky so zvláštnou pobožnosťou modlievajú: „ktorého si Panno pri návšteve Alžbety v živote nosila.“ Žaluje sa, že už sama nevie, čo má robiť. Lebo skoro od každého, čo vo fabrike popri nej prejde, či je to chlapčisko, či dievka, chlap alebo, a to je to najsmutnejšie, aj žena, stále musí počúvať: „Aj ty si ešte taká hlúpa...!“

Nemá vraj „dostatočnej vzdelanosti“. Takto opísala akási „štátotvorná“ organizácia istého svojho člena, lebo jeho žena vraj za dva roky dve detky mala.

Ak nebudete mať deti.

Istý inteligent vyprával svojmu známemu, že keď sa uchádzal o ruku svojej ženy, jej rodičia mu povedali, že mu ju dajú, ale len pod tou podmienkou, ak nebudú mať deti. A to bola tiež „kresťanská“ a to veľmi „vlastenecká“ rodina. V inej rodine zas mužová **matka**, stáva sa **nástrojom zlého ducha**,

lebo stálymi výčitkami, šomraním, ba i nadávkami **robí medzi mladými manželmi nepokoj a peklo**, len preto, že mladí manželia žijú mravne a majú už viac detí.

A kto by nepočul deň po deň o prípadoch, **ako sa stáva mladým a bohabojným manželom neznesiteľný pobyt** v tom alebo onom byte — a to u „katolíckych“ domácich pánov a paní, **len preto že majú malé deti**. Ba to býva neraz i netajenou alebo zle ukrývanou, avšak pravou príčinou vypovedania z bytu. Áno **takto robia**, a opakujeme, nielen novopahanskí pokrokári a neverci, ale i „dobrí“ **katolíci**, ktorí chodievajú nielen na sv. omšu, ale ešte aj ku sv. sviatostiam. (Ba či sa len z toho vyznávajú!) Či je to katolicizmus, je to kresťanstvo, a nie skôr prenasledovanie rodinnej mravnosti a bohabojnosti? Či to tiež nevolá o pomstu do neba: na dietky bohaté rodiny sužovať, vyháňať z bytov, alebo ich nechcieť do bytu prijať len preto, že majú viac dietok?! — Pripojíme

ešte jeden list.

Písala ho matka viac dietok. Poslala ho oduševnenému priekopníkovi hnutia za podporovanie na dietky bohatých rodín. „Vy žiadate sľubujete pomoc pre rodiny, ktoré sú bohaté na dietky. Pripadá mi to, ako výsmech a posmech. Mám 6 malých dietok a muž je bez zamestnania. Bývame v kraji, kde je cudzinecký ruch dosť silný. Ale tu nedostatnú zamestnania ženáči, čo majú famíliu, iba tí, čo sú bez dietok, alebo slobodní.“

Celkom oprávnené a odôvodnené volá spomenutý sociálny pracovník na poplach a po okamžitom zakročení a pomocnej akcii povolaných štátnych a cirkevných činiteľov, v záujme na dietky bohatých rodín, ak sa len nechceme dožiť nevidanej pohromy a srútenia tak mravného ako aj prirodzeného života a vzrastu nášho národa.

Ešte pred touto, povedal by úradnou pomocnou akciou, **musí byť poskytnutá okamžitá** mravná a podľa možnosti a potreby aj hmotná **pomoc** so stránky kresťanskej spoločnosti. **Mravná pomoc** v prejavovaní úprimnej úcty a uznania najmä oproti matkám takýchto rodín; **hmotne** však tým, že pri dávaní prá-

ce a udeľovaní hmotnej podpory alebo iných výhod, vždy prednosť dáme a zvláštnu pozornosť venujeme takým chudobným rodinám, ktoré sú bohaté na dietky. Na túto úctu a zvláštnu priazeň nás nebude treba povzbudzovať, keď si všimneme, aká je

denná úloha matky veľkej rodiny.

Akýsi kopaničiar takto opisuje dennú prácu matky s mnohými dietkami: „Ráno od 3.—5. hod. robota okolo statku. O pol 6. hod. budí dietky, oblieka ich a pomodlí sa s nimi. Popri tom pripravuje pre ne raňajky a dáva im jesť. Do 7. hod. vystrájanie do školy. Od 7.—10. poumýva a poupratuje všetko. Od 10.—12. pripravuje obed a dáva jesť. Od 12.—4. umýva, perie. opravuje šaty pre celú rodinu. Od 4.—6. hod. zase okolo statku. Od 6.—7. hod. pripraví večeru a dáva jesť. Od 7. do pol 8. hod. pomodlí sa s dietkami a uloží ich na odpočinok. Potom do 9. hod. ručné práce: štrikuje, šije. O 9. hod. na odpočinok, ktorý je však často pretrhovaný plačom malých, alebo chorých dieťok, ktoré treba opatřit a uspokojiť. Nie sú tu ešte spomenuté tie každodenné drobné služby a námahy, ktoré iba P. Boh. vidí, spočíta a ocení. Aby sme však aký-taký pochop mali o nich, pripojíme tu ešte iný soznam. Podal ho svojej žene otec viac drobných dieťok. Zastupoval matku za jeden deň, keď tá pre súrnu vec vzdialená bola. Tento

zaujímavý výkaz

obsahoval toto: „106 ráz otváral dvere dietkam, a toľko ráz aj zatváral po nich. Remenčeky a šnúry na topánoch 16 ráz zapnúť alebo zaviazať. Malú „babičku“, ktorá začína chodiť 31 ráz zdvihnúť so zeme; dvojročnému Jurkovi 94 ráz povedať: „nechaj to!“, spor medzi dietkami 16 ráz urovnať, pri krmení maľučkých 28 ráz pomáhať, 15 ráz im dať zapíť, 19 ráz im nosčeky utrieť, na otázky 145 ráz odpovedať, s otázkami 175 ráz byť vyrušovaný; trpezlivosť 47 ráz stratiť a za dietkami bežať dovedna asi 7 kilometrov!“ — Ajhľa to je iba jeden deň z tých sto a sto, hej i tisícov dní. **Tieto matky sú ozaj hrdinské a úctyhodné pracovníčky** vo veľkej rodine dieťok Božích a preto si **zasluhujú veľké uznanie, úprimnú úctu a povďačnú lásku** nielen od svojich mužov a dieťok, ale **od každého poctivého a spravodlivého človeka a tobôž kresťana**. Či je to teda nie tiež **jeden z tých do neba volajúcich hriechov, takéto matky na posmech mať, im ubližovať a ich ťažký, obetavý život ztrpčovať?!**

Keď sú ľudia neraz aj bezcitní a nevšímaví, P. Boh iste odmení a oslávi raz tieto hrdinské obety, ak Mu ich len z lásky k Nemu s trpezlivosťou a dobrým úmyslom prinášaly. No nielen P. Boh, ale aj vážni a rozumní ľudia a všetci verní synovia svojho národa

V Taliansku na pr. sám štát osobitné výhody, podpory a odmeny dáva takým na dietky bohatým rodinám a matkám. Toto žiadajú a súria aj v iných štátoch všetci rozumní sociálni pracovníci, hlavne však biskupi v pastierskych listoch a sám sv. Otec v sociálnej encyklike. O tomto sociálnom hnutí budeme ešte v tejto serii podrobnejšie písať, kde aj príklady uvedieme.

Teraz poukážeme ešte na jeden zaujímavý fakt.

Čím väčšia rodina

tým súcejšie deti. **Dr. Huntington** podrobne skúmal 1700 bývalých žiakov, čo složili skúšku na univerzite v Yale. A čo zistil? **Že najlepšie sa učili, tí čo z väčších rodín pochádzali.** Žiaci, ktorí majú päť, šesť a viac bratov a sestár rozhodne vynikajú nad tými z malých rodín. — **Profesor Lockermann** zas vyšetril pôvod **200 vynikajúcich ľudí** a výsledok jeho skúmania bol, že **150,** teda **75%** **zo všetkých pochádzali z takých rodín, ktoré mali najmenej 5 dietok.**

Teda **veľké, na deti bohaté rodiny sú veľkým požehnaním a dobrodením tak pre jednotlivé národy, ako aj pre ľudstvo vôbec** a preto si zasluhujú nielen úctu, ale aj všestrannú podporu aj so strany štátu a celej spoločnosti.

V čom a ako sa má táto pomoc a podpora javiť a prevádzať, o tom na budúce. Ale už i teraz **vyzývame a prosíme všetkých** v mene Krista-Kráľa a celej sv. Rodiny, **aby rodiny bohaté na dietky** v úctivosti mali a podľa potreby

mravne a hmotne podporovali!

S povolením cirkevnej vrchnosti spis. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Robotník má práva.

„Španielska stena.“

S týmto nápisom priniesly ruské komunistické noviny rúhavý obraz. V strede stojí ohromný Kristus s temnými hroznými očami, aké mal Rasputin. Utišujúc vystiera ruky na občanov. Na ľavej strane je skupina proletárov, úbohých žien, chudých detí, shrbených mužov, vyziablych starcov, ktorí od biedy predčasne zostareli. Ku týmto najbiednejším akoby Kristus Pán toto hovoril: „Blažené vaše trápenia na zemi; lebo dvíhate oči k nebesiam! Tam dostanete nekonečnú odmenu. Preto nebúrte sa proti vašim pánom a zamestnávateľom! Nerobte nič na zlepšenie svojho postavenia, aby ste sebe a svojim deťom lepšiu budúcnosť zaistili. Majte len trpezlivosť, znášajte a trpte všetko. V nebi budete žať večnú blaženosť!“ Na pravej strane — a v tomto je to diabolské rúhanie, — za Kristom stojí bruchatý buržuj, — ktorého zástup pre postavu Pána nevidí — s tučnými prstami, s červenou tvárou a žiadostivými očami. Ťahá proletára za povraz, ktorého slučka ho už hrdúsi.

Týmto obrazom **chcú** potomci vrahov Syna Božieho robotníkom **predstaviť Krista ako ochrancu kapitalistov**, a hlásanie kresťanskej lásky vyhlasujú za „španielsku stenu“, za ktorou sa vraj skrývajú kapitalisti, aby tým nerušenejšie mohli ľud vydierať. Každý vidí, že **je to diabolské znetvorenie a prekrútenie Kristovho učenia** o spravodlivosti a láske. Tento obraz najlepšie dokazuje, po akých prostriedkoch siahajú nesvedomití štváči chudobného ľudu, aby ho naplnili nenávisťou proti náboženstvu Ježiša Krista.

Kto je príčinou tak hroznej potupy?

Úradný orgán Vatikánu „Osservatore Romano“ sa v osobitnom článku zaoberá s týmto prípadom. Otvorene hovorí, že nestačí iba s rozhorčením protestovať oproti tak strašnému potupeniu osoby Kri-

sta Pána so strany nekresťanov, ale kresťania si musia tiež vážne spytovať svedomie, či svojím počínaním aj oni nezavinili toto rúhavé predstavovanie Krista. Treba sa pýtať, či daktorí kresťania svojím praktickým životom nepodporovali túto domnienku nepriateľov a či ju ešte stále neživia; predovšetkým však treba sa pýtať, ako by sa dala táto námietka najlepšie skutkami vyvrátiť. Povedzme si len otvorene: Či nie je pravda, že mnohí, ktorí sa menovali prívržencami Ježišovho učenia a ešte dnes sa menujú, veľmi často Ho zradili? Alebo či sa všetci kresťania skutočne usilujú, aby od Boha žiadaná spravodlivosť a milosrdenstvo panovaly na svete? Či nie je ľžou taká modlitba, ktorej ovocím nie je láska k bližnému? Veď ešte skrze Izaiáša proroka **oznánil Boh**, že bohumilý pôst v tom pozostáva, že sa „**refaze ne-spravodlivosti roztrhajú, rozviažu uzly na jarme, oslobodia utlačení, a odstráni sa akýkoľvek druh otroctva**“. Mnoho je tých, ktorí sa uspokojia dávať almužnu, ale nič nepodujmú, aby skutočne rozbili refaze otroctva. Skôr totižto akoby sa hovorilo o láske, treba sa postarať o to, čo spravodlivosť vyžaduje.

Keď pod slovom „karitas“, poznamenáva Pottier, rozumieme lásku k Bohu, ktorá je nadovšetko, a lásku k sebe zároveň kladieme s láskou k bližnému, ktorej základom je zase len láska k Bohu, tak je to tá láska, ktorá je vyplnením celého zákona, ktorá bližnému najprv to dáva, čo mu patrí podľa spravodlivosti a až potom mu dáva dary. Tu platí slovo Lacordaireovo: „Počiatok každej lásky je spravodlivosť.“ Pracujúci

robotník má právo na mzdu,

ktorá mu umožní slušne živiť nielen seba, ale aj svoju rodinu; **má právo na zdravie a radosť zo života.**

Aj vtedy, keď dostane spravodlivú mzdu, keď pomocou odborovej organizácie stane sa slobodným spolupracovníkom svojho zamestnávateľa, aj vtedy ešte následkom nevykynožiteľnej ľudskej sebeckosti, lenivosti alebo pre prípady choroby

ostane ešte hojné pole aj karitatívnej činnosti na uľavenie ľudských bied, ktoré z tohoto slzavého údolia úplne nikdy nevyzmižnú. Keď tu dobročinná láska v pravom čase príde, bude vždy vítanou. Nesmie však chcieť nahradiť sociálnu spravodlivosť.

Nesmie sa stať, aby ten, čo si spravodlivou robotou slušnú odmenu zaslúžil, bol utisknutý na almužnu dobročinných ľudí. Celkom správne odmietne podporu, almužnu ten robotník, ktorý má nárok na zaslúžený plat, ako odmenu svojej práce.

Hrozné farizejstvo

je sebe nič nechcieť odprieť a potom chudobným hovoriť: „Blahoslavení trpiaci!“ Takéto počínanie je hanebným výsmechom Kristovho učenia, ktorý do neba volá o pomstu. Pravdaže treba utisnutého bližného najprv na Boha upraviť ako na jediný prameň blaženosti; ale je **zločinom použiť evanjelium Ježiša Krista na vykorisťovanie bližného**. Nezabudnime slová Leva XIII.: Keď ponecháme biednych v nezaslúženej núdzi, tí sa od nás s nenávisťou odvrátia. A nás bude musieť zastihnúť kliatba Kristova: „**Beda vám, pretvárační farizeji, ktorí pod zámienkou dlhých modlitieb trávite domy vdôv**“.

Ako bráni Cirkev práva robotníctva?

Čo hovoria o tomto rímski pápeži Lev XIII. a Pius XI.?

„Zamestnávateľia nesmú pokladať robotníkov za otrokov. Je spravodlivé, aby v nich ctili dôstojnosť osoby, ktorá kresťanstvom nadobudla ešte vyššieho stupňa. **Zárobková práca nie je človekovi hanbou, ale čťou,** lebo mu dáva čestnú možnosť, zadovážiť si živobytie. Hanbou a neľudskosťou je, keď sa vykorisťujú ľudia ako nejaký tovar, aby sa z nich docielilo zisku a keď sa v nich cení iba vytrvalosť nervov a telesná sila a keď sa všetko ostatné pokladá za nič. Preto je povinnosťou zamestnávateľov tak zariadiť veci, aby za nijakých okolností nebola robotníkovi odobraná možnosť starať sa o rodinu. Nesmie sa mu ukladať ani viac práce, ako jeho sily zmôžu a neukla-

dať mu práve takú, ktorá je v rozpore s jeho vekom alebo pohlavím. — Medzi najväčšie povinnosti zamestnávateľov patrí **dávať každému, čo mu podľa spravodlivosti patrí**. Keď sa má ustanoviť mzda spravodlivá, treba vziať do ohľadu mnohé okolnosti.“ („Rerum novarum“, n. 16.)

„Prvou zásadou musí byť, **aby sa robotníkovi dostalo mzdy, ktorá postačuje na vydržiavanie nielen jeho osoby, ale i jeho rodiny...**“

„Treba sa zo všetkých síl vynasnažovať o to, aby otcovia rodín dostávali mzdu v takej miere, ktorá by postačovala k slušnému vydržiavaniu celej domácnosti. Keďže je to za vládnych pomerov v spoločnosti nie vždy a všade dosiahnuteľné, je požiadavkou sociálnej spravodlivosti, aby sa čím skôr previedly potrebné zmeny, ktoré by umožnili dospelému robotníkovi takéto prijmy.“ („Quadragesimo anno“, 71., 72.)

„Všeobecne však vzaté, nech majú stále na zreteli ľudia bohatí a zamestnávatelia, že **utlačovať pre svoj zisk ľudí núdznych a úbohých a koristiť z cudzej biedy, je oproti právam Božím i ľudským**. Oklamať niekoho o povinnú mzdu je veľký hriech, ktorý svoláva svojím hlasom hnev s neba o pomstu. „Zadržaná mzda kričí a volanie tých, ktorí žali, prebíja sa do uší Pána zástupov.“ Konečne bohatí ľudia svedomite sa musia chrániť toho, aby chudobným ľuďom v ničom neškodili na majetku, násilím, podvodom alebo úžerníckymi úskokmi, lebo chudobní ľudia nemajú dosť prostriedkov, aby sa mohli brániť proti krivdám a nespravodlivosti a ich majetok sa musí pokladať za tým posvätejší, čím núdznejší je jeho majiteľ.“ („Rerum novarum“ 17.)

S povolením cirkevnej vrchnosti spis. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Koho zastáva Cirkev?

Protináboženské muzeá, filmy, obrazy, časopisy a noviny, ktoré nielen v Rusku, ale aj u nás propagujú nepriateľa kresťanstva, najmä medzi chudobným ľudom, sú plné bezočivého osočovania a obviňovania, že Cirkev a kresťanské náboženstvo sú ochranným múrom a verným spojencom nenasyteneho mamonizmu kapitalistov. Kto je pôvodcom a šíriteľom týchto podlých lúhanín? Komu záleží na tom, aby sa robotníctvo ustavične zavádzalo a klamalo? Sú to koniec koncom zase práve tí bezbožní kapitalisti a od nich najatí a platení agenti, ktorí seba za „ochrancov“ proletariátu vyhlasujú.

Neľudskí a nenásytní kapitalisti totižto už dobre cítia, že im akosi dohára. **Zotročený ľud sa prebúdzá**, lebo dobre vidí tie krivdy, ktorých sa dopustil a dopúšťa najmä nekresťanský kapitál. Kapitalisti vidia, že sa ich zlatá doba už ku koncu blíži, lebo sa robotníctvo nechce dať ďalej vydierať a zotročovať.

Prečo huckajú ľud proti Cirkvi?

Dobre vedia, že týmto utláčaným a vykorisťovaným úbožiakom najvýdatnejšiu pomoc a mravnú oporu môže práve Cirkev Kristova poskytovať. Veď to robila aj za starých časov v záujme úbohých otrokov. Preto všetko možné podujímajú, aby proletárstvo Cirkvi odcudzili, ba oproti Cirkvi huckali. **Ozaj diabolský plán: pozbaviť ľudstvo, úbohé proletárstvo svojej jedinej úprimnej opory a ochraniteľky, Cirkvi Kristovej, aby bolo znovu vrhnuté do starej pohanskej poroby, hrozného otroctva. Preto každý kresťan musí sa postaviť oproti tejto pekелnej taktike.** Musí pomáhať oči otvárať úbohej zaslepanej chudobe. Musíme odhaliť a vyzradiť podlé plány a zámary nepriateľov Kristovho učenia.

Musíme na pranier postaviť a bičovať hriechy pohanského kapitalizmu, ako to robí **st. gallenský biskup, Dr. A. Schelwiler** vo svojej brošúre „**Spravodlivosť**“. Z tejto brošúry, z ktorej katol. študenti vo Švajciarsku 100 tisíc exemplárov rozšírili, prinesieme tu aspoň niečo. Už i tieto úryvky nám posvietia na to, ako smýšľa Cirkev o sociálnych otázkach a koho zastáva, či nesvedomitých kapitalistov a či utláčanú a ožobráčenu chudobu. Uvedieme tu predovšetkým tie

slová biskupa,

ktoré majú nápis: „**Svetový systém nespravodlivosti.**“ Je to strašná obžaloba veľkej nespravodlivosti v dnešnom sociálnom a hospodárskom živote. „**Ligotajúce sa zlato**, hovorí biskup sv. gallenský, stáva sa **démonom ľudskej spoločnosti**. Milionové a miliardové majetky na jednej strane zapríčiňujú na druhej strane armádu ľudí bez majetku a bez prístrešia; ich množstvo počíta miliony a miliony.

Naše veľmestá závodí medzi sebou v lesku, nádhere a v roztopašnom živote. Kým miliony sfúc svíjajú sa v biede a starosti, iní sa oddávajú rozkošiam a radovánkam, ako keby tu mali naveky žiť! Nádherné luxusné byty sa vzájomne pretekajú nesmyselnými a bláznivými vymoženosťami techniky... Pri tom však v týchto moderných Bobylonoch všade (ešte aj v Rusku, ba tam hádam viac ako inde) vedľa rozkoše vidíme ohromnú bolesť, vedľa radosti smútok, vedľa plesania nárek, vedľa nádhery žobrácke handry, vedľa lesku hanbu biedy, vedľa nádherných palácov, otrhané chatrče a baráky. Nenávisť a zlosť, lož, hľadanie seba a bezohľadnosť slávia aj napriek elektrickému osvetleniu, napriek skvelým vynálezom moderného genia svoje triumfy. **Kultúra pokročila, ale pokročila aj nepravosť.**

„Chlieb náš vezdajší daj nám dnes“,

tak zneje prosba, ktorú celé kresťanstvo vysiela k Otcovi nebeskému. To je modlitba, ktorá každý deň, každú hodinu hore vystupuje, všade kde sa len uctieva meno Kristovo. Tú prosbu modlí sa pápež pri hlavnom oltári chrámu sv. Petra, túto prosbu učí i najchudobnejšia kresťanská matka svoje najmladšie

dieťa. A predsa všade, kde sa toto modlia, nájdú sa aj ľudia bez chleba. Prečo je to? **Boh dáva životné zásoby pre všetkých**, ale lakomci ich zadržujú. Boh sa stará o každé svoje dieťa, ale sebeckí ľudia zaznávajú láskavé úmysly svojho Stvoriteľa. **Sebeckto zabúda na ohľady, ktoré má mať každý oproti blížnemu.**

Ku komu sa stekajú tie ohromné miliony?

Z najväčšej časti do pokladníc židovskej veľkofinancie (veľkokapitálu). Aké ohromné sumy sa takto odoberú drobnému a robotnému ľudu! A len čo v parlamentoch začaly javiť ľudomilné snahy na odstránenie tohoto vydierania, ako na pr. návrh na zvýšenie burzových daní, zavedenie dane z luxusu a iné opatrenia, židovskej peňažnej moci a „ľudomilnej“ sociálnej demokracii vždycky sa ich podarilo zmarifikovať.

Nepočetné existencie sa nemilosrdne podkopávajú. Vydieranie, klamstvo a krach to sú jednotlivé štádia, ktoré vedú k cieľu. Nielen obyčajný dedinský **úžerník**, ktorý si u dlžných „shedliakhov“ a núdzu trpiacich ľudí hľadá svoj „zhárobček“, je vydieračom, ale oveľa viac je tým **milionár**, ktorý „**karthelmi**“, „**thrusthami**“ a podobnými obchodnými špekuláciami **zdražuje ľudu chlieb a životné potreby**. Bez srdca **tancuje sa okolo zlatého teľafa**, hoci cesta k tomu vedie cez zúbožené srdcia, cez zničené rodinné šťastie a znivočené existencie.

Šikovná taktika.

„**Akciovým hospodárstvom** stáva sa bohatstvo nehmotným, neosobným a vymkne sa zväčša spoločenským povinnostiam. **Miliardy sa neodaňujú**, lebo sa môžu v ľubovoľnom čase zmeniť s jedného miesta na druhé, lebo zisk sa dá nádherne skryť a poručenie takéhoto majetku sa dá šikovne už vopred oslobodiť od dane. **Burzovým kráľom a kniežatám**, ktorý stav burzy už vopred dokonale poznajú, je po peniazoch baživé **publikum bezbranne vydané na pospas**. Oni majú vplyv na celú výrobu, národohospodárstvo a politiku. **Majú po ruke** predajnú a podplatenú **mocnú tlač**. Pomocou tejto priamo alebo nepriamo ovládajú štátnu správu a zákonodarstvo; vládari a vlády sa im klaňajú. Ba ešte i zavedení robotníci. Akože to? To je omyl, nadhodil by nejednen. No zaraz uvidíte, že je to pravda. Povedzte len, či nájdete v tej „**tlači chudoby**“, ako seba nazývajú všelijaké soc. dem. a komunistické noviny, takéto odha-

lenie hriechov nekresťanských kapitalistov? To veru nie. A prečo? Lebo to slobodomurársko-židovský veľkokapitál nedovolí. Ten žiada len, aby bolo kresť. náboženstvo a katol. kňazstvo špinené. Pozrite si len soc. dem. a komunistické noviny a nenajdete číslo, kde by ten rozkaz neplnili, aby nekopli, nenapľuvali a nepotupili Cirkev a Jej kňazov, ba neraz i samého Krista. Vidíte, komu slúži táto socialistická a komunistická tlač!

Aká je to teda hanba, že predsa najdú sa ešte i katol. robotníci, ktorí socialisticko-komunistické noviny odoberajú, alebo ich aspoň čítajú a im aj veria!

Toto sú niektoré myšlienky z brošúry st. gallenského biskupa. Z nich môže každý nepredpojatý človek ľahko uzatvárať, koho bráni a zastáva Cirkev, či nesvedomitých boháčov a vydieračov, ktorých klamy a podvody odhaľuje a pranieruje, alebo úbohé, zotročované triedy ľudu, ktorých sa zastáva a brániť káže.

Čo hovorí o tom sl. panujúci sv. Otec?

„Pri chránení súkromných práv treba hľadiť na záujmy vrstiev najnižších a najchudobnejších. Ľudia bohatí, zabezpečení svojimi ochrannými spôsobmi, menej sú odkázaní na ochranu štátu. Ľudia chudobní, nemajúci svojich vlastných možností obranných, opierajú sa hlavne o ochranu štátu. Robotníctvo patrí medzi chudobný ľud, preto sa ho má štát zaujať so zvláštnou starostlivosťou a prezieravosťou.“ („Quadragesimo anno“ 29.)

Tieto slová krásne dokazujú, že Cirkev Kristova a Jej hlava rímsky pápež tak cíti s chudobou a tak ju zastáva, ako to Kristus svojim príkladom učil, keď otvorene povedal:

„LÚTO MI JE ZÁSTUPU“.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošlieme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Robotníci, rozmýšľajte !

(Ciele komunizmu a záujmy robotníctva.)

Nesmieme to tajiť, **stojíme pred vážnymi problémami**. Za každú cenu a čím skôr treba najstť cestu z neistoty a biedy veľmi veľkej väčšiny nášho obyvateľstva, ktoré pre neblahé sociálne pomery veľmi trpí.

Sú, čo iba z boľševickej Moskvy úfajú pomoc a záchranu. Inú pomoc, iné východisko si ani predstaviť nevedia. Či je ich nádej a dôvera oprávnená? Či niet inej cesty, či niet lepšieho lieku a bezpečnejšieho svetla pre sociálne choroby a mrákovy našej doby? Alebo inými slovami: srovnávajú sa ciele komunizmu so záujmami robotníctva?

Vieme dobre, že **táto otázka**, keďže sa týka samého života, od jej riešenia závisí blahobyt robotníkov a ich rodín, **je nielen páľčivá**, ale aj rozpaľujúca. Preto ona delí dnes ľudstvo na dve skupiny, delí robotníkov na dva tábory, hotové bojovať na život a na smrť. Chceme si o tejto otázke pohovoriť bez trpkosti, bez nenávisti, s túžbou nikoho neuraziť, nikoho neraniť; chceme trochu posvietiť na tieto vážne problémy.

Predovšetkým treba nám riešiť otázku: či sa ciele a zásady komunizmu srovnávajú so záujmami a oprávnenými požiadavkami robotníctva? Aké žesú

záujmy robotníkov,

čoho sa robotníci oprávnene dožadujú? Opýtajme sa ich samých: Robotníci, na čo sa žalujete, v čom vidíte hlavné príčiny svojej krízy? Žalujete sa ponajprv, že **bohatstvo sveta je sústredené do rúk niekoľkých jednotlivcov** na újmu celej masy ľudstva. Na čo sa ešte žalujete? Na neľudskú konkurenciu.

Je síce pravda, že konkurencia v istých medziach je spravodlivá a iste že užitočná. Máme však na mysli konkurenciu, čo si robia priemyselníci na škodu robotníkov, **na špinavú kon-**

kurenciu, ktorá má dvojaký výsledok: prvý, že robota je čím ďalej tým ťažšia, druhý, že pláca sa ustavične snižuje, až z nej ostanú iba hladové platy. Toto sú oprávnené žaloby a skutočné krivdy robotníctva. Otázka je teraz, či môže robotníctvo vo svojom boji oproti týmto krivdám úprimnú pomoc očakávať od komunizmu? Prizrime sa na jednotlivé

žaloby a krivdy,

a porovnajme ich s cieľami a zásadami komunizmu. **Robotníci chcú predovšetkým zamedziť sústredenie bohatstva do rúk niekoľkých na škodu ostatných. A čo robí komunizmus?** Miesto, aby zabránil sústreďenie majetku, **celý majetok národa dá do rúk jedného človeka**, ktorý je diktátorom kapitalistického štátu. A jaký je to človek? Podľa zásad komunizmu môže to byť iba nejaký bezbožník, lebo komunizmus Boha a náboženstvo neuznáva, ale vytvára. Tento bezbožník má teda rozkazovať celému národu, ktorý iba zo sluhov a otrokov pozostáva. Keď teda chcete zabrániť sústredenie majetku, nemôžete si želať komunizmu. Tu netreba dlho uvažovať.

2. **Čo si žiadajú ešte robotníci? Zastaviť tú nešťastnú konkurenciu**, ktorá sa prevádza na účet robotníckych rodín. Veľmi dobre. No to by darmo očakávali od komunizmu. Veď **práve komunistické Rusko organizuje najstrašnejšiu konkurenciu**, konkurenciu najneľudskejšiu. Ako a prečo? Tak, že **milióny ľudí núti robiť zdarma** pri takom stravovaní, že pomaly ale isto sa úplne vyčerpávajú a zahynú. Takto získanými surovinami (drevo, uhlie atď.) a výrobkami robí konkurenciu. Ničí priemysel iných štátov, aby ich do krízy a revolúcie vohnalo. Na naše trhy hádže Rusko tak lacné výrobky, že naše fabriky nemôžu s nimi konkurovať bez ustavičného snižovania platu svojich zamestnancov. Kto teda chce zastaviť túto konkurenciu a pomôcť robotníctvu, nemôže chcieť komunizmus.

3. Čo chcú ešte naši robotníci? Chcú ponajprv a predovšetkým **zvýšenie platu**, aby mohli čestne žiť aj svoju rodinu, svoje dietky. Nezabúdajme však, že **komunizmus sa nevyhnutne protiví zvyšovaniu plátov**. Základnou zásadou boľševického komunizmu je totižto, že **robotník má mať čím menší zárobok**. A to prečo? Čujte len! Aby si vraj nemal z čoho usporiť, lebo súkromný majetok mať sa protiví komunistickému poriadku.

Tu by mohol niekto nadhodiť, veď komunisti tiež agitujú, štrajkujú za zvýšenie platu. Ak by to niekedy ozaj vážne robili, robia to iba na zaslepenie ľudu podľa tohto receptu ich vodcov: „Vynútime zvýšenie mzdy, ktorá bude pre robotníkov bez praktického účinku, lebo súčasne spôsobíme zvýšenie cien v najnutnejších potrebách, tvrdiac pri tom, že je to následok úpadku roľníctva a dobytkárstva. Práve tak podkopeme umelé pramene výroby tovaru, tým, že vstúpime robotníkom anarchistické idey a povzbudíme k požívaniu alkoholu.“ (Protok. 11.)

Nuž a či nemajú komunistickí robotníci v Rusku živnosť a byty od štátu? Ba hej. No nezávideli by ste im, keby ste ich polozenie tak poznali, ako komunista A. Schmith. (Viď leták „Moskva bez masky“.) Predbežne si prečítajte aspoň tento

zaujímavý prípad.

Istý komunista chcel dokázať svojmu spolurobotníkovi, že by mal aj on patriť medzi komunistov. Hovoril mu: „Pozri, keby u nás panoval komunizmus, štát by mi musel dať bývanie, musel by ma šatíť a živiť.“ Jeho spoločník mu odpovedal: „No, vieš, ja som strávil už päť rokov pod takým režimom.“ — Ako? — „Nuž päť rokov som strávil v žalári, a tam som býval, a štát ma musel aj živiť aj šatíť...“

Povedzme ešte pár slov o tej **ťažkej robote**. Iste je aj medzi vami nemalý počet tých robotníkov, čo pracujú na akord. I s akordnou prácou je to tak ako s konkurenciou. V rukách nesvedomitého zamestnávateľa sa stáva tento druh práce strašnou zbraňou a úplnou skazou robotníka či s hľadiska mravného, či z hmotného, či už pre zdravie. Práve preto by pre nezasvätených mohlo byť prekvapením, že v tom

sovjetskom „raji“, o ktorom kážu našim robotníkom sníť každý večer, práca na akord bez záruky proti jej zneužitiu je tak všeobecne zavedená, že už roku 1930. 91 % robotníkov pracovalo na akord, a odvtedy nepretržite rastie politika zovšeobecnenia práce na akord. **Kto si teda praje lepšie podmienky pre prácu, nemôže si žiadať komunizmus.**

Možno sa nám bude vytýkať, čo sa obyčajne vytýka, že by sme nemali hovoriť o komunizme, lebo

nevieme, čo sa robí v Rusku.

Na to je táto odpoveď: ak nemožno sa dozvedieť pravdu o Rusku, nech si nik neprivlastňuje právo navádzať našich robotníkov dať sa na veľké dobrodružstvo, stať sa bolševíkmi a obetovať za to svoju vieru a slobodu. Hovoríte, že nemožno kontrolovať udalosti v Rusku. Sú však zásady a štatistiky, o ktorých pravdivosti nemožno múdre pochybovať. A myslíme, že opierajúc sa na tieto zásady a štatistiky, máme právo všetkým tým, ktorých to pokúša skladať svoju nádej do tej neistoty, do bolševizmu, povedať: Dočkaj na chvíľu a pozri sa dobre na cestu, na ktorú sa vyberáš. **Či si hotový za toto veľké dobrodružstvo, ktorého výsledky nijako nepoznáš, obetovať svoju vieru a slobodu?** Si hotový vrhnúť sa do nebezpečenstva biedy, hladu, otroctva, o ktorom očití svedkovia vyprávajú? Si hotový rozbúrať všetko, čo naši otcovia vystavili v tomto kraji? Ak si hotový na toto všetko, dobre, choď si svojou cestou. My nemôžeme už nič urobiť pre teba.

Ak však naopak nechceš búrať, ale stavať, ak nechceš váľať, ale budovať, **pracuj s nami na obsiahnutí opravdivej sociálnej obnovy podľa zásad spravodlivosti a práva, podľa zásad sociálnych encyklík, ktoré katolícke robotnícke odborové združenia chcú rozšíriť.** — O tomto však inokedy.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Čo pomôže robotníctvu?

(Ako pracovať kladne a úprimne v záujme robotníctva?)

Na výzvu námestníka Kristovho, slávnej pamäti pápeža Leva XIII. začaly sa po celom svete zakladať kresťanské odborové združenia pre robotníkov a rozličných zamestnancov.

Tieto združenia chcú vymôcť pre robotníka jeho patriace práva. Zrodily sa z kresťanského učenia o spravodlivosti a za základ svojej činnosti si vzaly

dve zásady kresťanstva.

Prvá je: všetci ľudia bez rozdielu stavu sú vyšší od ostatných hmotných bytostí. Preto **ani jeden človek**, akéhokoľvek stavu, chudobný či bohatý, robotník či mešťan, slabý či mocný, učený či neučený, **nesmie byť pokladaný** len za **nástroj**, jeho práca sa nemá pokladať za obchodný materiál, ale za prostriedok nadobudnúť si statočné živobytie. Toto je prvá zásada.

Druhá je: všetci ľudia, ako dietky toho istého Otca, **sú si rovní**. Preto **všetci majú ľudskú dôstojnosť a ľudské práva**, ktoré každý musí rešpektovať.

Prvé úlohy robotníckych združení.

Na základe týchto kresťanských zásad **vymáhajú a hájia** kresť.-katolícke odborové združenia **práva robotníka**. Na základe týchto zásad môžu pre robotníka vyžadovať také zadenie práce a toľko voľného času, aby mohol aj svoje náboženské povinnosti vykonávať, čiže **môžu požadovať obmedzenie pracovného týždňa**. Na tom základe môžu žiadať pre robotníka, keďže je rozumnou bytnosťou, možnosť a potrebný čas na to, aby mohol rozvíjať aj schopnosti ducha a venovať sa svojej rodinke, výchove svojich dietok atď. — čiže, **môžu žiadať obme-**

dzenie pracovného dňa. Na tom základe konečne môžu vymáhať od zamestnávateľov a podnikateľov pre človeka, rozumného tvora ľudskej dôstojnosti, **zodpovedný a primeraný zárobok** (mzdu), z ktorého môže nielen ako tak žiť ako zvieratá, ale viesť človeku, obrazu Božiemu zodpovedný, slušný život.

Všetky tieto práva robotníka, od prvého do posledného, vyplývajú zo zásad kresťanstva. Preto **Cirkvi zakladá, čiže súri robotnícke organizácie** a to otvorene a základne kresťanské, lebo len tieto môžu úprimne a účinne hájiť práva robotníkov.

Tieto organizácie chcú pre robotníctvo nielen práva, ale ho chcú aj spojiť v jeden organizmus, aby tvorilo so spoločnosťou jedno telo, sčie si brániť svoje práva.

Kresťansko-katolícke robotnícke organizácie pridržujú sa stanoviska, podľa ktorého každá dobre organizovaná spoločnosť zahrňuje v sebe tri stupne: Základom je **jednotlivec**, vyššie je sprostredkujúca **organizácia** (robotnícke združenie), ktorá sa má starať o všetky podmienky práce; ešte vyššie je **štát** a vláda, ktoré sa majú starať o najvážnejšie veci zemskeho života.

Spoločnosť bude vtedy dobre konať svoju úlohu, keď každá táto skupina bude statočne plniť svoju povinnosť. Preto ani robotnícka organizácia sa nemá miešať do súkromných vecí robotníka, ani štát si nemá stať na miesto robotníckej organizácie.

Dalšia úloha.

Sme silno presvedčení, že robotnícka organizácia má dnes splniť zvláštnu úlohu, uskutočniť vážny program. Úlohou robotníckej organizácie je dnes nielen vymáhať výhody alebo zlepšenie, ktoré potrvá len krátky čas. Čo má vyžadovať, to je **reforma celého hospodárskeho systému, a obnovenie poriadku**, ktorý dá štátu, čo patrí jeho úlohe: riadiť, dozerať, povzbudzovať a mierniť; a ktorý ponechá robotníckej organizácii starosť plniť svoju vlastnú úlohu: starať sa o všetky veci, týkajúce sa práce, zárobku, hodín práce, doby učňovstva, dovolenej atď., Jedným slovom **brániť všetky záujmy a oprávnené žiadosti robotníkov**. To žiadajú katolícke robotnícke organizácie.

Všetci do práce!

Preto treba, aby všetci, ktorí nechcú bezbožníctvo, ktorí nechcú, aby sa robotník pomaly do úplného otroctva dostal, či už nenasytných kapitalistov, či už nesvedomitých dobrodruhov, či už bezbožnícko-kapitalistického štátu (ako v Rusku), všetci, ktorí sa ešte nedali zastrašiť a znechutiť ťažkosťami a trápeniami dnešnej kritickej doby, ale si zachovali vieru a nádej v lepšiu budúcnosť, nech sa všetci títo chytia do práce: **sdužovať robotníctvo v kresťansko-katolíckych odborových organizáciach.**

Len pomocou týchto sdužení bude možno uskutočniť prepotrebnú sociálnu reformu nášho hospodárskeho života. Lebo len tieto odborové organizácie stoja na bezpečnom základe kresťanských zásad, ktoré nám námestníci Kristovi, najmä Lev XIII. a sl. p. Pius XI., v sociálnych encyklikách tak zreteľne a jasne predložili. Práve tieto sociálne

encykliky vrele odporúčajú organizácie

robotníctva a ostatných stavov podľa kresťanských zásad. V encyklike „**Rerum novarum**“ (str. 45) čítame: „**Chválu zasluhujú tí katol. muži, ktorí vystihnú, čo žiada od nich doba, premýšľajú a hľadajú spôsoby, ako by mohli riadnou cestou pomôcť robotníctvu. Oddávajú sa do služieb jeho záujmov, sdužujú robotníctvo ...**“

„Robotnícke organizácie treba zakladať a viesť tak, aby boli čo najspôsobilejším a najpružnejším nástrojom pre cieľ, pre ktorý sú sriadené a ten je, aby sa jednotlivým členom spoločnosti **pomáhalo, ako je to len možné k povzneseniu telesných, duševných a majetkových záujmov.** Je však zjavné, že **musí sa hľadiť i na zdokonalenie náboženského života a mravnosti,** ako na cieľ najvýznamnejší a že sociálny život vôbec sa musí riadiť predovšetkým týmto vodítkom...“ Dnes sa vedie

zápas o robotnícku triedu.

„Pre štát je veľmi vážne, či ten zápas bude rozhodnutý podľa zásad zdravého rozumu alebo nie. Kresťanskí robotníci by veľmi uľahčili rozhodnutiu v smysle zdravého rozumu, keby sa

dobre organizovali a pod obozretným vedením pustili sa tou cestou, po ktorej šli naši otcovia a predkovia, k prospechu svojmu a k prospechu všeobecnému...“

V encyklike „**Quadragesimo anno**“ (str. 73.) čítame: „mnohosľubné znaky sociálnej obnovy sa prejavujú i v samotných robotníckych organizáciach, v ktorých k nášmu najväčšiemu potešeniu spatrujeme i **mohutné šíky katolíckej mládeže**, ktoré s ochotnosťou prijímajú vnuknutia Božej milosti a s obdivuhodnou horlivosťou sa vynasnažujú získať svojich druhov Kristovi.

Nie menšej chvály sú hodní i **vedúci činitelia robotníckych združení**, ktorí so zapretím vlastných záujmov pracujú na získavaní čím výhodnejšieho postavenia pre svojich spoludruhov a potrebnou rozumnosťou pracujú na prispôbení týchto oprávnených požiadavôk záujmom celého spoločenstva a nijakými **prekážkami**, ani **upodozrievaním** sa **nedajú odstrašiť od plnenia tejto svojej úlohy**...“

Preto **všetci**, ktorým na srdci leží riešenie robotníckej otázky v duchu sociálnych encyklík a podľa zásad kresťanskej spravodlivosti a lásky, **majú sa pričiniť o to, aby sa kresťanské robotníctvo podľa kresťanských zásad organizovalo.*)** Každý povedomý katolícky robotník má patriť do kresťansko-katolíckej odborovej organizácie a pomocou tejto verne a úprimne

bojovať za práva celého robotníctva!

*) Orgán slov. kresť. odborového združenia je výborný týždenník „**Slovenský Robotník**“ (Bratislava, Novomestská 2/III.), ktorý by mali všetci povedomí kresť. katol. robotníci čítať, ale aj tí, ktorým osud robotníctva na srdci leží. Predplatné na rok: 20 K.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obsirnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

„Lúto
mi je
zástupu“
Mt.15.32.

„Beda
vám
bohatým“
Luk. 6,24.

Slnko sa zatmieva.

Zaujímavá povest.

Plutarch vypráva tajomnú udalosť z čias cisára Augusta. Jeho učiteľ gramatiky cestoval vraj raz obchodnou loďou do Talianska. Pri ostrove Korfu vietor prestal duť a loď zastala večer pri ostrove Paxos. Zrazu s ostrova zavolať ktosi na kormideľníka. Hlas hovoril: Keď prídeš k miestu Pallodes, oznám, že zomrel veľký Pán. („Pán“ bol veľký všeboh.) Všetci sa nalakali. Bola noc. Či musia rozkaz vykonať?

Kormideľník sa konečne rozhodol, že pôjde, ak vietor pri Pallodes neprestane. Ak však na tom mieste prestane, vykoná, čo kázal hlas. A naozaj pri Pallodes sa vietor a more utíšili. Kormideľník zavolať do krajiny: Veľký Pán je mŕtvy. A hneď na to bolo počuť strašné bedákanie, ako nárek množstva ľudí.

Skutočná udalosť.

Tento príbeh, ktorý vypráva Plutarch, stáva sa skutočnosťou na Veľký piatok. Svet stojí tento deň pod dojmom najhroznejšej a najvýznamnejšej udalosti v svetových dejinách. Veľký Pán je mŕtvy. Syn Boží, ktorý sa stal človekom, umrel. Bohovraždu na Golgote sprevádzaly ako nárek v prírode, dve katastrofy. Evanjelisti, ako očití svedkovia nám oznamujú: Okolo šiestej hodiny sa slnko zatmilo. A bola noc na celej zemi, až po deviatu hodinu. **Slnko prestalo svietiť.**

Nebo sa zatmilo. Hviezdy sa ukázaly v červenom svetle. Hrozné zdesenie sa zmocnilo ľudí a zvierat. Všetko hľadalo k nebu. V meste panovala úzkosť a zmätok. Na uliciach hmla a tma. Ľudia blúdili sem a tam. V chráme, kde boli práve zaujatí zabíjaním veľkonočných baránkov, zapálili svetlo. Pripadalo to, ako súd Boží nad svätyňou. Vyzeralo to, akoby anjelské hlasy volaly: Odíďme odtiaľto. — — Hľa nárek prírody.

Kristus svetlom sveta.

Toto všetko je samozrejmé. Boli by sme úžasom preplnení, keby bohovraždu na Golgote nesprevádzalo zatmenie slnka. Veď umiera Svetlo, po ktorom túžilo ľudstvo od počiatku sveta. Štyri tisícročia bolo v tme ...

Zaiste ľudský rozum mohol už aj v čase pred Kristom poznať hlavné pravdy náboženstva, Stvoriteľa, najvyššieho zákonodarcu, svrchovaného vládcu a sudcu sveta, mohol poznať hlavné zákony mravnosti. Ba je pravda aj to, že na tejto štyritisíc rokoch trvajúcej nočnej oblohe ľudstva najmä nad Judeou sa zableskly aj hviezdy mimoriadnych zjavení Božích; Boh poslal Patriarchov a Prorokov. Ale hoci hviezdy aj svietia, predsa je noc. Nie je deň. Chýba slnko. Pravda je nie plná, celá. Chýba Ježiš ... On je tým svetlom, ktoré svieti v temnostiach. Kto ide za Ním, nechodí v temnostiach.

Osud ľudstva závisí od toho, či ho osvecuje Ježiš, Syn Boží, duchovné slnko a či sa toto Slnko od nich vzdiaľuje. Preto tak túžilo po Ňom celé ľudstvo.

Ľudia viac milovali tmu ako Svetlo.

A Ježiš sa zjavil. Za tri roky hlásal slovo Božie z plnosti Božej pravdy a múdrosti ... Tri roky trval deň ... Tri roky slnko. Tri roky plná pravda a jasnosť vo veľkých otázkach života ... Kto chcel vidieť, stačilo mu len oči otvoriť. Slnko stačí. Očakávali by sme, že ľudia sa budú v húfoch hrnúť k Mesiášovi, po ktorom túžili ich predkovia za dlhé storočia ... Ale, ako sme to už častejšie videli, **ľudia**, keď sú v tme, volajú po svetle, keď sa však svetlo zjaví, **majú radšej tmu, ako svetlo** a svetlo nenávidia.

Prišlo Svetlo, Ježiš a — ľudstvo Ho pribilo na kríž. Tma zavraždila Slnko. Svet usmrtil Ježiša, svetlo sveta. Nie je teda div, že na Veľký piatok odpoludnia až do troch hodín nastal nárek v prírode: zatmenie slnka. Boh tým upozornil na najväčšiu tragédiu v dejinách ľudstva: prišiel medzi svojich a svoji Ho neprijali.

Kristus žije vo svojej Cirkvi.

Teraz už vieme, aká budúcnosť nás čaká. Kristus je stredom sveta. Svet Ho zavraždil, ale On ďalej žije vo svojej Cirkvi. Celý vývoj svetových dejín závisí od toho, aké postavenie má vo svete sv. Cirkiev. Ona je stĺpom pravdy a svetla pre svet. Keď Ju príjmu, je pokoj a poriadok. Keď ju odkopnú, nastáva zmätok a prevrat.

Dejiny Cirkvi sú opakovaním života Ježišovho. Keď takto hľadáme na svet, čo značia ostatné štyri storočia? ... Čo pri niesly svetu? Ľudia mali radšej tmu ak svetlo. Svetlo nenávideli.

Po kvetúcom čase katolíckeho stredoveku, v ktorom nad Európou svietilo slnko kresťanskej pravdy, začala sa znova zatmievať obloha človečenstva. Na horizonte sa objavili mraky starého pohanstva: humanizmus. Po ňom prišlo bludárstvo a s ním sa začína západ slnka v západnej Európe ... Ale západ slnka nenastane naraz ani v prírode ani v dejinách. V prírode trvá pár hodín, v dejinách celé storočie.

Prišlo 19. storočie, storočie liberalizmu. Ručička slnečných hodín ukazovala šesť hodín večer. Kríž, kde ešte nebol odstránený, v mene osvietenstva, slobody a rovnosti vyhodili von, zo škôl, z radníc, zo súdnych miestností aj z tovární.

Veľký piatok sa opakuje.

V dnešných časoch mnohí nielen, že neuznávajú Cirkev za svetlo a základ sveta, ale ju na smrť nenávidia. Bezbožní profesori, redaktori, demagogovia, štátnici sa proti nej sprísahali. V mene slobody tlače

Cirkev bičujú, trním korunujú, olupujú, potupujú. Katolícku Cirkev, ako kedysi Krista, prenasledujú a vlečú na Kalváriu. Veľký piatok sa opakuje. „Veľký Pán umiera“. Je to zákon prírody, že teraz prichodí na svet čosi, ako zatmenie slnka. Zatmenie slnka v štátnom živote. Politici stratili hlavy, kolíšu sa medzi diktatúrou a zbabelými kompromismi, lebo opustili svetlo sveta, Cirkev. Nastáva zatmenie slnka i v hospodárskom živote. Všetko je slepé — zamestnávatelia, robotníci aj štáty. Slepí, ktorí už nevidia ani to najvážnejšie najprirodzenejšie, že bez Svetla nemožno žiť, stali sa vodcami ľudu... Ozaj zmätok a to horší, ako bol v Jeruzaleme pri smrti Kristovej. Beda svetlu, ak sa nezapamätá a neobráti ku Svetlu, ktoré Kristus dnešné časy najmä skrze sociálne učenie Cirkvi posielal poblúdenému svetlu. Ak neprijme toto Svetlo, nastane ešte väčšie zatmenie myslí, hrozná mravná tma, plná strachu a náreku, plná biedy a zúfania, plná nenávisti a bratovraždy. Nastane katastrofa, ktorú diabol skrze boľševizmus pripravuje svetlu. Katastrofa v ktorej mnohí, hej i celé národy zahynú Cirkev síce iste prežije aj túto smutnú dobu smrteľnej nedele, ale beda tým, ktorí ju pripravili. Ich osud sa bude podobáť osudu zaslepených nepriateľov Kristových, ktorí ho ukrižovali.

Jeruzalem, Jeruzalem, obráť sa k Pánu Bohu svojmu a k Jeho Svetlu!

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Zem sa trasie.

Druhá katastrofa,

ktorá nastala pri smrti Ježišovej bolo **zemetrasenie**. Skaly sa pukaly. Hroby sa otváraly. Mnohí mŕtvi vstali z hrobov a ukázali sa v meste. O zemetrasení platí to isté, čo o zatmení slnka. Je samozrejmým následkom vraždy Syna Božieho. Muselo nastať, aby sa videlo, čo robí svet, keď odmieta Krista, svetlo a základ sveta.

Nielen stavitelia, ale všetci rozumní ľudia vedia, že bez základu nemožno stavať. Piesok, blato, mäkká hlina, nie sú súcim podkladom pre poriadne stavby. Príde dážď, prídu prívaly, rozzúria sa víchry, oboria sa na dom a stavba sa srúti... Tie isté zákony platia aj pre stavbu ľudskej spoločnosti. Bez poriadneho základu sa nedá nič trvácneho urobiť. To platí aj pre rodinu, pre štát, pre celú ľudskú spoločnosť a všetky jej triedy. **Základom musia byť večné pravdy**, na ktoré márne útočia pekelné brány. Keďže Kristus večné pravdy svojej Cirkvi sveril, jasné je, že táto

Cirkev dáva základ svetu.

Základom svetového poriadku sú pravdy, ktoré Ona hlása: viera v jedného Boha, viera v autoritu, viera v spravodlivosť, viera v záväznosť svedomia, viera v nevyhnutnosť vlastníctva a rodiny. **Základ všetkých základov je však Boh**, ktorý sa zjavil v Kristovi. Nikto nemôže položiť iný **základ**, ako čo je položený — a ten je **Ježiš Kristus**. (1. Kor. 3.) Zo všetkých bláznov svetových dejín najnebezpečnejší sú tí, čo popierajú nevyhnutnosť tohoto základu, odkopnúť základy Božskej architektúry. Týchto ľudí sme nazvali bláznami. Sú však niečo horšieho. Sú najväčšími zločincami ľudskej spoločnosti. Ku týmto pomäteným zločincom patrili vrahovia Krista, židia. Oni

zavraždili na prvý Veľký piatok základ celého sveta, Krista. Celkom prirodzené bolo, že sa začal triasť celý svet... Ani neskôr sa to nezmenilo. Vždy, keď blázniví zločinci robia atentát na kresťanstvo, ktoré je základom mravného sveta, trasie sa svet. Nastáva zemetrasenie najprv v náboženstve, potom v politike a potom v celom sociálnom poriadku.

Po bludároch prichodia revolucionári a barbari. Tak to bolo v 16. storočí. Tak to bolo, keď Francúzskom a ostatnými štátmi Európy prešlo takzvané osvietenské hnutie. Revolucionári bezprostredne kráčajú za bludármi.

Smutné výhľady.

Novovek, ako nijaká doba v dejinách, je dobou, v ktorej vrcholia bludy, nastávajú odpadnutia od viery, vznikajú sekty. Táto doba znamená ozajstné **spisahanie oproti Kristovi** a oproti Jeho kráľovstvu na zemi, **oproti Cirkvi**.

Svet je plný bláznov, ktorí myslia, že možno stavať bez Boha, bez Krista, bez Cirkvi, bez pápežstva a autority. Títo **blázni**, či sa už volajú slobodomurári, voľnomyšlienkári, socialisti, komunisti alebo ináč, **držia vládu nad svetom**. Sociálna bohovražda dosiahla takrečeno svoj najvyšší bod. Sú ľudia, čo obdivujú svetovú revolúciu. Sú i tak nezrelé detské duše, čo veria, že nepriatelia všetkých božských základov budú môcť stvoriť budovu nového svetového poriadku. Ale či možno očakávať, aby tnie hrozná rodilo a bodľacie fíky?!

Kristus vo Svojej Cirkvi je znovu vyvedený na Kalváriu. Moderný svet Ho ešte len pribíja na kríž a už nastáva nielen zátmenie slnka, ale **nastáva strašné sociálne zemetrasenie**.

Keby sa však naozaj stalo, od čoho nás zdravý rozum varuje, žeby moderný svet obnovil v celej svojej hroznosti Veľký piatok, a znovu zavraždil Krista v Jeho Cirkvi, môžeme len jedno očakávať ako smutný následok: Boh vo svojom hneve zmietne tie národy, ktoré sa toho zločinu dopustily.

S Kalvárie príde záchrana!

My vytrváme na Kalvárii, na ktorú nás vyvie-

dol moderný svet, ba **budeme prisahať lásku a ver-
nosť Ukrižovanému**. Keď shasnú všetky svetlá, v
nezlomnej dôvere v Boha a v kajúcej ľútosti budeme
objímať sv. Kríž a budeme čakať spásu od predrahej
Krví Spasiteľa. Čítali sme a veríme, že každý, čo
vzýva meno Pánovo, bude zachránený (Sk. ap. 2.)

**Svätý Bože — svätý Silný — svätý Nesmrteľný:
Smiluj sa nad nami!**

* * *

Keď chceme, aby po Veľkom týždni, ktorý teraz
Cirkev prežíva, čím skôr nastal obrat v spoločens-
skom živote dnešného ľudstva, keď chceme, aby
znovu zasvietilo svetlo Kristovej pravdy do sŕdc a
zaznelo radostné a víťazné Alleluja, musíme sa pre-
dovšetkým veľa modliť na tento úmysel.

Veľmi časová je dnes tu pripojená **modlitba** na odvrátenie
nebezpečenstva bezbožníctva, ktoré je príčinou všetkého ne-
šťastia a katastrof, aké sa dnes na ľudstvo valia, lebo dnešné
bezbožníctvo vyvoláva hnev Boží a prináša na ľudstvo tie tre-
sty Božie, pod ktorými sa dnešná spoločnosť tak bolestne svíja:

**Ó Ježišu, Boh a Spasiteľ náš! Na Tvoj rozkaz prestal ví-
chor a utišilo sa rozbúrené more, zachráň teraz aj nás, svoj
ľud, od nebezpečenstva bezbožníctva, ktorého vlny sa hrozive
dvíhajú na Východe, aby nás smietly a pohltly.**

Daj nám silnej vôle, aby sme obetavou láskou a vzájom-
nou dôverou spoludržali, žeby sme si tak drahocenné poklady
sv. náboženstva a kresťanskej kultúry istejšie zachovali.

**Popraj nám dar svornosti a sily Svojho mocného ramena.
Amen.**

S povolením cirk. vrchn. v Trnave, pod č. 1711/932, 22/II.

P o z n. Túto modlitbu možno pre hromadné rozšírenie aj
osobitne dostať u admin. Apoštolátu za režiijnú cenu. Menej ako
50 kusov sa nevyplatí posielat. Cena 100 kusov (i s poštou): 3 K.

NAJKRATŠIA CESTA K NÁPRAVE.

„Slová odletia, príklady strhujú.“

Slávny spisovateľ, Pierre l'Ermite spomína ktoréhosi svoj-
ho spolužiaka, ktorý po skončení technickej vysokej školy stal

sa fabrickým robotníkom. O 6 mesiacov postúpil za vedúceho robotníka. Tu sa dobre oboznámil s rečami a smýšľaním robotníkov. Hoci pochádzal zo zámožnej rodiny, za družku života si vybral chudobnú ale šlachetnú a ctnostnú devu. Čo si pred oltárom sľúbili, to aj verne zachovali, viedli príkladný rodinný život... Manžel sa stal zástancom a ochrancom robotníctva nielen na hospodárskom ale aj na duchovnom poli. Robotníci s ním chodili nielen na shromaždenia ale aj do kostola na sv. omšu. Jeho manželka sa zas stala apoštolkou robotníčok. **„To to bolo moje povolanie, vravieval tento statočný muž. Na to som bol vyvolený od Boha, aby sm sa stal apoštolom robotníkov.“** Hej, stal sa naozaj apoštolom a vodcom a to predovšetkým svojim príkladným rodinným životom.

O plukovníkovi, **Paqueronovi** hovorievali protestantskí obyvatelia mestečka La Roche: **„Keby všetci katolíci takíto boli, už zajtra by sme sa stali všetci katolíkmi... Zaujímavé je, že sa tento statočný vojak nikdy nehádal. Jeho zásadou bolo: „Nehádajme sa slovami, ale žíme podľa viery!“**

„Dobrý príklad vestfalských katolíkov tiahol ma vstúpiť do katol. Cirkvi“, hovorieval **gróf Stolberg**, ktorý neskôr tak významnú rolu hral v živote nemeckých katolíkov.

Nebedákajme, nežalujme sa ustavične na dnešný svet, ale radšej nasledujme aj my radu sv. Petra z Alkantary, ktorý istému mužovi, čo sa mu ponosoval na skazenosť sveta, povedal: **„Nežalujme sa na nikoho, ale začnime my dvaja byť lepšími** a celý svet bude zaraz aspoň o túto čiastku tiež lepší.“

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

O najväčšom nebezpečenstve.

(Otcovské a vážne slová najdôst. bisk. sboru Belgicka.)

Každý z vás dobre vie, že dnes hrozí kresťanskej civilizácii ohromné nebezpečenstvo, a to je **boľševický komunizmus**, komunizmus bez Boha. **Chce zničiť dielo vykúpenia a spásy**, ktoré Bohočlovek v betlehemských jasiach začal, dokonal na kríži, a v ktorom cez stáročia pokračuje Cirkev katolícka. Ba **komunizmus chce** od základu **vykynožiť každé náboženstvo**, usiluje sa vyhubiť zo srdca ľudských ešte i pochop Boha. **Chce zničiť rodinu**, ktorú zošľachtil a posvätil Kristus. **Chce olúpiť človeka o jeho podstatné výsady**, nehovoriac o neuveriteľnej hospodárskej biede, do ktorej vrhá svoje obete.

Čo vykonal komunizmus?

V tých nešťastných krajinách, kde je politická moc v jeho rukách, ako je to predovšetkým v **Rusku a v Mexiku**, odstránenie náboženstva a tých dobrodení, ktoré ono ľudstvu prináša, je aspoň na vonok už dokonaným skutkom. Dobré vieme, za akých prenasledovaní sa to dialo. Občianska vojna v **Španielsku**, už sama v sebe dosť strašná, odvtedy ako sa komunisti zmocnili Madridu, vzrástla na hroznú náboženskú vojnu. Po celom území, kde vládne boľševizmus, panuje pekelná bezuzd-

nosť, ktorá páli chrámy a kláštory, vraždí biskupov, kňazov, rehoľníkov a rehoľnice, bez milosti odpravuje osoby a predmety, ktoré predstavujú katolícke náboženstvo. S úctou sa pokolíme pred tými vznešenými obeťami satanskej nenávisti kresťanského mena. lebo právom môžeme myslieť, že dosiahly korunu „mučeníctva“ v tom pravom a vznešenom smysle slova. **Táto vojna stala sa teda zápasom na život a na smrť medzi hmotárskymi a bezbožníckym komunizmom a medzi kresťanskou civilizáciou našich starých západných krajín.**

Osudná zaslepenosť.

Akože je to len možné, že niektorí z našich rodákov sa stavajú do radov a do služieb boľševizmu? Akiste u mnohých táto sympatia sa kryje láskou demokracie a pridržania sa práva na ľudskú slobodu. Ale aká je nezrelosť a omyl veriť, že by víťazstvo boľševizmu v Španielsku osožilo a poslúžilo veci demokracie a slobody! Či nie je jasné, že práve naopak, víťazný boľševizmus by zaviedol **krutú vládu diktatúry bez viery, bez zákonov podľa vzoru ruského.** Následkom čoho by všetci občania, zahrnúť do toho i samé robotníctvo, upadli do podobného otroctva a biedy.

Kde a ako sa šíri skaza?

Stačí otvoriť oči, aby sme videli, že dnes sa stal boľševický komunizmus najväčším postrachom pre väčšinu krajín sveta. To nebezpečenstvo plynie najmä z húževnatej, sústavnej a umnej propagandy, ktorá je skôr skrytá a tajná ako verejná a otvorená, a ktorú prevádzajú agenti na rozkaz Moskvu medzi najrozličnejšími stavmi, a to nielen medzi robotníkmi, ale aj medzi inteligentmi.

Keď teda otvorene poukazujeme na skutočné nebezpečenstvo komunizmu, to nerobíme preto, aby sme vám strachu nahnali, ale aby sme vás vážne a jednomyseľne upozornili na potrebu a **povinnosť rozhodne, rázne a vytrvale bojovať** proti nemu všade, kde sa len ukáže.

Ako treba proti komunizmu bojovať?

Násilenstvom? To by bol veľmi zlý a ozaj nešťastný pokus. Iste, veď násilie vyvoláva násilie a obyčajne vedie k bratovražedným bojom medzi občanmi tej istej vlasti, so všetkými hroznými následkami, aké takéto boje prinášajú. To by bolo

veľmi opovážlivé počínanie. Akéže by to malo následky? Či by sa aj tu nemohly splniť výstražné slová Krista Pána: „Všetci, ktorí chytajú meč, mečom zahynú.“ (Mat. 26. 52.)

Čo teda robiť?

Predovšetkým to, na čo nás Cirkev sv. neúnavne povzbudzuje. T. j. **musíme sa všetci**, teda nielen katolíci, ale všetci, ktorým na srdci leží šťastie krajiny a blaho národa, **spojiť** pre silnú, pritom však pokojnú a zriadenú ofenzívu. Toto spojenie síl do spoločnej akcie predpokladá silné presvedčenie a povedomie toho, **aké zlo by spôsobilo panstvo komunizmu** v našej zemi **aj v osude úbohých robotníkov**. Tu majú **pracovníci Katol. akcie** vážnu a významnú úlohu. Musia sa usilovať v stálom styku s ľuďmi neúnavne **zavracaf klamné lúhaniny**, ktoré roztrusujú medzi robotníkmi moskovskí propagátori, a naopak, musia im **odhaliť strašnú skutočnosť**, ktorú skrývajú v sebe tie heslá a sľuby.

Treba, aby ľudia všetkých stavov, nech by boli čo akých názorov, sa dorozumeli a aby si pomáhali v spoločnej obrane. Právom môžeme veriť, že okrem katolíckej pospolitosti, je ešte veľa takých, čo sú hotoví spolupracovať v tejto nevyhnutelnej akcii. Preto všetci, namiesto marenia času prázdnyimi hádkami, nech pracujú na diele stavby so zreteľom všeobecného dobra.

Význam spolkov a sociálnych organizácií.

A predovšetkým treba, na čo veľký dôraz kladieme, aby **naše katolícke**, tak rozmanité a kvitnúce **spolky** aj naďalej prekvitaly a rástly. Hoci sú všetky, nech sú akékoľvek, významné, ba potrebné pre dobro Cirkvi, chceme tu hovoriť hlavne **o sociálnych spolkoch** každého druhu. Tieto organizácie,

založené za cenu nesmiernych námah a ozaj hrdinskej obetavosti, nie sú síce ešte dokonalé, ale je neodškriepiteľné, že chránily pred rozvratnými náukami a tak aj zachránily veľkú časť robotníckej triedy. Ony sú najistejšou oporou proti náporu komunizmu. Preto všetkým, ktorí sa venovali zriadeniu a povzneseniu týchto sociálnych organizácií slávnostne a čo najsrdečnejšie blahoželáme. **Prosíme kňazov a rehoľníkov, aby prejavili svoju úprimnú a vrúcnu sympatiu nielen spolkom Katolíckej akcii, ale tak isto aj kresťansko-sociálnym spolkom; chválimo a požehnávame tých laikov, ktorí sa horlive a činne venujú ich povzneseniu.**

Úloha vlády.

Dúfame, že vláda so svojej stránky bude svojím spôsobom spolupracovať na diele verejného blaha, nakoľko to bude v jej právomoci. Podarí sa jej to tým účinnejšie, čím skôr odstráni základné chyby a vyhovie oprávneným požiadavkám; tak vytrhne z rúk hlásateľov nepokoja a rozvratu ich najúčinnějšíu zbraň. Okrem toho ju **prosíme, že by pečlivo bdela a urobila potrebné opatrenia, aby sa stal koniec všetkej rozvratnej propagande. Vláda, ktorá hľadá na svoju autoritu, nesmie za nijakú cenu strpieť otvorenú alebo tajnú činnosť, ktorá smeruje na srútenie spoločenského poriadku; sme presvedčení, že si aspoň v tomto smere všetci ľudia, ktorým na srdci leží poriadok, želajú a žiadajú silnú vládu, t. j. takú, ktorá by ukázala svoju rozhodnosť.**

Konečne vás vyzývame, aby ste nezabudli na nadprirodzené zbrane. Nech si kladú zbožné duše za povinnosť modliť sa a obetovať sa, ABY BOH ODVRÁTIL OD NÁS STRAŠNÝ BIČ.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď.) Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

„Slovensko bez dorastu?“

Toto je názov obsiahlej a pozoruhodnej knihy, ktorú nedávno vydal prednosta bratislavskej detskej kliniky, univ. profesor Dr. A. J. Chura.

V knihe upozorňuje na povážlivý zjav stále väčšieho klesania porodov. Pre budúcnosť nášho štátu a nášho národa nie je to nič potešiteľného. Od r. 1921 klesla porodnosť asi o 19%, kým v r. 1900 na 1000 obyvateľov ročne pribudlo 39 narodených, v r. 1935 už len 24. Toto sú iste výstražné dáta pre náš národ, ale i pre celý náš štát! Príčiny týchto zjavov sú rozličné. V mnohých prípadoch, najmä u zámožných vrstiev, je to hlavne úpadok náboženského a mravného smýšľania. Výkazy tčtižto potvrdzujú, že priemerne **najväčšia je pôrodnosť u katolíkov a najmenšia zas u ľudí bez vyznania.** (O náboženských a mravných príčinách sa dočítame v čas. letákoch č. 55, 72.)

Avšak **veľký význam a vplyv majú i zlé hospodárske a sociálne pomery.** Preto komu ozaj na srdci leží budúcnosť nášho národa a štátu, musí všemožne **pracovať** na odstránení spomenutých príčin, najmä však na **zlepšení životných pomerov chudobnejších vrstiev.** Medzi sociálnymi opatreniami má v tomto ohľade veľký význam, aby sa patričná pozornosť a starosť venovala takým rodinám, ktoré sú bohaté na dietky. Toto je predovšetkým povinnosťou štátu (jeho zákonodarstva), ale aj všetky složky národa majú napomáhať túto sociálnu akciu, t. j. **mravne i hmotne podporovať mnohočlenné rodiny.** Ale ani

verejnoscť nesmie mlčať.

Už sme v tejto serii (č. 6.) písali o tých krivdách, trpkostiach a nespravodlivosti, akým sú vystavení neraz manželia a najmä matky, ktoré majú viacej

dietok. Videli sme, ako ťažko sa previňujú nielen oproti sociálnej láske a spravodlivosti, ale i oproti ľudskosti, ktorí hrdinskú obetavosť takých príkladných matiek posmechom a necitnosťou podlamujú... Také **nekresťanské a nesociálne** počínanie **treba neúprosne na pranier vystaviť, slovom i písmom verejne kárať a bičovať**. Ale i štátna moc by tu mala zasiahnuť a ostro zakročiť oproti týmto nebezpečným nepriateľom štátu...

Odstrašujúci príklad.

Práve nedávno sme čítali takýto prípad. Opisuje ho matka 3 dietok, (medzi 8 a 11 rokmi). „Môj muž bol 17 rokov zamestnaný u firmy, ktorá seba za „kresťanskú“ vyhlasuje. Majiteľ firmy, veľký nepriateľ dietok, od roka „reštringuje“, prepúšťa zamestnancov a to práve otcov rodín. Ale bezdetných manželov-zamestnancov, ktorí obidvaja zarábajú, ponecháva v práci. Tento strašný osud postihol aj môjho muža. Keď sa pýtal, prečo musí práve on, otec 3 dietok, zostať bez zamestnania, kým 10 iných bezdetných a dvojnásobne zarábajúcich neprepúšťa? Veď by to tí tak nepocítili, keď by jeden z nich i naďalej zarábal. Odpoveď znela: „Práve Vy to tak nepocítite, lebo keď si Vy taký luxus dovoľíte, že až 3 dietky máte, zaiste nie ste odkázaný na tento zárobok u mňa.“ Či nie je to **hrozný posmech a ukrutnosť!** Otcov dietok a celé rodiny pozbaviť chleba a do biedy vrhnúť v takýchto časoch len preto, že sa **príkazu Božieho pridŕžali, stav manželský za sviatosť pokladali a preto v stave manželskom mravne žili?!**“

Či by oproti takýmto nesociálnym a neľudským zamestnávateľom nemal zakročiť sám štát? Či by nemaly brániť otcov rodín

osobitné sociálne zákony,

aké v niektorých štátoch už aj majú. V Taliansku na pr. sa dôsledne prevádza zákon, podľa ktorého pri obsadzovaní miest, keď sú iné podmienky rovnaké, majú prednosť otcovia s veľkou familiou, a ženáči zas pred slobodnými. V Nemecku práve sa pracuje na reforme platového systému v tom smysle, aby v bu-

dúcnosti za existenčnú normu boli vzaté životné potreby rodiny s 3 dietkami. Podľa toho by sa potom u menejčlenných rodín alebo u slobodných zo základného platu podľa počtu rodín plat snížil, u väčších rodín zas primerane zvýšil.

Príkladne s peknými výsledkami pracuje v záujme veľkých rodín v **Belgicku** t. zv.

Liga mnohočlenných rodín.

Na čele tohoto združenia, do ktorého patrí vyše tretiny všetkých belgických rodín, stojí jezuita P. Tallon. Tejto Lige sa podarilo dosiahnuť značné sníženie daní pre rodiny s veľkým počtom detí, ďalej preddavok 8 miliónov frankov na vybudovanie lacných bytov pre tieto rodiny. Konečne na doliehanie tejto Ligy boli aj všetky rodinné prirážky značne zvýšené. Keď sa toto podarilo v Belgicku, prečo by to nebolo možné aj u nás. Veď naše rodiny s mnohými dietkami oveľa väčšiu biedu majú a farchy znašajú ako v Belgicku. Preto tu treba čím skôr a výdatne pomáhať a v každom ohľade podporovať oprávnené žiadosti mnohohodetných rodín.

Dajme sa zaraz do práce.

Predložme tieto oprávnené a prepotrebne nároky a žiadosti na podporovanie mnohohodetných rodín našim kompetentným úradom a vrchnostiam, predovšetkým však **našim zákonodarcam**, aby sa tejto prepotrebnej sociálnej akcie o reformy zaujali a tak **dokázali**, že **im blaho občanov a budúcnosť nášho štátu a národa ozaj na srdci leží.**

* * *

Veľké mnohohodetné rodiny daly už národom veľa veľkých synov. Na potvrdenie toho pripojíme tu aspoň niekoľko mien, je to

celá galeria veľkých ľudí.

Slávny komponista **J. S. Bach**, bol ôsmym dieťaťom. Slávny sociálny apoštol biskup **E. Ketteler**, bol šiesty z deviatich dietok. Veľký vodca katol. Irčanov, **D. O' Connel**, bol jeden z desiatich dietok. Vynálezca optických nástrojov, **J. Fraienhofer** bol deviate dieťa chudobného brusiča. Učená benediktínka, **Hildegarda**, bola desiate dieťa, taktiež slávny komponista, **G. B. Händel**. Veľký básnik **Lessing** bol trináste dieťa. Vojvodca **Blücher** bol siedmy syn. Veľký **Napoleon** bol z trinástich, sv. **Katarína** sienská z päťadvadsiatich dietok. Sv. **Ignác**, zakladateľ jezuitov mal 12 starších bratov. Apoštol Rakúska, sv. **Klement** a veľký skladateľ **Haydn** boli 12. dieťaťom. Známy dejesec, **F. Gregorovius** mal sedem bratov. Oslavovaný kazateľ, dominikán **Bonaventura** bol trináste dieťa. **W. Siemens**, šéf Siemenských závodov, bol prvé dieťa zo štrnástich. Sv. **František Xaverský** bol siedme dieťa. Sv. **Terezka** bola deviate dieťa. Slávny **Göres** bol ôsme dieťa. Povestný kazateľ **Lavater** bol dvanáste dieťa. Sl. p. **Pius X.** bol syn obecného sluha s 12 dietkami. Veľký biskup **Feneion** bol trináste dieťa. Anglický biskup **Vaughan** bol deviate dieťa. **Albán Stolz** bol šestnáste dieťa a svetoznámy vynálezca **Benjamin Franklin** sedemnáste dieťa istého mlynára atď.

Z mnohočlenných rodín teda vyrástli veľkí mužovia. To najlepšie vyvracia mýlnu domnienku, ako by jedno dieťa prekážalo vývin druhého. Skúsenosť totižto dokazuje, že práve rodiny s mnohými dietkami sú výbornými školami na vytríbenie charakteru a životnej schopnosti. Aj z tohoto možno jasne vidieť, ak veľký význam má **sociálna akcia**, ktorá **žiada mravnú a hmotnú**

pomoc pre mnohočlenné rodiny.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

„Lúto
mi je
zástupu,“
Mt.15.35.

„Beda
vám
bohatým“
Luk. 6. 24.

Ako obstojíme pri súde?

Od veľkého priateľa pracujúceho ľudu, jezuitu P. Abela, pochádza vtipná myšlienka o dvojakých: pravých a nepravých kresťanoch. Mnohí sa nazdávajú, že keď v nedeľu z obyčaje idú do kostola, keď tu i tam pristúpia ku sv. sviatostiam, keď konajú určité modlitby a pobožnosti, keď pôsty zachovávajú, — už všetko vykonali a patria medzi tých najlepších katolíkov. No, P. Abel týchto len za začiatovníkov pokladal. Dnešné časy hospodárskej krízy a nezamestnanosti však vyžadujú pravých sociálnych katolíkov. Akí majú byť títo, o tom nás poučil Kristus v horskej reči. Kto si túto pozorne prečíta, čoskoro pozná, jak ďaleko stojíme ešte od pravého stoprocentového kresťanstva. Koľko látky na rozmýšľanie nám dáva i jediná veta tejto reči, ktorá znie:

„Blahoslavení milosrdní.“

Koľko takých kresťanov najdeme dnes, ktorí by boli hotoví, **podľa príkladu sv. Martina**, veľkodušne sa rozdeliť so svojím majetkom, len aby bližného z krajnej núdzy vytrhli?

Koľkých z nás zahanbuje svojim milosrdným srdcom ten **Karolko**, čo sa iba s jednou rukavicou vrátil zo školy. Stalo sa

to nedávno kdesi v Rakúsku. Uzímený chlapček si veľmi brhlí ruky pri peci. Matke je to nápadné, veď mu len nedávno kúpila už tretie rukavice za tejto zimy. Či ich už zase stratil? Pri knižkách zazre jednu rukavicu. „A kdeže si dal druhú?“ pýta sa trochu rozčúlene. Chlapček je v pomykove. Chvíľku mlčí. — „Či si ju zase stratil?“ „Nie. — Povieť Vám, maminka, ale ma neubite. Keď sme vyšli zo školy, videl som, ako je veľmi zima tomu úbohému Štefanovi. Veď nemá ani zimného kabáta, ruky mu až zmodrely. Pomyslel som si, že ja mám teplý kabát aj rukavice Keď si jednu ruku schovám do vrečka, obídeme sa aj s jednou rukavicou. Preto som dal jednu rukavicu Štefanovi. Potom sme si podali holé ruky, aby nám bolo teplejšie a tak sme išli zo školy. Keď som sa lúčil so Štefanom, chcel mi vrátiť rukavicu. Ale som mu ju ponechal, aby si mohol aspoň jednu ruku chrániť proti zime. Myslel som si, že ma maminka za to nebude hrešiť...“

Znakom pravých a celých kresťanov je činná láska. Túto hlása Apoštol všetkým. Nielen rehoľným milosrdným bratom, a milosrdným sestrám, ale všetkým kresťanom: bohatým, chudobným, mužským, ženským, veľkým i malým, robotníkom, sedliakom a pánom.

V 1. liste ku Korintským čítame (13. hl.): „**Čo by som mluvil jazykmi anjelskými a nemal by som lásky, nič nie som.**“ Ako máme toto pravé kresťanstvo v každodennom živote uskutočniť, o tom nás poučí táto

zaujímavá udalosť:

„Istý staručký farár ustatý a sohnutý kráča hore na hrad Blankenstein. Nie je div, že je unavený, veď stále sem a tam chodí, aby v terajšej núdzi a nezamestnanosti svojim veriacim pomáhal.“

Aj on sa stal chudobným, ako sám Kristus, celý svoj dôchodok podelil s chudobnými. Idúc cez jedľovú horu do hradu, zbadal na západe čierne mračná. O chvíľu sa už aj začalo blýskať a hrmeť nad hradom. On však pokračuje vo svojej ceste. Ide na hrad k bohatej grófke. Musí sa zastať dvoch biednych

nádenníkov, ktorým ona vypovedala byť pod hradom, keďže prenájomné nemohli platiť. Na ceste medzi hrmením a blýskaním dúma a polohlasne si hovorí: „No, to je to naše kresťanstvo!“

Príduc ku grófke ukonaný, takto ju oslovil: „Milostivá pani, prišiel som v záujme dvoch biednych nádenníkov, ktorí tu pod hradom bývajú.“ Ale grófka tvrdým hlasom mu odpovedala: „Pán farár, zostaňte len pri vašom cirkevnom povolaní, nestarajte sa o to, čo sa Vás netýka.“ „Milostivá pani“, odpovedal vážnym hlasom staručký farár: „Vy sa mýlite, mňa sa to až veľmi týka. Ja tu stojím pred Vami, ako posol Kristov, ktorý musí Jeho kresťanstvo zastávať u svojich veriacich. Čo Vy hodláte teraz urobiť, to nie je po kresťansky. Pre niekoľko mizerných halierov, na ktoré nie ste aj tak utisnutá, predáte celé svoje kresťanstvo. Keď Vy tie chudobné rodiny dáte vyhádzať z bytu, budúcu nedeľu vykážem Vás v kostole z prvej lavice. A ak sa opovážite pristúpiť k sv. prijímaniu, obídem Vás a s kazateľne celému zástupu vyhlásim, že v chráme nijakú pohanku nepotrebujem.“

Medzitým vonku strašne hrmelo. Grófka pri každom zahrmení sa zatriasla a nervózne sa prežehnávala. Farár jej pri tom povedal: „Neprežehnávajte sa, veď Vám to nijako neprištané, lebo Vy vašim pomýleným kresťanstvom znovu chcete Krista na kríž pribiť. Terajšie hrmenie a blýskanie je len nepatrným odbleskom toho strašného hrmenia, aké v deň posledného súdu nastane. Ono nemilosrdne aj Vás zasiahne, ak tak nemilosrdne budete zachádzať s tými dvoma nádenníkmi. Milostivá pani, či viete, čo je napísané u sv. Matúša v hlave 25.“

„Pán farár“, — odpovedala grófka, — „ste veľmi ustatý, sadnite si a rozpovedzte mi, čo je tam napísané, tak sa mi zdá, že to vedieť bude užitočné nielen mne, ale aj mnohým iným, ktorí hradmi nevládnú.“ Na to staručký farár takto začal: „Tam stojí: Keď príjde Syn človeka vo svojej velebnosti a všetci anjeli s ním, vtedy zasadne na trón svojej velebnosti, a shromaždia sa pred neho všetky národy, a oddelí ich jedných od druhých, ako pastier odlučuje ovce od kozlov, a to ovce postaví si zprava, kdežto kozlov zľava. Vtedy povie tým, ktorí budú zprava: Poďte, požehnaní od môjho Otca, vládnete kráľovstvom, pripraveným vám od ustanovenia sveta; a hneď aj uvedie príčiny, prečo idú do neba: lebo bol som hladný, a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som príchodzí, a pritúlili ste ma... Sú to samé **skutky milosrdenstva**, ktoré Kristus uvádza, ako dôvod ich oslávenia. Nič nehovorí

tu o pobožnostiach. Tie sú dobré a potrebné, ale samé nestačia. Lebo známkou pravých učeníkov Kristových je činná láska. „Po tom vás budú poznávať, že sa vzájomne milujete.“ — Nábožné úkony totižto môžu byť aj sebecké, a preto bezcenné, ak sa v nich neuplatní praktická láska k bližnému. Je to niečo odporného, keď niekto lásku Ježiša má na jazyku a vonku v živote sotva z kostola vystúpil, pre svojho chudobného brata nemá ani haliera. To je prekliate kresťanstvo, ktoré Cirkvi vždy nesmierne škodilo.

„Vtedy odpovedia mu spravodliví a rieknu: Pane, kedy sme ťa videli hladného, a nakŕmili sme ťa; smädného a dali sme ti piť?... Veru, povedám vám: nakoľko ste to učinili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to učinili.“ Prečo im teda daruje život večný? Lebo v osobe jeho bratov, samému Kristovi to učinili.

Potom riekne i tým, ktorí budú zľava: Vzďaľte sa od mňa, zlodejenci, do ohňa večného, ktorý je pripravený diablovej a jeho anjelom...“ A ako odôvodní toto hrozné odsúdenie? „Hladný som bol a nedali ste mi jesť, smädný a nedali ste mi piť... Vtedy odpovedia mu i oni a rieknu: Pane, kedy sme ťa videli hladného, alebo smädného? Vtedy im odpovie a riekne: Veru, povedám vám: nakoľko ste to neučinili jednému z týchto najmenších, ani mne ste to neučinili.“ Prečo teda títo musia ísť do pekla, kde oheň nevyhasne? Preto, lebo Kristovi v osobe jeho bratov a sestár nič dobrého neurobili. Lebo za čas svojho prekliateho života spáchali hrozný **hriech opustenia dobrého**, to ich priviedlo do večného trápenia.“

Výsledok prímluvy bol: „Grófká aj ďalej kľačievala v prvej lavici a chudobní robotníci bývajú i naďalej vo svojich domčekoch.“

P o z n. Kto by rád a častejšie čítal články o karitatívnej činnosti, tomu veľmi odporúčame výborný časopis „Caritas“, ktorý je úradným orgánom Ústrednej Karity (Bratislava, Heydukova 20.). Predplatné na rok: 12 K. Aj obsah tohoto letáku je z väčšej čiastky odtiaľ vzatý,

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Sociálne poslanie Cirkvi.

Cirkev je matkou všetkým.

Len nevedomí a zlomyseľní ľudia môžu obviňovať kresťanstvo, najmä však katolícku Cirkev, že je nepriateľkou chudoby, že podporuje bohatých a popredných, a že všemožne udržuje staré výsady a všetku spoločenskú nespravodlivosť.

Proti tejto obžalobe stojí pravda, že **učenie Krista Pána stojí nad všetkým triednym bojom a nad triednymi záujmami.** Ani hviezda skveje sa toto učenie nad morom ľudského života a takisto dáva smer každému, či je chudobný, či bohatý, či patrí do tejto alebo do onej triedy ľudskej spoločnosti. T. j., **katolícka Cirkev je jednako matkou všetkých svojich dieťať,** či už patria medzi chudobných, či medzi bohatých. Ba čo viac pridŕža sa hesla, že ktorým sa dostalo menej zemského majetku, tým nech sa dostáva viac lásky.

Cirkev lieči pomaly ale iste.

Keď sa kresťanstvo pred 19. storočiami rozšíri-
lo v pohanskom svete, svojím učením nevoviedlo
vzbury do jestvujúcich krajín, nerúcalo kráľovské a
cisárske tróny, **nerobilo revolúcie,** ale pomaly popre-
mieňalo city a smýšľanie ľudí, vnieslo do ľudských
duší city lásky a spravodlivosti. **Kresťanstvo spravi-
lo ľudí lepšími a šľachetnejšími. A ľudia, čo sa stali
lepšími a šľachetnejšími, utvorili potom lepšie a spra-
vodlivejšie spoločenské pomery. Kresťanské nábo-
ženstvo odstránilo predovšetkým najväčšiu nespra-**

vodlivosť pohanského sveta, najväčšie uponíženie ľudskej spoločnosti: **otroctvo**. Vštepilo do smýšľania ľudstva základnú sociálnu pravdu o ľudskej dôstojnosti, tým učením, že **každý človek je stvorením Božím** a že sme si **všetci bratia v Kristu**. To robí **kresťanstvo podnes**.

Povolanie Cirkvi.

Cirkev nie je na to povolaná, nie to je jej úloha, aby pozmieňala ústavy štátov, alebo majetkové pomery, svetské zákony vynášala, ale aby ľudstvo vychovávala na lásku a spravodlivosť, aby zobudila a v prebudenom stave udržala svedomie ľudí, aby spĺňali svoje povinnosti oproti bližným, aby sa vzájomne milovali, aby boli ku každému spravodliví.

A jakí budú ľudia, také bude aj ich spoločenské (sociálne) nažívanie. **Čím kresťanskejšie budú ľudia smýšľať, tým lepšie budú mať zákony, tým spravodlivejšie budú spoločenské pomery**. Kapitalistický spoločenský poriadok neutvorilo kresťanstvo, tým menej Cirkev, ale liberalisticko-voľnomyšlienkársky svetonáhľad, ktorý nielen obišiel, ale rovno zavrhnul zásady kresťanskej mravouky.

Štátne zákony, spoločenské zariadenie a hospodárske ustanovizne majú ten cieľ, aby slúžili zemskému blahobytu ľudí. Čím viac sú tieto presiaknuté kresťanskými zásadami, tým lepšie zodpovedajú svojmu cieľu. **Predovšetkým treba, aby ľudskú spoločnosť prenikly dve hlavné požiadavky kresťanského učenia: sociálna spravodlivosť a láska**.

Praktická katol. sociálna politika.

(Ako by bolo robotníctvu, keby vo všetkých štátoch opravdivý kresťanský duch a sociálna spravodlivosť panovala.)

Aj v našej dobe jestvuje ešte štát, ktorý na sebe nosí pečať pravého kresťanského ducha. Tam pamätajú na ľudskú dôstojnosť robotníka. Každá poctivá práca nielen slušnú plácu, ale aj zaslúženú úctu požíva. Hromadenie úradov tam neexistuje, lebo zákon nedovolí, aby ten istý človek viac úradov zastával. Pracovný čas trvá denne 7 hodín. Každý má právo na nedeľný a sviatočný odpočinok a tak i možnosť svojim náboženským povinnostiam a duševným potrebám nerušene zadosťučiniť. Okrem toho všetci zamestnanci a robotníci majú právo na platenú dovolenú. Keď niektorý zamestnanec, alebo robotník ochorí, ešte aj po vyše 6 mesiacov trvajúcej chorobe dostáva dve tretiny svojho platu. Ak by však chorobu pri vykonávaní svojho zamestnania bol dostal tak, že by sa choroba mohla pokladať za následok roboty spojenej so zamestnaním, chorý robotník alebo zamestnanec dostáva celý svoj predošlý plat aj počas svojej choroby, bez ohľadu na to, ako dlho ona trvá. Všetci zamestnanci majú **slušné byty** a to zdarma. Zaisťujú majú i penziu, atď. Jedným slovom: **sociálne pomery sú tu ozaj v duchu kresťanskej spravodlivosti a lásky usporiadané tak, ako to sociálne encykliky rímskych pápežov hlásajú a žiadajú.**

Týmto príkladným kresťanským štátom je **Vatikánske mesto**, terajší **pápežský štát**. Tým vzorným zamestnávateľom a opravdu katolíckym sociálnym politikom je slávne panujúci sv. Otec.

Zafatá päšť.

Symbolickým pohybom komunistov je zafatá päšť. Túto pozdvihnú nahor, tak sa pozdravujú, vyjadrujú svoje city, radosť alebo bojovný zápal, a predovšetkým nenávisť. Možno povedať, že **ich náboženstvom je nenávisť**. Duše boľševíkov, vychované v takom náboženstve, zosurovejú. O takom zosurovení mladých duší písaly nedávno denníky.

Pred nedávnom viezla sa skupina mladých robotníkov parížskou električkou, boli to okrem niekoľko katolíkov väčšinou komunisti. Keď sa viezli popri kostole, ktorýsi z katolíkov strhol si klobúk. Keď to komunisti zbadali, priskočili k nemu so zafatými päšťami: „Tak, ty si katolík! A ešte sa opovážiš pred nami aj hlavu odkryť si pri kostole!?” Na to sa mu začali posmievať, pľuť na neho a biť ho päšťami. Mladý katolík sa však nezľakol. Pozrel im smelo do očí a povedal: „**Čo? Ja by som sa mal hanbiť pred vami za svoju vieru? Nikdy!**” I kľakol si vo

vozní, složil ruky a začal sa hlasito modliť „**Verím v Boha.**“ Komunisti boli ako obarení. Umlkli, päste im spadly, dali smelému mladíkovi pokoj. Vytratili sa do druhého vozňa a len zďaleka s akýmsi obdivom pozerali naňho. (Poslanec, 1937, č. 1.)

Činný katolicizmus

prízvukoval a žiadal vo svojich sociálnych konferenciách po vestný španielsky kazateľ, **páter Laburu S. J.**, ktorého prednášky vtedy všetky španielske rozhlasové stanice prevzaly. Žiaľ, uskutočnenie sociálnych reforiem, ktoré neohrozene hlásal, prekazila španielska revolúcia a občianska vojna. Sám P. Laburu si tiež len zvláštnym riadením Božím zachránil život pred nahuckanými a zavedenými červenými. Veď v Španielsku veľmi mnoho sociálne činných kňazov zavraždili, lebo, ako vysvitlo, práve na hlavy týchto boli vyššie prémie vypísané.

Jednu svoju sociálnu kázeň, ktorú mal v madridskej katedrále, nadviazal P. Laburu na tú výpoveď 4. komunistického ženského kongresu, že revolúciu nebude možné do tých čias uskutočniť, kým sa nepodari odstrániť zo spoločnosti rodinu a rodinného ducha. Tu veľmi dôrazne prízvukoval, že nielen komunisti a iní rozvratní bezbožníci pracujú na zničení rodiny a rodinného života, ale aj tie zámožné vrstvy, ktoré sa nepostarajú o to, aby robotníctvo svojmu stavu a ľudskej hodnosti zodpovedné a predsa lacné byty malo. Zanedbávaním tejto sociálnej povinnosti, hovorí P. Laburu, práve zámožné vrstvy žnú robotníctvo do revolúcie nie síce slovami a agitáciami, ako to robia komunisti, ale týmto svojim nesociálnym počínaním a smýšľaním. Preto na konci svojej kázni ohnivými slovami vyzýval svojich poslucháčov ku činnému katolicizmu, keď volal: „**Stavajte rodinné domky pre robotníkov!** Z celej duše Vás prosím pre lásku Krista-Robotníka:

Poskytnite ochranu manželkám a dieťkam robotníkov!“

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Pápež a pracujúci ľud.

Jestvovanie Ježiša Krista ako historický fakt je aj vedecky dokázané. Ale nestačí len dokázať, že Ježiš žil. Práve tak vážne je dokázať svetu aj to, že Ježiš medzi nami ešte žije. Neodškriepiteľne je zistené, že sv. Peter bol v Ríme. Ale ani to nestačí. Musíme môcť dokázať, že Peter je ešte vždy v Ríme. Že Kristus i naďalej žije v Cirkvi a Peter i naďalej žije v pápežoch, toho skvelým dôkazom je okružný list „Quadragesimo anno“ vydaný na 40. výročie sociálnej encykliky „Rerum novarum“. Okružný list

„Quadragesimo anno“

o spoločenskom poriadku, o jeho uvedení a zdokonalení podľa zásad evanjelia, je vzácny čin v duchu sv. Petra, hodný nástupcu Petra, tej Skaly, na ktorú Kristus Pán postavil Svoju Cirkev. **Tento okružný list je tiež skala, ukázaná božskou Prozreteľnosťou modernému svetu, na ktorej sa má nový hospodársky a spoločenský poriadok budovať, ak nechce prepadnúť skaze.** Táto encyklika je súčasne aj

prejav Božského Srdca Ježišovho.

Pobožnosť k Božskému Srdcu je krásna. Ničoho tak nepotrebuje ako smelosti a dôvery. Ale moderné ľudstvo chce

vidieť Božské Srdce na svojich uliciach a počuť Ho na vlastné uši. Chce cítiť Jeho tlkot. Ľudstvo chce mať prítomného Krista, ktorý svetom zmietajúce sociálne a iné časové otázky nielen vie, ale aj chce riešiť.

Tento sociálny Kristus je tu medzi nami! Dňa 15. mája 1931. znovu prehovoril svetu skrze svojho námestníka, ktorého ešte pred 1900 rokmi ustanovil v osobe sv. Petra v Cesarey Filipovej slovami: Ty si Peter, skala, a na tejto skale postavím svoju Cirkev. Áno,

sociálna otázka sa dá riešiť,

dá sa zaistiť ľudstvu aj pokoj a to neomylné, všade, dokonale. Ale len tak, keď dnešní farizeji a zákoníci neodsúdia zas na smrť Krista, v pápežovi, v Jeho viditeľnom a slyšateľnom zástupcovi; keď Ho Judáši zas nezradia a zbabelci nezaprú, keď nahuckané masy nebudú zas volať preč s Ním, ukrižuj Ho.

Nezabudnime, že aj dnes, ako za dávnych časov, sociálnu otázku správne riešiť musí pápež, v pápežovi Kristus, ináč sa ona nedá riešiť. Toto má byť **naše sociálne „Credo“**.

Základným článkom tohoto sociálneho vyznania viery ktorý si má najmä pracujúci ľud dobre pamätať, **je, že odproletarizovanie robotníctva sa len pomocou katolíckej Cirkvi môže podať, lebo katolícka Cirkev je kráľovstvo spravodlivosti a lásky.** Keď však chceme, aby sa sociálna akcia Cirkvi dobre darila, musíme sa držať zásady, že staré chyby a

hriechy sa nesmú zatajovať.

Socializmus a komunizmus udržuje a systematicky rozširuje bludné učenie, že Cirkev je nepriateľkou proletariátu. Následky toho sú jasné. Keď je Cirkev proti proletariátu, vtedy bude i proletariát proti Cirkvi! Toto bludné a nepravdivé tvrdenie marxistov sa nedá vyvracať jednoduchým popieraním,

ale treba poukázať na jeho koreň. Nesmie sa popierať, že sa oproti proletariátu aj katolíci previnili, ale **rozhodne sa musí odmietnuť takéto obviňovanie samej Cirkvi**. Veľmi treba robiť rozdiel medzi Cirkvou, ktorá je hlásateľkou spravodlivosti a lásky a ako taká nikdy neprestala proletárov zastávať, — a medzi príslušníkmi tejto Cirkvi, z ktorých sa nie jeden previnil oproti sociálnej spravodlivosti a láske a tak i oproti úbohým proletárom. Táto chyba sa nedá napraviť jednoduchým popieraním, ale len mužným a úprimným priznaním, ktoré je začiatkom opravdivého polepšenia.

Verejné „Konfiteor“.

Odstránenie sociálnych hriechov treba tiež Konfiteorom, t. j. poníženým vyznávaním týchto hriechov začať. Nič tak neškodí dobrej veci, ako keď sa hriechy zakrývajú, alebo sa chváli to, čo si chválu nezasluhuje.

Preto treba, aby aj príslušníci Cirkvi odriekali otvorené a pochtivé Konfiteor. Treba vyznať a nič nezatajiť, ak sa niečo tvrdého, nespravodlivého a nemilosrdného spáchalo oproti malým, slabým a nemajetným za 1900 rokov. Nezabudnúť ani na bojzlivé a nerytierske mlčanie pri ukracovaní a potlačovaní nižších tried. Alebo budeme odriekať pred moderným proletariátom toto sociálne vyznanie, alebo budeme spoluvinní za to, že nepriatelia blato ohovárania a hanobenia hádžu Cirkvi do tváři, ako keby ona bola zodpovedná za sociálne hriechy katolíkov. Nesmie sa zatajovať to, čo sám

Sv. Otec verejne kára

v encyklike „Quadragesimo anno“, keď hovorí:

„Je skutočne veľmi smutné, ctíhodní bratia, že boli a sú mnohí, ktorí sa radi priznávajú síce za katolíkov, ale nepamätajú na vznešený zákon spravodlivosti a lásky, ktorý nám prikazuje nielen každému dopriať, čo mu patrí, ale nás zaväzuje i núdznym, ako samému Kristu Pánu, pomáhať. (Srovnaj: List sv. Jakuba, kap. 2.) A čo je ešte väčšmi odsúdeniahodné: zo ziskuchtivosti sa nehanbia utláčať a vykorisťovať robotníkov. Pravda, nechýbajú ani takí, ktorí zneužívajú náboženstvo, aby jeho menom kryli svoje nespravodlivé počínanie a takto uni-

kli spravodlivým požiadavkám robotníctva. Nikdy neprestaneme zatracovať takéto počínanie, lebo takíto ľudia sú príčinou toho, že Cirkev bez toho, že by si to najmenej zaslúžila, prichodí do osvetlenia, robotníctvu nepriaznivého a býva obviňovaná, že nadržuje zámožným a nemá súcitú a porozumenia pre tých, ktorí sú akoby vydedení z blahobytu tuzemského života.“

Toto je smerodajné pre pomer proletariátu k Cirkvi. To je úradné učenie Cirkvi o spoločenskom a hospodárskom poriadku, vyjadrené najmä v encyklikách Leva XIII. a Pia XI. Nejde o to, či sa najdú medzi katolíkmi a azda aj medzi vysoko postavenými katolíckymi duchovnými a svetskými vykorisťujúci a bezcitní podujímatelia, ale o to, či ich počínanie Cirkev schvaľuje a uznáva za „ducha zo svojho ducha a telo zo svojho tela“.

A stačí čo i len povrchné prečítať si sociálne encykliky, aby sme poznali, že **Cirkev** sociálnu chudobu a všeobecnú nemajetnosť pracujúceho ľudu, inými slovami sproletarizovanie nás, pokladá za do neba volajúci hriech. Áno, otvorene hlása, že je to porušenie spravodlivosti proti spoločnému dobru, ktoré pripravuje sociálnu katastrofu. Preto **pápež** v mene spravodlivosti vlastnoručne **píše na prápor pracujúceho ľudu** smelé, ba povedali by sme radikálne slovo **ako program a heslo**:

„ODPROLETARIZOVAŤ PROLETARIÁT!“

S povolením cirkevnej vrcnnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď.) Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Kristus a práca.

Človek len čo bol stvorený, ihneď dostal rozkaz pracovať. „I vzal Boh človeka a umiestil ho do rozkošného raja, aby ho obrábal“ (Gen. II. 15.). Tak teda podľa biblie aj v blaženom raji bolo treba pracovať. Boh ustanovil všeobecným a povinným zákonom, že prameňom výživy človeka bude práca. Práca však nebola sprevádzaná s potom a s veľkou námahou, ale s radosťou a potechou. Keď však človek zhrešil, Boh prehovoril: „Prekliata buď zem v práci tvojej, v namáhaniach budeš z nej jesť po všetky dni svojho života. Trnie a bodľáč bude ti plodiť a v pote tváři svojej budeš jesť chlieb.“ (Gen. III. 17.—18.) Odtedy práca je nielen povinnosťou, ale aj pokánim, spojená s potom tváři a vyčerpaním telesných síl.

Zákon práce je všeobecný.

Tomuto zákonu Božiemu, zákonu práce, podlieha každý práceschopný človek. Každý, kto vládze, povinný je pracovať, jeden telesne, iný zas duchovne. Pre práceschopných ľudí je práca, či už duchovná alebo telesná, jediným oprávneným prameňom existencie.

Mýlia sa teda, ktorí si myslia a hlásajú, že väčšina ľudstva má síce pracovať, ale jesto i takých, ktorí sú zpod všeobecného zákona práce akousi výsadou oslobodení a majú právo žiť z potu tváři a mozolov iných.

Nepopierame, že takto bolo v minulosti, ba dodávame, že aj dnes je tak a bude tak vždy a všade, kde niet opravdivej kresťanskej mravnosti. Lebo k tomu, **aby človek prácu miloval** a preto aj bez nútenia pracoval, je **potrebná vyššia, ozaj kresťanská mravnosť**. Kde tej niet, tam je otroctvo, tam sa pracujúca vrstva zneužíva, vyssáva.

Práca pred Kristom.

Zákon práce, čiže všeobecná povinnosť pracovať, nebol uznávaný ani u Židov. Židovský farizej, bankár, finančník, veľkoobchodník žil zo špekulácie, kým chudobný ľud, takzvaní „essení“, znášali jarmo práce. Tým menej bola táto povinnosť uznávaná u pohanov. Pri všetkej ich nádhere a pompe, i pri vysokej kultúre a jemnoscite, práca bola u pohanov hanba a pokladali ju za trest. Grécke sochárstvo a veda, rímske právo a panovačnosť sú obdivuhodné v dejinách. Athény v čase Perikleá, Rím za Augusta sú na takej výške vzdelanosti, akej v dejinách málo nachádzame, o práci však smýšľaly hanoblive. Chlúba ich vedy, Plato a Aristoteles prácou a robotníkom opovrhujú. Slobodným Grékom je robota hanbou.

Za hanbu ju pokladá aj Riman. Ich slávny rečník Cicero hovorí, že len ten je vzdelaný, kto nepracuje. I tu je robotník iba nástroj, akési stvorenie bez ľudskej hodnosti, skôr zviera ako človek, bez každého práva. Zamestnávateľ bol pánom jeho života a smrti, mohol ho zmrzačiť, zabiť, kedy chcel. Ostrov Aeskulapov bol hrobom práceneschopných. Rímania ich ta vyhánali, tam boli za živa pochovaní.

Robotnícka trieda — otroci — boli prácou tak mordovaní, že r. 73. pred Kristom pod vodcovstvom Spartaka v Kapui sa vzbúrili. Ich vzbura bola však potlačená. Vodca Crassus potrestal ich tým, že dvestisíc ich dal ukrižovať. Takto hodnotí pohanstvo prácu a robotníka vtedy, keď sa honosí veľkým pokrokom, kultúrou, hoci robotníctvo tvorilo väčšinu obyvateľstva. Pred Kristom bola práca teda hanbou a preto aj robotníkom byť bolo hanbou.

Kristus povýšil prácu.

Ten, ktorý vykúpil ľudstvo od kľatby hriechu, vykúpil aj prácu od hanby, a dal jej nebeský, božský náter. A to hlavne svojím príkladom, keď ako **Syn Boží tesáril** v dielni nazaretskej. Aj **zákon práce** najsamprv **sám plnil** a len potom učil. Podľa príkladu svojho Majstra učili a hlásali všeobecnú povinnosť

práce aj apoštoli. Podobne hlásali aj rovnosť ľudskej dôstojnosti robotníkov — otrokov s majetnými a pánmi. Sv. Pavel na pr. takto píše o tom (ku Gal. 3, 9, ku Kol. 3, 11.): „V Kristu niet rozdiel medzi Židom a Grékom, otrokom a slobodným. Krv Kristova tiekla za každého.“ Tým vyslovil, že sme všetci podriadení pánovi. List sv. Pavla ku Filomenovi je obranou tejto rovnosti otroka-robotníka. Po rozšírení kresťanstva nebolo treba otrockých vzbúr a povstaní. **Duch kresťanstva odstránil otroctvo.** Na ostrove Aeskulapovom, tam, kde pred dvetisíc rokmi bolo počuť plač a zúfale nariekanie práceneschopných ľudí, dnes je nemocnica milosrdných bratov. **Ježiš Kristus vykúpil človeka od hriechu, vykúpil aj robotníka z otroctva.**

Dvetisícročné dejiny Cirkvi svedčia, koľko úľavy, koľko útechy, koľko požehnania, koľko úcty pri niesol práci príklad a pamiatka v dielni pracujúceho Syna Božieho.

Nasledovanie Krista-Robotníka.

Tento príklad pohnul kráľovských synov frankských a keltských zameniť kráľovský purpur so skromným rúchom rehoľným synov sv. Benedikta, a meč zas s pluhom. Tento príklad povzbudil kráľovskú dcéru Belu IV., bl. Margitu v rehoľi sv. Dominika drevo nosiť, prať, drhnúť z lásky k Bohu.

Sv. Ermenfrid, šľachtický mládenec z rodu burgundských varaskov, krásny mladík na dvore frankského kráľa, Lothara (625—670), stal sa mníchom v kláštore luxenilskom. Bol predstaveným kláštora, ale zato robil aj tú najnižšiu robotu. Sám rozsieval obilie a robil aj iné hospodárske práce. V nedeľu, pred sv. omšou, požehnaný chlieb rozdával medzi chudobným ľuďom. Keď vtedy zbadal robotníka s mozoľnatou rukou, zohnul sa a ponížene pobozkal mozole, stopy úctyhodnej práce. „Preskúmal som dejiny starého a nového veku — poznamenal k tomu Montalambert — ale na otázku, prečo vedelo kresťanstvo tak zreformovať a omladiť svet, krajší dôkaz som ne našiel nad tento obraz, podľa ktorého bohatý German, syn ví-

taza nad Rímom a Galliou, stane sa rehoľníkom a pred oltárom Krista Pána bozká mozole galských robotníkov.“

Sv. Theodulf, potomok slávnych aquitánskych šľachticov. v VI. storočí ako mních žije v kláštore Saint Thiery-skom pri Rýne. Za dvadsaťdva rokov orie pluhom — robí viac ako obyčajný rehoľník a pritom tak pri dennej ako pri nočnej modlitbe je predsa prvý.

Tisíce príkladov dalo by sa uviesť, ktoré dokazujú, aké úroky prináša príklad „Krista tesára v nazaretskej dielni“. Heslo „cruce et aratro“, „s krížom a pluhom“ dobývalo práci úctu a robotníkovi slobodu, uznanie a česť.

Kristus v dielni **oduševňoval** v IV. storočí **pustovníkov egyptských púští**, takže prácou vlastných rúk živili ovocím chudobných Alexandrie. Ovocie takto vypestované dosahovalo náklad niekoľko lodí.

Kristus v dielni hovorí aj k dnešnému človekovi, že okrem duchovnej práce treba v úctivosti mať aj telesnú prácu. **Vzdelaný človek nesmie pohrdať robotníkom, ale v úctivosti mať jeho mozole. A robotník sa zas nemá hanbiť za prácu, ale si ju má vážiť, lebo ju posvätil sám Syn Boží.**

Kristus v dielni hovorí, že **práca je modlitbou**, robotník je kňazom, keď prácu svoju dobrým úmyslom koná. Kristus v dielni hovorí, že robotník je nie stroj, nie pákou štátneho kolektívneho útvaru, má povinnosť nielen robiť, ale má právo na život človeka pre nebeský cieľ povolaneho, právo mať mzdu človeka dôstojnú, t. j. takú, ktorou by zemskému a nebeskému povolaniu zodpovedal. — Takto posvätil a povýšil Syn Boží prácu a preto je jasné a isté, že

KRISTUS AJ ROBOTNÍKA VYKÚPIL.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ak > soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2,50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď.) Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Nebo na zemi?

(K výročiu encykliky Leva XIII.: „Rerum novarum“)

Sviatok Nanebevstúpenia Pána ukazuje nám určenie nášho života. **Sme na zemi, aby sme P. Boha poznali, jeho milovali, jemu slúžili a tak prišli do neba.**

Kresťanské náboženstvo vie, že je náboženstvom do neba vstupujúcich, a preto nesľubuje raj na zemi, **ani liberalistický, ani socialistický.** Ak môže ešte voľačo odvrátiť hroziacu svetovú revolúciu riešením sociálnej otázky, ak môže dakto oslobodiť ľudstvo od otroctva moderných faraónov, zachrániť ho od červeného mora boľševizmu, a vrátiť mu stratený pokoj, vtedy je to Cirkev a jedine Cirkev Kristova.

Dňa 15. mája bude 46 rokov od vydania pápežskej encykliky o riešení sociálnej otázky: „**Rerum novarum**“. V nej je jasne vyjadrený rozdiel medzi kapitalizmom a socializmom na jednej strane a medzi katolicizmom na druhej. **Kapitalizmus a socializmus verí v nebo na zemi. Katolicizmus pokladá „evanjelium o nebi na zemi“ za bludnú náuku! Zem zostane vždy až do posledného súdu, čo bola od pádu prvých rodičov, očistec, ktorý P. Boh umiestil medzi dva raje na očistenie ľudstva. Tento očistec má nám pripomínať katastrofu, akú každý ťažký hriech pripravuje človekovi. Zemský raj je navždy stratený. Preto katolicizmus na tomto svete nehľadá viac raj, ale iba pokoj.**

Ako riešiť sociálnu otázku?

Riešenie sociálnej otázky príde shora! Sociálna otázka je otázka pochopenia a uskutočnenia pravdy. V každom smere platí slovo Kristovo u sv. Jána: „**Bezo Mňa nemôžete nič urobiť.**“

My sami nič nevieme, ani nič nevládzeme! Stratili sme svetlo! Stratili sme chlieb pravdy. Už nepoznáme veľké zákony blahobytu a pokoja. Šmátrame vo tme. Zotnilo sa. všetko spustlo a vyprázdnilo sa okolo nás a nik nehovorí: Staň sa svetlo!

Preto prvé, čo moderný kapitalisticko-komunistický svet potrebuje, je stratená pravda. Počiatok sociálneho zla bol omyl. **Liberalistický omyl!** Za ktorým prišiel **socialistický omyl!** Hlavný prostriedok na zachránenie spoločnosti je zachránenie pravdy. **Život spoločnosti zachráni ten, kto pravdu zachráni.**

V tomto je **neoceniteľný význam encykliky Rerum novarum!** Tento okružný pápežský list prináša totižto svetú tú národ zachraňujúcu a blahonosnú pravdu! Predkladá sa v ňom **dokonalá a nezriedená pravda oproti kapitalistickým a socialistickým omylom!** Katolícka pravda o prirodzenom a nadprirodzenom poriadku ohľadom majetku a práce, ohľadom rodiny, štátu a spoločnosti. Encyklika Rerum novarum obsahuje dačo tvorivého. Ona hovorí zasa: Nech bude svetlo — a nastáva svetlo! **Svetlo s neba!** Riešenie sociálnej otázky musí prísť shora.

Čo vyžaduje uskutočnenie encykliky?

Sociálna otázka je nielen **otázka umu.** Pochopenie samé nepomáha. **Ani katolícke pochopenie samo nepomáha.** Konečne človek sa môže naučiť celú encykliku „Rerum novarum“ na-
zpamäť, a predsa vo svojom praktickom živote môže zostať celkom kapitalistického alebo socialistického smeru. **Treba mať i odvahu celkom ináč konať ako vládnuce desaťtisíce a celkom ináč si počínať ako proletárska masa.** Každý musí byť samostatný. Samostatný medzi pánmi, samostatný medzi robotníkmi. Hej, musí byť vyznávačom a neraz aj mučeníkom. Na začiatku treba k tomu hádam ozajstné hrdinstvo, aby vládol vytrvať a prenikať so zásadami encykliky „Rerum novarum“, či už ako pán alebo aj ako robotník a to aj pri najväčších ťažkostiach. Encyklika „Rerum novarum“ nebola ešte uskutočnená. Príčina toho nie je v encyklike, ako by ona bola neprevediteľná, ale v tom, že tak hore ako dolu je veľa zbabelcov, ktorí sa neodvážia prevádzať hospodársku i sociálnu politiku podľa predpisov Leva XIII.

Potrebná je Božia pomoc.

Tu musí prísť P. Boh a prevádzať sociálnu politiku! Ten, ktorý o sebe povedal: „Bezo mňa nič nevládzete!“ Tu musí prísť milosť. Tu musia zasiahnuť nadprirodzené sily. Ani v obore hospodárskeho života nedokážeme taký zázrak, žeby sme sa vytiahli z bahna vlastnou silou, len politikou a organizáciou. **Potrebujeme k tomu B. Samaritána, svetlo sveta, Ježiša Krista.** Potrebujeme k tomu Jeho Cirkev. Potrebujeme sviatosti. Potrebujeme modlitbu. Riešenie sociálnej otázky príde shora. **Za túto milosť treba sa predovšetkým modliť, veľa modliť.**

Treba vnútorné obrodenie.

Prizvukujeme s encyklikou „Rerum novarum“ proti kapitalizmu a socializmu: **Riešenie sociálnej otázky príde z vnútra!** Ako je kapitalizmus organickou chorobou ľudskej spoločnosti, práve tak je i socializmus organické ochorenie ľudstva. Choroba má svoje vonkajšie zjavy, ale jej prameň je vnútri. Nákazlivá choroba moderného sveta, ktorej dva príznaky sú kapitalizmus a socializmus, je, ako Donoso Cortes hovorí, „**všeobecná vzbúra hladných oproti sýtim**“, a odpoveď sýtych na vzbúru hladných.“ Láska vychladla v bohatých a nastal **kapitalizmus**, t. j. **hospodárska sústava sebeckta bez srdca**. Zmizla trpezlivosť zo srdca hladných a nastal **socializmus**, t. j. **hospodárska sústava revolucionárskej nespokojnosti**. Choroba prišla z vnútra!

Osloboditeľ je Kristus.

Je jasné, že keď choroba prichádza z vnútra, tak aj uzdravenie musí prísť z vnútra. P. Ježiš nám ukázal, ako sa deje každá obnova. On je Spasiteľ sveta. On chce všetko obnoviť, všetko znovu napraviť, čo bolo hriechom porušené, teda i sociálny poriadok! Stanúc sa všetkým všetko, ujal sa zvlášť malých, chudobných a chorých. A predsa **nebol Kristus sociálny reformátor vo vlastnom smysle slova**. Nezaoberal sa priamo ani platovou ani chlebovou otázkou.

kou, ani odstránením otroctva a vôbec nezaoberal sa zariadením pomerov hodných človeka medzi proletármi.

Kristus chce byť v prvom rade reformátor duší. Chce stvoriť nových ľudí, dietky Božie, dedičov neba, ktorí pohŕdajú tuzemskými vecmi, nosia kríž a bližných milujú ako seba samých. A aby si nemysleli, že pritom utrpia škodu, hovorí k nim: „Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť. Všetko ostatné bude vám pridané!“ Obnovenie duše vedie samo sebou k obnoveniu sveta.

Úloha Cirkvi.

Preto hovorí pápežský okružný list o úlohe Cirkvi na sociálnom poli: „Celé Jej spravovanie smeruje k tomu, aby ľudstvo **pretvorila a vychovávala**. Hľadá vniknúť do **samého vnútajška ľudí** a usiluje sa riadiť ich vôľu, aby sa oni všetci riadili podľa predpisov Božích.“

Riešenie sociálnej otázky príde z vnútra! Začne sa s obrátením, s obrátením pánov a s obrátením robotníkov. Obaja sa musia zase stať kresťanmi! Začiatok pravého kresťanstva však bude aj koniec socializmu. Sociálna otázka bude rozriešená.

Preto si treba voliť: **SVETLO ALEBO TMA! RÍM ALEBO MOSKVA!** Tí, čo si to druhé volia, namiesto zemského raja pripravujú peklo aj na zemi. Tí však, čo za prvým idú, budú mať síce očistec na zemi, ale taký, v ktorom

BUDE VLÁDNUŤ KRISTOV POKOJ.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď.) Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní poslať na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Číslo 20.

Dajte aj iným prečítať!

Katolícka karita.

(Z lásky k Bohu pochádzajúca dobročinnosť.)

Prví kresťania boli jedno telo a jedna duša, lebo spoločnú lásku pokladali za kráľovstvo Božie. V dobe apoštolov práca diakonov (jáhnov) bola zázračnou a závažnou čiastkou kresťanského života. Podľa Tertuliána pri vstupe na schôdzku prvých kresťanov, každý musel zaplatiť „daň lásky“ na podporovanie chorých, vdov a sirot. Len samotná rímska farnosť mala na starosti 150 kňazov a 1500 chudobných. Vo stredoveku kresťania robili najviac za chudobných. Misionári tiež dobročinnou láskou získavali pohanov pre Cirkev.

Keď sa dvaja sišli v mene Kristovom, už sa usilovali pomáhať chudobným a tak zachraňovať duše.

Kresťanská láska je silou slabých, uzdravením chorých, potechou zarmútených, zmiernením biedy, miernením surovosti.

Katolícka Cirkev od počiatku cvičila túto činnú, milosrdnú a dobročinnú lásku. Za našich časov ju prevádza skrze rozličné karitatívne spolky a ustanovizne. Takéto sú u nás na pr. „Ústredná karita“ a jej odbočky, Konferencie sv. Vincenta a iné.

Praktická dobročinnosť.

Dnešní ľudia mnoho rečia o láske, ale veľmi zriedka ju aj prakticky — skutkami konajú. Toto je najväčšou chybou modernej spoločnosti. Ako ináč by vyzeral dnes svet, keby aspoň každý katolík prakticky cvičil lásku ku bližnému! Nebolo by dosť kostolov, lebo by sa do nich nevmetili kresťania a znovu by bolo počut: „Vidíte, ako sa kresťania milujú, ako milujú svoje rodiny, príbuzných, sluhov, robotníkov, nadriadených, podriadených, ale najmä chudobných!“

Oveľa viac by osožil tento praktický kresťanský a činný život, ako všelijaké reči a prednášky. Lebo lyžička dobrého skutku je viac hodná, ako celý sud rečenia!

Čím väčšia je bieda v niektorej dobe, tým väčšia musí byť ochota k službe, a vôľa pomáhať! Nemali by sme osláviť ani jedného sviatku, rodinnej radosti, krstu, sobáša, schôdzky, hostiny tak, aby sme pri tej príležitosti niečo nedali aj chudobným. Nemal by sa usporiadať ani jeden banket, kdeby sme hlavné miesto nevynechali neviditeľnému Hostovi, ktorému by každý mal zaplatiť daň lásky.

Almužnu možno dať nielen v podobe peňazí, šatstva, stravy, ale i tak, že osobne svojimi službami napomáhame spolubližných. Keď vedieme slepého, keď zdvihneme spadnutého, keď prijmeme do bytu človeka premrznutého, keď pomáhame pri stavbe domu vyhorelcovi, keď miesto chorého odbavíme jeho domácu robotu, keď učíme nevedomého — to všetko je karitatívna práca.

Vlastnosti kresť. karity.

Pri tejto práci musíme dbať na tieto okolnosti: Naša dobročinnosť musí mať sľutovanie s trpiacim spolubližným, musí byť dobrotivá, štedrá, radostne ocohtná, ponížená, opatrne šetrná, rýchla, bez pretvárania, ukrytá a skromná, aby sme obdareného neurazili.

Čnosť karitatívnej práce je preto taká cenná, lebo nielen tomu je osožná, kto ju robí, ale i tomu, komu tú lásku preukazujeme.

Pohnútky kresť. karity.

Pravý kresťan i v tom najbiednejšom človekovi **vidí obraz Krista Pána** a v každom chorom a trpiacom spolublížnom samého **trpiaceho Spasiteľa**. Bisukp Prochászka hovorí: „Nech spoločnosť ľudská nesnížuje chudobných na potkanov a zdrapy!“

Praktickú lásku povýšil Ježiš Kristus i nad pobožnosť. Preto — píše chýrny sociolog, dr. Ratzinger — Cirkev zariadila za niekoľko storočí také veľké množstvo karitatívnych ústavov a to tak rozumne, že Ju za to celý svet obdivuje. Neopísateľná je tá služba, ktorú za 200 rokov vykonali „anjeli lásky“ v sirotincoch, nemocniciach, v domácom opatrovaní chorých, mrzákov, slepých, hluchých, nemých. Akú ohromnú prácu prekonal tu rehoľníci a rehoľnice v mene Kristovom! Okolo viac by bola musela trpieť ľudská spoločnosť, keby nebola jestvovala katolícka karita.

Účinky milosrdnej lásky

sú veľmi požehnané. Pociťujú ich nielen tí, ktorým sa ona preukazuje, ale hádam ešte väčšmi tí, ktorí ju konajú. Spomenieme z nich aspoň dačo:

Sv. Vincent bol veľmi pokúšaný proti viere. Pokušenie naň doliehalo ako ťažké bremeno. Tu sa mu srdce z vnuknutia Božieho obrátilo ku skutkom lásky. K svojmu vlastnému bremenu vzal Vincent ešte to, čo obťažovalo iných. **Stal sa apoštolom činnejšej lásky**. A hľa! Jeho vnútorný život sa rýchlo zmenil. **Duševné búrky** samé od seba **prestávaly** a v oživujúcich lúčoch života z viery všetky jeho šľachetné vlohy dozrely k najkrajšej dokonalosti.

Nech je to poučením pre tých, ktorí podobné duševné boje prežívajú. Nežistná láska k bližnému môže sa aj im stať liekom pre chorú dušu.

Preto sú **chvalitební rodičia**, ktorí rukou svojich detí dávajú almužnu. V detskom srdiečku je skryté nejedno semienko šlachetného skutku, na prebudenie ktorého Boh postavil rodičov ako zahradníkov. Skutky lásky, ktoré vyšly z rúk dieťaťa sú na tieto semená ako slnečné lúče.

Biskup, ktorý už viac ako dvadsať rokov odpočíva v hrobe, sám **rozprával**, že mu raz ako chlapcovi povedali, aby sa zriekol vianočného darčeka a za to susedovým chudobným deťom dal pod vianočný stromček obuv a odev. Úprimne hovorím, že to boli najkrajšie Vianoce môjho dlhého života; tie rozhodly o celom mojom pôsobení.“ Naozaj, kto sa vlastnými obetami postaví do služby lásky Božej, **dostane odmenu od samého Boha!**

Karita a sociálna spravodlivosť.

Karitatívna dobročinnosť Cirkvi však neprekáža a nehatí uskutočnenie sociálnej spravodlivosti. Naopak Cirkev Kristova všemožne dolieha na bohatých veľikášov sveta, aby spravodlivý sociálny poriadok uviedli do života a vyzýva štáty, aby zákonmi zabezpečili spravodlivosť na tejto zemi, aby sociálne slabší nebol odkázaní na milosrdenstvo alebo len na druhý svet. Spoločenské krivdy však odstráni len podľa kresťanských zásad uskutočnená reforma spoločenského poriadku. Preto musíme všetci spoločnými silami popri karitatívnej činnosti aj

ZA SOCIÁLNU OBNOVU PRACOVAŤ.

S povolením cirkevnej vrchnosti spis. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď.) Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Drží Cirkev s kapitalistami?

„Cirkev podporuje záujmy kapitalizmu“, „Cirkev chce udržať ľudí v sprostosti, aby ostali dobrovoľnými otrokmi nesvedomitého podnikateľstva“, tak a podobne znejú zvučné frázy, ktorými socialisticko-komunistickí redaktori a rečníci podľa tajných predpisov narábajú, aby duchovenstvo a Cirkev u pracujúceho ľudu uviedli do podozrenia a tak aj nábožensko-karitatívnu činnosť Cirkvi diškreditovali, t. j. podozrivou učinili.

Tu človek ozaj nevie, nad čím sa má viac diviť: či nad nízkosťou tých, čo týmito pomluvami stále balamútia ľud, alebo nad ľahkomyselnosťou, akou takéto nesmysly neraz ešte aj katolíci uveria. Keby tomu naozaj tak bolo, keby Cirkev skutočne bola kapitalisticky, to jest ľudu nepriateľsky založená, bolo by sa to muselo ukázať v tých časoch, v ktorých Cirkev všetok hospodársky život svojimi zákonmi riadila a svojím duchom spravovala, ako to bolo v stredoveku. Podľa toho by boli musely vtedy panovať najhoršie časy. Ako tomu bolo však v skutočnosti?

O sociálnych pomeroch vo stredoveku

dnes už každý nepredpojatý a vzdelaný človek vie, že boli nepomerne lepšie a spravodlivejšie, ako sú v našej takzvanej pokrokovej a „osvetovej“ dobe. Obširnejšie o tom písal soc. dem. spisovateľ, **Kautsky**, v orgáne svojej strany „Vorwärts“. (Viď leták SMBS č. 10. „Pod jarmom klerikalizmu“). Podľa svedectva tohoto sociáldemokrata **vo stredoveku pracovalo sa týždenne len asi 48 hodín**. Teda kresť. stredovek to za prirodzené pokladal, čo sa v dnešnej „ľudomilnej“ a liberalistickej dobe iba po dlhých sociálnych bojoch dalo dosiahnuť, ale ani to nie všade. **Zárobky boli tiež značne vyššie a lepšie**, ako dnes.

A prečo bolo tomu tak? Len preto, lebo vtedy Cirkev Kristova mohla nehatene vplývať aj na spoločenský a hospodársky život. A preto sa prikázania

Božie aj vo verejnom a občianskom živote uplatňovali a zachovávaly. Preto sa aj spoločenský a hospodársky život riadil podľa zásad kresťanskej spravodlivosti a lásky.

Pravda, už aj vtedy boli ľudia, ktorí by boli radi zbohatli zo svojich bližných nesvedomitým sďieraním a úžerami, ale proti týmto nesociálnym a sebeckým ľuďom bránila a chránila malých, hmotne slabých a robotný ľud Cirkev katolícka svojimi mravnými zákonami. Vo stredoveku, pravda, **štátna moc kresťanské zákony** nielen **uznávala**, ale sa aj o ich zachovávanie postarala.

Komu zavádzala Cirkev?

Tieto pokojné a prajné spoločenské pomery však závidel ľudstvu **diabol**, ako kedysi rajskú blaženosť. **Začal pokúšať zvučnými heslami a bludnými učeniami** humanizmu, „osvety“, liberalizmu atď.

Tieto hlásal a omáľal tak dlho, kým sa mu nepodarilo ľudstvo omámiť a nakaziť. Poblúdení ľudia sa začali najprv odvracať od Cirkvi, nedbali o jej predpisy a výstrahy. **Zákonodarstvo** čoraz viac **opúšťalo zásady kresťanskej mravouky**, a tak pripravilo cestu chorobným sociálnym a hospodárskym pomerom. **Dalo slobodnú cestu ľudským náruživostiam**, ktoré vyvrcholily v nekresťanskom a neľudskom počínaní nenásýtnych a bezbožných majiteľov veľkokapitálu.

Katolícka Cirkev však neprestala hlásať ani v tejto dobe zásady sociálnej spravodlivosti a lásky. No Jej námahy nepriatelia kresťanstva všemožne hľadali a znemožňovali rozličnými otvorenými a skrytými prenasledovaniami.

Priekopníci sociálnej obnovy

boli zas len synovia tej utláčanej a prenasledovanej Cirkvi. Lahko sa o tom presvedčíme, keď si prečítame časový leták č. 68. „Kto je za chudobu?“ Tu iba niečo spomenieme na doplnenie týchto dôkazov.

Na bádenskom krajinskom sneme (r. 1837) **katolícky poslanec**, Busz, to bol, ktorý podal návrh: „...požiadať arciknieža, žeby predostrel plán policajného zriadenia pre továrne na ochranu pracujúcich robotníkov.

V naseldujúcich desaťročiach bol to zas **kat. kňaz**, Adolf Kolping, ktorý si svojou požehnanou sociálnou činnosťou zaslúžil meno „Otec tovarišov“. Neoceniteľné zásluhy si získal na sociálnom poli slávny muž a vplyvný rečník. **katol. biskup Ketteler**, ktorý celou autoritou svojej osoby a svojho úradu sa venoval spravodlivému riešeniu sociálnej otázky. A v ohni kultúrneho boja bol to zas **vodca katolíkov, Windthorst**, ktorý poukázal, že je užitočnejšie zaoberať sa sociálnymi problémami, ako prenasledovať katol. Cirkev.

Len čo sa kultúrny boj utíšil a zavládli pokojnejšie časy, katol. Cirkev sa znovu všetkými silami venovala páčivým sociálnym otázkam, aby aspoň čo-to zachránila pre robotníctvo. Svedkom toho sú: **Politická činnosť katol. Centra** v Nemecku za ochranu robotníkov; **sociálna činnosť duchovenstva** v robotníckych spolkoch a odborových združeniach v rozličných krajinách; **robotnícke encykliky** Leva XIII., rozličné **prejavy biskupov** v záujme robotníctva až po naše časy. A r. 1931 vydal sl. panujúci **sv. Otec** encykliku o **spoločenskom poriadku**, v ktorej, nadväzujúc na Leva XIII., žiada **odproletarizovanie proletariátu**, keď výslovne hovorí:

„Nevyhnutne potrebné je zo všetkých síl vynasnažovať sa o to, aby sa získané kapitály aspoň v budúcnosti nehromadily v rukách jednotlivcov, ale aby sa ich dostávalo triedam bohatých iba podľa zásad prísnej primeranosti a aby sa s náležitou veľkodušnosťou delily i robotníctvu, nie síce k tomu cieľu, aby toto v práci spohodlnelo, ale aby sa rozumne rozmnožovalo jeho imanie, ktorého rozumným spravovaním by ľahšie mohlo znášať ťarchy rodinného života a vymáňiac sa z hrozivej neistoty, ktorou je proletariát teraz postihnutý, nielen lepšie odolávalo menlivým životným podmienkam, ale mohlo mať aj úfnosť, že po smrti bude jeho potomstvo dostatočne zaopatrené.“

Nevďačnosť a surovosť.

Skutočne nemôžu byť robotnícke záujmy jasnejšie a výraznejšie zastupované a musí sa pokladať nielen za nevďak, ale aj za veľkú nezdvorilosť a hru-

bú surovosť toto všetko na smrť zamlčať a ďalej štváť: „Cirkev drží s kapitalistami!“

Pravda, kapitalizmus, ako hospodársky systém, Lev XIII. neodsúdil. Ani Pius XI. ho nezavrhne. Veď keby sa kapitalistický hospodársky systém riadil kresťanskými zásadami spravodlivosti a lásky k bližnému, vtedy by nebol nepravým robotníctvu. Vtedy by pracujúci dostal všetko, čo sa pri daných okolnostiach podľa spravodlivosti žiadať a očakávať môže, a každé vydieranie zúboženého ľudu by bolo vytvorené. Ide teda o to, aby sa krotil duch mamony a podnikateľstvo sa prístupným stalo požiadavkám spravodlivosti a lásky ku bližnému. To je však jedine nábožensko-marxistickým vplyvom možné. Silu ku tomuto vplyvu má v potrebnej miere len kat. Cirkev, predpokladajúc pravdu, že budú na ňu počúvať a Jej pokynutia nasledovať.

Z toho však jasne vysvitá, ako **nepriateľsky** a **nesvedomite si počínajú aj oproti samému robotníctvu tí, ktorí Cirkev utláčajú**. Jej vplyv čoraz viac obmedzujú. Nuž a ku týmto činiteľom patrí popri liberalizme aj nekresťanský socializmus a komunizmus.

Preto **robotníci, otvorte oči a poznajte, kto je Váš ozajstný nepriateľ! Nie je to katol. Cirkev, ale liberalizmus a marxizmus!** Lebo liberalizmus zrodil nenasýtny kapitalizmus. Bezbožný socializmus spolu s komunizmom zas štvá ľud proti Cirkvi a náboženstvu, a tak aspoň nepriamo pomáha nenasýtnym kapitalistom, lebo prekáža Cirkvi, aby celou silou mohla

BIČOVAŤ HRIECHY POHANSKÉHO KAPITALIZMU.

S povolením cirkevnej vrchnosti spis. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2,50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Sociálna otázka a Eucharistia.

Sviatok Božieho Tela má nám pripomínať, že **v prevel. Sviatosti** s nami **prebýva** nielen Kráľ slávy, ale aj **nebeský Lekár** každej ľudskej biedy, ku ktorým patria aj sociálne choroby našej doby. Nielen viera nás učí, ale aj skúsenosť dokazuje, že na obnovenie kresťanského života a na záchranu tak jednotlivcov ako aj celej spoločnosti **najlepším prostriedkom je Eucharistia**, čiže v prevel. Sviatosti s nami **prebývajúci** Spasiteľ. Jedine On môže nám dopomôcť k tomu sociálnemu životu, aký Jeho učenie od nás vyžaduje, založenom na kresť. spravodlivosti a láske.

Aby sa o tejto pravde čím širšie vrstvy, predovšetkým však sociálni pracovníci, dôkladnejšie presvedčili, pohovoríme si v tomto č. o pomere Eucharistie k spoločenskému životu. Skôr však, ako by sme túto otázku rozoberali, nebude od veci spomenúť malú príhodu, ktorá sa odohrala medzi poľným maršalom a jeho sluhom.

Kde niet pána ani sluhu.

Daktorý sviatočný deň ktorýsi poľný maršal (nie je vyľúčené, že to bol generalisimus Foché, o ktorom je známe, že často prijímal) pristúpil ku stolu Božiemu. Práve v tom čase bol aj jeho sluha pri sv. prijímaní. Sluha zbadal, že maršalovi pri sv. prijímaní spadla rukavička. Zaraz ju zdvihol a s oslovením „Veľkomožný Pane!“ odovzdal ju svojmu pánovi. Po bohoslužbe pred kostolom poľný maršal toto povedal sluhovi: „Či nevieš, že pri vstupe do kostola „Veľkomožný pán“ zostáva predodvermi. V kostole je iba jeden ozaj „Veľkomožný Pán“, a to je Ten, ktorého sme dnes obidvaja prijímali.“

Chorá spoločnosť.

Tisíce a milióny čakajú dnes na spravodlivé riešenie sociálnej otázky. Dnešná spoločnosť je totižto chorá, veľmi chorá. Poniektorí myslia, že už aj umiera. Nešťačí však chorobu len uznať a ustáliť, ale ju treba aj liečiť a odstrániť. O sociálnych lekároch a o peratóroch by nebola núdza. Avšak jedni z nich iba

na seba a svoje záujmy myslia, iní síce hľadajú aj pre ostatných pomoc, ale ich rady a lieky neliečia samu chorobu. Ich pomoc je iba povrchná a chvíľková, lebo nesiahla na koreň spoločenského zla a choroby. Všetci títo zabúdajú na to, že **sociálna otázka** je predovšetkým

otázka svedomia.

Základ a príčina sociálnej krízy je v tom, že sa ľudská spoločnosť odtrhla alebo aspoň vzdialila od Boha. **Bez Boha sa však sociálny problém nedá poriadne riešiť.**

Dnes už každý vážny a rozumný človek uznáva, že na riešenie sociálnej a robotníckej otázky nestačí iba shromaždenia svolávať, rečniť, chudobe a robotníkom do zunovania opakovať: „Poznajte svoje práva, žiadajte, aby sa bral ohľad na ne; nestrpte, aby ich kto narušoval, požadujte ich všetkými prostriedkami; protestujte ticho, protestujte stávkami, ba aj násilím, ak vás na to nevyhnutnosť prinúti.“ Hoci je potrebné robotníctvo aj stavovsky poučovať a organizovať, samými rečmi ešte nemožno sociálne rany liečiť a tým menej žiadaný pokoj zaistiť. Nimi sa môžu ľudia iba rozoštváť a ešte do väčšej nenávisti vohnať... A tak miesto lieku sa do nich vstriečne iba prudký jed.

Koreň zla a hlavnú príčinu nezdarov a zblúdení treba hľadať v odtrhnutí sa ľudstva od Boha. Preto na odstránenie sociálnych neporiadkov a krívd musíme sa usilovať vrátiť ľudstvu, čo mu chýba a čo najviac potrebuje: **Boha.** Áno, prvou a základnou tézou zdarného riešenia sociálnej otázky je: úprimne a otvorene uznať tú základnú pravdu, že

ľudstvo potrebuje Boha.

Ale akého Boha mu dať? Toho, ktorý nás miluje, ktorý, aby sa priblížil k svojim tvorom a aby ich k sebe pritiahol, nezdráhal sa vziať na seba ľudskú prirodzenosť. Boha, ktorý, aby mohol zostať medzi ľuďmi, odložil svoju nekonečnú moc a stal sa nevysloviteľne maľučkým. Boha, ktorý v mlčanlivosti a poníženosti bohostánku čaká na našu návštevu a poklonu a ponúka sa nám vo sv. prijímaní.

Slovom ľudu treba dať Eucharistiu, t. j. tú zázračnú Sviatosť, tú svätú Hositu, ktorá môže rozpre-

striet svoje dobrodenia nielen na jednotlivcov, ale aj na celú ľudskú spoločnosť.

Boh sám chce ľudskú spoločnosť a chce, aby ľudia spoločenským životom dosiahli svoj posledný cieľ. Či môžeme teda pochybovať, že chce túto spoločnosť aj liečiť a uzdraviť, keď vidí jej utrpenie a bolesti!

V Eucharistii je zdroj života.

Takto pozeral na sociálny problém aj slávnej pamäti pápež, **Lev XIII.** Vo svojej encyklike o **Eucharistii toto hovorí:** „Zaistenú nádej toho pokoja a tej spásy, ktorú si ľudia tak vrúcne žiadajú, my vidíme v tejto Sviatosti“ ...

„Dívajte sa, kam chcete: ľudská spoločnosť, keď sa vzdialuje od Boha, miesto pokoja, ktorý hľadá, najde len trápne hádzanie sa, ako keby bola v horúčke. Blahobyť, o ktorý sa tak úzkostlivo stará, unikne pred jej snahou a sklame ju úsilie. Veď ľudia a štáty, keďže nevyhnutne a vo všetkom závisia od Boha, nemôžu žiť, hýbať sa a dobré robiť len v Bohu skrz Ježiša Krista. On je ten prameň, z ktorého neprestajne vyviera všetka dokonalosť a všetko šťastie.

Avšak **viditeľný prameň, zdroj všetkých tých dobrodení, je presvätá Eucharistia.** Tá nám dáva a udržuje v nás tento život, po ktorom tak nespokojne túžime. Áno, Eucharistia nesmierne povznesie ľudskú dôstojnosť, na ktorú sa dnes toľká váha kladie.“ (V encyklike „*Mirae caritatis*“).

Eucharistia základ spravodlivosti a rovnosti.

V Eucharistii rozrieši Boh sociálny problém lepšie ako všetci hospodárski a sociálni učenci. **Základmi každej spoločnosti sú spravodlivosť a láska.** Avšak Boh, bývajúc v bohostánku, je žriedlom oboch. On sostúpi len do srdca očistených od nespravodlivých žiadostí a sebeckých chýbok. Eucharistia dá biednym a malým tohoto sveta dobrodenie rovnosti všetkých pred Bohom.

Rovnosť chudobného s ostatnými aj prakticky hlása **Cirkev,** keď ho **volá** tak ako všetkých iných **ku spoločnému stolu Otca**

nebeského, kde sa eucharistický pokrm rozdáva. Táto hostina je krásny predobraz našej rovnosti pred Bohom.

Eucharistia prinesie vnútornú obrodu.

Z týchto úvah jasne vidíme úlohu Eucharistie v sociálnej otázke. Jej význam sa nám ešte jasnejšie ukáže, keď uvážime, že tu ide o prácu, ktorej predmetom sú samé duše. Veď **sociálnu katolícku akciu prevádzka znamená** v prvom rade **duševne prepordiť spoločnosť**. Áno, kresť. sociálna akcia chce mravy a kresťanské čnosti znovu uviesť do všetkých vrstiev a do všetkých radov spoločnosti. Usiluje sa Kráľovstvo Kristovo postaviť do srdca národov. Či sa vari niekto opováži povedať, že **Eucharistia** nemá moc mravne uzdraviť masu ľudu? Či ona neobsahuje veľkého **Divotvorcu**, a spolu aj opravdivého **Priateľa chudobného ľudu**, ktorý ešte aj **dnes volá zo svätostánku do sveta** svoje: „Misereor super turbam“, t. j. „**ľúto mi je zástupu**“.

Eucharistia a hrdinská láska.

Nedávno dovezli z ostrova Moloka do Belgicka pozostatky veľkého hrdinu kresťanskej a sociálnej lásky, pátra Damiana, ktorý svoj život obetoval pred 46 rokmi za tých najopustenejších a najbiednejších. Pred 66 rokmi dopyčul sa, že na ostrove Moloka umiestení prašivci na stá zomierajú bez sv. sviatostí a bez útechy sv. náboženstva, dobrovoľne sa prihlásil za ich dušpastiera. 16 rokov tu strávil medzi obetami tejto strašnej choroby, odrezaný od ostatného sveta. Vlastnoručne postavil tam 400 domčekov, a posbíjal 1800 umrčích truhiel... **Čo mu dalo sily k tejto hrdinskej obete a láske?** Sám to vyzradil: „**Bolo to jedine a výlučne**

KAŽDODENNÉ POŽÍVANIE EUCHARISTIE.“

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Číslo 23.

Dajte aj iným prečítať!

Božské Srdce miluje aj komunistov.

Je to možné? Nie je to rúhanie? Aby sme to chápali a správne rozumeli, musíme rozoznávať komunizmus ako blud, od komunistov, ako poblúdených a zavedených ľudí.

Učenie bezbožných komunistov, ktoré nenávisťou srší oproti samému Bohu, je čosi diabolského, a preto ho bez urážky Boha nikto nemôže milovať, ba ani brániť a schvaľovať. **Komunisti však, aj tí najzafatejší, sú úbohí, od diabla svedení alebo oklamaní ľudia.** Hej, i komunisti sú dietky Božie, hoc aj poblúdené; oni sú tiež naši bratia v Kristu, lebo aj **za nich cedilo svoju krv Božské Srdce.** Oj, a keď už i naše slabé a nedokonalé milujúce srdce cíti bolesť, sľutovanie nad týmito našimi nešťastnými bratmi, ktorí sa stali obeťmi diabolskej nauky a peknej nenávisti, akoľko viac miluje a ľutuje tých úbohých márnотratných synov to Srdce, ktorého nesmierna láska neuhasiateľným plameňom blčí k ľudským dušiam!

Nekonečná láska B. Srdca ku hriešnikom, na ktorej sa farizeji horšili, a pre ktorú Krista Pána zlomyseľne za „priateľa hriešnikov“ vyhlasovali, **nevyhasla ani na kríži,** a neprestala blčať ani v Jeho oslávenom a sviatostnom Srdci. Toto nám prezradzujú a dokazujú i slová Krista Pána, ktoré povedal sv. Margite, keď jej zjavil svoje Srdce. Uvedieme tu aspoň niektoré

úryvky z veľkého zjavenia.

Veľká túžba (čiže láska) odvrátiť ich duše od cesty zatratenia, na ktorú ich zlý duch hromadne ženie, pohla Ho na to, aby svoje Srdce ľuďom vyjaval so všetkým bohatstvom Svojej lásky a nášho spasenia, ktoré Ono obsahuje... a výslovne pridal, že je táto pobožnosť (k B. Srdcu) akoby posledným napnutím síl, aby v týchto posledných storočiach nášho z lásky pochádzajúceho vykúpenia, pomohol ľuďom vyslobodiť sa z moci diablovej. Túto moc chce totižto zničiť, aby voviedol ľudí k ľúbežnej slobode, kde jeho láska vládne.“ V týchto slovách sa nám znovu javí a zrkadlí tá

zázračná a Božská láska,

ktorú Syn Boží za svojho zemského života neprestajne prejavoval. Ktože by mohol odolať takej nesmiernej добрote a láske? Veď je to samá nezištnosť, lebo „Syn človeka neprišiel dať si posluhovať, ale iným posluhovať a dať svoju dušu na vykúpenie“. (Mat. 20, 28). Táto láska nikoho nevytvára a všetkým pomáha: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa ustávajú a ste obťažení, a ja vás občerstvím.“ (Mt. 11, 28). Táto láska nezná hraníc. „Keď miloval svojich, ktorí boli na svete, až do konca miloval ich“. (Ján 13, 1). Aby všetkých vykúpil, stal sa obetou za všetkých. Ajhľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta.

Jeho milované Srdce nemá pokoja, kým všetko nevykoná aj za posledných a najmenších, lebo aj tých pokladá za svojich bratov.

Ako dobrý Pastier hľadá roztratené ovečky. Privinie ich k svojmu Srdcu a nesie späť do ovčince. A čím väčšími a nebezpečnejšie je ovečka zranená, tým väčšia je Jeho bolesť. A Jeho láska sa nijakej obety nezdráha, len aby ju zachránil, ako to aj prípad kajúceho lotra potvrdil, ktorému rovno do raja otvoril cestu.

Láska B. Srdca prevyšuje aj tú najvyššiu zemskú lásku, akou len matka môže milovať svoje dieťa. „Či môže žena zabudnúť na svoje nemluvniatko, aby sa nesmilovala nad synom svojho života? A keby ona zabudla, ja nezabudnem na teba.“ (Iz. 49, 15.). Hľa do svojich rúk som Ťa zapísal (Iz. 49,

16). A naozaj, Kristus Pán aj život svoj obetoval za nás. A na kríži klincami zapísal si naše meno do svojich rúk.

Že je láska B. Srdca a jeho úcta

najúčinnejší liek

pre naše komunistické časy, vysvitá aj z okružného listu sv. Otca o úcte B. Srdca. „Medzi inými dôkazmi nekonečnej dobroty Spasiteľa nášho, hlavne to bije do očí, že keď láska veriacich chladla, predložil im samú Lásku Božiu na zvláštnu úctu a široko otvoril bohatstvá Svojej dobroty pobožnosťou k B. Srdcu, „v ktorom sú všetky poklady múdrosti a vedomosti.“ (Kol. 2,).

Potom obširnejšie hovorí sv. Otec o tom, že verné duše majú sa usilovať túto v B. Srdci Ježišovom urazenú lásku svojimi obetami, ale hlavne vážnou a neprestajnou vynáhiradou za hrozné hriechy smieriť úmyslom, aby nekonečné milosrdenstvo aj veľkých hriešnikov dnešných časov obrátilo.

Na toto vztahujú sa slová encykliky: Takýmto činom i hriešnici, „vidiac toho, koho prebodli“ (Ján 19, 37.) a dojatí stonami a slzami celej Cirkvi, oľutujú svoje previnenia oproti najvyššiemu Kráľovi a „pripustia si to k srdcu“ (Iz. 46, 8.), aby vo svojich hriechoch nezatvrdli... a ufame, že Božia spravodlivosť, ktorá by aj pre desať spravodlivých bola odpustila Sodomčanom, tým skôr sa smiluje nad celým ľudstvom, keď veriaci ľud spojený s Kristom ako Prostredníkom a Hlavou, bude odprosovať Boha, prosiť o pomoc a smerovať.“

Že aj sv. Otec úctu B. Srdca a Jeho odprosovanie práve oproti nákaze komunizmu pokladá za vhodný liek, vysvitá z tých slov encykliky, kde uvádza hriechy a zločiny popáchané v daktorých krajinách:

„Odvšadiaľ do uší nám bije nárek národov, ktorých vládari či vlády dvíhajú a sejdnocujú sa proti Pánovi a proti Jeho Cirkvi (Žalm 2, 2).“

„V tých krajoch vidíme, že šliapu všetky Božské a ľudské práva. Kostoly rúcajú; rehoľníkov a Bohu zasvätené panny vyhánajú zo svojich domov, potupujú ich, nemilosrdne s nimi zachádzajú, moria ich hladom a väzením.“

A tak nám aj mimovoľne prichodí na um, že sa pomaly pri-

blížujú časy, o ktorých náš Pán predpovedal: „A preto, že sa neprávosť (bezbožnosť) rozmnoží, mnohým vystydne láska.“ (Mt. 24. 12.)

Kto si všetko toto s láskou pripustí ku srdcu, ak i sám išiel po bludnej ceste, navráti sa zo svojej márnotratnej a hriešnej cesty . . . ak však verne vytrval pod zástavou svojho Kráľa, Krista, zvýši svoju horlivosť a činnosť za poblúdené duše. Najmä keď si uváži žalobu Božskej Lásky u proroka: „Aký je osoh z mojej krvi?“ a pomyslí na radosť, akú má B. Srdce nad obrátením každého hriešnika. (Luk. 15, 7.) Pripojme aspoň jeden príklad obrátenia

v poslednej hodine.

Pri obsadení ktorejsi španielskej obci našli nacionalisti v rozstrelenom dome na smrť raneného vojaka červených. Zlomok granátu mu rozbil hruď. Prosil kňaza. Po zaopatrení verejne takéto vyznanie zročil: „Ja som anarchista. 32 kňazov som vlastnoručne zavraždil. Ani sám neviem, už koľko iných osôb som okrem toho zabil. Všetci išli smelo na smrť s výkrikom: Nech žije Kristus-Kráľ! Medzi tými zavraždenými bol aj otec a 2 bratia tohoto kňaza, ktorý ma tu s Bohom smeril. On mi odpúšťa a sľúbil, že sa bude za mňa modliť. Preto odpustte mi aj vy. Ja prijímam smrť v duchu kajúcnosti na smierenie popáchaných zločinov. Nech žije Kristus-Kráľ!“ Na to klesol a zomrel.

Modlime sa teda vrúcne a často aj za našich poblúdených bratov komunistov, najmä v mesiaci B. Srdca, tento krásny odpustkový vzdych: „Najsv. Srdce Ježišovo, smiluj sa nad nami a nad našimi blúdiacimi bratmi!“ Aby čím viac zavedených a poblúdených komunistov na sebe skúsilo, aká

ZÁZRAČNÁ JE LÁSKA BOŽSKÉHO SRDCA!

S povolením cirkevnej vrcnnosti spis. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď.) Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Vymierame!

(Poučná štatistika *)

Štátny štatistický úrad vydal aj tento rok „Statistickou ročenku republiky Československé“, ktorá prináša niektoré pozoruhodné dáta. Je z nich veľa poučného tak so stanoviska nábožensko-mravného, ako aj národného a sociálneho.

Číslice, ktoré žalujú.

Všimnime si porovnávajúce dáta ročenky o počte sobášov, o vzraste obyvateľstva a o manželských rozlukách a rozsobášoch za roky 1930—1935. Smer vývoja všetkých týchto pozorovaných zjavov je nebezpečný, ako je vidno z týchto dát:

Počet manželstiev od r. 1930 každý rok upadá. R. 1930 bolo v našom štáte 136.959 sobášov, roku 1935 už len 115.634.

Omnoho prudší a k počtu sobášov neprimeraný je úpadok vzrastu obyvateľstva. V r. 1930 pribudlo v našom štáte 125.544 obyvateľov, r. 1935 už len 66.792 ľudí. Zmenšenie prírastku obyvateľstva je pre malý počet pôrodov a nie azda pre vzrast smrteľnosti.

Smrteľnosť v našom štáte totiž s roka na rok padá. V roku 1930 pripadlo na 1000 obyvateľov 22.70 živo narodených a 14.15 zomrelých; teda o 8.55 viac živo narodených ako zomrelých. V r. 1935 pripadalo na 1000 obyvateľov 17.91 živo narodených a 13.49 zomrelých; teda prirodzený prírastok pri menšej smrteľnosti (!) bol len 4.42, t. j. skoro o 50% menej ako v r. 1930.

Pozoruhodné je aj toto: V Čechách bol r. 1935 na 1000 oby-

*) Časopis českej kat. mládeže „Dorost“ v 3. č. priniesol veľmi poučný článok: „Štatistika, ktorá varuje“. Je v ňom nielen poučenie ale aj výstraha pre vedúcich činiteľov nášho sociálneho života. Preberáme tu z neho hlavné state.

vateľov prírastok ani nie celkom jeden (len 0.94), na Morave a v Sliezske skoro štyri (3.90), na Slovensku vyše deväť (9.34) a na Podkarpatskej Rusi skoro sedemnásť (16.96).

Ešte lepšie vynikne nepomer medzi českým a ostatnými krajinami štátu v súhrnných číslach. Z celého vzrastu 66.792 osôb r. 1935 pripadá na Čechy, ktoré obýva skoro polovica všetkého obyvateľstva (7,227.152 obyv.) len 6.760, t. j. približne len jedna desatina celého vzrastu.

Rozvrat manželstiev

tiež **pokračuje a vzrastá**. V rokoch 1919—1921 rozviedlo sa priemerne ročne 3895 manželstiev, r. 1934 už 6938 a r. 1935 najviac zo všetkých rokov trvania republiky, totiž 7322 manželstiev. Do štatistiky rozsobášov (rozlúk) za rok 1935 nie sú započítané „jednoduché rozvody“ (rozídenie manželov).

Okrém **7322 rozsobášov** (rozlúk) bolo r. 1935 **5297 rozídení** (rozvodov). Z toho na Čechy pripadalo 4457 rozsobášov a 4282 rozídení, na Moravu a Sliezsko 1902 rozsobášov a 972 rozídení, na Slovensko a Podkarp. Rus 963 rozsobášov a 43 rozídení.

Z celého počtu 7322 r. 1935 rozlúčených manželstiev bolo 3655 bezdetných, 2347 s jedným dieťaťom a len 1320 s 2 alebo viac deťmi.

Smutné prvenstvo.

Z dát ročenky je jasné, že početná a mravná sila obyvateľstva nášho štátu klesá a to najmä smerom na západ. Najhoršie je to v nábožensky vlašnom českom kraji. Česko sa tak rado vychvaľuje pokrokom a civilizáciou. Ale keby nebolo kresťanskej Moravy, Slovenska a Podkarp. Rusi, čoskoro by sme sa stali štátom vymierajúcich. Ročný prírastok obyvateľstva v Čechách je veľmi malý a k tomu ešte stále klesajúci. V jednom predbehly Čechy neporovnateľne ostatné krajiny nášho štátu: v rozsobášoch a rozídení manželov. To je však smutné a osudné prvenstvo.

Ešte jeden zjav je príznačný: 82% rozlúčených manželstiev pripadá na bezdetné manželstvá alebo manželstvá s jedným dieťaťom. Zlozvyk manželstiev bezdetných alebo s jedným dieťaťom sa strašne pomstí. Hriech plodí hriech — zlo plodí zlo. Bezdetnosť vedie k rozvratu manželstiev, k rozsobášom. Ale tiež

naopak: možnosť rozsobáša vedie k bezdetnosti. Veď deti v prípade rozsobáša, na ktorý dnes mnoho manželov už napred ráta, sú nepríjemným bremenom, farchou. A keď nieto detí, rozsobáš je ľahký. **Rozlukový zákon** a štátom nepriamo podporovaný **zlozvyk bezdetnosti pripravuje smrť národu a štátu.**

Pyšný t. zv. pokrokársky západ nášho štátu vymiera. Nádejou a budúcnosťou národa je zaznávaný a za „zpiatočnícky“ pokladaný kresťanský východ štátu. (Tak píše český časopis!)

Nové útoky proti štátu a národu.

Kedy spoznajú, alebo lepšie, kedy uznajú úradní činitelia, čo pomáha národu k životu a čo k smrti? Daj, Bože, aby to poznanie neprišlo neskoro! Či možno dajako inak, ako úplnou slepotou a bezcitnosťou k potrebám národa a štátu, vysvetlíť to, že nedávno sa v tlači pretriasala **otázka o novelizácii manželského a rodinného práva**, ktorou by sa ešte viac zväčšila možnosť rozsobášov a zaviedly by sa povinné civilné sobáše, (cirkevný sobáš by štát neuznával). Ba, tu i tam sa objaví **ukrutný plán zákonom povoleného** — hoci obmedzeného — **umelého potratu**, čiže vraždy nenarodených. Za príčinu toho sa uvádzajú hlavne: hospodárska kríza a hmotné ťažkosti.

Tu nám prichádza na um Chestertonova anekdota o 10 klobúkoch a 12 chlapcoch. Bol vraj istý otec, ktorý mal 12 synov. Mal však pre nich len 10 klobúkov. Aby sa každému synovi ušiel klobúk, dvoch z nich zabil. Takúto sociálnu politiku by prevádzkal štát, ktorý miesto, aby sa usiloval zaopatriť čiže zaisťiť živobytie pre všetkých obyvateľov, vyniesol by zákon na umelé potraty.

Hlavné príčiny zla.

K úpadku telesného a mravného zdravia národa, k jeho aspoň zdanlivo nízkej životaschopnosti a tým aj k sníženiu medzinárodne-politickej váhy, veľmi dopomohol **beznáboženský smer nášho zákonodarstva a školskej výchovy.** Dnešný sebecký a pôžitkársky

človek nevstupuje rád do stavu manželského, lebo v ňom vidí obmedzenie svojich chútok. Tým ešte menej rád sa stáva otcom alebo matkou. **Proti** tomuto **úpadku nášho národa je účinným liekom predovšetkým viera a mravnosť.** „Nezahynie rod, ktorý neprestane veriť!“

No neslobodno zabúdať, že vstup do stavu manželského a zakladanie rodín prekážajú, okrem mravných príčin, aj zlé hospodárske pomery: neistota, slabé hmotné postavenie veľkého počtu obyvateľov, veľké klesnutie zárobkov a plátov u robotníkov a zamestnancov, nedostatok príležitostí na prácu a s ním spojená veľká nezamestnanosť, neporozumenie štátu pre viacčlenné rodiny v zákone o platoch štátnych zamestnancov i v daňovom zákonodarstve atď. O tomto sociálnom hriechu a jeho odstránení sme už písali. (Viď č. 6. a 14.)

Ale mnohé hrozné zjavy nijako nemožno vysvetliť hospodárskymi dôvodmi. Veď rozluky a bezdetnosť sa vyskytujú najviac v rodinách hospodársky zaistených.

Hospodársku biedu možno tiež vysvetliť biedou mravnou, totiž tým, že v hospodárstve neobmedzene vládne duch zisku, hmotárskej vypočítavosti, a s ním spojená tvrdá bezohľadnosť oproti iným. Táto mnohým krekáža dôstojne žiť, t. j. ako sa na človeka patrí a často im celkom znemožňuje zakladať rodiny a vychovávať deti pre Kráľovstvo Kristovo a tým zabezpečiť aj budúcnosť vlasti.

(Veľmi odporúčame sošitok „**Kliatba jedináčka**“. Cena: 50 hal. (poštou 70 hal).)

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Číslo 25.

Dajte aj iným prečítať!

Božské Srdce spolucíti aj s komunistami.

Nepriehľadné milionové zástupy, ktoré komunizmus už prilákal, alebo k sebe láka, viac potrebujú a zasluhujú lásku a milosrdenstvo B. Srdca, a preto väčšmi spočívajú na Jeho milosrdnom Srdci, ako tisíce zbožných mníchov, mníšiek, kňazov, biskupov alebo bohobožných veriacich. Prečo? Lebo, keď sa tí zavedení k Nemu zpäť nevrátia, je veľké nebezpečenstvo, že zahynú nielen oni, ale zahubia aj ostatných bohuverných.

Práve to je zvláštne, že Božské Srdce Ježišovo vyjavilo sa svojej Cirkvi práve v tých časoch, kedy tisíce a tisíce jej synov a dcér počína sa otravovať liberalizmom a komunizmom a opúšťajú oblažujúce pramene milosrdenstva a milosti Božej. A zjavilo sa práve pre dobro tých nešťastných robotníkov, ktorých spasenie je v nebezpečenstve a ktorí sú tiež Jeho deťmi a bratmi.

Najbiednejší sú mu najbližší.

P. Ježiš milosrdenstvom Svojho Srdca pritúlil ovce blúdiace bez pastiera. Aj posledný, aj najmenší je Mu bratom (Ján 20, 7.) Ťarchy ľudskej biedy útrpne pociťuje. **Miláčkovia sú Mu: chudobní, trpiaci, chorí, núdzni, bedári, proletári.**

Túto nevyčerpatelnú lásku milosrdného Srdca vyprovokovali práve naše časy, to hromadné odpadnutie, ktorým sa celé obce, krajiny, národy dostali do moci satanovej, na cestu večnej záhuby.

Toto potvrdzujú aj **pápežské encykliky**. Keďby niekto pochyboval o tom, nech ho presvedčia slová sv. Otca, Pia XI., ktoré sme z encykliky o Božskom Srdci: „Miserentissimus Redemptor“ (28. V. 1928) už v 23. letáku uviedli.

Súcit nad krivdami.

Nielen veľká nenávisť oproti Bohu vyprovokovala lásku Božiu ku robotníkom, ale aj tie hrozné sociálne krivdy, ktoré robotníci pre nekresťanské sociálne pomery od svojich zamestnávateľov neraz trpia a znášajú. Krv nevinných bratov Kristových — robotníkov — volá do neba o pomstu a s neba ozval sa súcit a láska. Ježiš pocítil to utrpenie robotníka, ktorému sa pre nezodpovednú plácu často priveľmi krivdí. Podtína sa tým šťastie jeho rodiny a pozbavuje mnohých takých, vecí, ktoré sú preňho nutné, aby žil život človekovi a dieťaťu Božiemu hodný.

Toto žalostné, po každej ľudskej hodnosti robotníctva a jeho dôstojnosti synovstva Božieho šliapajúce počínanie pohlo Božské Srdce Ježišovo. Ozvalo sa a naplnené súcitom a láskou vyzýva všetkých: „Podťte ku mne všetci, ktorí sa ustávajú a ste obťažaní a ja vás občerstvím.“ A naozaj, jedine

láska Srdca Ježišovho

môže priniesť ulavenie a pomoc ubiedenému a vykorisťovanému robotníctvu. Aj sám svätý Otec, Pius XI., hovorí, že žalostné sociálne a hospodárske położenie robotníkov len vtedy sa môže úspešne liečiť, keď sa svet obnoví v láske B. Srdca Ježišovho. „**Hospodárske moci musí ovládať vyššia a šľachetnejšia sila: sociálna spravodlivosť a láska**“ ...

„Bez tej lásky, hovorí sv. Otec, spoločenské reformy sú mrtvé, lebo hoci by ich aj previedli, predsa sa neosvedčia.“ Veľká múdrosť Prozretelnosti Božej — hovorí sv. Otec — prejavuje sa práve v tom, že milosrdný Spasiteľ práve úctu svojho Srdca ustanovil za liek oproti tomu hromadnému odpadlícstvu, vražedelným bojom a veľkým hriechom. Len dôrazne pestovaná láska k Bohu a bližnému vylietči rozoštvajú spoločnosť a rozorvané národy. Lebo **prameňom dnešnej biedy je práve nedostatok kresťanskej lásky.**

V očiach kresťana niet rozdielu medzi osobami, všetci sme dieťkami toho istého nebeského Otca, za všetkých liala sa krv Syna Božieho. Kristova láska učí buržuov:

milovať robotníkov.

Tá láska učí: „Miluj Boha nado všetko a bližného tak, ako seba samého.“ Boh je nadovšetko! Boh je dostatočný a kto Boha má, ten má vždy a všade, medzi všetkými okolnosťami najcennejší majetok. Veľký sociálny Apoštol hovorí: „Nič sme so sebou na ten svet nedoniesli, bezpochyby ani nič sebou nevezmeme.“ (Tim. 6, 7. Tit. 6, 9—10.) Chráňme sa sebeckého lakomstva. Ono je koreňom dnešných mamonárskych časov. Bohatý nie je neobmedzeným vlastníkom svojho majetku, ale len jeho správcom a má ho spravovať podľa úmyslu Božieho, upotrebiť pre seba to, čo je mu potrebné, aby slušne žil a ostatné má venovať službe lásky. Ináč každý sebecký skutok pri užívaní majetku je hriechom oproti láske. Kristus sa dá zastupovať chudobným, o ktorého má mať starosť bohatý.

Bez lásky nebude obnovy.

Kým si toto Kristovo smýšľanie neosvoja, kým touto Kristovou láskou nebude presiaknutý pán a robotník, nebude možné napraviť žalostné sociálne a hospodárske postavenie dnešného robotníka. Sv. Otec, Pius XI. hovorí, že hospodárske reformy sú bezúspešné, keď z nich chýba hýbajúci činiteľ: láska. A odkiaľ má čerpať mamonársky svet túto obnovujúcu lásku? Z nekonečne milujúceho Srdca Je-

žišovho! Lebo v tom Srdci zvláštnym spôsobom uctíme si lásku Božiu. (Miser. Red.)

Skrze úctu Božského Srdca chce Boh „z moci satanovej“ vyrvať dnešných neláskavých kresťanov. „**Len nekonečná láska (vylieči nekonečnú nenávisť**“ — hovorí sv. Otec.

Bratia, komunisti, vráťte sa!

Námestník Pána Ježiša na zemi, sv. Otec, pohnutý nekonečnou láskou Jeho Srdca, takto volá späť domov komunistov a socialistov sveta v encyklike Quadragesimo anno: „Najvrelšou láskou voláme ich späť do lona sv. Cirkvi. Oj, keby len chceli počúvať! A chceli sa vrátiť do opusteného otcovského domu, a zaujali miesto v radoch tých, ktorí v smysle našej úpravy spoločnosť chcú obnoviť v duchu sv. Cirkvi na základe sociálnej spravodlivosti a lásky! Nech sú presvedčení, že nikde inde nenajdú blaženosť v tak hojnej miere, ako u Toho, ktorý, keď bol bohatý, pre nich sa stal chudobným, aby svojou chudobou nás obohatil (II. Kor. 8, 9.), ktorý bol chudobný a od mladosti počnúc pracoval, ktorý k sebe volá tých, „ktorí pracujú a sú obťažaní“ (Mat. 2, 28.), ktorý bez ohľadu na osobu od každého žiada, aby svoje hrivny dobre užíval a ovocie prinášal (Luk. 12, 48.) a každému zaplatí podľa jeho skutkov (Mat. 16, 27.). Preto **Bratia komunisti, hoci ste sa aj dali zlákať, vráťte sa k Božskému Srdcu Ježišovmu**, ktoré s vami cíti, obráťte sa k Nemu a proste Ho,

ABY PRIŠLO KRÁĽOVSTVO JEHO AJ MEDZI VÁS.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

„Lúto
mi je
zástupu“
Mt.15,32.

„Beda
vám
bohatým“
Luk. 6, 24

Sociálne spytovanie svedomia.

Zaprášené prikázania.

Nedávno ktosi povedal: „Päťsto cirkevných prikázaní ešte akosi najviac dodržujú ľudia u nás. Desäťsto Božích prikázaní už menej a dva hlavné príkazy zostávajú v zaprášených náboženských učebniciach zabudnuté. O hlavných hriechoch a o hriechoch proti Duchu Svätému, alebo hriechoch do neba volajúc už ani slovo v každodennom živote...“

Čím viac sme o tejto výpovedi rozmýšľali, tým jasnejšie sme prichádzali k povedomiu, že dotýčny veľa pravdy povedal. Dobré to ukazuje prípad, o ktorom rozprával. Šlo o akýsi dávno zaslúžený honorár, čiže o plat za duševnú prácu, ktorý katolícky zamestnávateľ akosi nechcel vyplatiť. To sa dnes mnohým už ani hriechom nezdá. A veľmi pochybujeme, že by sa z toho spovedali, že robotníkovi plat zadržali.

V každodennom živote totiž neukazuje sa každý hriech v jeho opravdivej ošklivosti. Pekne tichúčko sa vžívame doňho, mohlo by sa povedať, že sa naň navykne. A keď sme už v ňom, potom sa už diabol postará, aby sme to ani nezbadali. Tak je to najmä so sociálnymi hriechami.

Skúmajme sa!

Spravme raz dôkladné spytovanie svedomia aj v tomto ohľade. Prizrime sa trochu, aké sú naše sociálne povinnosti a ako sme ich doteraz plnili. Hľadajme, pátrajme najprv, čo je na príčine tomu, že ich ľudia často ani nezbadajú. Hlavná príčina je nesriadené smýšľanie mnohých ľudí. Inými slovami sebec-

kosť. Pamätajme však, že pred večným Sudcom nás neospravedlní výhovorka, že to bolo v spoločnosti už akosi zvykom.

Spytuj si teda svedomie: — „Zadržanie pláce robotníkov?“ — Ani reči. V tomto som sa neprehrešil, veď ani nemám robotníkov! Takto si pomyslí ne jeden. Čo na to povedať?

Všetci sme zamestnávateľmi!

Skutočne nemáš robotníkov? Nezabúdajme, že každý je nám robotníkom, koho služby prijímame.

Naším robotníkom je krajčírka, obuvník, stolár a každý remeselník, ktorý nám niečo robí. „Naším robotníkom“ je v širšom smysle aj náš domáci pán, ba každý veriteľ, ktorí oprávnené požadujú od nás niečo podľa dohody za svoju službu. Podľa toho môže sa stať naším robotníkom i lekár, advokát, ba aj kňaz, ktorým sme dlžní honorárom, daňami a pod. — Naším robotníkom je aj výrobca, obchodník, ktorý obstaráva a dodáva nám každodenné potreby. Neráňte si krútiť hlavou a nenamietajte, že však títo majú už toho dosť, aby mohli ľahko vyžiť, a často sú len znalcami, ako treba zdražovať veci. Rozoznávajme len presne, i medzi počínaním obchodníka a špekulanta, a svedomie nám jasne a presne naznačí, kde je hranica rozumného a poctivého obchodu. Koľko je na pr. takých dobre sa majúcich gazdiniiek, ktoré sa jednú až do omrzenia o halier, hoci majú možnosť zaplatiť spravodlivú cenu žiadaného tovaru?!

Tam sú potom tí, ktorí majú ozajstných „robotníkov.“ Ktorí pri ustálení pláce jedine na to hľadajú, aká je nezamestnanosť a koľko je tých, čo sa do roboty hlásia. Nájdu sa i takí, u ktorých takéto dôvody rozhodujú: „Na túto prácu dostanem nielen nádenníka, ale troch-štyroch diplomovaných a tri reči hovoriacich inženierov!“ Sú zamestnávatelia, ktorí dávajú od rána do večera pracovať dievčatám „klepičiam“ na stroji za 200—400 Kčs mesačne, lebo vedú, že keď jedna odíde, na jej miesto príde 5—10 iných ešte lacnejších síl, pretože ich ženie bieda, núdza. Či títo myslia na to, že tu môže ísť aj o hriechy do neba volajúce?! Hej, kresťanská mravouka učí, že sprava-

vodlive zaslúženú a primeranú plácu odprieť alebo podržať je

do neba volajúci hriech!

Len nedávno sme čítali v novinách, že s V. poschodia istej stavby spadol akýsi 75-ročný robotník. Bolo to v decembri. Niektorí stavitelia vraj aj preto začínajú neskoro v jeseni pracovať, lebo vtedy dostanú najlacnejšie pracovné sily, najmä takých robotníkov, ktorých núdza a bieda ženie do práce ešte i vo veku 75 rokov. Nezabúdajme však, že aj ten odoberá zaslúženú plácu robotníkov, to jest pácha hriech neraz do neba volajúci, kto zneužívajúc biedu a nezamestnanosť robotníkov, prinúti ich takú plácu prijať, akú sám chce, a ktorá je iba na to dostatočná, aby hladom nezomreli. Takéto sú u niektorých veľkostatkárov na pr. pláce sezónnych robotníkov-repárov.

K vôli spravodlivosti musíme však poznamenať, že toto **nesociálne smýšľanie a sociálny hriech prichádza už do módy aj u pospolitého ľudu**. No, tým príkladom predchádzali lepšie sa majúci ľudia. Dnes sa často ponosujú už aj lekári, advokáti, úradníci, že pospolitý ľud ich síce vyhľadáva pre služobné úkony, ale platiť rád zabúda, alebo s tým dlho odkladá. Je prirodzené, že i toto je hriechom, ale nezabúdajme, že niektoré „panské“ zvyky si ľud milerád osvojuje. Boháči i chudobní sa často vyhovárajú na ťažké hospodárske pomery: nemajú vraj z čoho platiť. Pri tom všetkom zostáva v platnosti zásada:

dať každému čo mu patrí!

Preto našou odpoveďou je s jednej strany: Nech sa každý len natoľko rozťahuje, nakoľko mu prikrývadlo stačí! Náročnosť totižto neraz nepozná hraníc. Smutné je, že ani hriech do neba volajúci nemôže v tom mnohým prekážať. Nakupovať na úver a potom nič neplatiť! Dať si niečo zhotoviť remeselníkom a s účtom prichodiaceho potom mesiace držať za blázna! Otvoriť si kanceláriu a zamestnancov nechať pri ne-

dostatočnom plate hladovať! To sú všetko chorobné sociálne zjavy našej doby! No, v Kráľovstve Kristovom touto cestou chodiť nemožno!

Toto musia si uvedomiť aj tí páni, ktorí sa radi vyhovávajú, že u nás cudzie živly diktujú a vedú obchodnícku mravnosť, ktorú vraj mravný zákon Kristov neviaže! To nie je výhovorka! **Právo organizovať a voliť zákonodarcov je v rukách kresťanskej väčšiny voličov**, prečo dávajú svoje hlasy zrovna rozvratníkom! Ani tá výhovorka nestačí, že niet peňazí! Oj, načo všeličo stačí tým, o ktorých sme vyššie písali, na pr. na letovanie, spoločenské zábavy. Stačí im na drahocenné kožušinové bundy, hodvábné punčochy. Stačí im na cigarety, na pijatky, na karty — toto všetko však nie je najnutnejšie k živobytiu a tým menej potrebné pre večný život!

Pre večný život!

Hľa, to je to, načo by sme mali často myslieť pri našom sociálnom počínaní a spytovaní svedomia. **Evanjelium nežlada od nás, aby sme všetko dali!** A sv. Augustín hovorí: „Nech si ponechajú boháči, čo im stačí! Ba čo viac, nech si ponechajú nad dostatočné aj o niečo viac: ale zbytok, ten nech rozdájú...“ A trpkó dodáva ešte toto: „Načo ti mám pripomínať, aby si vďačne dával, keď ani to nemôžem u teba dosiahnuť, aby si nebral, čo je cudzie!“

To sú síce ostré slová, no málo je tých, ktorých by sa netýkali!

Spytujeme si teda svedomie pilne aj v tomto ohľade, aby sme sa sociálnych hriechov lepšie chránili. Odstránením sociálnych hriechov podarí sa nám zaiste

UTVORIŤ LEPŠIE SOCIÁLNE POMERY.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok. Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

„Lúto
mi je
zástupu“
Mt.15.32.

„Beda
vám
bohatým“
Luk. 6,24.

Čo so sociálnou nerovnosťou?

Voľnomyšlienkári snívajú o „zlatom veku“ na tomto svete. Jeho uskutočnenie videli v pokroku vied, v myšlienke a zásade rovnosti. Na tom základe chceli odstrániť chudobu, biedu, sociálnu nerovnosť. Od toho systému sa nedá nič očakávať. Jasno vidíme, že tí, čo sa dostali na najčelnejšie miesta, najmenej sa usilujú niečo aj urobiť pre ten zamýšľaný „zlatý vek“. Oni si myslia, že ten „zlatý vek“, ktorý sami požívajú, sám od seba príde aj pre ostatných.

Ani veda, ani pokrok, ani životné pohodlie, ani tá povestná rovnosť, o ktorej sa veľa hovorí, ale za ktorú sa málo robí, neodstránia chudobu.

Je sociálna rovnosť možná?

Keby malo k tomu prísť, bolo by potrebné začať od nerovnosti schopných ľudí, od nerovnosti inteligencie, od nerovnosti podmienok, ktoré sú príčinou núdze, nedostatku, chudoby. Bolo by potrebné odstrániť nerovnosť v zaopatrení, nerovnosť prostriedkov a prameňov životných.

Koľko ľudí je bez práce pre telesnú slabosť a chybu, pre chorobu. Musela by vtedy i zem dávať vždy rovnakú úrodu, jednaké plody. Tu však človek nerozkáže, lebo to závisí od vyššej moci. Pozrime, koľko ráz je zlá a slabá úroda, rozličné katastrofy atď. príčinou chudoby, núdze a nedostatku v rozličných krajinách. Aby bola rovnosť na svete, vtedy by musela byť rovnosť i v čnosti, sile a spôsobilosti. Ale ani tak by nebola chudoba odstránená. Dobré vieme, že chudoba síce nie je hriechom, nie je priestupkom. Koľko ráz však z hriechu pochádza, lebo jej príčina väzí v lenivosti, v neporiadku, v zlom hospodárení a nepredvídanosti, v márnivosti, v hýrení,

v nestriezlivosti a obžerstve, v rozkošníctve a veselom hodo-
vaní.

Slovom, keďby sme chceli odstrániť nerovnosť a z nej vyplývajúcu chudobu, museli by sme zmeniť celého človeka, udusiť v ňom zlé žiadosti, tieto následky dedičného hriechu. Ďalej museli by sme ešte urobiť aj to, aby všetci ľudia boli si rovní v rozumnosti a chápanosti, vo všetkých vedomostiach a schopnostiach. To však nie je možné. Nezávisí to od ľudí, ale od Pána Boha, ktorý všetko riadi podľa Svojej vôle. A jeho riadenie je najlepšie.

Božská Prozreteľnosť, teda sám Boh chcel, aby bola nerovnosť, lebo On ustanovil nerovnosť podmienok života.

Prirodzené príčiny nerovnosti.

V ľudskej spoločnosti, v každodennom živote sú potrební ľudia rozličného povolania. Jedni konajú prácu telesnú, druhí sa zase venujú práci duševnej. Duševne pracujúci by sa nemohli venovať svojej práci, keby boli nútení k telesnej. Vieme, že sme odkázaní, závislí jedni na druhých. Tak v továrni nemôže byť každý robotníkom alebo inžinierom. Sú tam potrební tak robotníci, ako aj dozorcí, správcovia a inžinieri, lebo každý nie je súci, ani nemá schopnosť konať tú duševnú prácu. Aby ľudská spoločnosť a jej každodenný život pravidelne pokračoval a napredoval, musí mať schopných ľudí a to vo všetkých odboroch. Sama nutnosť žiť z práce zaviedla rozličné druhy práce a tým činom umožnila rozmanitosť života.

Nadprirodzené vyrovnanie.

Ježiš Kristus nerovnosť podmienok lepšie upravil. On kresťanskou láskou naklonil bohatého k chudobnému. Takto priblížil i chudobného k bohatému. Bohatý dáva zo svojho majetku. Chudobný zase dáva, čo je ešte lepšie a väčšie, — nadprirodzené zásluhy chudoby. Hľa takto je opravdivá a nadprirodzená rovnosť.

Vieme, že zemské majetky a bohatstvo sú neraz prekážkou večného blaha. Preto je potrebné, aby

bohatý dal, doprial aj iným, aby mohol obsiahnuť večnosť a uzrieť raz Pána Boha. Bohatý je len opatrovníkom, veriteľom zemského majetku a bohatstva, a preto v istej miere má z neho dávať chudobným. Chudobný požíva osobitnú ochranu Boha. On je predstaviteľom Krista Pána. Kristus sa chcel narodiť chudobným, aby ukázal cenu chudoby a ako treba pohrdať bohatstvom tohoto sveta.

Ten, ktorý sa narodil a žil v takej chudobe, že ani len hlavu si nemal kde uložiť, povedal: „Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je kráľovstvo nebeské.“ Seba postavil aj na miesto chudobných detí, keď riekol: „Čo ste učinili i najmenšiemu z nich, mne ste učinili.“ A pri poslednom súde povie: „Zlorečení, choďte do ohňa večného; lebo som bol hladný, nedali ste mi jesť; bol som smädný, nedali ste mi piť.“

Tí, čo konajú dobrodenie chudobným, poznajú požehnanie a blahoslavenstvo Božie — lebo oni to činia samému Ježišovi Kristovi. Ježiš Kristus nedá zahynúť chudobným, ale ich zvelebuje a stotožňuje sa s nimi. Tým, čo chudobným pomáhajú, dáva večnú slávu. Podľa príkladu svojho Zakladateľa aj Cirkev katolícka pomáha chudobným a zakladá dobročinné karitatívne ústavy.

To, čo sme tu čítali o príčinách sociálnej nerovnosti a o jej nadprirodzenom vyrovnávaní pomocou kresťanskej lásky, nesmie sa vysvetľovať a pokladať za akúsi obranu sociálnej nespravodlivosti. Naopak, popri všetkej prirodzenej sociálnej nerovnosti a karitatívnej činnosti treba stále pracovať a

bojovať za sociálnu spravodlivosť.

Sám sv. Otec schvaľuje a uznáva zásluhy tých, čo obetavo pracujú na zlepšení sociálnych a hospodárskych pomerov a postavení robotného ľudu. Sociálne encykliky vyzdvihujú najmä zásluhy tých, čo na kresťanskom základe odborove sdružujú a orga-

nizujú robotníctvo, aby si tak ľahšie a lepšie mohlo brániť aj hmotné záujmy a lepšie zaistiť nielen svoju budúcnosť, ale aj budúcnosť svojich rodín. Jednako treba prizvukovať, že ani **najdokonalejšia sociálna reforma a sociálne opatrenie** v záujme sociálnej spravodlivosti **nemôžu úplne odstrániť sociálnu nerovnosť**, ktorá má základ v samej prírode človeka a ľudskej spoločnosti. No všetko možné treba vykonať, aby sa táto nerovnosť nadprirodzene urovnala a uspokojivo vyriešila uskutočnením Kristovho učenia a cvičením kresťanskej lásky.

Táto

kresťanská láska

však nie je len almužna, hmotná pomoc. Je to predovšetkým dať seba samého. Srdce to musí byť, čo dáva. To nie je tá pohrdajúca almužna, akú kedysi rímski magnáti dávali svojim podlizačným príživníkom. Kresťanská láska je zosobnená dobrota. Ona aj keď vyhovuje a dáva, dobre vie, že dar je len vtedy milý, keď pochádza z lásky. Ako je v chudobnom zastúpený Kristus, ktorému vlastne dar dávame, tak aj v štedrosti bohatého dobrodinca má sa javiť dobrota Krista, ktorý dáva. Bohatý teda preto dáva, lebo miluje v chudobnom Krista. Chudobný však preto prijíma pomoc bez pocitu trpkosti a upokorenia, lebo vidí a pociťuje, že sa u dobrodinca javí

DOBROTA A LÁSKA KRISTOVA.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Číslo 28.

Dajte aj iným prečítať!

Sociálne smýšľanie a cítenie.

Toto očakáva robotný ľud od „pánov“, či sú to už úradníci, riaditelia, inženeri, správcovia alebo iní zodpovední, rozhodujúci, dozerajúci funkcionári podnikov, ustanovizní, štátnej alebo obecnej správy. Nežiada a nečaká od týchto, ktorí sú neraz i sami dosť slabo zaopatrení, akési hmotné podpory a výhody, ale ľudské prívetivé a v duchu Kristovom pestované bratské zaobchádzanie.

Ktorí ľudia majú pravého kresť. ducha, u tých sa to prirodzene javí v sociálnom smýšľaní, cítení a v ozaj bratskom zachádzaní aj s najnižším a najchudobnejším... Tohoto ducha, a z neho plynúce sociálne smýšľanie a cítenie by sme radi vyvolali, čiže vzkriesili aj týmito riadkami.

Aj proletár je náš brat.

Pane, či viete, že váš brat je chorý? Dvíha ruky o pomoc a smilovanie! Pomoc pre seba, pre ženu a detky. Viete, kto je ten váš ubiedený brat? ... Celkom sa podobá vám. Je dieťaťom toho istého Otca. Je dedičom neba, ako aj Vy, pane môi. Viete, kto je to? Je to robotník, zamestnanec, ale aj nezamestnaný a opustený proletár.

Medzinárodný úrad práce hovorí, že ich je **25 milionov** bez rozdielu veku, a takých, ktorí sú nútení robiť za hladové platy — a preto v skutočnosti tiež hladujú — je **asi 100 milionov**.

Týmto pomáhať môžete a máte aj vy, milý pane! Ale ako, veď som ja nie kapitalista, ja nemám na to prostriedkov. Skôr ako by sme na túto námietku priamo odpovedali, uvedieme príklad, ako môže každý, ešte i dietky,

pomáhať nezamestnaným.

V časopise „Wiener Kirchenblatt“ píše žiacka redaktorovi, že so svojimi spolužiačkami si pred seba vzaly deväť ráz putovať na neďaleké pútnické miesto a túto pobožnosť chcú obetovať za nezamestnaných. „Aj my dietky by sme rady niečo vykonali za týchto úbohých ľudí, keďže ani práce ani peňazí nemáme pre nich, preto chceme za 9 týždňov, každý týždeň raz putovať do...“. Redaktor im na to poznamenal: „Sotva tušíte, dietky moje, aký bohumilý a svätý skutok vykonáte svojím putovaním.“ A naozaj, my dorastlí, „múdri“ katolíci už sotva vieme niečo o tom, že sa my jeden za druhého aj modliť môžeme, a to i vtedy, keď ináč pomáhať nemôžeme. A keď sú naše vrecká a naše ruky aj prázdne, predsa môžeme mať plné, modliace sa srdce, a nemožno vedieť, či práve táto pomoc nespôsobí najväčší zázrak. Preto modlitba je tiež výborný spôsob dokázať a cvičiť sociálnu lásku.

Najlepšia škola

sociálnej lásky je však pravá úcta Božského Srdca. Prozreteľnosť Božia dnešným sebeckým časom za zvláštny prostriedok nápravy určila lásku Božského Srdca Ježišovho.

Krásne hovorí slávnej pamäti pápež Lev XIII. „Keď ešte Cirkev svätá v dávnych časoch pod jarmom cézarov stonala, keď miliony robotníctva otročily — zjavil sa mladistvému cisárovi kríž vo výšinách; bol on predznakom a príčinou skorého a skveleho víťazstva. Pred našimi očami dvíha sa iný **šťastlivý Božský znak: najsvätejšie Srdce Ježišovo**, svie tiace uprostred plamenného mora, nad ktorým vyčnieva kríž! V ňom nám treba skladať všetku nádej; od neho očakávať a prosiť spásu ľudstva.“ (Encycl. 25. V. 1899). **Láska**, ktorá z tohoto Božského Srdca blčí, **Vás naučí, že aj robotník, ešte i komunista, je**

vaším bratom. Hej, ono vám obmäkčí srdce a pohne ku veľkým sociálnym reformám na základe kresťanskej spravodlivosti a lásky. Táto láska Vás sblíži s týmito trpiacimi bratmi.

Mnohé prípady a príklady potvrdzujú, že ani poblúdení a zavedení komunisti nevedia vzdorovať zjavnej láske. Akú zmenu môže vyvolať priateľské, láskavé, bratské slovo aj u nich, ukazuje

prípád zo života

Pátra Pro S. J., ktorý neskôr mučenícku smrť podstúpil v Mexiku.

P. Pro bol r. 1925 v septembri novovysväteným kňazom. Mal veľké porozumenie a súciti k robotníkom, najmä k baníkom. Vybral sa teda na apoštolské práce medzi nich do Charleroi v Belgicku, kde vtedy študoval. Tu sa mu prihodilo nasledovné:

Baníci cestovali v robotníckom oddelení železničného vozňa. Boli to zarytí socialisti, plní nenávisťi oproti kňazom. Páter Pro samozrejme „náhodou“ sadol si práve do tohto oddelenia. Robotníci prekvapene ho prijali a nedôverou hľadeli na opovázlivosť nepovolaného a nepohodlného hosťa, „čiernokňazníka“. Nálada bola napnutá. Istý robotník, aby ho odstrašil, rozbalí si svoje jedlo a vraví: „Ale, dôstojný pane, my sme socialisti!“ P. Pro spokojne odpovie: „Správne! Veď aj ja som tým!“ „Čože“, zvolajú zadivení — „že ste Vy socialista?“ „A ešte aký!“ odpovie im Páter. „len to neviem ešte, že keď už peniaze boháčov budú naše, čo urobíme, aby tie peniaze aj u nás ostaly.“ Robotník bol v pomykove. Aby sa však nejako vymotal, pridal: „Ale aj komunisti sú medzi nami!“ „Nuž tým lepšie. Veď aj ja som komunista. Vidíte, teraz je práve jedna hodina, vy obedujete. Podelme sa teda!“ Súdruh toto nečakal i zmätene pozrel na ostatných. Nato druhý robotník pokračuje: „Nebojíte sa, dôstojný pane, s nami cestovať?“ — „Prečo by som sa mal báť“ odvetil P. Pro — veď ja mám aj zbraň.“ Rozpaky robotníkov sa zväčšili. Ale P. Pro spokojne siahne do rúcha a vytiahne kríž a ukáže im ho so slovami: „Pozrite, to je moja zbraň a s tou sa nebojím!“ A zaraz začne hovoriť komunistom o láske Ježiša ukrižovaného. Jeden z robotníkov pri najbližšej stanici síde, kúpi tablu čokolády a podelí sa s P. Pro. Po ukončení cesty rozlúčia sa veľmi srdečne ako priatelia, bratia. („Manreza“).

Aby sme sa teda sblížili s našimi trpiacimi bratmi robotníkmi, musíme vo svojom srdci podniknúť radikálnu, vnútornú duševnú a náboženskú reformu, lebo **sociálna a triedna nenávisť pramení predovšetkým z duševnej biedy, ale aj z panskej nadutosti.**

Trefne zdôrazňuje preto slávne panujúci Pius XI.: „Túžobne želanú obnovu sveta očakávame od ducha evanjelia, od kresťanskej miernosti a všetko objímajúcej pretekavej kresťanskej lásky“ (Q. A.) Lebo „aj najsvedomitejšie vysluhovaná spravodlivosť len mierni príčiny triedneho boja, ale srdcia a duše nespojí.

Odkiaľ čerpať tú lásku?

„Z nekonečne milosrdného Srdca Ježišovho, lebo v Božskom Srdci zvláštnym spôsobom ctíme lásku Božsk. Spasiteľa“, hovorí slávne panujúci Pius XI. v encyklike „Misericordiae Redemptoris“, a Boh úctou Božského Srdca chce obrátiť dnešných „neláskavých kresťanov“ a „do moci satanáša“ padlých hriešnikov. Lebo v skutočnosti **len nekonečná láska vie zložiť nekonečnú nenávisť** a keď sebeckosť bohatých vyvolala zúrivú sebeckosť chudobných, toto Božské Srdce nás učí, aby „sme z našej hospodárskej politiky vymazali sebeckosť a vložili základný zákon: lásky k bližnému“, ktorý je hlavným znakom jeho dietok, ako sám hovorí: „Po tom vás poznajú, že ste moji učeníci keď sa budete vospolok milovať.“

Najsv. Srdce Ježišovo, príď kráľovstvo tvoje!

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď.) Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Čo je sociálna otázka?

Základné pochopy a veci.

Čo je podstatou „sociálnej otázky“? Dá sa to zachytiť v jednej vete?

Odpoveď: áno. Ale sa neboj cudzieho slova. To je boj umierajúceho „individualizmu“ s novým prívalom „kolektivismu.“ Pýtaš sa, čo je to? Tomu ozaj nerozumiem. Čo znamenajú tie cudzie slová?

„Individuum“ je: čo sa nedá deliť (latinsky „dividere“ = deliť), teda tu: jednotlivec. Liberalizmus, (zase cudzie slovo, ale aj to vysvetlíme) hlásal, že človek, jednotlivec, je úplne nezávislý, sám sebe pánom; ani Bohu sa vraj nesmie podriaďiť, je úplne slobodný (= latinsky „liber“, preto celé učenie sa volá „liberalizmus“). Tá liberalizmom hlásaná náuka o jednotlivcovi nazýva sa jedným slovom: **individualizmus**. Rozumný človek si zaraz povie: to je po našom vlastne **sebeckosť**. Najprv „ja“ a potom zas ja, a nič iného ako ja.

Treba teda to „ja“ potlačiť, zničiť? Netreba. Každé individuum, každé „ja“ má svoje sväto-sväté práva, ale predsa nie je najvyšším pánom, takrečeno bohom, lebo by bolo toľko bohov, koľko je ľudí. Jednotlivec sa musí uspokojiť so svojimi právami, nemá však práva na všetko! **Liberalistický individualizmus naučil ľudí nenásytnosti**, túžiac po všetkom, aj nedovolenom. **Sľuboval všetkým všetko**, všeobecný blahobyt — a skončilo sa to tým, že malý počet podvodníkov hýri prepychom až bláznivým, a milióny ľudí sú v biede a otroctve. Rozumiem.

A čo je „kolektivismus“? To je odpor proti tým individualistickým výstrednostiam — pravdaže zas výstredný spôsob odporu.

Čo sa týka slova „kolektivismus“, je ono z latinského „colligere“ = sbierať, shromažďovať. Kolektivismus teda —

pravý to opak individualizmu — vyzdvihuje celok, spoločnosť (obec, štát, celý svet), akoby tento súhrn ľudí rozhodoval, bol všetko, a jednotlivec nič. Podobný význam ako kolektivismus majú slová: komunizmus (communis = spoločný) a socializmus (socius = spoločník).

A nie je kolektivismus správny? Celok má predsa väčší význam ako jednotlivec — jednotlivec musí teda pred celkom ustúpiť.

Niekedy áno, vždycky nie. **Kolektivismus znásilňuje jednotlivca.** To nesmie; čo Boh dal človekovi, nikto mu nesmie vziať. A okrem toho: **Kolektivismus si sám kope hrob.** Chce veľkú ríšu, svetovú — a zotročuje a ničí jednotlivcov, z ktorých sa však tá ríša má skladať. To je tak, akoby staviteľ paláca najprv porozbíjal tehly, z ktorých stavia. Z toho bude kopa rúcaniny, nikdy však nie palác. **Komunizmus skončí sa v prachu a v kalužiach krvi.**

Kde je teda východisko?

Individualizmus na nič, kolektivismus na nič, — teda vôbec niet pomoci?

Akože! Podvodník na nič, lúpežník na nič — teda vôbec nikto nestojí za nič? — Je východisko, len treba byť triezvym a chrániť sa pochabosti. (Preto beda pochabej a ľud balamútiacej tlačí!) Rozumný človek si pekne vyrovnáva práva jednotlivca s požiadavkami celku, štátu, celého ľudstva. Výborne tomu rozumel „temný“ **stredovek; zabezpečil každého človeka osobitne a spolu aj všetky spoločenské útvary** (rodinu, obec, spolky, štát, celé ľudské pokolenie) **nepremožiteľným zákonom Božím**, a bola z toho krásna harmonia (súlady).

A to je i náš jednoduchý **kresťanský sociálny program.** Jemu patrí budúcnosť.

Dobre som porozumel, že individualizmus, čiže liberalizmus vedie k uvoľneniu mravov a všetkého poriadku, a kolektivismus sa zas tyranom stane, aj keby nechcel? To je celkom správne.

Dobre si tiež povedal: **kolektivismus** (teda i komunizmus) sa obyčajne **stáva krutým tyranom.** Čo mu záleží na jednotlivcovi, na tisícke, na milione ľudí, keď je v Rusku 160 milionov a na svete 2000 milionov ľudí. Tak doslovne vravia boľševici.

Rád by som však vedieť, kto je vlastne oprávnený riešiť sociálnu otázku? I v týchto sociálnych letákoch „Za Svetlom“ sa vraj budeme zaoberať aj encyklikou Pia XI. o sociálnom poriadku. Ako je to, že sv. Otce píše o sociálnych a hospodárskych veciach.

Čo súvisí so sociálnou otázkou?

Vysvetlíme ti to. Slovo „sociálna otázka“ znamená mnoho rozličných vecí. Povedal by som, že sa tuhá sbiehajú tri prúdy ľudských vedomostí a starostí. Presne značí „sociálny“ toľko ako spoločenský; sociálna veda v tomto smysle rieši otázky: Ktoré sú a majú byť spoločenské útvary (rodina, obec, štát)? Aký je vnútorný útvar každého z nich? Či sú všetky súčiastky rovnaké, alebo jedny podriadené druhým? Rozpomeňme sa, že sv. Pavel rád prirovnával ľudskú spoločnosť, najmä Cirkev, jednému telu s mnohými rozličnými údami. Netreba ďalej dokazovať, že je tu na mieste osobitná veda: sociológia v prísnom smysle.

Tiež netreba vysvetľovať, že finančníctvo (peňažníctvo), hospodárstvo je tiež niečo inšie. A predsa, keď vravíme o sociálnej otázke, vždy rozprávame tiež aj o hospodárskych veciach. Je to správne? Spoločenský čiže sociálny poriadok totižto tiež veľmi závisí od hospodárskych pomerov. Aj dieťa rozumie, že bohatý človek je na inom spoločenskom stupni ako žobrák. Preto netreba nič namietat proti tomu zvyku, že pod sociálnou otázkou rozumieme aj spoločenské aj hospodárske veci.

Hlbšie základy tejto otázky.

Ale teraz ešte niečo, a to najdôležitejšie. Ak chceme rozprávať a rozhodovať o spoločenských pomeroch, musíme sa prizerať na cieľ života, lebo inakšie neviem, kam treba toho alebo tamtoho človeka alebo aj skupinu ľudí zaradiť, ktoré miesto v spoločnosti mu určiť, aké spoločenské povinnosti mu uložiť.

Veď aj remeselník, keď chce mať svoju dielňu v poriadku, musí vedieť, akému cieľu slúži každý predmet, ktorý tam má. Oveľa dôkladnejšie treba poznať ciele ľudského života, cesty a pomôcky k nim, aby bol poriadok. Ktorá veda nás poučuje o týchto veciach? To už nie je sociológia, ale jej základ, to jest mravouka, etika alebo morálka. A ďalej. Keď vyslovíš slová: mravnosť, povinnosť, svedomie (týmto sa zaoberá mravouka), už si tiež vyslovil: Boh.

Bez Boha je „svedomie“ prázdne slovo, „povinnosti“ bez Boha niet a mravný poriadok bez nezmeniteľného základu, bez dokonalej nezávislosti na nestálom hmotnom svete, nedá sa ani len pomyslieť.

Podobne nemožno vraviť o hospodárskom poriadku bez spravodlivosti, svedomistosti, usilovnosti, sporivosti — a tu sme znovu v ovzduší mravnosti a tým spolu u Boha.

Aké slovo má tu Cirkev?

Z toho, čo sme práve povedali, plynie, že o sociálnu otázku sa musí starať aj Cirkev, veď práve jej úlohu je poučovať a rozhodovať o veciach mravov a náboženstva. A každý veriaci je oprávnený a povinný zasahovať do sociálnych záležitostí — a naopak, kto by chcel riešiť sociálnu otázku bez náboženstva a mravouky, najde sa tam, kde liberálne mamonárstvo alebo boľševický komunizmus.

Naše socialistické časopisy prevzaly patronát nad bezbožníctvom. Tým si samy vyriekli svoj ortiel. „Socializmus“ anglický, austrálsky a iných krajín nie je taký obmedzený. Mnohí poctiví socialisti, ako v Prahe známy Hendrik de Man, rozhodne bojujú proti osudnej zaostalosti tých socialistov, ktorí, sa naučili od Marxa iba tupiť náboženstvo a rúhať sa všetkému svätému. Marx bol pokrstený síce, ale nepokresťančený žid, žid celkom neveriaci, a to znamená pohromu pre robotnícke hnutie, ktoré sa o neho opieralo.

Sociálna otázka nevyrieši neznabožstvo, lebo Boh a Jeho sväto-svätý zákon je základom všetkého poriadku, jak v srdci jednotlivca, tak vo všetkých spoločenských útvaroch.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Sociálna otázka a rodina.

Prečo sa dnes toľko vraví o rodine? Aj pápeži píšu o nej encykliky. Veď v rodine ide iba o niekoľko ľudí: dvaja manželia, podľa moderných nekresťanských zvykov často sami, nanajvýš jedno alebo dve deti; keď sú tri, už sa tomu svet posmieva, ba keď je detí viac, žiaľ, aspoň u nás, ešte aj povinné príspevky na deti prestávajú dávať rodinám. Načo teda taký krik pre malichernú vec?

Odpveď: Ide o vec nesmierne vážnu a významnú. Veď je

rodina prameň života.

Namietáš: „Prečo by sa nemohol udržať život bez rodiny? Veď deti sa rodia aj okrem rodiny.“ Jednotlivé prípady celku síce neškodia natoľko. Ale urobiť to pravidlom — bolo by úplnou skazou. Život, ktorý plynie odinakaľ než z rodiny, je životom zakrpatelým. Či nevidíme každodenne, že výchova nemanželských alebo priskoro osirelých detí len zatiaľ má výsledok, zakiaľ vie napodobiť a nahrádzať rodinný život? **Dieťa potrebuje tepla a lásky rodinného lona**, ako palma alebo réva rastie iba v teple, nikdy však nie na snehu.

Ďalej rodina je prvá škola pre rozum a pre srdce. Len školou a výchovou sa dieťa dokonale rodí; to, čo bežne „narodením“ nazývame, je iba počiatok, je to narodenie tela, duša sa však začína uplatňovať po stránke rozumu a vôle iba po rokoch.

Napokon **rodina je prvá svätyňa**, v ktorej sa dieťa postupne učí poznať svoju nebeskú otčinu a prikykne na život dôstojný dieťaťa Božieho.

To sú príčiny, ktoré vynucujú pre rodinu uznanie, šetrnosti, ochrany, pomoci a všetko, čo jej zaručuje trvalosť a plodnosť. Inakšie je ohrozený nielen všetok spoločenský poriadok, ale aj prirodzené jestvovanie a trvanie ľudského pokolenia.

To sa pekne počúva, ale skutočnosť? Či je to nie priideálny názor? Nie.

Dôstojnosť rodiny.

Ešte sme nie pri vrchole dôstojnosti a význame rodiny a manželstva. **Ježiš Kristus povzniesol manželstvo, tento základ rodiny, na dôstojnosť sviatosti.** To znamená, že ho urobil zdrojom nadprirodzených milostí. Prečo to? Práve preto, že **rodina má plniť tak veľké úlohy, na aké ľudská sila sama nestačí.** — Hneď uvidíš, čo je príčinou rozkladu rodinného života, a čo ju posilňuje a udržiava. Jej rozklad pochádza z jej znesväcovania, jej sila spočíva v jej náboženskom ráze.

Akurátne výkazy o osudoch sobášov svetských a náboženských to potvrdujú neúprosnými číslicami. Na pr.: okolo r. 1923 bolo v Prusku, Bavorsku a Badensku z 1000 manželstiev zrušených: u katolíkov 29, 44, 28, u protestantov 56, 46, 45, v prípadoch miešaného manželstva 70, 83, 67; miešané manželstvá mávajú najmenej náboženského ducha a majú podľa onej štatistiky o 100% viac neúspechu než katolícke, ktoré si pomerne najviac vážia náboženstvo.

Práva rodiny.

Aké práva by teda patrily rodine?

Rozdelíme si to na dve triedy: práva na svoju ochranu a práva na nerušené uskutočňovanie svojich úloh.

K prvým patria: **Ochrana proti nebezpečenstvu rozkladu.**

Také nebezpečenstvá sú rozsobáš a rozluka; všetka nemravnosť, tlačiac sa do verejnosti v tlači, „umení“, kinách, obchodoch s predmetmi, slúžiacimi k nemravnosti; bytová núdza, ktorá rodinný život priamo znemožňuje; nezamestnanosť atď. Ďalej ochrana proti nespravodlivému uvalovaniu daní a poplatkov na mnohočlenné rodiny, akoby to boli iba jednotlivci. Ochrana proti znehodnocovaniu rodiny, javiacemu sa v tom, že divé manželstvá a nemanželský pôvod detí sa pokladá za rovný (ak nie horšie!) pravému manželstvu a zákonitému pôvodu dietok. Preto, aby rodina mala svojho ochrancu, patri-

lo by hlavám rodín aj väčšie volebné právo ako voličom jednotlivcom.

Zpomedzi práv druhej triedy najvážnejšie je **právo na výchovu detí**. Dieťa (ako človek vôbec) patrí Bohu, ktorý svoje právo prenáša na rodičov. **Rodičia predovšetkým sú zodpovední za osud svojich detí**. Preto nikto nie je oprávnený brať alebo obmedzovať im ich právo na výchovu.

Nemal by teda štát nijakého práva na mládež?

Má ho tiež, ale toto jeho právo ho nikdy nesmie viesť k bezpráviu proti rodičom. **Štát im má pomáhať**; aby dokonalo plnili svoju povinnosť k deťom a má ich **výchovnú činnosť dopĺňať**.

Čo hovorí o tom komunizmus?

„Keďže bezbožný **komunizmus** ľudskému životu nepriznáva nijaký svätý a duchovný ráz, takto robí z manželstva a z rodiny iba čisto umelú a občiansku ustanovizeň, ktorá vyplýva z akéhosi hospodárskeho poriadku; preto **zapiera**, že jestvuje akýsi **právny a mravný manželský sväzok**, čo by nezávisel od jednotlivcov alebo od spoločnosti a tak zapiera i jeho nerozlučnosť.

Hlavne však učí komunizmus, že žena je nijako nie viazaná s rodinou a domom. Ženu vyhlasujú za slobodnú od mužovej ochrany a spravovania; odťahujú ju od domáceho života i od starosti o deti; sácajú ju do víru verejného života a spoločnej práce, rovnako ako muža, ba i jej rodinný kozub a deti odovzdávajú spoločnosti na opateru.

Konečne odoberajú rodičom právo vychovávať svoje deti, keďže to právo patrí jedine spoločnosti a len v jej mene a z jej rozkazu možno ho vykonávať“. (Encykl. proti komun.)

Čo hovorí Cirkev?

V encyklike o kresť. výchove čítame toto:

„Rodina bezprostredne od Stvoriteľa dostala poslanie a tým i právo vychovávať dorast. Právo to je neodcudziteľné, lebo je nerozlučne spojené s uloženou prísnou povinnosťou; právo predchádzajúce

akékoľvek práva spoločnosti alebo štátu a preto i nedotknuteľné hociakou zemskou mocnosťou...“

„Preto zákonodarná múdrosť Cirkvi aj o tomto podmete vyjadruje sa akurátne súhrnnou jasnosťou, keď v kánone 1113. Cirk. zákonníka hovorí: **„Rodičia majú si pokladať za najväčšiu povinnosť poskytnúť deťom výchovu náboženskej, mravnej, fyzickej a občianskej, ba i postarať sa o ich hmotné blaho.“**

„Neobstojí ani **námietka**, že vraj človek zrodí sa občanom a tak patrí v prvom rade štátu. Veď človek prv, nežby bol občanom, musí jestvovať; jestvovanie však neobdržal od štátu, lež od rodičov. Premúdre hovorí Lev XIII.: „Dietky sú „niečím“ otcovým, sú rozšírenou osobou otcovou, — a presne berúc vec nevstupujú do spoločnosti ľudskej o sebe bezprostredne, lež cestou rodiny.“ Zato v tej samej encyklike vyhlasuje Lev XIII.: „Moc otcovská je takej povahy, že ju štát ani potlačíť, ani odňať nemôže, lebo pramení zo spoločného princípu života ľudského“.

„Toto neodškriepiteľné právo opätovne uznaly rodine, a to zákonodarne, národy, ktoré pri civilných zariadeniach dbajú na právo prírody.

Príkladne najnovšie (1. júna 1925) najvyšší súd Spoj. Štátov Sev. Amerických, v rozhodnutí o istom veľmi vážnom spore vyhlásil: „že štátu nepatrí nijaké všeobecné právo postaviť typ jednotnej výchovy pre mládež, nútiac zadovážiť si vedomosti jedine v školách štátnych.“ Odôvodňuje vec právom prírodným: „Dieťa nie je púhym tvorom štátu; kto ho vychováva a smernice mu dáva, má právo spojené s vznešenou povinnosťou, vzdelávať ho a pripravovať k plneniu jeho povinností.“

Dejiny najmä novšej doby svedčia, ako narušoval a narušuje štát práva rodičov, ktoré od Stvoriteľa dostali; kým katolícka

CIRKEV PRÁVA RODINY VŽDY CHRÁNILA.

S povolením cirkevnej vrcnnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď.) Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Sociálna otázka a štát.

Ako rodina, tak aj štát je zariadením, ktoré sa **zakladá na vôli Božej**, nijako však iba na nejakom ľudskom ustanovení. Ani jednotlivec, ani rodina nestačí na zapoatrenie a zabezpečenie všetkého, čo človek súrne potrebuje k svojmu zemskému životu a blahobytu. Preto, keď je povinný starať sa o svoj zemský život, a nárokuje si blahobyť, je tiež povinný sriadiť sa do veľkého spoločenského útvaru, ktorý tomuto cieľu slúži a ktorý „štátom“ nazývame. Nikto nie je oprávnený nečinne sa spravovať vo veciach štátneho poriadku. **Povinnosť starať sa o štátny poriadok podľa svojho povolania a svojich síl nie je menšia ako iné stavovské povinnosti.**

Čo sme povedali o jednotlivcovi, že totižto má nedotknuteľné právo, nemá však právo **na všetko**, to iste platí aj o štáte: Nikto mu nesmie vziať jeho práva, nemá však práva neobmedzene všetko požadovať ani od iných štátov, ani od svojich občanov.

Základ nadvážnosti štátnej moci.

Keď každá aj najmenšia spoločnosť potrebuje nejakú hlavu, vodcu, aby bol poriadok a aby nebol znemožnený spoločný postup za cieľom spoločnosti vytýčením, tým väčšmi to treba vo veľkej štátnej organizácii. Bez vedenia, bez mocnej autority by nastal všeobecný zmätok. Preto hovoríme: **Štátna autorita čiže moc**, ktorá silnou rukou riadi štát, **pochádza z prirodzeného, t. j. Božieho zákona**, nijako však z nejakého ľubovoľného ľudského rozhodnutia. Preto hovorí aj Apoštol: „Niet mocnosti, iba od Boha“ (Rim. 13, 1.) Z toho nasleduje aj iná jeho výpoveď: že „kto sa protiví mocnosti, riadeniu Božiemu sa protiví“ (Rim. 13, 2.)

Avšak tomuto Božskému pôvodu štátu a štátnej autority treba správne porozumieť. Predovšetkým treba mať správny pochop

o štátnej forme.

Katolícka sociológia netvrdí totiž, že je zákonom Božím ustanovená aj ústavná forma jednotlivých štátov. Ústavné formy sú na pr.: monarchia, oligarchia (vláda v rukách niekoľkých málo ľudí), republika, demokracia. Toto totižto závisí od rozličných podmienok ako aj od historického vývoja. Preto aj pápeži posledných desaťročí stále prizvukujú, že veriaci nijako nie sú viazaní uznávať iba jednu určitú formu ústavy, na pr. monarchiu. Ani najmenej! Zákon Boží iba to zakazuje, aby sa proti právoplatnej štátnej forme a zákonitej vláde rozvratným násilím bojovalo. Pre prípad rozporu štátneho zákona so zákonom Božím platí však známy výrok sv. Petra: „Sami súďte, či je spravodlivé pred Bohom, aby sme viac vás poslúchali než Boha“ (Sk. ap. 4. 19.)

Nijako netvrdíme ani to, žeby vladári oprávnení boli svoju moc neobmedzene užívať k akýmkoľvek cieľom a akýmkoľvek spôsobom. Vláde je dovolené iba to, čo slúži obecnému blahu v rámci štátnych cieľov. Prirodzene je vylúčené tiež zneužívanie štátnych prostriedkov v záujme svojej osoby, svojej rodiny, alebo priateľov a stranníkov.

Preto zákony a nariadenia, ktoré smerujú k iným cieľom ako obecnému blahu, nezaväzujú. Niekedy však predsa nastáva odinakiaľ povinnosť podrobiť sa aj takým zákonom, aby nenastalo ešte väčšie zlo. Nikdy sa však nesmie vykonať nariadenie, ktoré sa protiví zákonu Božiemu.

Štát má trvácnejší život ako jednotliviec. Záväzky prijaté vládou trvajú samosebou aj keď nastala zmena vlády.

Štát (ako aj iné spoločnosti) **nazývame juridickou** (právnou) osobou, zodpovednou za svoje skutky. Ako je jednotliviec viazaný mravným zákonom, tak aj štát. To plynie z jeho schopnosti uplatňovať svoje práva. O tom však ešte nikto nepochyboval.

Ale kde je právo, tam je aj povinnosť, čiže záväzok uznávať a plniť vyšší, Boží zákon.

Štát a poddaní.

Je veľmi vážne dobre chápať **pomer štátu k jednotlivcovi** a menším spoločnostiam žijúcim v štáte. Preto ešte niekoľko poznámok k tejto veci:

Štát má: a) chrániť všetky práva svojich poddaných, nesmie ich rušiť alebo sa nečinne prizerať, keď ich dakto iný porušuje; b) má to, načo nestačia poddaní, dopĺňovať svojimi mocnejšími prostriedkami (na pr. vo veciach školstva, hospodárstva, ochrany krajiny atď.)

To zas neznamená toľko, žeby štát mal čo najviac výkonov prevziať na seba (akoby to chcel t. zv. štátny socializmus). **Jedine správne pravidlo je: čo môžu konať jednotlivci, rodiny, stavovské združenia, obce, kraje, provincie, to nech sa im ponechá,** prípadne rozkáže, a štát nech sa uspokojí iba s usporiadaním tejto činnosti; tak bude „materiál“, z ktorého je štát vybudovaný, pevný, solidný a pri tom pohyblivý, čo je pre dobu prenikavých reforiem nesmierne vážne. Štát, ktorý chce všetko sám konať, bude všetkým stádom otrokov, alebo ako človek s veľkou hlavou a slabým telom, a koniec bude úplné srútenie a nemožnosť previesť nejakú reformu. To je to úskalie, na ktoré narazil smrteľným nárazom dôsledný socializmus a komunizmus a vôbec každé prehnané medzinárodnárstvo, lebo chce stavať veľké budovy bez základov a bez silných múrov.

Kedy má zakročiť štát?

„Povedali sme“, hovorí Lev XIII., „že nie je správne, aby občan, alebo rodina boli pohlcovaní štátom. Je len spravodlivé, aby obidvom bola ponechaná možnosť konať slobodne, kým je to nie na prekážku obecnému blahu a kým sa tým nikomu inému nedeje krivda. Tí, ktorí vládnu, musia dbať, aby hájili celok a jeho časti. Celok: už prirodzený poriadok sveril dbalivosť oň najvyššej vládárskej moci tak, že zreteľ na obecné blaho je nielen najvyšším zákonom vládárskej moci, ale i jej smyslom a cieľom. Časti: zdravý rozum a kresťanská viera sú-

hlasne učia, že cieľom správy štátu podľa prirodzeného poriadku nie je súkromný záujem tých, ktorým bola sverená, ale občanov. A keďže vladárska moc pochádza od Boha, musia ju jej vykonávatelia prevádzať podľa príkladu moci Božej, ktorá s otcovskou starostlivosťou dbá o veci jednotlivé a o celok. Keby teda **nejaká škoda bola spôsobená alebo hrozila by všeobecnému blahu alebo záujmom jednotlivých stavov, vtedy je povinnosťou štátnej autority, aby zakročila.**

Kresťanský štátnik má napodobňovať Prozreteľnosť, ktorá síce všetko vidí, ale tak, že ponecháva všetkým tvorom určité pole, na ktorom sa môžu uplatňovať, ba človekovi dáva úplne slobodnú vôľu, akoby čiastku všemohúcnosti! Preto **rozumný štátnik** zabraňuje iba výstrednosti a zneužívanie slobody, ináč však **slobodu neobmedzuje.**

Príkladný štát.

Irský prezident de Valera vo svojej reči do rádia vyzdvihol príznačný **kresťansko-katolícky ráz irského štátu.** Vravel, že ak **nejaká krajina, tak predovšetkým Irsko** je na to určené, aby vo verejnom živote prevádzalo kresťanské zásady. Dúfa, že týmito zásadami **dojdu k sociálnej spravodlivosti** a že sa **urobí koniec sociálnym neporiadkom.** Úlohou štátu je, aby **pečoval ako bedlivý otec o sociálnu spravodlivosť** a **staral sa, aby boli prirodzené potreby tak spravodlivo rozdelené medzi jednotlivcov a rozličné triedy, že by bolo zabezpečené všeobecné blaho.**

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Sociálna otázka a Cirkev.

Cirkev je dokonalá, t. j. vo svojich veciach okrem Bohu nikomu inému nepodliehajúca — **spoločnosť**, podobne ako štát je vo svojom obore neodvislý od iných spoločností.

Úlohou Cirkvi je viesť ľudstvo k nadprirodzenému cieľu, ktorý mu určil Boh, a zaobstarať mu prostriedky k tomuto cieľu potrebné. Úloha štátu je zas chrániť bezpečnosť života a majetku svojich občanov a dopomáhať im k zemskému blahobytu.

V tom je **prvý rozdiel medzi Cirkvou a štátom**. Druhý rozdiel sa týka rozsahu právomoci. Kým **Cirkev má právomoc pre všetky národy** a štáty, štát ju má len pre určitú časť obyvateľstva.

Nebolo by však správne obmedzovať vplyv Cirkvi na jednotlivých ľudí. Veď nielen jednotlivec má právo hlásiť sa k životu, ale aj rodina, národ, štát a hocaká spoločnosť. Práve preto všetci títo povinní sú uznávať aj Boha za svojho Pána a uznávať jeho Cirkev.

A toto uznanie sa nedeje len nejakým vonkajším prejavom alebo znázornením, ale úprimným prijatím Kristových zákonov spravodlivosti a lásky.

Slovom: **ako jednotlivec má byť nábožný a hlboko preniknutý zákonom Kristovým, tak aj štáty a všetky spoločenské útvary sú povinné naplniť sa duchom Kristovým**. „Laudate Dominum omnes gentes... Chváľte Pána všetky národy!“ tak vyzýva už žalmista Starého Zákona.

Či je Cirkev nad štátom?

To by znamenalo, že štát je podriadený Cirkvi — kde je potom jeho suverenita (svrchovaná moc)?

Odpoveď: Vo veciach náboženstva skutočne aj štát podlieha Cirkvi, aspoň pokiaľ je štát celý alebo prevážne katolícky.

Ale tým nijako nie je jeho nezávislosť zmenšená. Štátna suverenita nie je — ako sme si už uvedomili — právo na všetko! Ide len o nezávislosť vo vlastnom obore, totiž vo veciach časných, zemských, a nie vo veciach večných, náboženských, cirkevných.

Ale nie je to len predsa pokorenie štátu a vyvýšenie Cirkvi?

Iste nie v tom smysle, že by to bola nejaká potupa štátu a Cirkev by sa pri tom dopúšťala prehmatu. Keďže **cieľ večný stojí vyššie ako cieľ časný**, zaiste **je aj Cirkev vyššia ako ktorékolvek iné sdruženie**. Avšak nie z namyslenosti alebo žiarlivosti žiada Cirkev toto uznanie, ale **nariadenie Kristovo Ju poverilo úlohou, učiť všetky národy**, všetky tvory, čo majú veriť a činiť, aby dosiahly spasenia.

Pri tom **Cirkev ponecháva štátu celé pole čisto politických vecí**; i vo veciach hospodárskych sa hlási k slovu len natoľko, nakoľko ide o ich nábožensko-mravnú stránku a ponecháva štátu rozhodovanie o sústavách čisto spoločensko-hospodárskych.

Cirkev len v náboženských veciach uplatňuje svoje právo rozhodovať. Ale zato **prináša štátu zase hojnosť nebeských pokladov**: zjavenú pravdu, ktorá je i pre prirodzený rozum výbornou pomôckou, ďalej všetky prostrideky slúžiace k posväceniu a zosľachťovaniu duší, najvznešenejšiu sociologiu, zakladajúcu sa na tej základnej pravde, že sme dietkami Božími a dedičmi Kráľovstva nebeského.

Niet teda nijakej príčiny podozrievať Cirkev z panovačnosti, keď koná, čo jej naložil sám Syn Boží.

Iná vážna otázka je: aký má byť

pomer medzi Cirkvou a štátom.

Odpoveď nie je ťažká. Stručne ju vyjadrujú jasné slová Krista **Pána: Dajte cisárovi, čo je cisárovo, a Bohu, čo je Božie.**

Farizeji však urobili z tejto jednoduchej otázky čosi tak spleteného, že napokon sami nevedeli priamej odpovedi, ale ešte dúfali, že aj na Ježišovi Kristovi vynútiť v tej veci nejaký nesprávny a nebezpečný prejav, aby Ho potom za to obžalovať mohli.

Aj neskôr, až dodnes, rozliční „farizeji“, najviac osvietenci posledných dôb, ustavične zamotávali túto otázku. No pri dobrej vôli dá sa ona aj pomocou zdravého rozumu rozuzliť a vyriešiť.

Že Cirkev má iný cieľ ako štát, nikto nepopiera. Keďže však Cirkev i štát majú často tých istých členov, neobídu sa bez vzájomných stykov. Akými pravidlami sa riadi tento vzájomný pomer?

Veci vlastné a spoločné so štátom.

Ponajprv **treba rozoznávať veci**, o ktoré ide. Sú veci, o ktorých nemožno pochybovať, či o nich rozhoduje štát alebo Cirkev. Nauka viery, udelenie sviatostí, smierenie s Bohom, príprava na večnosť: to sú veci, ktoré podliehajú jedine Cirkvi, a nijakým spôsobom štátnej moci. Naopak o daniach, clách, doprave, zdravotníctve, ochrane krajiny rozhoduje štát a nie Cirkev. Ale je tiež hodne vecí a výkonov, ktoré sú čiastočne svetského, čiastočne náboženského rázu, a preto sú tak Cirkev ako aj štát oprávnení, ba i povinní s nimi sa zaoberať. Výchova mládeže na pr. podlieha štátu aj Cirkvi, pretože z mládeže majú vyrastať ľudia, ktorí budú dobrí občania a spolu dobrí kresťania. Stav manželský u kresťanov je sviatosťou a spolu tiež súvisí s pomermi majetkovými; preto sa spravuje tak cirkevnými, ako i štátnymi zákonmi a nariadeniami.

Štyri spôsoby

možno rozoznávať, akými bol v dejinnom vývoji upravovaný alebo znásilňovaný pomer štátu k Cirkvi.

a) Štát a Cirkev si uznávajú navzájom svoje práva a dohodujú sa priateľsky o veciach obom podliehajúcich. Ak sú poddaní všetci alebo prevážne katolíci, štát uznáva katolícku vieru za svoje vyznanie. Netreba vysvetľovať, že to je jedine správne a pre obe stránky najšťastnejšie vyriešenie tejto otázky.

Škoda, že samozrejماً vec často naráža na nepreko-
nateľné neporozumenie.

b) Neraz nastal pomer celkom opačný: Štát si osvojil ne-
obmedzenú moc nad všetkým, i nad náboženstvom a neuzná-
val vedľa seba slobodnej cirkevnej moci; to by vraj ohro-
žovalo a porušovalo jeho vlastnú suverenitu! Tento postup
býval vždy sudným a neraz pripravil už nenapraviteľnú kata-
strófu pre dotýčny štát.

c) Niekedy sa o zásadách cirkevnej a svetskej moci ani
vôbec nehovorí. Vzájomný pomer sa však upraví presne podľa
jednotlivých vecí, ktoré osobitnú dohodu vyžadujú. Takéto do-
hody sa nazývajú „konkordátmi.“ Niektoré sú z nich spra-
vodlivé a uspokojujúce, iné zas jednostranné a Cirkvou iba
trpené len preto, lebo lepšej úpravy nemôže dosiahnuť.

d) Niektoré štáty nechcely pristúpiť na takúto smluvu, pri-
znaly však Cirkvi rovnaké alebo podobné práva ako iným spol-
kom a organizáciám. Takéto riešenie pomeru bolo niekedy
uspokojujúce, niekedy zas nie. Zaujímavý príklad vyprávajú
starokresťanské dejiny. V Ríme boli kresťania súčasne prena-
sledovaní pre svoje náboženstvo, ale ako pohrebný spolok
boli akosi uznávaní.

**Katolíci by mali, aspoň tam, kde nie sú len v ne-
patrnej menšine, všetko vynaložiť, aby sa Cirkvi do-
stalo uznania podľa spôsobu, vyloženého na prvom
mieste. Za príklad môžu slúžiť výsledky húževnaté-
ho boja, ktorý viedli holandskí katolíci, — hoci sú v
menšine — o náboženskú školu. Bojovali dlho a zví-
ťazili a teraz im z to ďakujú aj nekatolíci, lebo spra-
vodlivou úpravou nastal pokoj a mier, a všetky sily
katolíkov i protestantov môžu sa inde uplatniť (najmä
proti bezbožníctvu).**

Stručný opis tohoto poučného boja najdeme v 33. č. časov-
ých letákov: „Vítazný boj!“

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako
soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok,
Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex.
12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po
20, 40, 60 ex. atď.) Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošlenie
na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Spravodlivá pláca.*)

„Navštívil ma“, tak rozpráva horlivý pán farár, „môj farník, mladý murár, otec štyroch detí. Človek pracovitý, svedomitý. Shovárame sa o robotníckych ťažkostiach. Ponosuje sa na nízku plácu. V jeho tvári čítam mu duševné útrapy. Aby som ho uspokojil, otvorím encykliku pápeža Pia XI. o robotníckej otázke „Quadragesimo anno“ a poukazujem na vôľu sv. Otca ohľadom úpravy pláce robotníkov. Mimovoľne čítam toto: „...prehrešuje sa proti spravodlivosti, keď robotníctvo, čiže triedu proletariátu využíva iba na to, aby obchody, a vôbec celý hospodársky chod vecí jedine jemu (t. j. kapitalistickému hosp. poriadku,) donášal osoh, neberúc pri tom nijaký zreteľ na ľudskú dôstojnosť robotníctva...“ Farník pozorne počúva a vzdychne si: „Pán farár, ako by sa mi bol ťažký kameň odvalil so srdca.“ — Ťažkým kameňom je dnes zavalené robotníctvo, keď zvýšením životných potrieb posledných časov je nútené pracovať za nedostačujúcu plácu. Preto niet takmer podniku v našej republike, kde by otázka zvýšenia pláce nebola na pretrase.

Prečo žiada Cirkev spravodlivú plácu?

Cirkev vždy a všade odsudzuje nespravodlivosť a to činí aj v otázke pláce. V knihe Mojžišovej Deuteronomion hl. 24. v. 14. čítame: „Neodopri plácu núdznemu a chudobnému svojmu bratovi, ktorý s tebou býva v zemi a je v твоjich bránach... lebo je chudobný a tým sa živí: aby nevolal proti tebe k Pánovi a pokladané by ti bolo za hriech.“ Zadržanie spravodlivej pláce Cirkev pokladá za „hriech do neba volajúci.“ V tejto veci odsudzuje Cirkev

dve krajnosti.

Do jednej upadá **sebecký kapitalizmus**, ktorý prácu ro-

*) Na pokynutie „Slovenskej Reči“ uvádzame staré dobre známe slovenské slovo pláca, namiesto cudzieho nám slova „mzda“. (Viď „Slov. Reč“ č. 9.—10. 1937 str. 315.)

botníka a jeho plácu pokladá len za položku výrobného rozpočtu, ako je materiál výroby, stroj, benzin, olej. A keď na týchto položkách šetriť nemôže, usiluje sa stlačovať položku práce, t. j. dáva minimálnu plácu. Sv. Otec to odsudzuje: „Dôdnes — hovorí v encyklike — kapitál si mnoho privlastňuje, ak tvrdí, že je akýsi nezmeniteľný zákon prírody, ktorý oprávňuje kapitál na hromadný zisk a robotníka odsudzuje na biedu a živorenie.“

Tento sebecký postup kapitálu uráža cit spravodlivosti a plodí nespokojnosť v robotníctve. Tento postup ženie robotníctvo neraz do štrajkov, ktoré v poslednom čase sú na dennom poriadku, a ktorými robotníctvo často len za spravodlivú plácu bojuje. I štatistika hovorí, že na pr. výroba ocele, železa má 2 mil. čistého zisku, uhlia bola v r. 1936, ako v čase najlepšej konjunktúry (t. j. r. 1929) a robotníctvo pri tom musí pracovať za krízové pláce!

Toto vháňa robotníctvo do druhej krajnosti liberalistického marxizmu, ktorý Cirkev tiež odsudzuje. Tento hlása vo veci pláce, že všetok zisk patrí iba robotníctvu. To je zas druhá krajnosť, ktorú Cirkev tiež musí odsudzovať.

Len práca je vraj prameňom dôchodku. „Veľmi sa mýlia — hovorí sv. Otec — i tí, ktorí neváhajú hlásať zásadu, že práca má takú cenu, akú majú výsledky ňou docieľované, a má byť podľa ich hodnoty odmeňovaná. Preto vraj robotník má toľko požadovať, koľko sa pomocou jeho práce docielilo.“ Ale odsudzuje i miernejšiu formu marxizmu, podľa ktorej nie všetok zisk výroby patrí robotníctvu, ale len ten, ktorý ostáva po odpočítaní výloh na udržiavanie podniku. Sv. Otec tento názor na plácu menuje „sladkým jedom“, ktorý dychtíve hltali tí, ktorých socializmus priamo získať nevedel“.

Sl. p. Pius XI. dobre vie, že „z práce pracujúcich plynie bohatstvo národa“, a vo veci pláce podniká zásadnú reformu. Odsúdiac prv spomenuté krajnosti nespravodlivej pláce, určuje zásady spravodlivej pláce.

Keď je práca prameňom hospodárskeho blaha, pláca musí byť prameňom celej a slušnej výživy robotníka.

Námestník Kristov vyhlásil, že sociálna reforma má za cieľ:

„odproletarizovať proletariát“,

t. j. na tom treba pracovať, „aby majetky u doterajších majiteľov nadobúdali sa len mierne, a u robotníkov, aby sa hojnejšie zveľaďovali.“ **Každý proletár má mať možnosť nadobudnúť si majetok.** „Keď však nemá okrem práce zdroja ku zado-
váženiu pokrmu a iných životných potrieb, z čohože si má zaopatriť dáke imanie, keď nie z pláce, ktorú za svoju prácu dostáva“ — hovorí sv. Otec.

Imanie si tak nadobudne, že si bude môcť z pláce odkladať. V tomto bode je rozpor medzi kresťanským hospodárskym poriadkom a medzi doterajším kapitalistickým. **Kresťanský poriadok chce, aby si každý robotník nadobudol a mal majetok** (domec, záhradku a niečo poľa), **kým kapitalizmus a komunizmus nechcú, aby robotník majetok mal.**

V smysle kresť. hospodárskeho poriadku pri ustáľovaní pláce treba brať do úvahy: 1. rodinné pomery robotníka, 2. dobro podniku, 3. dobro verejné (spoločnosti). „Je požiadavkou spravodlivosti — hovorí sv. Otec — aby bola výška pláce tak upravená, aby sa jej pomocou čím viacerým zaistovala príležitosť ku práci a dostatočné ovocie z nej ku zaisteniu slušného živbytia“... a preto... „pri ustálení pláce musí sa hľadiť na dôstojnosť robotníka, na sociálne hospodárske povinnosti a požiadavky verejnej a spoločenskej spravodlivosti.“

Rodinné pomery robotníka.

Pri pláci má sa hľadiť na rodinné pomery robotníka. Spravodlivosť žiada, aby robotník podľa svojho triezveho smýšľania a sporenia mohol žiť primerane požiadavkám a kultúre času: slušne sa starať o rodinu a pri istej sporivosti voľačo si aj odložiť. **„V každom štáte musia byť hospodárske i sociálne pomery tak upravené, aby každý otec rodiny mohol si toľko zarobiť, koľko je potrebné k výžive jeho vlastnej manželky i detí podľa rozličných sociálnych i miestnych pomerov, „lebo hoden je robotník svojej**

pláce“ (Luk. 10, 7) a kto mu to upiera, čiže nedáva v patričnej miere, dopúšťa sa nespravodlivosti.

Výnosnosť podniku.

Pri ustálení pláce má sa hľadiť na výnosnosť podniku a na pomery podnikateľa. „Nebolo by spravodlivé požadovať tak vysokú plácu, ktorá by musela viesť ku záhube podniku a následkom toho uvrhla i robotníctvo do biedy.“ Lebo „kapitál bez práce a práca bez kapitálu byť nemôže“. **Robotník má teda hľadiť, aby podnik bol stále schopný vyrábať.** Ťažko sa prehrešuje každý, kto podnik buďto nesvedomitým shonom, konkurenciou alebo nespravodlivo veľkými verejnými ťarchami tak utláča, že nedonáša toľko, aby sa mohla dávať spravodlivá pláca“ — hovorí sv. Otec. Taktiež **hrešia robotníci, keď bez ohľadu na výnosnosť podniku žiadajú takú plácu, ktorá podnik zabíja.**

Verejné záujmy.

Pri ustálení pláce treba hľadiť i na verejné záujmy hospodárske, aby bola vždy príležitosť ku práci. **Preto pláca nesmie byť ani privysoká, ani veľmi nízka.** V oboch prípadoch zastaví sa prameň živobytia a nastane nezamestnanosť. Privysoká pláca núti podnikateľa buď ku zvýšenej racionalizácii, t. j. zapatriť si nové výkonnejšie stroje, čo má za následok prepúšťanie robotníctva, alebo zvýšiť tržnú (odpredajnú) cenu výroby, tým zase upadá kúpna možnosť robotníctva, klesá spotreba, obmedzí sa trh a výroba a robotníctvo ostáva bez práce, bez zamestnania.

Preto pri ustálení pláce nech robotníctvo a zamestnávateľia vzájomným dorozumením a láskou upravujú svoje požiadavky tak, aby obe stránky našli v tejto dohode to, čo ich spravodlivé a oprávnené záujmy vyžadujú.

S povolením cirkevnej vrchnosti spis. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Rodinná pláca.*)

Koľko ľudí môže vyživiť naša zem?

F. Oppenheimer v diele „Svetové problémy zaľudnenia“ („Weltprobleme der Bevölkerung“) píše, že naša Zem obsahuje toľké zásoby bielkoviny a uhľohydrátu, ktoré by dostačily na vyživenie 200 miliard ľudí.

Zem teda môže vyživiť 200 miliard ľudí! Podľa skutočnosti však tak sa zdá, akoby dnes ani 2 miliardy ľudí nemohlo na nej vyžiť.

Počet nezamestnaných je okolo 25 milionov. Keď k tomu pripočítame ich príslušníkov, domácnosť, rodinu, tá číslica vzrastie na 100 milionov. Asi sto milionov je teda tých, ktorých hospodársky život vyhodil z lodi, v ktorej na mori biedy veslovali. Vyhodil z tej lodi, v ktorej podľa Oppenheimera mohlo najst' svoje slušné a pohodlné miesto 200 miliard ľudí. Blízko 100 milionov ľudí smieta sa v chatrných záchranných člnoch sociálnej starostlivosti dobročinnnej lásky ku bližnému. Koľko milionov z tých je však rado, keď na hodinu-dve zachytí sa čo len spráchnivelej záchrannej dosky. Ale štatistika nehovorí o tom, koľko charakterov padne v tomto nemilosrdnom boji, koľko tisícom, státisícom rozvráti sa rodinný život, otrávi sa domáci rodinný pokoj, duševný a telesný blahobyť. Štatistika mlčí o tom, že koľko „nenarodených“ zavraždí tento neľudský boj o živobytie. Ani to nespomína, koľko milionov ľudí zahynie do roka hladom.

Odkiaľ je to, že hoci sa príroda a skrze ňu sám Boh tak krásne postaral o slušné živobytie a rodinný život človeka, živobytie mnohých milionov je ohrozené a rodinný život sa rozpadáva?

*) Na pokyn „Slovenskej reči“ uvádzame staré dobre známe slovenské slovo pláca, namiesto cudzieho nám slova „mzda“. (Viď „Slov. Reč“ č. 9—10. 1936/37 str. 315.)

Liberalisticko-kapitalistický hospodársky poriadok odoprel robotníkom dávať rodinnú plácu. Následok bol hmotný a mravný úpadok a rozvrat rodín a týmto pripravil cestu bezrodinnému a protirodinnému komunizmu! Kto by tomu veriť nechcel, nech navštívi robotnícke štvrte Prahy, Bratislavy, Paríža. Berlína. Smutné je o tom čítať, ale ešte smutnejšie je vidieť, aká bieda, špina, hlad, zima, choroba a rozličné neresti udomácnily sa u mnohých našich ubiedených bratov proletárov. Prečo to? Lebo **robotníci**, otcovia rodín **nedostávajú rodinnú plácu**. Nemajú z čoho vyživiť manželku a dietky. Nečudujme sa teda, že ženy robotníkov nechcú byť matkami a že žijúce deti sú opustené a vystavené mravnej hnilobe ulíc.

Pre nedostatočný zárobok muža žena-matka je nútená podujímať obťažnú telesnú prácu a to neraz za malichernú plácu. Matka má dosť roboty s výchovou dietok a okolo domácnosti. Neobstojí ani námietka, že by sa ženy v istých odvetviach priemyslu lepšie uplatnily ako chlapi. Lebo kým na pr. v berlínskej a augsburgskej textilke zpomedzi robotníctva 58%, poľahke 52% sú ženy-matky, zatiaľ v katolíckom obvode münsterskom je na to odkázaných žien len 14%, a v Holandsku ešte menej.

Prečo idú matky do roboty?

Podľa štatistiky preto, lebo manžel málo **zarába**. Otec a matka opustia dom, dietky ostanú často bez dozoru a to všetko len preto, aby rodina mala živobytie. Ich zárobok sa však neraz iba naoko zväčšil. V mnohých prípadoch totiž muž preto zarába dnes menej, lebo menšia pláca ženských stlačila zárobky mužských. Sú podniky, ktoré len preto zamestnávajú ženské, aby nemusely platiť väčšiu plácu mužským. Podľa kapitalistickej obchodnej špekulácie je pláca robotníkov len položka výdavkov, tak ako suroviny. Preto bez ohľadu na rodiny a ich živobytie obstarávajú si čím lacnejších robotníkov, teda najmä si ženské pracovné sily. V tomto je veľká vina a zodpovednosť hmotárskeho kapitalizmu.

Našou úlohou je ten liberalisticko-kapitalistický hospodársky poriadok, ktorý rodinu rozvrátil, ener-

gickým zásahom zreformovať, vymôcť rodinnú plácu a tým rodinu: ženu, matku a dieťa zachrániť. Chceme teda také nové hospodárske smernice šíriť, ktoré budú záujem rodiny a dobro robotníckych žien zastávať.

Fabrická robota ničí ženu.

Smrteľnosť dietok je oveľa väčšia. V Nemecku na pr. keď na 1000 novonarodených všeobecne pripadlo 30 mrtvonarodených, u žien, ktoré v továrňach pracujú, to číslo stúplo na 150—170. Okrem toho materstvo je ťarchou. Pre chudobnú robotníčku je ním dvojnásobne a preto žena-robotníčka všemožne chce sa zbaviť aspoň jednej. Matka-robotníčka i keď porodí živé dieťa, treba jej zarábať a preto výchove dieťaťa nemôže sa venovať a tak podľa štatistiky z mladých previnilcov a trestancov je 80—90% takých, ktorým matky buď ochorely, zomrely alebo sú robotníčkami. Pri takýchto zjavoch je prirodzené, že aj

Cirkev zasahuje.

Rozhodne žiada takú zmenu hospodárskeho poriadku, ktorý by zabezpečil rodinnú plácu, t. j. taký zárobok, ktorý by robotníkovi dostačoval nielen na sebayýživu, ale aj na výživu ženy tak, aby nebola nútená chodiť na zárobok, ale aj pre slušnú výživu dietok podľa požiadavky kultúry a dôstojnosti človeka.

V tomto smysle prehovoril už Lev XIII. v encyklike: „Rerum novarum“ r. 1891.

Slávne panujúci Pius XI. však celou autoritou Kristovho Námestníka rozhodne hovorí, že **taký hospodársky poriadok, ktorý otcovi rdiny nevie zabezpečiť toľký zárobok, čo by dostačoval na výživu rodiny, je zlý a treba ho zmeniť.** V encyklike „Quadragesimo anno“ píše:

„Pravou zásadou musí byť, aby sa robotníkovi dostalo zárobku, ktorý postačuje na vydržiavanie nielen jeho osoby, ale i celej rodiny.

Treba sa preto zo všetkých síl vynasnažovať o to, aby otcovia rodín dostávali takú plácu, ktorá by postačovala k slušnému vydržovaniu celej domácnosti. Keďže je to za vládnucích pomerov v spoločnosti nie vždy dosiahnuteľné, je požiadavkou sociálnej spravodlivosti, aby sa čím skôr uskutočnily potrebné zmeny, ktoré by umožnili dospelému robotníctvu takéto príjmy.“

Toto je dôrazná a jasná náuka najvyššieho učiteľa ľudstva. A tou náukou chce sv. Cirkev zachrániť ženu pre domácnosť a deti pre budúcu lepšiu spoločnosť.

Ale aj v tejto otázke sv. Cirkev stretá sa so svojím nepriateľom, kapitalizmom. No, jeho počínanie musí predsa padnúť, ak nechceme, aby celá robotnícka spoločnosť zahynula. Záujem a dobro rodiny žiada, aby zavládol nový hospodársky a sociálno-politický poriadok. Ak to dnešní mocipáni nenahliadnu a nespravlia, vynúti to prebúdžajúca sa kresťanská spoločnosť. Áno, človek, kresťan povstáva oproti špinavej špekulácii a nadvláde peňazí, a dobre činí, lebo **všetko na tom svete je pre človeka a pre rodinu.**

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

JA SOM SVETLO SVETA, KTO MŇA NASLEDUJE, NECHODÍ DO TME

Číslo 35.

Dajte aj iným prečítať!

Sociálny význam nedele.

Rozpomeňme sa na náš detský vek. Boly vtedy dni, na ktoré pri prebudení sme zaraz pocítili, že sme sa zobudili na deň, ktorý je nie taký, ako ostatné. Tak sa nám zdalo, že ináč znie ešte i spev vtáčika na košatom strome, vedľa obloka. Ináč sa ozýval hlások zvonov. Bol krajší, sviatočnejší. Ešte i vzduch akosi ináč zaváňal. Nerozumeli sme tomu kúzlu, tomu tajomstvu.

Zmenila sa azda príroda na ten jeden deň?! Nie. Ale naša čistá detská duša, na ktorej sa ešte ligotala kryštálovitá kvapka vody sv. krstu a naše nevinné srdce pod dojomom sviatočného ticha nábožnou myslou narážalo na prírodu, okrášľovalo ju. Svätou radosťou sme vstali a zbožnou náladou šli sme do kostola.

Kto podkopal nedeľný odpočinok?

Nenasytný kapitalizmus vo svojej bezohľadnosti a pažravosti nezastavil sa ani pred posvätným odpočinkom nedeľným. Posmeľovaný bezbožným liberalizmom siahol aj na prepotrebný, telo a dušu osviežujúci, sviatočný odpočinok ľudu. Toto bol jedným z donebavolajúcich zločinov bezbožného kapitalizmu. Tu bola duša robotníka najbolestnejšie a najnebezpečnejšie zranená. **Túto ranu hádam najviac cíti pracujúci ľud, to páli a zožiera jeho životnú silu a chuť a preto je celkom prirodzené, že**

robotníctvo túži po nedefnom odpočinku.

Nie raz sme počuli z úst samých robotníkov: „Všetku ťarchu a trpkosti svojej ťažkej práce by som ešte zniesol, ale keď ani tú nedeľu a sviatok nemôžem si oddýchnuť a svätiť, vtedy som celý otrávený, ani žiť sa mi už nechce.“ A to je celkom prirodzené. **Sťažnosť robotníkov je veľmi oprávnená.** Boh ustanovil nedeľu preto, aby človeka urobil šťastným na tele i na duši, tiež i na svoju slávu. Podľa úmyslu Boha nedeľu má zasvätiť celý človek, má ju zasvätiť telom a dušou. Oslávi ju telom, že odpočinie si od každodennej práce a oslávi dušou, že sa zúčastní na bohoslužbe.

Nedeľný odpočinok je od Boha.

„Spomni, aby si deň sviatočný svätíš. Šesť dní budeš pracovať a robiť všetku prácu svoju, ale siedmeho dňa je sobota Pána, Boha tvojho, nebudeš robiť nijakej roboty v ňom, ani ty, ani tvoj syn, ani tvoja dcéra, ani tvoj sluha, ani tvoja slúžka, ani tvoje hovädá, ani príchodzí, ktorí je v tvojich bránach.“ (Exod. 20, 8—10.)

Nedeľu človek potrebuje.

Potrebuje pre telo. Kto pozná dokonalejšie človeka a jeho ústrojenosť, ako sám jeho Stvoriteľ? Ľudské telo je tak složené, že siedmodenný odpočinok priamo vyžaduje. Tohto prirodzeného zákona — Bohom do srdca ľudského vpísaného — pridržovali sa a pridŕžajú sa aj dnes všetky národy sveta. Hoci prvotné zjavenie bolo u mnohých zabudnuté, ale zákon siedmodenného odpočinku sa zachoval. Sv. Teofil, biskup antiochenský r. 150. po Kr. píše: „**Siedmy deň poznajú všetky národy celého sveta.**“ Kresťanstvo zasväcuje nedeľu, židia sobotu, mohamedáni piatok, Tataři štvrtok, černosi v Guinei utorok, modlári v Ozmúz a Goa pondelok.

Nedeľný odpočinok je pre telo a dušu človeka tým najväčším dobrodomím. Sníme s ních tie okovy, ktoré na ne naložila celotýždňová vyčerpávajúca práca. Človek premohol ťarchu duše a tela, precíti, že nie je stroj, nie zviera, ale človek majúci ducha, srdce, nesmrteľnú dušu, ktorého očakáva večnosť, nebeská sláva, synovstvo Božie. Toto vysoké povolanie označuje sviatočná šata, sviatočný odpočinok od práce a bohoslužba.

Nedeľný odpočinok je prirodzený.

Kedykoľvek ľudský rozum pokúsil sa túto nádhernú prácu P. Boha opraviť, bol vždy zahanbený. Sama príroda donútila ho vrátiť sa k poriadku od Boha ustanovenému.

Keď slobodu hlásajúci **francúzski revolucionári** za deň odpočinku vyhlásili deň desiaty, sama príroda človeka ich prinútila vrátiť sa na Bohom ustanovený siedmy deň. Ba vedecké badania dokázali, že ustanoviť niečo múdrejšie a spasiteľnejšie pre dobro ľudského tela a ducha, ako je siedmodenný odpočinok, nebolo možné. Tak na pr. dr. Niemeyer, prof. v Lipsku, dôkladnou presnosťou dokázal, že keď sily človeka po nedeľnom odpočinku označíme číslom 500, toto číslo za týždeň aj popri dennom spánku a oddychu klesá tak, že z tej plnej sily v sobotu chýbuje už 60 stupňov. Nedeľný odpočinok však so spánkom predchádzajúcej a nasledujúcej noci túto stupnicu sily vyrovná opäť na 500. Skúsoval toto aj na zvieratách a zistil, že aj zvieratú najprimeranejší odpočinok je siedmodenný. Ktorému zvieratú toho odpočinku dopriali, bolo schopnejšie väčšej a dlhšej výkonnosti. Takto je to aj s človekom. Človek, ktorý si nemôže ani nedeľný odpočinok užiť, príde o zdravie. Je ako ten, ktorý bez oddychu driape sa po horách. Zrúti sa. Robotníci, ktorí aj cez nedeľu v dielni pracujú, viditeľne slabnú a predčasne zomrú. **Znezvätenie nedele je teda akousi samovraždou.**

Ďalšie dôvody.

„Nech je život smrteľný akýkoľvek dobrý — hovorí Lev XIII. — predsa sám nie je posledným cieľom, pre ktorý sme zrodení, je iba cestou ku životu duchovnému. Duša v sebe nosí obraz Boží... a nikto nesmie sa beztrestne prehrešiť proti dôstojnosti človeka, s ktorou sám Boh zachádza „s veľkou úctou“, ani mu robiť prekážky v úsilí o dokonalosť, ktorá ho má viesť k večnému životu v nebi.

Ba ani keby človek sám chcel, nemá práva dovoľovať, aby sa s ním nakladalo pod jeho ľudskú dôstojnosť, ani nemá práva dobrovoľne sa skláňať v nejaké duchovné otroctvo, lebo nejde tu o práva, o ktorých by človek smel rozhodovať, ako by si prijal, ale o povinnosti k Bohu, o ktoré musíme dbať s posvätnou úctou.

Odtiaľ plynie potreba pracovného odpočinku v dňoch sviatočných. Pri posvätnom odpočinku nemyslíme však len na nečinnosť a odpočívanie, ale na pracovný odpočinok, ktorý je posvätený náboženstvom.

Odpočinok spojený s náboženstvom odvoláva človeka od práce a zamestnania všedného života, **aby uvažoval o veciach nadzemských a aby vzdal večnému Bohu spravodlivú a povinnú úctu.** To je vlastne podstata a cieľ odpočinku, ktorého sa nám má dostať v dni sviatočné a ktorý Boh i v starom zákone posvätil zvláštnym príkazom: „**Spomni, aby si deň sviatočný zasvätil**“ a ktorý sám svojím **príkladom** učil: „Odpočinul si Boh siedmeho dňa od všetkého diela, ktoré vykonal.“

Lev XIII. hovorí ďalej o tom, „**že robotníkovi musí sa dopriať s času na čas prestávky v práci a odpočinku...** Všeobecne sa ustanovuje, **že robotníkovi sa má dostať toľko odpočinku, koľko je potrebné, aby sa nahradily sily, spotrebované prácou.** V každej smluve, ktorú uzavierajú zamestnávateľia a robotníci, vždy je výslovne alebo mlčky uvedená podmienka, že odpočinok sa zaručuje. Inakšia smluva bola by nemravnosťou, lebo **nikto nemá práva ani žiadať, ani sľubovať zanedbávanie povinností, ktoré má človek buď ku Bohu, alebo k sebe samému.**“

Preto **všetci**, ktorým ozaj na srdci leží telesné a duševné dobro pracujúceho ľudu, **musia všemožne podporovať snahy Cirkvi** a všetkých tých, ktorí neúnavne bojujú

ZA NEPORUŠENOSŤ NEDELNÉHO A SVIATOČNÉHO ODPČINKU.

S povolením cirkevnej vrchnosti spis. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok. Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obsirnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Od komunizmu ku Cirkvi.

(Výňatky z kapitoly: R. Moeller-Dostali: „Prečo som sa stal katolíkom?“)

Hľadal som spravodlivosť a celý som sa oddal tomuto hľadaniu.

Bol som protestantom. No vnútorný odpor proti hrôzam vojny vyhnal ma z protestantskej cirkvi. Veď kdeže je tá kresťanská cirkev a jej divotvorná moc, aby odsúdila vojnu ako nekresťanskú a barbarskú?

Ako veľa desiatitisícov dobrých kresťanov tak som aj ja pred 20 rokmi stratil vieru.

Do tejto mojej túžby po spravodlivosti a pokoji zavznel z Východu hlas Leninov, ktorý v mene socializmu zvestoval ľudstvu pokoj a sprovodlivosť. Hneď som sa stal socialistom. Dal som sa horlivo študovať Marxove učenie o zákonitosti sociálneho vývoja. Až teraz som jasno spoznal nespravodlivosť kapitalizmu, ktorú som predtým len cítil. Tvrdenie, že výsady panujúcich vrstiev treba odvádzať z vôle Božej“, sa mi zdalo byť neslýchaným podvodom. Veľmi sa mi pozdávalo rafinované rozumovanie marxistov, že náboženstvo a Cirkev sú len nástrojom silných, aby mohli ľahšie ovládať slabých. Preto som sa stal zúrivým nepriateľom, nenávisníkom Cirkvi.

Ale nepatrnosť a odvislosť človeka od Boha sa ukáže tam, kde už nepomáha ani všetka svetská veda.

Raz som bol pri chorom dieťati, zápasiacom so smrťou. Rodičia sa modlili, nesúvisle, ale predsa sa modlili. Otec bol komunistický agitátor. O niekoľko dní potom, keď sa mu dieťa uzdravilo, na verejných schôdzach znovu hrmel proti náboženstvu a Cirkvi.

Očividome sa hanbil priznať k svojmu „zpiatočníctvu a pôverčivosti.“ Príležitostne som sa ho opýtal, čo vlastne cítil, keď sa vtedy tak vrúčne modlil pri posteli chorého dieťaťa. Odpovedal mi: „Ach, čo všetko nerobíme, keď si nevieme rady.“ Koľko ateistov robí tak isto?

Neúprimnosť nevercov.

**Keď si už nevedia rady, obracajú sa na Boha, lebo ten ešte načisto nezmizol z ich srdca. Oni pople-
rajú Boha preto, lebo vidia nespravodlivosť na svete:** bohatstvo na jednej strane a núdzu na druhej. Sú roztrpčení do neba volajúcou ukrutnosťou a bezohľadnosťou kapitalistickej triedy. Spásu hľadajú v socializme.

Neprichádzajú k socializmu ako bezverci, ale ich viera podlieha protináboženskej bubnovej paľbe marxistov. Robia to možno aj pre nečinnosť niektorých zástupcov Cirkvi voči životným otázkam pracujúceho ľudu.

Ale aj vtedy, keď otvorene vyznávajú ateizmus, ako som to robil aj ja, **čím viac zdôrazňujú svoje neverectvo, tým neistejší sú vo svojom vnútri** a všetci by doista mohli povedať s Darwinom:

„I v dobách svojho najväčšieho kolísania nebol smotoľko nevercom, žeby som bol mohol popierať jestvovanie Boha.“

Aj ja som sa kedysi posmieval z viery svojho priateľa a tisícerymi dôkazmi som ho presvedčoval, že niet Boha. No neskôr som mu napísal terajšie svoje presvedčenie, že všetky takzvané materialistické učenia o živote sú nanič. **Bez Boha nemožno rozumne chápať svet.**

**Všetky skvelé pokroky vedy a techniky nepri-
niesly ľuďom šťastia a spokojnosť, ale biedu, hlad a
nedostatok.** Technika v rukách kapitalistických vlád-
cov ľudstva stala sa nástrojom hromadného zabíja-
nia a ožobračovnia más.

Kapitalistov, idúcich len za svojím ziskom, netrápilo, že svojím počinaním gniavia úbohých proletárov. Proti tejto ich bezohľadnosti povstal proletársky odboj. Scialistickí teoretikovia, najmä podľa leninovsko-stalinovského vzoru, sa zachytili do tohoto boja a vyhlasujú boj medzi triedami.

Podľa ich učenia je dovolené každé násilie, ak to vyžaduje

záujem robotníckej triedy. Ozbrojené povstanie je najvyššou formou triedneho boja: „Moc premôžeme mocou!“ Preto tiež komunistická internacionála usiluje sa shodiť kapitalistický poriadok ozbrojenou mocou...

Píšem toto, hoci predtým som bol za mnohé roky predným funkcionárom komunistickej strany.

Teraz som však bohatším na skúsenosti, ktoré som si nashromaždil v komunistickom Rusku a o zážitky v Hitlerovom Nemecku. Tam vyvrchoľuje triedny boj. V Nemecku sa môže tiež ľahko objaviť, ak nemecký národ povstane proti fašistickej diktatúre a rozpúta sa občianska vojna, ktorá bude zo všetkých najhroznejšia. V Rusku sme boli svedkami tohoto boja, ktorý sa ešte neskončil. Tam komunisti chcú zaviesť akýsi sociálny poriadok, ktorý chcú uskutočniť šliapaním po ľudských životoch.

Pravdaže tento spôsob je nielen surový, ale aj neľudský. Z čisto hmotných pohnútok a čisto hmotnými prostriedkami to nejde. Treba mať ohľad na človeka, na jeho bezprostredné, prirodzené právo na život a duchovné hodnoty.

Pri týchto úvahách stále lepšie som rozumel, čo mal a myslí sv. Otec Pius XI., keď v encyklike „Quadragesimo anno“ napísal: Hlavný podiel musí mať láska, ktorá je sväzkom dokonalosti... Aj keď sa človekovi všetkého dostane, čo mu podľa spravodlivosti patrí, stále zostáva široké pole pre lásku...”

Bez kompasu lásky každá snaha po spravodlivosti je neistá a kolísavá. Bez lásky sa stáva spravodlivosť hroznou nespravodlivosťou.

Čo to však znamená, keď sv. Otec žiada spravodlivosť a lásku? Nič iné, ako to, aby Ježiš Kristus bol stredom všetkých našich prác. Či nekonečná láska je ináč stelesnená ako v Ježišovi Kristovi a v Jeho obete na Kalvárii? **My, ľudia, zabudli sme na túto lásku, preto sa stal náš život tak hrozným.** Keď som si toto uvedomil, roztrhly sa mi všetky sväzky, ktoré ma viazali ku komunizmu. Cesta k ob-

nove a sociálnej spravodlivosti je cestou lásky a nie nenávisť.

Lenin raz zvolal k svojim spoločníkom (súdruhom): „Učte sa nenávidieť“. Nenávisť sa nezastavuje ani pred vlastnými priateľmi, ako to dostatočne dokázaly krvavé boje medzi komunistami a sociálnymi demokratmi. Obetami vládneho prenasledovania v Sovietskom Sväze sú nielen príslušníci bývalých privilegovaných tried, ale aj socialisti, trockisti a iní.

Viem, že moji bývalí komunistickí priatelia budú sa posmešne usmievať pri čítaní týchto riadkov, ak sa im dostanú do rúk. O to sa však vôbec nestarám. Od svojho obrátenia na pravú vieru cítim sa nesmierne šťastným pri povedomí, že som našiel stratenú vieru v Boha.

Uprostred **zmätkov našej doby**, dedictva to liberalizmu, keď hmotárstvo rozbíja všetky duchovné hodnoty, alebo ich falšuje, **svieti len Svetlo s Kalvárie** a dáva nám nádej, že ľudstvo seba zas najde a týmto aj samého Boha. Keď som po obrátení po prvý raz prežil tajomstvo sv. omše, bol som nesmierne šťastný v spojení so svojím Bohom a Pánom! Neviem slovami vyjadriť a vysvetliť svoje precítienie tajomstva Trojjednosti Boha a milosti. Môžem len to povedať, že **som šťastný v lone katolíckej Cirkvi. Tam som našiel, čo som márne hľadal dlhé roky: smysel života.** Náuka Cirkvi je pravá náuka Kristova. Kristus, hľa stred nášho života, Kristus - náš vodca, Kristus — naša spása. Radostne skladám toto vyznanie viery v Ježiša Krista a v Jeho Cirkev. („Rozpravy“).

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

JA SOM SVETLO SVĚTA, KTO MŇA NASLEDUJE, NECHODÍ DO TME

Číslo 37

Dajte aj iným prečítať!

Sociálny význam farnosti.

Polovičatosti už nič nepomáhajú. Všetko sa musí celkom preináčť. Až do koreňa. Nie ako by sme potrebovali inú Cirkev. Obrodzenie kresťanstva nepozostáva v shone za novými prorokmi, ale v tom, aby sme sa my stali celkom tým, čím sme boli na počiatku. Pravými kresťanmi! Pre mňa v modernom rúchu — veď konečne každý život je vývin a vzrast. Ale čo sa ducha týka, musíme sa stať zase starými. To platí i o spoločnosti veriacich, o farnosti.

Reforma kresťanstva,

o ktorej teraz všetci rozumnejší hovoria, je znovuzrozením starokresťanskej farnosti. A znovuzrozením volá sa aj tu: znova sa stať tým, čím **bola farnosť na počiatku**. Tak, ako nám ju kreslí sv. Lukáš v Skutkoch Apoštolských. **Sväzok lásky veriacich. Rodina bratov a sestár Ježišových.**

Keď sv. Lukáš rozpráva o prvej farnosti v Jeruzaleme, toto hovorí: „Množstvo veriacich bolo jedno srdce a jedna duša. Sotrvávali v apoštolskom učení, v bratskom sjednotení. lámaní chleba a na modlitbe.

Spolu držali a všetko mali spoločné. (Sk. ap. 2, 42 nasl. a 4, 32 nasl.) Prvá a **materinská farnosť** je sjednotením vo viere, modlitbe a obetách. Ale je i stolovou spoločnosťou, Eucharistickou stolovou spoločnosťou, keď pri oltári jedia z toho istého chleba, Krista. Potom však i sjednotením pri stole charity, keď delia sa i o hmotný každodenný chlieb.

Farnosť kedysi a teraz.

Pri tomto líčení starokresťanského farského života sv. Lukáš nekladie dôraz na príležitostné a vedľajšie veci, ale na hlavné a podstatné. Na to, čo musí byť. Na to, čo k farnosti patrí. Ľudia nezostali vždy verní tomuto ideálu farnosti. Farnosť sa teraz pokladá zväčša už len za okres cirkevnej správy, za cirkevno-právne ohraničené územie, v ktorom si vyplňujeme povinnosť ísť v nedeľu do kostola, na Veľkú noc zas na sv. prijímanie; kde si zaplatíme cirkevnú daň atď. Farnosť sa nepokladá za tajomné telo Kristovo, ako kedysi za tajomný, nadprirodzený organizmus Krista, ktorý žije a pracuje. Nie za niečo uceleného, čo všetko preniká a všetko zahrňuje: ako nejaká duchovná rodina. Farnosť však má byť znovu, čím kedysi bola: ozajstná

rozšírená svätá rodina.

Preto musí všetko obsahovať, čo treba k svätej rodine. Musí mať otca, matku a dietky. Jozefa, Mariu a Ježiška. Musí v nej byť autorita hlavy, starostlivá láska srdca a sjednotenie dietok: bratov a sestier Ježišových. Čože by bola farnosť bez autority, alebo bez materinskej lásky? Farnosť bez autority by bola rodina bez hlavy a bez srdca. Taká farnosť však prestáva byť rodinou. Je osirotená, prestala byť matkou.

Jeruzalemská farnosť bola matkou. Všetka cha-

rita (dobročinná láska) vychádzala z matky. Z Cirkvi. Nie ako by dietky prvej farnosti, ktoré boli sestrami a bratmi, neboly voči sebe pestovali charitu. Ale všetko to sa stávalo v mene matky, pred očami matky a na česť matky. Čo aké dobročinnosti jednotlivci vykonali, pole lásky bolo a ostalo predsa len vlastným poľom matky, Cirkvi.

A na to sa neskôr zväčša zabudlo. Charitu vždy viac a viac vymaňovali zpod vplyvu farnosti. Dobročinnosť ešte neprestala, ale stávala sa viac privátnou alebo spolkovou vecou. Charita bola postupne vždy viac pozbavená rázu farského, ba aj cirkevného. Farskému kostolu ešte zanechali omšu, vysluhovanie sv. sviatostí, kázeň a poučovanie veriacich. Ale farnosť prestala byť v očiach ľudu dobročinnou matkou ako v starom kresťanstve. Služba Božia a služba preukazovaná bližnému sa oddelily. No na počiatku to tak nebolo.

Cesta k obrozeniu farnosti.

Čo Boh spojil, to nech človek nerozdeľuje. Otec a matka, autorita a starostlivá láska patria i vo farskej rodine dovedna. A preto keby ich duch času oddeľoval alebo by sa pokúsil ich rozlúčiť, našou povinnosťou je rozdelené veci: autoritu a charitu znovu dať dovedna do starokresťanského sväzku lásky. V tom vidíme **najväčší** a najrozhodujúcejší **problém modernej farnosti**. Znovu ju urobiť matkou voči všetkým formám ľudskej biedy: hriechu, nevedomosti, chudobe, chorobe a každej biede. Najdôležitejšiu vec vidíme preto v návrate farnosti do Jeruzalema.

„Zázrak“ Božej opatery.

Vieme o turínskom „zázraku“. Na Via Cottolengo stojí takzvaná Piccola Casa della Provvidenza, Malý dom prozreteľnosti, ako sa ústav skromne nazýva. Táto ustanovizeň dáva prístrešie 7000 chorým, chudobným, trpiacim všelijakého druhu. Jestvuje bez akéhokoľvek kapitálu. Ponechávajúc sa úplne na prozreteľnosť. Udržiava sa len z almužien, ktoré denne prichádzajú.

Prečo by sa turínsky zázrak, ktorý je obnovením jeruzalemského zázraku, nemohol stať zázrakom každej katolíckej farnosti? Prečo by nemohla byť každá farnosť Providenciou, Opaterou Božou na zemi, starostlivou matkou všetkých svojich trpiacich detí. Skutočnou rodinou, o ktorej možno povedať: Pax Christi in regno Christi, Pokoj Kristov v kráľovstve Kristovom.

Ak znaky neklamú,

blížime sa k svetovému súdu.

Je to svetový súd boľševizmu. Boľševizmus je potopou. Ale v potope budú i ostrovy pokoja a koráby, Jedným takýmto ostrovom a korábom bude farnosť. Farnosť, v ktorej nielen veria, modlia sa, a prijímajú, ale aj milujú, lebo všetci sú už a sestry, deti jednej matky.

Komunizmus je dielom skazy. Ale ako každý iný blud má i on úlohu znovu pripomenúť kresťanstvu zabudnuté a zaprášené pravdy. Jednou takouto pravdou je myšlienka starokresťanskej farnosti, vybudovanej na základe sociálneho spolucítania a lásky. Množstvo veriacich bolo jedno srdce a jedna duša. Nik nepovie na dačo zo svojho majetku, že je to iba jeho privátna vec. Všetko majú navzájom spoločné. Komunizmus premôžeme jeho protivou, vzájomnou účasťou na majetkoch celej farnosti, ktorú však neprinesie triedna nenávisť, ale

VZÁJOMNÁ LÁSKA DIETOK BOŽÍCH.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní poslať na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

„Eúto
mi je
zástupu“
Mt. 15, 32.

„Beda
vám
bohatým“
Luk. 6, 24

V čom je prameň a čo prinesie koniec socializmu?

Keď Boh listy píše, tie sú vždy časové. Idú s večnosťou i s časom. Hovoria o tom, čo sa práve musí povedať. Preto sú aj listy apoštolské tak časové, ako keby boli pre dnešok písané.

Vezmime na príklad myšlienku z 5. hlavy listu k Efezanom:

„... Lakomstvo nech sa ani nespomína medzi vami... lebo vedzte..., že lakomec — čo je modloslužba — nemá dedictva v kráľovstve Božom... Pre tieto veci prichádza hnev Boží na synov nevery. Nebuďte teda ich účastníkmi.“

Či nie je to vážna výstraha pre dnešný kapitalistický svet a osobitne aj pre kresťanstvo kapitalizmom tiež neraz nakažené? Nenasytný kapitalizmus je ukracovaním robotného ľudu a ukracovanie podľa sv. Písma svoláva na seba hnev Boží. Hospodársky systém, ktorý je vybudovaný na vykorisťovaní, stane sa katastrofou. Nevyhnutným ovocím vykorisťujúceho kapitalizmu je

revolučný socializmus.

Keď revolučný socializmus svojou päťou zaklope na brány katolíckej krajiny, vieme, že tento ná-

rod, čiže jeho zamestnávateľa, spáchali hriech, ktorý pre svoju ošklivosť nemal by sa medzi kresťanmi ani podľa mena poznať. Klaňal sa totiž zlatu a dopustil sa donebavolajúceho hriechu, že strhoval zo zásluženej pláce. Robotníka už nepokladal za orgán ľudskej spoločnosti, ale za predmet vykorisťovania.

Socializmus je reakciou osamoteného, z národného sväzku vytrhnutého človeka. Keď spoločnosť robotníka sociálne vyobcuje, stane sa socialistom. Robotník v starom pohanstve je osamotený. Nie je členom ľudskej spoločnosti. Nemá nijakých osobných práv. Je súkromným majetkom druhého. Otrok — ako kus dobytku.

Len Kristus urobil robotníka rovnocenným členom ľudskej spoločnosti. Robotník už nie je vecou druhej osoby a preto je nositeľom práva. **S Kristom sa začína nový spoločenský poriadok** na základe všeobecnej ľudskej hodnoty a všeobecného ľudského práva. Stredovek, ktorý oživoval duch evanjelia, poznal síce stavovsky rozdelenú spoločnosť, ale nepoznal rozdiely ľudskej dôstojnosti a ľudského práva. Robotník stál v cechu svojho zamestnania ako člen a brat vedľa majstra. Robotník v kresťanskom spoločenskom poriadku nie je osamotený a preto ani opustený.

Tu prišiel

veľký sociálny hriech.

Hospodársky liberalizmus povedal modernému človekovi: Prečo nebieš so stromu hospodárskej konkurencie? Prečo neveríš v evanjelium o slobodnom zápase síl? Buď liberálny a budeš bohatý. A „moderný“ človek počúval na hada. Rozbil celú posvätnú sústavu spoločenského poriadku a hospodárskeho bratstva. Od toho dňa bol robotník zasa tam, kde bol kedysi v pohanstve. Vytrhnutý a vyvrhnutý z organického národného celku: osamotený a na seba ponechaný.

A počul som hlas volať pod nebom: Beda, beda robotníkovi, keď je sám, lebo bohatý je silnejší ako chudobný. A bohatý,

ktorý neverí v nijakého Boha na nebi, lebo v sebe vidí boha na zemi, hovorí chudobnému: Slúž mi, aby som sa stal ešte bohatší. Chudobný škripal zubami. Ale povedal: Čo mám robiť? Som sám. Už nie som členom spoločnosti. Som iba jej nástrojom. Ak nechcem od hladu zhnúť, musím slúžiť za takých podmienok, aké mi silnejší nadiktuje.

A čo chudobný dostával, bolo mnoho, aby hladom zahynul, a málo, aby mohol dôstojne žiť. Bohatý však stále bohatnul. Majetok sa shrňal, ako to už Lev XIII. povedal, v rukách málo ľudí. Nazvali to kapitalizmom. Hospodárstvom silnejšieho. **A tak robotník sa stal zasa len nástrojom, — otrokom — bez práv.**

Čo robí robotník, ktorý je sám a je bezbranný oproti všadeprítomnému a všemožúcemu kapitalizmu? Vidiac svoju osamotenosť a cítiac veľkú nespravodlivosť, pokladá seba za vyobcovaného, za vyvrhnutého z ľudskej spoločnosti. Zúfa nad svojím stavom, stráti dôveru v ľudskú spoločnosť a nenávidiac odvracia sa od nej.

Z pocitu spoločensky vyobcovaného, osamoteného a ukrivdeného človeka vzniká socializmus. Osamotený hľadá spojenie s osamotenými. S nimi utvára spolok na vzájomnú ochranu a obranu ľudských práv a slobody. Stavia spoločnosť proti spoločnosti. Tvorí štát v štáte. A s trpkým výsmechom volá túto, proti spoločnosti založenú spoločnosť socializmom, t. j. súdružníctvom. Sjednotením druhov v práci, v podujatí, i v boji.

Socializmus je bludom.

Blud však nie je niečo celkom falošného, ale skôr spotvorenou a zneužitou pravdou. Socializmus je bludným učením ohľadom spoločenskej spolupatričnosti ľudí, kým katolicizmus je úplnou pravdou spoločenskej spolupatričnosti v prírodnom a nadprírodnom poriadku vecí.

Blud však iba vtedy vystúpi ako hromadný prejav, keď sa pravda v celom rozsahu už neuplatňuje. Socializmus len vtedy a tam môže strhnúť zástupy, kde katolicizmus už nemá dosť sily uskutočniť ideál: včleniť robotníctvo do spoločenského organizmu. Z dejinného hľadiska je hromadné vystúpenie socializmu vždy obžalobou katolicizmu. Nie obžalobou Cirkvi ako takej, ale žalobou na katolíkov, ktorí ju v tom alebo onom čase a národe predstavujú.

Z toho nasleduje, že jedine socializmus možno iba takým katolicizmom prekaziť a premôcť, ktorý stojí na svojej výške. Ako každá duchovná moc ani socializmus sa nedá násilím potlačiť. Socializmus teda len tak premôžeme, keď zapcháme jeho prameň. To sa však vtedy stane, keď uskutočníme to zrnko pravdy, čo socializmus prevzal od katolicizmu.

Cesta nápravy je: socialisti sa musia stať znovu katolíkmí, to jest prinavrátiť sa k tomu náboženstvu a spoločenskému poriadku, ktorý každému, teda aj robotníkovi dá, čo mu patrí. Katolíci zas musia sa stať kresťanskými socialistami, t. j. musia uskutočniť to dobré a spravodlivé, čo socializmus prevzal od kresťanstva. A vtedy v ľudskej spoločnosti

ZNOVU ZAVLÁDNE SOCIÁLNA SPRAVOD- LIVOSŤ A LÁSKA.

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok, Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obširnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Nezamestnanosť v svetle sociálneho cítenia.

Nezamestnanosť je choroba a najväčšie nešťastie dneška. Prv sa dalo tešiť a potešiť nezamestnaných slovami ako tešievame chorých: „Netraf nádej! Úfaj! Zas bude dobre.“ Ale dnes? Dnes vidíme, že krivka graficky znázorňujúca horúčku tejto choroby, predovšetkým na jeseň, zákerne stúpa. **Je to strašná choroba.** Každého môže prekvapiť a uvrhnúť do nebezpečenstva život bez toho, že by sa mu mohlo vytýkať: „Ty sám si si na vine!...“

Encyklika pápeža Pia XI. „Charitate Christi“ jasno vyzdvihuje túto hroznú pohromu a nešťastie: **Nezamestnanosť, je to hrozná metla...** uvrhuje jednotlivých robotníkov do strašnej biedy, vháňa do mravného nebezpečenstva... nivočí blahobyť celých krajov, krajín, ba znamená nebezpečenstvo pre pokoj a poriadok celého novodobého sveta.“ A náместník Krista akiste nepreháňa. Veď so svojho vysokého postavenia pozerajúc na celý svet, iste ho lepšie vidí a pozná ako iní. Ale aj skutočnosť nás o tom denne presvedčuje.

Nedávno vyšla v Poľsku **smutná kniha**. Po jej prečítaní ťažko možno zaspáť. „Pamietniki bezrobotnych“ je jej titul. Zahrňuje v sebe 57 životopisov vybraných z 774 odpovedí na súťaž, ktorú vypísal ústav pre sociálnu starostlivosť. Nezamestnaní v tých odpovediach zachytávajú svoj stav, svoje príhody. Je to strašný obraz, kde zúfalo, akoby jednými ústami volajú po robote, žiadajú si prácu... To je súhrn týchto 57 životopisov. Je to **kniha písaná slzami a krvou**. Ľudia plní zúfalstva a tupej oddanosti sa osudu, cítia sa vydedení z ľudskej spoločnosti, lebo k nim robota, zamestnanie nemá prístupu. Či sa možno potom diviť, že týchto ľudí opanováva nevýslovný žiaľ. Či je div, že sa v nich vzbudzuje nenávisť oproti tým, u ktorých vidia márnenie, a vedomé ničenie životných potrieb — a to vtedy, keď skoro každý šiesty človek hladuje?

Vmyslime sa a vžime sa len do stavu zbedárených nezamestnaných. Zúfalý obraz. Dlhy. Výpoveď. Zamknutá dľaň vysluhujúcich po obchodoch a hádam odvrátenie sa i niekdajších dobrodincov. Začína sa rozpredávať všetko. Všetko, čo nie je nevyhnutné pre sám život, sa speňaží, alebo ide do záložne. A pritom ten bezvýsledný, dych zastavujúci shon za prácou. 300—400—500 ráz sa pýtať, zobrať o zamestnanie, sprvu iba čestné — neskôr už hocijaké. Záporná odpoveď, vyhľadovaná rodina, utrápená a rozplakaná žena-matka, v špinavých handrách hrajúce sa nevinné dietky, ktoré nechápu smútok ustarostených, ale na ich tielkach sa už ukazujú následky smutného polozenia postihnutej rodiny, — či to nemá rozožierať roztrpčenú dušu otca? Hej, zatvrdzuje ju neprelomiteľným vzdorom, ku ktorému je zúfalstvo o veľa bližšie, ako by sme sa nazdávali.

Vraj niet pre nich práce. Sú nepotrební. Nikto im nehovorí: „Netrať úfnosť — zas bude dobre...“ Sú vylúčení z ľudskej spoločnosti, do ktorej patria. Zachytáva ich duševná skleslosť. Preniká ich mdloba, horšia od hocijakej telesnej únavy.

Ini však už zúfale volajú: „Niet dobrého srdca. — Preč s láskou! Niet lásky k bližnému... Človek musí sa stať divokým zverom, hovädom, za lyžicu potravy. Ale príde súd na svet. A potom vám beda! Beda vám všetkým. Smrť čaká na vás, alebo na nás!“

Tento smutný obraz zavládajúcej skutočnosti po všetkých krajoch, zaväzuje všetkých, každého z nás, aby sme pribehli na pomoc nešťastným bratom a použili možnosti, ktoré máme po ruke, kým je nie neskoro, dokiaľ je nám to dopriate od Božskej Opatery.

Ako pomáhať nezamestnaným.

Na to je povolaný predovšetkým štát. Jeho úlohou je totižto starať sa o časnú blaho všetkých poddaných. No štátna sociálna pečlivosť ani pri najlep-

šej vôli nemôže nahradiť kresťanskú lásku a milosrdenstvo. Kde treba súciti, tam úradník nevystačí.

Pravda je síce, že sa nájdú aj medzi nezamestnanými, ktorí si súciti nezasluhujú. Ba i takí, ktorých zamestnaním je byť nezamestnaným. Pre nich však neslobodno kameň hodiť na všetkých, čo sa dostali do tohto stavu. Tá okolnosť nás teda neoslobodzuje od povinnosti pomáhať utisnutým a dávať almužnu, iba radi byť opatrnými, aby sme nepodporovali hriech a znemravňovanie. Musíme si dať záležať i na tom, aby sme dávali podporu alebo almužnu naozaj úbohým a utisnutým, lebo najhoršia bieda je tá, ktorá sa ukrýva a hanbí žobrať. Práve preto má veľký význam **dobré organizovaná kresť. karita**. Pomocou nej sa dostáva podpora tým, ktorí ju ozaj potrebujú a zasluhujú. Tí však, čo by radi pomáhať nezamestnaným, nech pamätajú, žeby dávali túto pomoc podľa možnosti v podobe zaslúženej pláce za vykonanú prácu. Lebo almužna nielen že uponižuje, ale aj ničí cit mravnosti u tých, ktorí by vládali pracovať.

Predstavme si len, koľko sebazaprenia vyžaduje neraz postaviť sa prvý raz do radu nezamestnaných a tam čakať na podporu nezamestnanosti?! A mohlo by sa tým úbožiakom neraz pomôcť, keby sa im dalo z každej zámožnejšej domácnosti jedno-druhé opraviť, čo za krátky čas aj tak bude treba opravovať. Nejedna rodina by si mohla tak aspoň pár dní čestne zarobiť na to najpotrebnejšie.

Aj utrnutím si z pôžitkov dalo by sa dosť značných prostriedkov získať pre nezamestnaných. V Anglicku na pr. takými sbierkami, najmä u zámožných, umožnili nezamestnaným putovať do Ríma; inokedy zas vykonať si duch. cvičenia atď.

Veľkou vecou je **prinášať im zodpovedne duchovnú pomoc**; správne chápanie Veľkosti, Múdrosti a Dobroty Božej, žeby nepokladali P. Boha za svojho sluhu; **aby mali jasný pochop o ciele človeka. Aby vedeli, že cieľ človeka** tu na zemi nie je žiť v blahobyte,

ale **plniť vôľu Búžiu**. Správnym chápaním smyslu života došla by mnohým aj chuť a odvaha k životu. Vzali by na seba hrdinsky aj kríž nezamestnanosti, dôverujúc v pomoc Božiu. Nevyhľadávali by nečestne peniaze. Nehoreli by triednou nenávisťou oproti „buržujom“. Ale ich prosebný hlas prerážal by nebesá.

Nezamestnanosť je veľké nešťastie,

ťažká choroba, ktorú bez Boha nemožno ani zniesť, ani liečiť. Ale s Bohom dá sa zniesť, aj liečiť. Ako? Lahko to nahliadneme. Kedysi platilo heslo: „Modli sa a pracuj!“ a nebolo nezamestnanosti. Potom prišiel čas, keď sa vravelo a prevádzalo heslo: „Pracuj a nemodli sa!“ Odpoveď Božia bola: „Keď sa nebudeš modliť, nebudeš mať ani práce.“ A túto dobu ľudského odboja a Božej odpovedi práve teraz prežívame.

Čo iného nám pozostáva ako vrátiť sa k starým osvedčeným zásadám! Spomenutá pápežská encyklika vraví: „Ak tí, ktorí nezdravou nadvýrobou stali sa nezamestnanými a chudobnými, venujú patričný čas modlitbe, tak prejde modlitba a výroba do rozumných hraníc a boj o čestný život, ktorý ľudstvo na dva bojujúce tábory delí, zmení sa na statočné a šľachetné zápolenie o nebeské a zemské dobré.“

To isté a ešte jadrnejšie hovorí nám večná Pravda:

**„HLADAJTE NAJPRV KRÁĽOVSTVO BOŽIE
A JEHO SPRAVODLIVOSŤ A OSTATNÉ SA
VÁM PRIDÁ. (Mt. 6, 33.)**

S povolením cirkevnej vrchnosti spiš. vyd. Ústredie SMBS, ako soc. prílohu Apoštolátu. Rozposiela admin. Apoštolátu, Ružomberok. Námestie 59. Predplatné na rok: 1 ex. (52 čísiel) 2.50 K. — 5 ex. 12 K. (Bez Apoštolátu len hromadne možno odoberať a to len po 20, 40, 60 ex. atď. Obsirnejšie vysvetlenie o predplácaní pošleme na žiadosť. — „Lev“ Ružomberok.

Veľmi páľčivá otázka

je dnes, ako pomôcť nielen hmotne, ale aj mravne, tým, čo najviac cítia následky terajšej mravnej a hospodárskej krízy, a to sú práve **rodiny s mnohými deťmi**. Táto otázka vstupuje dnes do popredia už vo všetkých štátoch. Začínajú sa s ňou zaoberať nielen sociálni odborníci, ale aj ostatní sociálne, národne a vlastenecky smýšľajúci a cítiaci ľudia: spisovatelia, redaktori, lekári, vychovávatelia ľudu, predovšetkým však horliví pastieri duší. **Ohromný význam tejto otázky** pre všeobecnú mravnosť, pre ľudnosť a brannosť národov a štátov vyvolal živý záujem nielen u úprimných rodolubov, ale aj u rozvažitých zákonodarcov a štátnikov. Hej, **rodiny, bohaté na detky, mravne a podľa potreby aj hmotne podporovať** káže nielen kresťanská láska, ale aj sociálna spravodlivosť, národné cítenie a štátnická múdrosť.

Veľmi časové a poučné je v tomto ohľade, čo píše „Trenčan“ (č. 36.) v článku:

„Školy bez detí“.

„Viaceré denníky zaznamenávaly v týchto dňoch výsledky zápisu dieťať do prvých tried ľudových škôl. Prinášaly ozaistené prípady z mnohých škôl v historických krajinách, kde sa len jedno, alebo dve školopovinné detky hlásily k zápisu do prvej triedy. Sú v Čechách obce, kde predtým dve prvé triedy mávali a teraz majú v nich len tri deti. Pravda, úžas nad týmto stavom je neopísateľný a dotyčné noviny volajú o ratu...“

Táto udalosť zaiste krikľave odôvodňuje potrebu, aby sa verejná cieľuprimerane zaoberala s problémom rodiny a populácie (ľudnatosti).

Na Siovensku a Podkarpatskej Rusi populačné (ľudnatosti sa týkajúce) pomery nestoja ešte v krajnom znamení dekadencie (úpadku), ale i tu je zrejmý sostup pôrodov, takže na niektorých krajoch len pár percentami prevyšuje počet smrtných

prípadov. Veľkolepá vedecká publikácia nášho univerzitného profesora dr. Alojza Churu „**Slovensko bez dorastu**“ odôvodnene **varuje** verejnosť **od bielej smrti**. Štatistickými dátami a porovnaniami vykazuje jej nešťastné následky z hľadiska mravného, hospodárskeho, priemyselného, školského a v poslednom čase toľko zdôrazňovanej brannosti národa. Poukazuje aj na **nedostatky zákonodarstva** o tomto probléme a hlavne na **zhubné následky umelého obmedzovania pôrodov** na zdravie jednotlivca a celého ľudského pokolenia. Prídu tu do kritického svetla aj výhonky športu, skazonosný ráz kultu nahoty, blúzenie sterilizácie, príčiny rodenia patologických (dedične zaťažených) detí atď., čo **všetko volá po návrate k zdravým mravným zásadám a sociálnym a národným povinnostiam**.“

Hľa toto je malá ukážka na zdôraznenie veľkého významu a doliehavosti tejto zanedbanej otázky. **Tu treba pomáhať a to čím skôr mravne a hmotne**. Prečo **hmotne**? Lebo mnohé dietkami požehnané rodiny sa nachádzajú v zúfalom stave. Uvedieme tu na ukážku z veľa tisícov aspoň jeden prípad, ako ho podáva B. Reichelt (Neděle č. 37.) v článku:

„Výkrik biedy“.

„Robotník, otec troch malých dietok v predmestí veľkomesta, poctive živiaci seba i rodinu, ochorel. Po liečení, pri ktorom ešte predsa niečo aj pracoval, aby nebol odkázaný iba na 24 Kč nemocenskej podpory, poslaný bol do uzdravovne liečebného fondu. Doma zostala žena-matka s troma malými dietkami od 3 do 7 rokov. Bola bez prostriedkov, lebo z 200 Kč týždenného zárobku sa za dnešných pomerov nedalo sporiť pri 5-člennej rodine. Nastalo kritické položenie: zárobku vôbec nebolo a podpora od nemocenskej poisťovne po mesiaci tiež prestala. Povolenie ďalšej podpory musí najprv do prezídia, kde sa rozhodne, či môže byť vyplácaná podpora pre ženu a 3 dietky. Či príde toto povolenie a kedy? Položenie zhoršuje aj tá okolnosť, že táto robotnícka rodina musí platiť za byt ročne 3000 Kč. Preto jej hrozí výpoveď. A o tejto kritickej situácii a krajnej biede nevie ani najbližšie okolie... Matka dietok sa hanbí žobrať. Pomôcť si však nevie, lebo nemôže dostať nijakej práce, ani len nejakú obsluhu...“

Nuž a toto je osud nie jednej, ale mnoho tisíc rodín a podobný osud čaká a **hrozí státisícom robot-**

níckych rodín, keď by živiteľ rodiny ochorel. A čo povedať o tých rodinách, ktorých živitelia sú bez všetkého zamestnania a ktorí tú akú-takú podporu nezamestnanosti iba na svoju osobu dostávajú a pri tom im **dietky hladom, biedou a zimou hynú**. Je to neraz ozaj zúfalé položenie. Aký to

srdcelomný obraz.

Otec nezamestnaný privedie svoje otrhané a vyhladované dietky do sprostredkovateľne práce so slovami: „keď mi nedáte práce, nedáte mi možnosť na zárobok, tak vezmite si tieto dietky na starosť, ja ich nemôžem živiť, ani nechať hladom pomreť.“ Hľa smutný obraz z nášho spoločenského života, ale aj zjavný dôkaz o nedostatočnosti nášho sociálneho zákonodarstva ohľadom rodín s mnohými dietkami.

A nielen tieto prípady krajnej biedy volajú o pomoc a sociálnu reformu, ale aj **ustarostené, utrápené a usuzované tváre** všetkých tých **otcov a matiek** veľkých rodín, ktorých zárobky horko-ťažko siahajú na živobytie všetkých členov.

Len poprerábané, poplátané šaty môžu nosiť, na lekára a na lieky im už vôbec nevystáva. Na zadováženie duchovného pokrmu (čítania) nemôžu ani pomysleť. A pri všetkom tom trápení nielen že sú takéto rodiny na seba ponechané, ale ešte aj na posmech obracané. Hej, počuli sme aj **smutný prípad**, že ešte aj **vo škole** si z dietok takých veľkých rodín nezrelé žarty robia zosurovelí žiaci. Ba, vraj kde-tu najdú sa aj medzi vychovávateľmi, ktorí neukrývajú svoje zadivenie a akési poľutovanie nad takými vraj „blbými“ rodičmi, ktorí si takú „farču“ berú na krky...

To je ozaj veľmi bolestný a

povážlivý zjav

nášho verejného života. Infikovaná, nakazená je v tomto ohľade akosi celá verejná mienka, ba i samé zákonodarstvo. Veď rodinnú podporu dávať na pr. štátnym zamestnancom iba na prvé 2—3 dietky je akýmsi odsúdením a zazlievaním takého rodinného života, v ktorom počet dietok presahuje túto štátom určenú mieru.

Toto **prevrátené smýšľanie** sa dnes šíri ako **nebezpečná nákaza**. Otravuje nielen jednotlivcov, ale celé spoločenské kruhy. Zamorené sú touto mravnou nákazou nielen mnohé mestá, ale už i dediny, ba celé kraje. Aké rozmery môže tento

mravný mor

dosiahnuť, dobre ukazujú smutné pomery, ktoré istý vážený obchodník takto opisuje:

„Mám tri dietky a štvrté očakávame. V našom mestečku so 4000 obyvateľmi som sám s toľkými dietkami. Okrem mňa má iba jeden železničiar väčšiu rodinu, sedem dietok. Tomuto mužovi sa mnohí posmievajú, že je tak hlúpy a že si toľko starostí berie na krky. Pritom všetkom sú všetky jeho dietky zdravé a poriadne ošatené. Lepšie vyzerajú, ako ne jeden jedináčik. Je to ozaj záhada, ako to všetko vládze pri svojom skromnom plate. Treba však uznať, že svojou usilovnosťou a obratnosťou vie si tu i tam aj okrem platu niečo zarobiť. Na kratochvíle a zábavy, pravda, takým rodičom nevystáva. Ich ozaj **hrdinská obeta** však nielen že nenachádza uznania, ale **býva neraz rovno na posmech obrátená**.

Starodávna priateľka mojej ženy má 12-ročného chlapca jedináčka. Pri narodení môjho prvého dieťaťa prišla moju ženu navštíviť a priniesla podľa tunajšieho zvyku aj darček. Pri druhom dieťati už neprišla a vystal aj dar. Odkedy sa nám tretie dieťa narodilo, prestala sa vôbec vyprávať s mojou ženou. U toho železničiara to ešte akosi chápali ľudia, že má toľko detí, ale aby inteligentnejší manželia mali štyri deti! Taká „zaostalosť“ už nijako nejde do hlavy ľuďom našej doby“. (U. F. č. 21.)

Hľa, natoľko sa už **zažrala táto nákaza** miestami do verejnej mienky dnešnej spoločnosti. Proti tejto mravnej skaze treba všemožne bojovať najmä v tlači, ale aj sociálnymi reformami. Týmto sa totižto nielen hmotné polozenie mnohohodetných rodín zlepši, ale aj mravná pomoc poskytuje. Lebo je to akési **verejné uznanie a ocenenie veľkých obetí a zásluh týchto rodín**. Ako sa môže a má pomáhať? Ako riešia iné štáty túto pálčivú otázku, o tom najbližšie.

Za nedeľný odpočinok.

John Nasmyt bol kedysi obyčajným kováčskym majstrom. Neskôr založil veľké železiarne, ktoré si návštevníci radi prezerali. Raz prišiel ta aj pobočník ruského cára a vravel, že pánovník si chce v nedeľu pozrieť závody.

— Nech len príde, povedal mu majiteľ. Ale upozorňujem vás, že v nedeľu nepracujeme.

— Prečo by ste nemohli rozkázať pustiť na hodinku stroje? Netreba mi uisťovať vás, že by ste si tým cisára naklonili.

John Nasmyt sa rozpálil:

— Na milosti pána cára mi nemôže toľko záležať, ako na príkaze Božom. A konečne, i keby som ja zabudol, moji robotníci by iste nezabudli a neposlúchli by vás.

Títo ľudia pochopili význam nedeľného odpočinku, preto ho tak jednomyseľne bránili. Aj u nás začína sa brieždiť.

Pripravuje sa zákon
o celoštátnom nedeľnom odpočinku.

No, niektoré noviny stavajú sa otvorene proti pripravovanej osnove. Uvádzajú rozličné dôvody. Ich spoločným ťahom je, že sú všetky ničomné a faľočné. Nechybovali ani takí, ktorí sa nehanbili tvrdiť, že nedeľný odpočinok môže ohrožovať mravnosť zamestnancov.

Pravý, ale ukrývaný dôvod proti zavedeniu nedeľného odpočinku je však dobre známy mamonizmus — hmotárstvo našej doby.

Podivné a smutné je, že sa k týmto otrokom mamonárstva pridala v boji proti nedeľnému odpočinku aj strana stredostavovská. Týmto sa len podporujú snahy a túžby liberalistického kapitalizmu. **Podkopáva sa bezpečnosť a mravnosť pracujúceho ľudu.** Najmä dnes, keď je málo práce pre ľud, keď iné sociálne vlády (v Austrálii a na Novom Zélande) zavádzajú päťdenný pracovný týždeň so 40-hodinovým pracovným časom, hovoriť o nepretržitom pracovnom týždni je aspoň veľkou zaostalosťou.

Nefudskosť a jej následky.

Čo povedať však o sociálnom smýšľaní a cítení tých, ktorí nechcú vidieť a zbadať nefudské polozenie tých robotníkov, ktorým ich zamestnávateľia ani len toho nedeľného odpočinku nedoprajú? Kde je tu úcta ľudskej dôstojnosti, kde je tu kresťanská láska?

Nezabúdajme, že nefudské zachádzanie k nefudskosti vychováva, ktorú raz na sebe môžu skúsiť aj tí, ktorí sa všetkými silami postavili za to, aby táto nefudskosť: ťažká robota v nedeľu, keď si u ľudského gazdu ešte i to zviera od-dýchne, — zmizla z nášho spoločenského života.

Odkiaľ duje vietor? Pred niekoľkými týždňami sme sa vyprávali so zamestnancom štátnym. Bola reč o možnosti služby Božie v nedeľu navštevovať. To sa vraj dosť zriedka ujde. Služba to nedovoľuje, iba každý tretí týždeň. Doteraz vraj aspoň to bolo možné. Ale už i to zmenili. Namiesto každej tretej voľnej nedele zaviedli, každý 21. robotný deň. Prečo to? Nuž vraj „v lese sa môžu lepšie modliť ako v kostole!“ **Či môže takéto smýšľanie sprevádzať požehnanie Božie?!**

Vzdelané Holandsko

dáva nám vzácny príklad aj v tomto ohľade. Dedička holandského trónu bola so svojim mužom Bernátom na dlhšej svadobnej ceste za hranicami. Keď sa im po návrate dostaly do rúk holandské noviny, namiesto víťajúcich článkov našli vo veľkých denníkoch, medzi ktorými bol aj orgán ministerského predsedu, ostré, zazlievajúce články preto, že na týchto svojich cestách dedička trónu znesvätila nedeľu turistickými cestami, výletmi namiesto toho, aby sa boli vtedy vo väčšej miere venovali službe Božej. Orgán min. predsedu, „Rotterdammer“ dodáva, že aj členov kráľovskej rodiny viažu zákony Božie. Ak by teda dedička trónu a jej manžel aj naďalej tak znesväcovali nedeľu, tým by stratili nielen lásku mnohých Holanďanov, ale aj dôveru poddaných, ktorým taký zlý príklad dávajú. „Budúca panovnica Holandska musí viesť odteraz oveľa tichší život“, týmto končí svoj článok orgán ministerského predsedu.

Čujme ešte, čo píše o tejto otázke

do vecí zasvätený odborník.

„Odklon od kresťanských zásad a neslýchané hmotárstvo mali za náseldok smutnú zmenu vo veci svätenia nedeľe a sviatkov. Keď mali zamestnávateľia trochu konjunktúry vo svo-

jich závodoch, usilovali sa čo možno najviac vyrábať. Usilovali sa, aby mali čo najviac pracovného času. Takto sa započalo hnutie na obmedzenie počtu sviatkov. Toto **nekresťanské a hmotárske úsilie kapitalistov** stretlo sa s úplným porozumením socialistov. **Socialisti a komunisti** najprv v kolektívnych smluvách a potom aj zákonom **veľmi ochotne vyhovelí kapitalistom**, aby boli zrušené mnohé cirkevné sviatky. Urobili to **z nenávisťou oproti náboženstvu** a tým vlastne **urobili veľké služby nenasytným kapitalistom.**

Sociálny význam sviatkov.

„Takéto sviatky mali aj svoj sociálny význam. Keď sa dnes volá po skrátení pracovného času na 40 hodín týždenne a keď sa na to uvádzajú hospodárske a sociálne dôvody, nuž zaiste aj tie sviatky mali svoju sociálnu hodnotu. Okrem toho treba pripomenúť aj to, že zamestnanci, ktorí mali týždenný alebo mesačný plat, dostávali tento plat aj na sviatky, kedy sa nepracovalo. Teda **tu sa stretnul záujem nenásytných kapitalistov a komunistov** a iných nekresťanských organizácií. Bolo to k prospechu kapitalistov, ale na úkor robotníkov a zamestnancov.

Mnoho sviatkov bolo teda zrušených. I taký veľký sviatok, ako je Božie Telo, bol zrušený a postavený na úroveň robotnému dňu. Ale pánom a socialistom i komunistom nestačilo ani to. Oni dosť často nesvätili ani nedeľu. Toto všetko malo aj svoje neblahé následky. **Najprv sa pracovalo v nedeľu i vo sviatky a neskoršie nebolo práce ani v robotné dni.**

Prečo prepadol návrh?

„Nedávno začal sa pojednávať vládny návrh zákona o takzvanom nedeľnom odpočinku. Kresťanskí odborári pri takzvanom pripomienkovom pokračovaní navrhli, aby v zákone o nedeľnom odpočinku bol nedeľný odpočinok rozšírený aj na sviatky. Tento návrh však padol. Kapitalisti majú vo vláde a v ministerstvách dosť svojich ľudí, ktorým v takýchto otázkach zá-
vše miništrujú aj socialisti.

My sme sa vždy a všade snažili pokračovať podľa kresťanských zásad. Dá sa to vždy a všade zaradiť tak, že hospodársky a sociálny záujem robotníkov a zamestnancov nie je v rozpore s náboženským záujmom. Náboženstvo nám neprekáža, ale ešte nás posilňuje v boji za práva terajších neblahých pomerov.“ (S. R. č. 24.)

Hrozný trest.

Za znesvätenie nedele a sviatkov zodpovednosť padá obyčajne na zamestnávateľa. Žiaľ, najdú sa i takí ľudia, ktorí dobrovoľne a akoby vyzývavo chceli znesvätiť sviatky. Týchto už neraz zastihol zjavný trest Boží. Takýto prípad opisujú rakúske „Dvojgrošové“ novinky (č. 38.)

V kameňolomnom kraji správa závodu podporovaná podnikárskymi pohlúdenkami aj zo samého ľudu nútila robotníkov pracovať aj na sviatok Božieho Tela. Ktorási pohlúdená matka ešte vraj zlostne dodala: „Radšej chcem vidieť svoje dievky mŕtve, ako by som ich mala vidieť na procesii Božieho Tela.“ Nuž a práve na tento sviatok sa pridala v kameňolome hrozný výbuch. Spomenutej matke priviezli obidve dievky mŕtve. Staly sa obeťou toho výbuchu... No nielen v Rakúsku, ale aj u nás sú to neraz sami robotníci, zotročení v nekresťanských organizáciách, ktorí umožňujú nenasytnému kapitálu prinútiť zamestnanectvo ešte aj vo sviatok pracovať.“ Na príklad veľmi často sa stávalo, píše vyššie citovaný odborník, že v slovenských závodoch, kde bolo zamestnané vyše 95 percentov katolíkov, usilovali sa zamestnávateľia za pomoci socialistov a komunistov zaviesť svätenie J. Husa, ale nesvätiť taký veľký sviatok, ako je Božie Telo. A na niektorých miestach sa im to aj podarilo dosiahnuť.“ Ako? Nuž pomocou tých katolíkov, ktorí sa dali zlákať do komunistických a socialistických organizácií.

Takzvaní katolícki členovia komunistických a socialistických organizácií svätili Husa a nesvätili Božie Telo, ale zato mysleli, že sú oni dobrými katolíkmi. Je ešte dosť zaslepených a nevedomelých.“

A predsa sa najdú robotníci, — počuli sme ich na vlastné uši, — ktorí sa opovážia Cirkev a kňazstvo obviňovať za to, že robotníci ešte ani tú nedeľu a sviatok nemajú a oddychu a odpočinku. Či je to nie pofutovania hodná zaslepenosť!

„Za šťastné Slovensko!“

S týmto sociálnym heslom vystúpili komunistickí vodcovia na verejnom shromaždení v ktoromsi meste stredného Slovenska. Sme presvedčení, že týmto zvučným heslom budú oni operovať aj po iných mestách pri verejných shromaždeniach. Preto bude na mieste pripomenúť niektoré veci, z ktorých vysvitá, že **komunizmu nezáleží na pravdomluvnosti**, naopak, klam a lož nepokladá za nedôstojné na dosiahnutie svojich cieľov.

Udalosti vo Španielsku, finančné polozenie Francúzska otvorily už oči všetkým, čo nie sú slepi, aby videli, aké „požehnanie“ priniesol týmto krajinám ten povestný „ľudový front“. Keďže heslom „ľudového frontu“ dnes už rozumných a statočných ľudí nemožno privábiť, **komunizmus potrebuje zas nové heslo**, nového trojského koňa **na zavádzanie ľudu**. Týmto má byť už spomenuté heslo „Za šťastné Slovensko“. Je to

heslo naoko pekné a vábivé.

Ktože by si z nás neprial vidieť šťastné a blažené Slovensko? Lenže v ústach tých, ktorí dnes pod týmto heslom idú rečniť a loviť, stráca ono svoju cenu. Ba rovno odstrašuje. Rozumný človek mu nijak nemôže veriť. Prečo? Skúsenosť ukázala, že všetko, čo lekného a šlachetného komunizmus hlásal, prevzal od kresťanstva a ponechal si to len dovtedy, kým mu to dopomohlo k moci. **Komunizmus** sa tým preslávil, že podľa slov lillského kardinála Liénarta **je dvojtvárny. Pravú svoju tvár len tam ukáže, kde sa už k moci dostal**. U nás ešte nemá všetku moc, preto tomu, čo hlása a sľubuje, nemožno rozumne veriť. (Prečítaj si o tom leták „Nový trojský kôň“.)

Aby sme však nehovorili bez dôkazov, uvedieme aspoň niečo na ukážku o tom, akí sú pravdomluvní.

Čo píšu o encyklike „Divini Redemptoris“?

Po vydaní encykliky „Divini Redemptoris“, o bezbožnom komunizme, celá komunistická tlač hlboko mlčala, aby sa svet, najmä komunisti, nedozvedeli o nej. Keď sa im tak podarilo umlčať im nepravdivý hlas Náместníka Kristovho, aspoň pred komunistami, išli o krok ďalej. Do zbierky „**Komsomol a protináboženská propaganda**“ (str. 38—40) napísali taký komentár (vysvetlenie) o encyklike, že to presahuje všetku predstavu. Teda nielenže prekazili, aby sa encyklika dostal do rúk komunistov, ale sa pousilovali do takého svetla ju postaviť, žeby čím väčšiu nenávisť vzbudila oproti hlave Cirkvi a oproti samému náboženstvu. Ako sa im to podarilo? Lúhaním, a to bezočivým a rafinovaným lúhaním, miešajúc pravdu s nepravdou. Čujme len, čo píšu medzi iným:

„Pápež vraj nenávidí komunistu preto, lebo komunisti zavrhnújú „klamné a cynické“ učenie o druhom živote a vyzývajú robotníkov, aby sa organizovali pre nadobudnutie blahobytu.“ Prizrite sa len tomuto tvrdeniu, čo je na ňom pravdy?

Predovšetkým nie je pravda, že sv. Otec nenávidí komunistov. Naopak, ako milujúci Otec, obracia sa v encyklike s láskyplným srdcom aj k tým poblúdeným synom. Doslovne toto hovorí: „Nemôžeme však ukončiť tento okružný list bez toho, že by sme nepovzbudili tiež aj tých svojich synov, ktorí sú už zachvátení, alebo skoro zachvátení zlom komunizmu. **Snažne ich vyzývame, aby počúvali hlas Otca, ktorý ich miluje;** a prosíme vrúcne Pána, aby ich osvietil, aby ich odviezol od príkrej cesty, ktorá ich prudko strhuje do pošutovaniahodnej skazy...” (Div. Redempt. 81.)

Nie je teda pravda, že **sv. Otec** nenávidí **komunistov**, ale ich **skôr ľutuje**, ako poblúdených a zavedených synov. Čo **sv. Otec** zavrhuje a odsudzuje, to je bludná náuka komunizmu. Nie je však pravda ani to tvrdenie, ako by **sv. Otec** preto odsudzoval komunizmus, lebo vyzýva robotníkov, aby sa sdružovali na obranu svojich záujmov. Veď **sv. Otec sám**

vyzýva a povzbudzuje robotníkov, aby sa stavovsky sdružovali a organizovali. Doslovne hovorí:

„Máme na zreteli aj stavovské organizácie; ako robotníkov a iné podobné; teda organizácie ľudí (mužov a žien) s rovnakým vzdelaním a už akosi prirodzene spojených v rovnorodé skupiny. **Práve tieto skupiny majú veľmi významné poslanie,** aby vniesly ten poriadok do spoločnosti (štátu), na ktorý sme mysleli pri encyklike „Quadragesimo anno“, t. j. poriadok, aký vyžaduje sociálna spravodlivosť a sociálna láska.

„A keď iné prúdy rušily dielo Cirkvi a prekážaly Jej požehnanému vplyvu, táto až podnes neustávala napomínať blúdiacich. Bude stačiť, keď si pripomenieme, akou pevnosťou, dôrazom a vytrvalosťou domáhal sa náš predchodca Lev XIII. **pre robotníka sdružovacích práv,** ktoré tvrdošíjne odopieral liberalizmus, ktorý vládol v najmocnejších štátoch.“ (Tamže 68, 37.)

Ďalšie osočovanie.

Komunistický komentár encykliky ďalej píše: „Blahoslavení chudobní duchom“, tak volá vraj pápež. Ale na koho sa obracia vo svojej výzve zrieknuť sa časných vecí? Obracia sa hádam na kapitalistov? Alebo na meštiactvo? Ani reči. Obracia sa na robotníctvo.“ **Aké podlé osočovanie a sfalšovanie encykliky** je v týchto slovách, najlepšie sa ukáže, keď uvedieme sem patriacu stať samej encykliky.

„Blahoslavení chudobní duchom“. Toto poučenie, hovorí encyklika, je potrebnéjšie, ako kedykoľvek inokedy práve v týchto dobách materializmu. **Všetci kresťania, či bohatí, či chudobní, majú stále upierať svoj zrak k nebu. Bohatí nemajú vidieť svoje šťastie vo veciach tejto zeme,** ani nemajú vynakladať svoje najlepšie sily, aby dosiahli tieto bohatstvá. **Nech sa radšej pokladajú iba za ich správcov,** ktorí sú si vedomí, že **musia skladať účty najvyššiemu Pánovi . . . a nech neprestávajú rozdeľovať prebytky medzi chudobných,** ako to prikazuje evan-

jelium. Ináč sa na nich a na ich bohatstvo splní prísne slovo sv. apoštola Jakuba: „Nuž teda, **boháci, zaplaťte kvílením** nad svojimi biedami, ktoré vás postihnú. **Zlato aj striebro vaše zhrdzaveľo a ich hrdza bude proti vám svedčiť a strávi vaše telo ako oheň.**“ (Jak. 5, 1—3.)

„Ale aj **chudobní môžu** sa síce podľa zákonov lásky a spravodlivosti **usilovať o potrebné majetky a tiež o zlepšenie svojho postavenia**, ale majú zostať „chudobí“, viac ceniť duchovné hodnoty ako bohatstvo a radosti pozemské.“

Tu uvedené citáty predbežne postačia na dôkaz toho, akými prostriedkami operuje komunistická tlač. Niet na to miesta, aby sme všetky druhy podvodov a klamov pospomínali.

Či možno ešte dôverovať takej sociálnej náuke, ktorej propaganda a tlač sa ani takého vedomého zavádzania nehrozí? Vo svetle takéhoto počínania a taktiky komunizmu, každý rozumný človek jasno vidí, akú cenu a hodnovernosť má nové heslo komunistov „Za šťastné Slovensko!“. Buďme teda na stráži, upozorníme dobromyseľných ľudí na toto nové nebezpečenstvo a podvod. Lebo ináč môžu draho doplatiť na svoju ľahkovernosť.

Od ľudí bez viery a bez Boha nemožno nič dobrého očakávať. Taká zaslepenosť a nenávisť, ktorá ešte i otcovské a robotníkov zastávajúce slová sv. Otca sfaľšuje a prekrúti, aby tým ľahšie dosiahla svoje ciele a zapálila v srdciach nenávisť, musí každého poctivého človeka odstrašiť. Prosme Boha, aby sa ľuďom konečne otvorili oči, lebo **nový podfuk komunizmu neprináša šťastie, ale pohromu pre Slovensko.**

Pozn. Kto nechce, aby sa táto pohroma uskutočnila, nech číta a rozširuje „**Malý katechizmus o komunizme**“. Cena: 1 K. Hromadne (aspoň 50 ex. naraz) po 50 hal.

Nastane komunizmus alebo sa vráti kresťanská vzájomnosť?

Evanjelium o spravodlivom rozdelení majetkov je evanjeliom zázračného rozmnoženia chlebov. Kapitalizmus vidí záchranu sveta v násobení, v rozmnožení majetkov. Naozaj však nespočíva natoľko v násobení ako v delení a to v spravodlivom rozdelení majetkov. Ľudsky rečeno: delenie je najťažšie zo všetkých hospodárskych úkonov. Donoso Cortes pokladá ho nielen za ťažké, ale z prirodzeného hľadiska rovno za nemožné. Pravdu toho potvrdzuje skutočnosť, že tak kapitalizmus ako i komunizmus popri všetkej ich vzájomnej protive sú iba rozličnými spôsobmi hromadenia majetkov. Oba sa v tom shodujú, že svoj ideál vidia v monopole — a monopol je nič iného ako „všetko na jednej kope.“

Problém delenia, ktorý bol pre všetky hospodárske systémy nerozlušiteľný, lúšti sa jedine katolicizmom, t. j. jeho sociálnou spravodlivosťou a jeho sociálnou láskou. Sociálnou spravodlivosťou, ktorá každému dáva, čo mu patrí a sociálnou láskou, ktorá to, čo chýbuje, nahradí skutkami milosrdenstva.

Kresťanský pochop o vlastníctve.

Kresťanstvo stojí sociálne na dvoch zásadách, na zásade osobnosti a na zásade spoločnosti. Tieto zásady prenesené na hospodárske pole, volajú sa súkromné vlastníctvo a spoločný majetok. Proti tvrdeniu neobmedzeného vlastníctva (aké žiada liberalistický kapitalizmus) a proti hlásaniu výlučne spoločného majetku (čo učí, ale nezachováva komunizmus), kladieme kresťanský pochop súkromného vlastníctva, ktoré však aj všeobecnosti musí službu preukazovať. Tento kresťanský pochop vlastníctva visí na kríži ako Kristus medzi dvoma lotrami, totiž medzi kapitalizmom, ktorý vlastníctvu berie sociálny charakter a komunizmom, ktorý mu osobný charakter odoberá.

Nám tu teraz ide predovšetkým o komunizmus, ktorý sa proti kresťanstvu stavia ako vraj jediný správny spôsob spravodlivého rozdelenia majetkov.

A preto aj posledný zápas sa bude medzi týmito dvoma odohrávať: t. j. budúcnosť bude alebo komunistická alebo katolícka. Tretej možnosti niet. Alebo vystúpi teplomer katolíckej lásky, ako kedysi v starom kresťanstve znovu do výšky, a vtedy komunizmus klesne na svoj najnižší stupeň a zas pomaly zmizne zo sveta, alebo teplomer katolíckej lásky bude i naďalej klesať k nule. A vtedy sa komunizmus stane pánom sveta.

Kresťanská vzájomnosť majetkov.

Staré kresťanstvo popri všetkom svojom uznávaní a prizvukovaní súkromného vlastníctva smýšľalo tak, ako keby majetok bol býval spoločný. Bol to akýsi stály zázrak rozmnožovania chleba a nasýtenia zástupov. Kristova otázka: „Odkiaľ kúpime chleba, aby sa títo najedli“, znovu a znovu sa opakuje v ústach mladistvej Cirkvi. Preto v Skutkoch Apoštolských čítame: „A tiež všetci, ktorí verili, boli spolu a mali všetko spoločné. Predávali majetky a statky a delili ich medzi všetkých, ako komu bolo treba.“ (Sk. ap. 2, 44. 45). Niet dokonaliejšieho rozdelenia majetkov, ako bolo vo zvyku za časov prvých kresťanov. To však bolo delenie majetkov z lásky.

Dejiny vyvíňajúcej sa Cirkvi a dejiny mladej Cirkvi dokazujú, že **Cirkev s kapitalizmom**, t. j. hospodárskym systémom, ktorý neobmedzene a bezohľadne hromadí majetky, **nič nechce mať spoločného. Cirkev je matka.** Matka v rodinnej spoločnosti je prvok rozdeľujúci. Matka, ktorá len hromadí, bola by neprirodzená matka. Kapitalistická cirkev, cirkev, ktorá by len hromadila bohatstvá a nedelila, prestala by byť matkou, lebo by už nemyslela na spoločné potreby a preto zabudla aj deliť.

Katolícky stredovek,

pretože bol stavovský sriadený, mal osobitný sklon k rozdeľovaniu. **Je plný oza] hrdinskej štedrosti oproti núdnym.** Európa bola plná dobročinných ústavov. Chudobný mal nielen chlieb, šaty a prístrešie, ale bol predmetom ozaistnej opatery a

dobročinnej lásky. Každá bieda našla milosrdnú starostlivosť. Slovom: bol to čas, keď teplomer kresťanskej lásky stál vysok a preto komunizmus nebol známy ani po mene. Otázka rozdelenia majetkov, nakoľko je to medzi ľuďmi možné, bola vtedy rozluštená.

Komunizmus, ktorý sa miestami objavil už v úpadkových časoch stredoveku, pre moderný svet začína sa odpadnutím od viery v 16. storočí a revolúciou 18. storočia. S úpadkom viery padol aj teplomer katolíckej lásky. Kláštory a ich ústavy, bašty to kresťanského milosrdenstva, zničil zčiasťky protestantizmus, zčiasťky liberalizmus. Láska prestala byť veľkým nepísaným, ale všeobecne uznávaným a zachovávaným zákonom spoločnosti. Preto vyschly aj pramene verejnej a srdečnej dobročinnosti

Zasiahnutie štátnej moci.

Keďže na jednej strane bieda vždy viac a viac vzrástala a zrodila bedárstvo a hromadné zchudobnenie a keďže hromadné zchudobnenie už od prírody nosí v sebe nebezpečenstvo revolúcií, pud sebaobrany a sebazachovania prinútil štát sriadiť zákonom predpísanú, záväznú dobročinnosť, ako hrádzu proti proletárskej revolúcii. Almužna stala sa občianskou povinnosťou. Najprv v severných protestantských štátoch, potom v južných liberálnych štátoch. Namiesto rozdelenia majetkov z lásky prišlo rozdeľovanie majetku pomocou diktátu štátnej moci.

Budúcnosť ešte ukáže, či sa problém spravodlivého rozdelenia majetkov vôbec dá rozlúštiť cestou úradného zasiahnutia. Toľko však vopred možno predpovedať, že sa to iste nepodarí, ak súčasne nevystúpi aj teplomer kresťanskej lásky tak vysoko, žeby naše časy, pri všetkom držaní sa práva súkromného vlastníctva, začaly ozaj sociálne cítiť a smýšľať.

V čom blúdi komunizmus?

Komunizmus je akousi miešaninou pravdy a nepravdy ohľadom tých vecí, ktoré všetkým patria.

Pravdu má komunizmus v tom, že človek má nárok, právo a slobodu zúčastniť sa na mravných a hmotných bohatstvách zeme. Blúdi však komunizmus, keď toto právo natoľko prepína, že sospelčenie majetkov za jediné a samospasiteľné riešenie vyhlasuje. Následkom toho nepripúšťa nič, čo nie je komunistické (spoločné) a preto chce zničiť a odstrániť nielen osobnosť, súkromný majetok, rodinu, vlasť, ale ešte i samého Boha.

Komunizmus nebol kedysi. A raz ho zasa nebude. Komunizmus zrodilo kapitalistické nekresťanské sebestvo a hmotárstvo a ich donebavolajúce rozdelenia majetkov. Znovu zmizne, keď zahynú jeho rodičia. Lebo pri spravodlivom rozdelení majetkov, ktoré každému dá nie síce rovnako, ale to, čo mu patrí, nikomu nebude na tom záležať, aby sa stal komunistom.

Lekári moderného ľudstva, lekári sveta, kotrý je v nebezpečenstve podľahnúť revolučným kľčom, zavolajte teda katolicizmus a dajte mu do opatery veľkého chorého, hladujúci a zúfajúci proletariát. Dajte mu Krista. Dajte mu katolícku pravdu. Celú pravdu. Dajte mu kresťanskú lásku. Celú lásku. Dajte mu chleba a všetko, čo patrí k ľudskému živobytiu. A veru, veru, povedám vám: V tú hodinu vrátia sa komunisti k Bohu a

VŠETCI BUDÚ SA KLAŇAŤ KRISTOVI-KRÁLOVI.

Pozn. Mnohé praktické články pre nedostatok miesta museli sme ponechať pre nasledujúce čísla. Budeme pokračovať v článkoch o hnutí za rodinnú plácu, písať o boji s ohňom, o veľkom význame ovocia ako aj o nesociálnom počínaní istých kruhov atď.

Čo nechce Kristus Kráľ.

Kristus nechce, aby dnešné ľudstvo žilo rozštiepené na dve triedy, ktoré sa na smrť nenávidia. Na triedu počtom malú, žijúcu z príjmov, ktoré si nemusia zarábať a na triedu, ktorá zas naopak stáva sa vždy chudobnejšou, ktorej členovia tvoria veľké zástupy sproletarizovaných robotníkov. Preto Srdce Krista Kráľa musí byť rozľútostnené pri pohľade na úbohých proletárov, z ktorých jedni za nedôstojných okolností pre človeka musia žobrať podporu, lebo sú bez práce, a iní zas hoci aj pracujú, predsa si nemôžu toľko zarobiť, aby aj svoju rodinku mohli dôstojne živiť.

Kristus nechce, aby komunizmus podľa boľševických ideálov **opanoval ľudstvo**, lebo komunizmus stavia sa proti prirodzenému i Božskému poriadku. Ale nechce **ani pohanský kapitalizmus**, ktorý sa stal mamonizmom — hmotárstvom.

Nenasytý kapitalizmus nielen človeka zotročil, ale v jeho rukách sa aj vymoženosti techniky staly kliatbou pre ľudstvo. Niekoľko málo ľuďom posilňal do rúk skoro všetky hmotné bohatstvá sveta, kým ohromná väčšina ľudí nemá zhola nič, alebo naozaj len veľmi-veľmi málo a tak nemôže sa dostatočne postarať ani o svoje časné, ani o večné blaho! — Mylné, ba aj nespravodlivé by bolo však myslieť, že každý podnikateľ patrí ku kapitalistom, alebo aspoň vinu nesie za hriechy nenasytého kapitalizmu. Všade sa najdu výnimky. I tu. A tie si dvojnásobnú česť zasluhujú.

Kristus nechce, aby jedni bezohľadne, z dôvodov čisto špekulatívnych, ničili ohromné zásoby potravín a iného na živobytie potrebného tovaru a iní pri tom hynuli od hladu pre strašnú biedu.

Kristus nechce, aby sa mocnári a vplyvní tohoto sveta klaňali zlatému tefahu a jemu boli povďační za všetku moc a vplyv. Ba naopak, jeho túžbou je, aby sa špekulantami nashŕňané peniaze daly do obehu a slúžily ľudskej spoločnosti. Je aj

proti tomu, aby robotný ľud otrocky závisel od tých, ktorí bez ľudskosti a nespravodlivo sťahujú zo zaslúžených zárobkov zamestnancov a robotníkov.

Kristus nechce, aby sa s pozemkami machle robili a na to práve tí najchudobnejší doplácali. Lebo ľudia majú právo domáhať sa po spravodlivej pozemkovej reforme. Majú právo žiadať, aby sa zamedzila dnešná pozemková nespravodlivosť a tak umožnené bolo každému človekovi, najmä však každej rodine nadobudnúť si aký-taký pozemok.

Kristus nechce, aby aj naďalej ostala nezdravá sústava dnešného sebeckého a hrabivého hospodárskeho poriadku, pre ktorý miliony ľudí v najkrajšom veku a pri plných silách boli vyhodенé z pracovného behu spoločnosti a tak sa dostaly do mravnej opustenosti a vo veľa prípadoch aj do skazy. Tu treba napäť všetky sily a rozvinúť celú obetavosť, aby sa odstránili predovšetkým dva nedostatky dnešnej hospodárskej sústavy: nespravodlivosť pri peniazoch a sebeckosť pri pôde. Tak sa uskutoční právo na prácu.

Kristus nechce, aby pri obnove hospodársko-spoločenskej sa zanedbávala obrodná práca nábožensko-duchovná. Veď človek je povinný usilovať sa o najväčší súlad medzi telom a duchom. Musí sa namáhať spolu s obrodou hospodárskeho života po nie menšej dokonalosti svojej duše a ducha. Na to však potrebuje milosť a hotovosť na obety, s čím býva spojený neustály boj za dôstojnú a jasnú pravdu.

Kristus nechce, aby rodiny, národy a plemená žily v nepriateľstve a od seba sa vzdalovaly. Miesto nenávidiaceho sebecktva jednotlivcov, národov a plemien s krvavými vraždiami rukami a znemravňujúcim duchom, všade sa má rozširovať smierujúca, milá a posväcujúca láska voči bližnému. Všetci ľudia, bez výnimky, sú rovnoprávni bratia a sestry.

Teda, všetky naše city, skutky a túžby majú smerovať k najvyššiemu cieľu, ktorý ľudia môžu mať na zemi:

KRÁĽOVSTVO KRISTOVO USKUTOČNIŤ!

„TAM DNU JE MOJE MIESTO.“

V januári r. 1918 prihodilo sa na berlínsko-mníchovskom „D“ vlaku blízko Schliesheimu veľké nešťastie následkom výbuchu zápalných plynov. Na vlaku bol aj vojenský kňaz Viliam Weber. Odrazu počas cesty začala kvapkať nešťastná tekutina z nádržky vyloženej na polici vozňa. Keď cestujúci vojaci podľa podozrivého zápachu zbadali vyvíňujúci sa plyn, skríkli „zahasiť cigare!“; ale už bolo neskoro. Plyny sa na zapálených cigarách chytili a v tej chvíli prešvihol cez oddelenie plameň za ohromného výbuchu. Všetko sa hrnuťo k dverám a kňaz Weber, keďže sedel blízko východu, bol medzi prvými, ktorí boli vytisnutí von. Tým by sa bol iste zachránil. On však nemyslel teraz na seba, ale ako by mohol zachrániť iných, ako vytrhnúť z hrozných plameňov stenajúcich, ako poskytnúť ťažko raneným kňazskú pomoc. Štyri razy vtrhol do horiaceho vozňa; pri tom mu už oheň prepálil vrchné šaty. Naraz počul jedného vojaka kričať: „Pomôžte mi, zachytil som sa a nemôžem sa odmotáť. Rátujte ma, doma mám ženu a 6 detí!“ Kňaz Weber skočil ešte raz do vozňa, hoci sám bol ťažko ranený. Jeden jeho známy z Landshotu chcel ho zadržať a zavolať: „Ale teraz je už toho dosť, dôstojný pane! Vy sám už nevládzete a odtiaľ sa už živý nevrátite!“ Weber sa nedal zadržať a povedal: „**Tam dnu je moje miesto!**“ Napnutím posledných síl vtisol sa dnu a uvoľnil vojaka. Potom dostal závrat. Chcel sa zadržať na železnej tyči, ale táto bola rozpálená, prepálila mu ruky a on padol vysilený na zem. Sobrali ho polomŕtveho a zaviezli na kliniku. Tam sa naoko zotavil. Avšak vnútornej nákaze, zapríčinenej jedovatými plynmi, organizmus podľahol. Keď cítil blízku smrť, prosil o zaopatrenie. Hrozné muky mu prestali. Od bolesti kľakol si na posteli a zomrel v náručí svojej matky, ktorá ešte stačila dobehnúť k smrteľnej posteli svojho hrdinského dieťaťa. Najväčšou potechou pred smrťou mu bolo počuť, že sa podarilo zachrániť životu vyslobodeného otca rodiny.

Nielen v „D“ vlaku, ale aj inde sa zapálili dnes plyny, všade tam, kde Lucifer hodil do ľudskej spoločnosti fakľu nevery a nenávisti oproti Cirkvi. **Plamene nám blčia nad hlavami. Duše hynú.** Viera otcov vymiera u mnohých, najmä mladých... Veľké je nebezpečenstvo, že padnú do večného ohňa, ktorý Spasiteľ spomína. **Daj nám, Bože, veľa hrdinských kňazov!**

AKO SA SKONČILA VZORNÁ VÝSTAVA „DETSKÝCH DOMOV“ V MOSKVE.

V sovietskych novinách (a v ostatnej Európe v komunitických) nedávno sa veľa písalo o výstave „Detských domov“ (Trudoje Obučenie v Detských Domach) v Moskve, ktorú zorganizoval komisariát Osvety. A písalo sa o nej veľmi nadšene!... Lenže..., Sotva sa výstava skončila, keď „Izvestija“ (bolševický časopis) začala prinášať krátke „poznámky, že sa muselo vystúpiť proti organizátorom tej výstavy (Gasilov, Čaplygin a i.) A tí sa priznali, že si privlastnili tie predmety, ktoré sa vystavovali a... potom ich predali. V tom by síce ešte nebolo nič, keby sa nebola sovietskym tovarišom stala iná nepríjemnosť. Totiž obžalovaní na svoje ospravedlnenie „poznamenali“, že dovoľenou cestou nikdy nijaké decko v SSSR neprišlo by k tomu, čo sa na výstave vystavovalo, že je to nedostupné a že to, čo sa vystavovalo, nikdy nebolo **zavedené** v sovietskych školách a že vraj ani nebude...

No na môj pravdu! A tí, čo boli na tej výstave, nazdávali sa, že sa sovietske deťurce kúpajú v mlieku... (A. P. A.)

PODFUK S FOTOGRAFIAMI.

Komunistické noviny, časopisy, brošúry atď. často prinášajú aj fotografie ako dokumenty a dôkazy pre svoje tvrdenia. Nakoľko možno týmto „dôkazom“ veriť, najlepšie ukazujú prípady, kde sa podvody s fotografiami jasne dokázaly.

Už sme raz písali o tom (viď leták č. V. „Komu veriť“), ako boli zneužitá snímky zo svetovej vojny, ako vraj dôkazy ukrutností, akých sa španielski nacionalisti dopustili. Kanadský týždenník „Nový Poriadok“ (č. 21—22. 1937 str. 3.) prináša tento komunistický podfuk. R. 1936 9. okt. priniesli republikánske noviny francúzskych nacionalistov snímku, na ktorej bol zachytený útek obyvateľstva Irunu, aby sa zachránilo pred ukrutnosťami, akých sa komunisti dopúšťali. Práve o 9. mesiacov 9. mája t. r. priniesol veľký parížsky komunistický denník l'Humanité tú istú snímku, lenže zväčšenú, s nápisom: „Baskické ženy utekajú pred nemeckými a talianskymi bombami.“

JA SOM SVETLO SVETA, KTO MŇA NASLEDUJE, NECHODÍ DO TME

Číslo 45.

Dajte aj iným prečítať!

Sociálne zákony Krista Kráľa.

Kristus chce, aby sme sa aj v sociálnom a hospodárskom živote riadili zákonom: „Milovať budeš svojho bližného, ako seba samého“ (Mat. 22, 39). Seba milujeme všestranne. Nielen myšlienkami, citami a slovami, ale najmä skutkami. Sebe dožičíme z darov Božích čo najviac. Tak treba nám milovať aj bližného: zo srdca mu žičiť dobre. Preto kto kúskuje ľudí na triedy a stavia ich proti sebe, protiví sa základnému príkazu Kristovho učenia a nemá mať prístup do kresťanských rodín, obcí a krajín.

Kristus chce, aby sme pre zemské veci nezabúdali na Boha: „Odovzdajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu“ (Mat. 22, 21).

Naša starosť o zemské veci musí byť v súlade so starosťou o veci nadzemské. Preto, kto priveľmi prizvukuje len zemské hodnoty, zbožňuje zem a odvracia ľudí od duchovných hodnôt a od Boha, robí proti Kristovmu príkazu.

Kristus chce, aby všetci ľudia pracovali, poctivou prácou si zarábali na každodenný chlieb, či je to už práca ručná alebo duševná: „Kto nechce pracovať, nech ani nejie“ (2 Tes. 3, 10).

Pravda, reč je tu len o tých, čo nechcú pracovať, nie o tých, čo nemôžu. Preto tí, čo chcú žiť len z mozofov alebo duševných

námah iných, vrátili sa k pohanskému smýšľaniu. A toto je v úplnej protive so smýšľaním Kristovým.

Kristus chce, **aby každý dostal za svoju prácu primeranú plácu:** „Hodný je robotník svojej pláce“. (Lk 10, 7).

To neznamená dávať mu ako žobrákovi, ale, podľa učenia Cirkvi, dávať mu plácu, ktorá vyživí i jeho rodinu. To platí o ručnej práci, ale aj o čisto duchovnej a kultúrnej. Sám Kristus upotrebuje slovo „pláca“ pre apoštolov, hlásateľov slova Božieho. Takto Kristus zaujal sa robotníka proti kapitalistickému vykorisťovaniu, ale aj proti boľševickej teorii, ktorá robotníka snižuje na bezdušný stroj veľkého štátneho útvaru, okradnúť ho takto o všetku slobodu.

Kristus chce, **aby sme boli všetci bratmi a sestrami** a to aj na poli sociálnom a hospodárskom.

On vedel, že ľudia budú ťažko chápať zákon práce tak, aby zamestnávateľ videl v zamestnancovi človeka rovného sebe. Preto, aby ľudská spoločnosť sa nerozčesla na „proletárov“ a „kapitalistov“, **sám posvätil prácu a povýšil ju na oltár modlitby.** Vraví nám: i jeden i druhý nech je služobníkom Božím, a práca, duševná i telesná, nech je bohoslužbou.

Kristus chce, **aby všetci bedári, utláčani a vykorisťovaní hľadali ochranu u Neho:** „Poďte ku mne všetci, ktorí sa ustávajú a ste obťaženi, a ja vás občerstvím“. (Mat. 11, 28). Preto kto verí v Krista, nikdy nebude hľadať záchranu ľudstva v červenom evanjeliu boľševikov, ale v Evanjeliu, v radostnej zvesti, ktorú nám priniesol Kristus Kráľ.

Návrat ľudí ku Kristovi Kráľovi je teda jediným východiskom z dnešnej duševnej a hmotnej biedy.

Ó, Kriste, veľký Kráľu náš,
Čo svetom, nebom vládneš,
Ty Božskej moci berlu máš
A láskou večne vládneš! (Hymn. Krista-Kr.)

SOCIÁLNY ZÁKON BEZ LÁSKY

nič alebo len málo pomáha, hoci by bol sám v sebe aký dobrý.

Tu máme na pr. **zákon o nemocenskom poistení**. Jeho základná myšlienka je naozaj kresťanská. Je to **ovocie prikázania lásky**: „milovať budeš bližného ako seba samého.“ Jeho cieľom je postarať sa o to, aby chudobný robotný ľud v chorobe, nehode neostal bez lekárskej opatery pre svoju chudobu. Málokto robotníci budú vedieť, že nie Marx ani marxizmus (socializmus), ale Kristus a na Jeho učení lásky založené katol. sociálne hnutie v Nemecku dalo prvý podnet na vybudovanie sociálneho zákonodarstva (nemocenského, starobného a úrazového poistenia atď.) a to proti usilovnej agitácii socialistov. (Viď o tom „Rozpravy“ č. 10. 1937. str. 271.)

Tu si hádam nejeden povie, ako to neraz počut: „Čože nám dá tá nemocenská poisťovňa? Veď na každú chorobu a bolesť **iba aspirín nám dávajú!**“ Nuž ak by tomu niekde ozaj tak bolo, ak by daktori lekári nie dosť svedomite a odborne pomáhali poistencom, to nemožno pripisovať sociálnemu zákonu ako takému, ale skôr nedostatku svedomitosti a lásky u tých, ktorí ten zákon do života prevádzajú... Práve toto ukazuje najlepšie, aká pravda je v tom, čo sme napísali, že **bez lásky ani sociálny zákon nemá veľa ceny**. Naopak však dejiny dokazujú, že kresťanská

LÁSKA AJ BEZ SOCIÁLNEHO ZÁKONA

pomáha, hej, aj divy robí. Vec je jasná.

Predstavme si len na pr. lekára, ktorý, ako pravý učeník Kristov, miluje svojich bližných ako seba. Taký lekár pomáha chudobným a to i zdarma, hoci ani on ani jeho pacient nepatrí do nemocenskej. Takýmto lekárom bol **brat slávneho spisovateľa a kňaza, Albána Stolza**. Široko-ďaleko bolo známe, že chudobných zdarma liečil, ba mnohým sám zaplatil ešte aj lieky. Prečo to robil? Lebo **mal v srdci zapísaný zákon Krista Kráľa**: „Milovať budeš bližného ako seba samého.“ Z toho vidieť, aká vážna vec je, aby sme mali čím viac lekárov, ktorí sú preniknutí láskou Božou. Zákon lásky je vážnejší, ako sociálne zákony, lebo je základom aj zákonov sociálnych. Veď bez neho budú tieto mŕtve a bezcenné.“

„Preto si žiadame, hovorí sv. Otec, aby sa ľudom stále viac, slovom i písmom, vysvetľoval **tento Božský príkaz**. Tento príkaz učí nás vidieť v každom trpiacom samého Spasiteľa a káže milovať všetkých ľudí ako svojich bratov.“ (Div. Dedempt.)

22 rokov učiteľom

byť znamená nielen dobre sa zaslúžiť, ale aj hodne skúseností si nasbierať pri dietskach. Svedomitý a starostlivý učiteľ iste môže za toľké roky dobre vystihnúť, čo je dobré, osožné a čo zas škodlivé detskej duši, detskému vývinu a zdraviu. Preto úfame, že nasledujúci list tohto **sociálne citiaceho vychovávateľa** neostane bez účinku na tých, ktorým na srdci leží blaho svojich milých a celého národa.

„Už 22 rokov účinkujem na ľudových školách ako učiteľ. Žiaľ, až príčasto som musel vidieť a skúsiť **zhubné účinky alkoholizmu** (pijanstva) rodičov na úbohých dietskach. Skúsený vychovávateľ potrebuje iba otvoriť dvere školskej triedy, a po krátkej prehliadke alebo rozhovore s dietskami ľahko uhádne, ktoré dietky pochádzajú od rodičov-pijanov. Či môže teda niektorý rodič mravne tak hlboko klesnúť, aby sa nezhrozil pri myšlienke, že svojím **pijanstvom vtlačí pečať tejto neresti na čelo svojho nevinného dieťaťa?!**

Čo nám osožia všetky zákony a nariadenia na ochranu mládeže, keď ju nemá kto vychovávať, keď si toho sami rodičia nevšímajú! Tu **treba stále burcovať svedomie** rodičov a vychovávateľov. Mládež zas a dietky treba neúnavne vystríhať a varovať pred diablom alkoholizmu, aby sa mu nedaly sviest a zotročiť.

Preto prinášam do školy všetko, čo odstrašujúceho len čítam, vidím a počujem, poukazujúc pred dietskami na **ničivé a ničomné následky zneužívania liehových nápojov**. Oj, keby tak všade a všetci robili, najmä rodičia a vychovávateľia, koľkí by sa mohli pred diablom alkoholizmu zachrániť!

Keď je reč o boji proti pijanstvu, mnohí myslia iba na robotníctvo po mestách a vo fabrikách. No, žiaľ, nielen medzi týmito vrstvami možno badať hrozné následky alkoholizmu. Neraz je to v tomto ohľade smutné aj po dedinách! Mnohí sa zas ponosujú na krízu. No **pijanom bude vždy chybovať**.

Prosím vás všetkých, čo máte s mládežou do činenia, nepremeškajte vystríhať mládež pred zneužívaním liehových nápojov, ale predovšetkým **nezabudnite dávať mládeži dobrý príklad!**“ Najbližšie prinesieme vzácne slová sv. Otca o význame boja proti pijanstvu.

Kresťanská karita.

Istá inteligentná dáma z dobročinného spolku s plačom sa ponosovala na svoju príhodu pri rozdeľovaní vianočných darov chudobným. Čo sa stalo? Bola trochu hrubým spôsobom „vyhodená“ z istej chudobnej rodiny, pre ktorú vianočné dary niesla. Vec trochu divná, ale dá sa vysvetliť. Dnes sa počína stávať akýmsi zvykom, že niektoré inteligentné dámy nie z opravdivej obetavej kresťanskej lásky podnikajú činnosť v tomto smere, ale skôr preto, lebo je to dnes v móde. **Chybuje** im tá **milosrdná láska Kristova**, bez ktorej je dobročinnosť len potupovaním dôstojnosti človeka, hoci je to aj chudobný.

Kto chce zdarne pracovať v dobročinnosti, v milosrdenstve, musí pred očami mať veľký zákon Boží: „Miluj Boha z celého srdca a bližného ako seba samého.“ **Dnes chybuje láska**, a to láska k Bohu, ktorá zahrňuje v sebe lásku k bližnému. Vzorom tejto dobročinnosti, stelesnenie toho zákona je

Kristova láska k chudobným.

Ludomilnosť — láskavosť (karita) Kristova k chudobným bolo niečo nového a neslýchaného. Pred Kristovým príchodom, u starých vzdelaných národov znamenala humanita-ludomilnosť iba úhľadnosť a spôsobné mravy. Karita-láskavosť znamenala u starých Grékov pôvab a eleganciu; u starých Rimanov najvyššiu lásku k priateľom a príbuzným.

O **Markovi Aureliovi**, najlepšom cisárovi rímskom, vieme, že otvorene pokladal za slabosť mať účasť na cudzej biede a na cudzom utrpení.

Seneka, najslávnejší rímsky mravokárca, píše: „Milosrdenstvo je chybou srdca, ktorého sa počestní ľudia pečlivo varujú a ktoré najdeš najčastejšie u ľudí bez všetkých ctností.“ „Opravdivý mudrc je bez súcitu.“

Cicero vraví: „Nikto nepozná súcitu, iba hlupák a ľahkomyselný.“

Rímania otvorene hlásali že kto žobrákovi dáva jesť a piť,

dvojaké zlo pácha; prvé, že stratí to, čo dáva; — druhé, že tomu žobrákovi iba biedu predlžuje.

Teda ľudstvo starého sveta na najvyššom stupni vzdelanosti a umenia prišlo k presvedčeniu, že chudoba je hriechom a milosrdenstvo slabosťou srdca.

V tej dobe, keď krutosť starého sveta bola na vrchole svojej slávy, v zabudnutom kúte východu vystúpil neznámy človek, lepšie povedané skrytý Boh začal vyučovať ľud a to ľud chudobný.

„Blahoslavení chudobní

— **blahoslavení milosrdní.**“ Tie niekoľké slová, ktoré vyšly z úst vteleného Boha, premenily svet, jeho názory a zákony až do samých základov.

Skôr ako sa stal zákonodarcom sveta, bol vzorom a potešovateľom chudobných. Svoju verejnú činnosť začína tým, že preukazuje lásku chudobným: uzdravuje chorých, potešuje zarmútených, kŕmi lačných. Všade, kde sa objavuje, dáva lásku, seje lásku, činí lásku.

Potom začne kázať. Čo káže? **Lásku a milosrdenstvo k chudobným.** Veď je to nie možné, — veď je to revolúcia proti vtedajšiemu spoločenskému smýšľaniu, proti verejnej mienke. Áno — revolúcia, ale **revolúcia lásky.** „Blahoslavení chudobní, lebo ich je kráľovstvo nebeské.“ (Mat. 5, 3.)

Teda chudobní, ktorých pohanská spoločnosť opovrhovala, postavení sú od Krista za predmet dôstojnosti a lásky.

Od tej doby nie je hriechom nešťastie, **nie je hanbou chudoba**, nie je slabosťou milosrdenstvo. To všetko urobila láska — láska daná ľudstvu vteleným Bohom.

Bohu, ktorý chudobných vyzdvihol z priepasti, do ktorej ich nemilosrdne vrhla pýcha a sebeckosť ľudstva, bolo treba aj milosrdenstvo vradiť medzi blahoslavenstvá: do srdca bohatých.

„Blahoslavení milosrdní,

lebo oni dôjdu milosrdenstva.“ (Mat. 5. 7.)

„Buďte milosrdní, ako i váš Otec nebeský je milosrdný.“ (Luk. 6. 35.)

Hľa, to je vzor nášho milosrdenstva, ktorého

základom je nežistná, obetavá láska, láska, ktorá korení v Bohu, láska, ktorá je pre Boha.

Otvorme **dejiny Cirkvi** a na každej strane najdeme tú veľkú lásku Spasiteľovu.

Celkom inakšie znejú **slová sv. Jána Zlatoústeho**, ako slová rímskych a gréckych vedátorov: „Kedykoľvek dávame almužnu, dvom chudobným ju podávame: jednému viditeľnému, ktorý prosebnе vzťahuje ruku, a druhému neviditeľnému a tým je Boh, ktorý tú almužnu odmeňuje, akoby jemu bola daná.“

Ako ináč znejú **slová sv. Augustína**: „Nikto nech si nesťahuje daň chudobným: nech si nemyslí, že chudobný je tým odberateľom almužny: odberá almužnu rukou toho, ktorý vyhlásil zákonom dávať almužnu.“

Dočítame sa v dejinách Cirkvi o kráľoch, ktorí odkladali svoje koruny, o vznešených dámach a dievkach, opúšťajúcich svoje paláce z lásky k Bohu a z lásky k chudobným.

Teda z lásky a s láskou Kristovou budme milosrdnými. Vtedy nielen cenné bude naše milosrdenstvo, ale aj chudoba nás pochopí a zamiluje. Nebudú v nás už vidieť bohatých, v dnešnej dobe nenávidených, ale bratov a sestry jednej rodiny, vzájomne sa podporujúcich. (Caritas, č. 1. r. III.)

Sv. Otec povzbudzuje do boja

proti nemiernosti a pijanstvu. Apoštolom abstinencie (zdržanlivosti od liehových nápojov) toto povedal: „Vaša práca je nielen dobrý skutok, ale aj **čestný a svätý boj**, hej šľachetný a dobročinný boj. Je to boj **za Boha**, ktorý býva pre pijanstvo mnohonásobne urážaný; boj **za národ a štát**, ktorým pijanstvo tak veľké škody robí a tak mnoho dobrých občanov odoberá; boj **za rodiny**, ktoré pijanstvo ničí a doslovne rozbúra aj do budúcnosti. Tou cestou, ktorú ste Vy nastúpili, budete môcť veľa duší zachrániť.“ Nech tieto otcovské slová vzbudia aj u nás čím viac apoštolov striezlivosti. N. N. im budú v tom na pomoci.

SOCIÁLNY KÚTIK.

Za lepšiu budúcnosť deputátnikov.

Orgán kresť. odborového Sdruženia „**Slovenský Robotník**“ prináša (v 42. č.) pozoruhodný článok „**Požiadavky deputátnikov**“. V ňom sa dočítame, že „niet ubiedenejšej vrstvy stáleho

robotníctva, ako sú poľnohospodárski deputátnici (t. zv. bíreši). Najmä **kritické je polozenie deputátnikov s väčšou rodinou.** Okrem hmotnej biedy v smutnom položení sa nachádzajú aj duševne, najmä ktorí sú u neľudských a nekresťanských statkárov zamestnaní. To sú **opravdiví otroci**, neujde sa im oddychu a duševnej potechy ani len v nedeľu a sviatok. Ako je to možné v dobe sociálneho pokroku a sociálneho zákonodarstva? **Hlavná príčina toho je okrem nesociálneho smýšľania spomenutých statkárov neorganizovanosť deputátnikov.** Tým väčšia je zásluha Kresť. odborového Sdruženia, ktoré sa ich ujalo, aby im cestou zákonitou vymohlo aspoň toľké zvýšenie pláce, koľko sa dá. Výsledky však veľmi závisia od toho, s akou dôverou príjmu deputátnici túto pomoc a pridajú sa k organizácii, ktorá sa o nich azaj kresťanskou láskou stará.

Zmeny v invalidnom a starobnom poistení.

Zo zmien, ktoré priniesla novela zákona o poistení robotníkov pre prípad choroby, invalidity a staroby je predovšetkým významné **ustanovenie o vekovom príplatku.** K vekovým príplatkom bude započítaná tretina poistnej doby pred platnosťou zákona o invalidnom poistení (teda pred 1. VII. 1926) a týka sa všetkých, čo sa pred 1. jan. 1899. narodili a do konca r. 1931. dovŕšili čakaciu dobu 100 príspevkových týždňov. Vekový príplatok bude priznaný aj tým, ktorí v tej dobe neboli v „mzdovom“ pomere. Príslušné ustanovenie viď v Sb. z. a n. 3. 122/b 1934.

Už je v tlači 1. č. Sociálnej knižnice N. N.:

ČINNÝ KATOLÍK

Je to preklad dnes už svetochýrnej knižočky P. G. Palau-a S. J. — Cena 1 K. Ľudové vydanie (bez obálky), keď sa naraz aspoň 10 ex. objedná, bude po 50 hal. — Hromadní odberatelia N. N. (ktorým aspoň 10 ex. chodí), čo už predplatné poslali alebo aspoň do 1. dec. pošlú, dostanú 1 ex. zdarma, ako prémiu za rozširovanie N N.

DOBRE RADY.

V N. N. by sme radi prinášali okrem článkov, ktoré sa zaoberajú priamo sociálnou otázkou a ktorých cieľom je sociálne školiť a vychovávať čitateľov, alebo pripravovať verejnú mienku pre potrebné sociálne reformy, — aj praktické a pre každodenný život osožné veci. Preto ochotne dáme miesto aj takým poučeniam a dobrým radám, ktoré zo životnej skúsenosti

Posudky o marxistickom komunizme.

„Ktokoľvek budete uvažovať o niektorej Marxovej doktrine a pridete k jeho vyvráteniu a odmietnutiu, pripravte sa na zdrcujúcu kritiku marxistov (opovržlivú a kúsavú, presne v slohu ich majstra). Strhajú vás, že píšete o niečom, čomu vôbec nerozumiete. Toto vás vôbec nesmie prekvapiť. To je celkom bežný spôsob polemík, ktorými sa častujú marxisti navzájom medzi sebou!“ — (Dr. J. Macek, soc. dem. poslanec podľa S! R. č. 43.)

Čo povedali rímski pápeži?

To je katolíkom už dobre známe. Preto len nákrátko citujeme. Veľký sociálny pápež **Lev XIII.** ešte r. 1878. nazval komunizmus „ničivým morom, ktorý siaha na samý špic ľudskej spoločnosti, a privádza ju do krajného nebezpečenstva“.

Slávne panujúci sv. Otec, **Pius XI.**, o terajšom komunizme povedal: „Dneskajší komunizmus, viac ako iné pohyby v minulosti, skrýva v sebe falošnú ideu vykúpenia. **Celú jeho náuku preniká falošný ideál spravodlivosti, rovnosti a bratstva v práci.**

A zas všetku jeho činnosť preniká akýsi falošný mysticismus (akoby tajomná viera v tajné moci), a to natoľko, že zástupom, ktoré privábil klamnými sľubami, dáva veľmi chytlavého vzletu a oduševnenia.

Je to **výmysel plný bludov a klamného rozumkovania**, čo sa rovnako protiví pravdám od Boha zjaveným, ako aj ľudskému rozumu; výmysel, ktorý **ničí základy spoločenského nažívania** a tak rozvracia spoločenský poriadok; výmysel, čo neuznáva pôvod, prírodu a cieľ štátu; čo znevažuje a **zapiera práva, hodnosť a slobodu ľudskej osoby**“.

Nejeden si hádam pomyslí: či nevidí sv. Otec azda pričier-
no učenie a zámery komunizmu. Hoci takáto myšlienka u veria-
ceho katolíka môže byť len akýmsi pokušením, predsa najmä
preto, aby naši čitatelia aj pre inovercov mali po ruke nie-
ktoré úsudky necirkevných a nekatolíckych činiteľov, a to nie
fašistov, ale demokratov, uvedieme aj takéto výpovede. Čujme
najprv

slová prezidenta-Osloboditeľa.

Nebohý **Masaryk** ešte pred vydaním encykliky
proti bezbožnému komunizmu toto **napísal o boľše-
vickom komunizme:** „Boľševici (ide o vodcov) sa
robote nerozumeli, ani dnes sa jej nerozumejú, oni
vedia iba iných nútiť do roboty. **Dnešný sovietsky
režim** je diktatúra, no iba diktatúra istých vodcov
malej politickej strany. **To nie je diktatúra proletariá-
tu, ale skôr diktatúra nad proletariátom.** Boľševici
sú stelesnením najnižšieho stupňa vzdelanosti, v kto-
rom sa násilenstvo v plnom kvete zjavuje.“

„Októbrový prevrat r. 1917. v Rusku nebol masovým po-
hybom ľudu. Masy sedliactva nemaly boľševického ducha. Boľ-
ševická diktatúra je vlastne diktatúra nepatrnej menšiny nad
veľkým 150 miliónovým ruským národom“.

„Podľa najlepšieho vedomia a svedomia tvrdím, že pre
nás Čechov sa tento boľševický vzor nehodí. Všetko, čo len
robia, má celkom iný, nám cudzí ráz, a to platí aj o ich tak-
zvanom komunizme“. „Na vlastné oči som videl ukrutnosti, po-
páchané od boľševicko-komunistických revolucionárov. V nich
sa stelesnila barbarská (divá) surovosť a čisto zverská ukrut-
nosť.“ (Srovnaj Spisy T. G. Masaryka, podľa D. G. N. č. 43,
1937.)

Čo hovorí popredný soc. demokrat?

V časopise „Nová doba“ dr. J. Macek, poslanec soc. dem.
strany, inámy národohospodár, zaoberá sa sociologickým roz-
borom ľudskej spoločnosti a odmieta Marxovo rozdelenie ľudí
na dve triedy. Ironicky sa posmieva Marxovej náuke o triednom
boji. Vnútorňú silu marxizmu takto hodnotí: „Najväčšími bata-
lionmi sa chlúbilo predvojnové Nemecko, Marxova vlasť. Práve
tam marxizmus najhoršie skrachoval. Bol to obor na hlinených
nohách. Dišponoval veľkou fyzickou silou, presnejšie povedané:
miliónmi hlasov pri voľbách, ale chybel mu duch: nevedel, čo

s tou silou robiť.“ O zakladateľoch marxistického socializmu (a komunizmu) píše: „Doktor filozofie Karol Marx so svojim priateľom, bohatým fabrikantom Fridrichom Engelsom, ku ktorým časom pristúpil učenec Ferdinand Lasalle... Títo „robotníci“ teda založili robotnícky socializmus.“

Podľa dr. Macka je u nás učenie triedneho boja už dávno prekonané. To značí, že je úplne prekonaný marxizmus. „**Marxistická konštrukcia socializmu** na púhom robotníckom záujme, na triednej nenávisti a boji, na pomste miesto spravodlivosti, je v **základoch pomýlená.**“

Skvelé je **porovnanie** poslanca dr. Macka **marxizmu s fašizmom**. O tom okrem iného píše: „**V bludoch fašizmu je veľa podobného bludom marxizmu.** Pri sociálnej demokracii (a komunizme) je to triedny boj, triedna solidarita, pri fašizme národná solidarita a rasový boj. Je dnes ťažko posúdiť, či bolo alebo bude viac zla napáchané z podnetu triedneho boja alebo rasového. To ukáže budúcnosť.“ („Sl. Robotník“, číslo 43.)

Tu si nejjeden povie: Čo ma po tých pánoch kritikoch a ich nepravdivých posudkoch, ak bude len robotný človek spokojný s komunizmom. Aká je spokojnosť robotníkov, najmä poriadnych, ktorým sa ozaj chce robiť, o tom z tisícich príkladov aspoň jeden na ukážku.

Čo rozpráva misionár?

Bolo to 14. sept. (na deň Povýšenia sv. Kríža) v Ivanke pri Nitre. Včas ráno o pol 5. pri mesiačku idem z fary do kostola. Nesiem poučné knižky a spisy pre veriacich, čo tento týždeň tak ochotne a horlivo počúvajú slovo Božie pri sv. misiách.

Ostatné 2—3 dni práve o kresťanskej spravodlivosti a potrebe skutkov milosrdenstva sme prizvukovali i príkladmi.

Sotva prejdem niekoľko krokov od brány po hradskej, beží mi oproti na bicykli asi 35-ročný robotník. Už zďaleka pozdravuje úctive a katolícky. Po pozdrave soskočí s kola a hovorí: „Otče duch.! Celý týždeň som počúval slovo Božie. P. Boh mi otvoril oči. V stredu a včera najviac ma dojalo, čo ste hovorili o sociálnej biede a o potrebe skutkov milosrdenstva. Priznám sa Vám, že i ja som bol od januára r. 1933 zaslepený s niektorými mojimi kamarátmi. Prišli z Bratislavy „priatelia chudoby“ a nahovorili nám, že všetka bieda je preto, lebo sa dáme vykorisťovať.“

„Vidíte: Vy ste tu biedni bez chleba, bez roboty. Poďte medzi nás, dostanete robotu, bude mať vaša rodina chlieb“ Dali sme sa zapísať so dvadsiati do komunistickej strany... Sľubovali nám robotu na marec, na máj, ale nič. V júni, v júli sme už videli, ako nás oklamali.

Tu máte moju legit. členovskú knižku. Platili sme daň na podporu chudoby. Ale teraz vidíme, že to je len na podporu nesvedomitých vodcov, čo zavádzajú chudobu. Včera som už oznámil, že vystupujem z komunistickej strany. Kde len pôjdete, povedzte, že ako sme sa sklamali i my tu. To je **otrava pre národ!** Teraz chceme sa dať do kresť. odborovej organizácie, ako ste nám to toľko ráz odporúčali. **Keď bude viac kresť. lásky a skutkov milosrdenstva**, bude menej nenávisťi, triedneho boja, a menej sociálnej biedy, ako ste nám vraveli.“ (P. R.)

DOBRE RADY:

Liečenie zápalu pľúc podľa Kneippa.

Na túto chorobu už mnohí a to aj mladí a ináč zdraví a silní ľudia pomreli predčasne. Zápalenie pľúc obyčajne len vtedy sa stáva nebezpečnou a smrteľnou chorobou, keď bola na začiatku zanedbaná alebo nezbadaná. **Z čoho poznať, že má niekto zápalenie pľúc?** Z toho, že človek predtým zdravý, naraz akosi ťažko dýcha, najmä hlboko nevládze si vydýchnuť. Čosi mu dych zastavuje, alebo akési pichanie, klanie cíti v ktorejś čiasťke pľúc. K tomu sa obyčajne dosť silná horúčka pripojí. Kto má možnosť, nech sa poradí s lekárom, alebo si ho zavolá.

Veľmi **dobrý domáci liek** je podľa Kneippa priložiť na to miesto, kde kole, „**flajster**“ z tvarohu (čiže kravského syra). Pripraví sa tak, že sa studený tvaroh so srvátkou rozrobí na hustú kašu a potom dosť hrubú vrstvu, natretú na nejaké plátno priložíme na miesto, kde najviac pichá a kole. Keď sa tvaroh zohreje a vysuší, môže sa ešte nový flajster priložiť. Tento domáci liek je aj pre deti a ľudí slabej sústavy. Pre ľudí silnejšej „**náturey**“ sa veľmi dobre osvedčil **chren**. Tohto sa naškriabe, (ako keď sa ku šunke dáva), za dobrú hršť. Rozloží sa vo vrstve asi na dlaň veľkej a na prst hrubej na vreckovku a potom zavinutý ako tvarohový flajster priloží sa na miesto, kde najviac cítiť pichanie. Ak by chren nebol dosť vlhký (čerstvý), treba ho trochu pokropiť. Ak má silu, (ináč je na nič), za chvíľu začne páliť kožu. To je znak, že účinkuje. Je to ostrý liek, ale účinný. Kožu často tak popáli, že neskôr síde. Silnejšia sústava to vydrží 15—30 minút a nebezpečenstvo je obyčajne celkom odvrátené.

Ústredná karita.

Základná myšlienka karity.

Spravodlivosť, ktorú by chceli ľudia konať bez lásky, je nedostatočná čnosť a sama v sebe nemôže urobiť ľudský život opravdu ľudským. Tým menej božským. Mnohí zabúdajú, že spravodlivosť sama nemôže vyrovnať protivy, ktoré sú dnes medzi ľuďmi.

Spravodlivosť a láska musia kráčať spolu, lebo sú bratskými čnosťami a sa navzájom dopĺňujú.

V znamení týchto dvoch čností usiluje sa Ústredná Karita (Ú. K.) na Slovensku plniť svoju úlohu nielen živým a tlačeným slovom, ale i skutkom.

Cieľ Ústrednej Karity.

Ústredná Karita na Slovensku bola zariadená vlastne na to, aby organizovala na Slovensku katolícku dobročinnosť v duchu evanjelia. Túto svoju úlohu plní tým, že v každej farnosti usiluje sa založiť odbočku Ú. K.

Členovia odbočiek prevezmú na seba úlohu drobnej práce, ktorú vyžaduje láska k bližnému. Oni sa starajú o miestnych chudobných, robia zbierky pre nich u zámožnejších a tak chcú dosiahnuť, aby nebolo ani v jednej farnosti núdznych. Starajú sa o deti a o dospelých jednakou mierou. Je teda samozrejmé, že Ústredie na tom pracuje, aby sa odbočky na území každej farnosti organizovali.

Koncom r. 1935 bolo riadne organizovaných úradne schválenými stanovami 489 odbočiek. Koncom r. 1936 ich je už 507.

Dľa jednotlivých diecéz sú rozvrstvené takto:

Diecéza bansko-bystrická	36—31.57%
košická	100—64.10%
nitrianska	114—77.02%
rožňavská	59—64.90%
spišská	98—64.90%
trnavská	100—24.75%

Okrem odbočiek usiluje sa Ú. K. zachytiť všetky karitatívne ústavy a ustanovizne, ktoré sa starajú o chudobných. Takto sa stala Ú. K. inštitúciou, s ktorou na poli sociálno-karitatívnom spolupracovať v budúcnosti bude nevyhnutelnou nutnosťou nielen jednotlivým obciam a okresom, ale aj samému štátu.

Výkaz o činnosti.

Odbočky Ústrednej Karity na Slovensku v uplynulom roku **podporily 122.209 detí a 85.517 dospelých** chudobných; celý náklad činil 2,454.690 K. V karitatívnych ústavoch vydržovali a zaopatřili Bohu zasvätené duše 2336 detí, celý náklad činil 2,119.648 K. Okrem toho podľa výkazu Ú. K. v 16. nemocniciach od rehoľníkov a rehoľníc podporené bolo 17.762 detí a 8.210 dospelých nákladom 165.780 K; od kláštorov zas podporené bolo 7.788 detí a 27.136 dospelých nákladom 331.505 K. Podľa výkazu Ú. K. teda **celý náklad kat. dobročinnosti činil na Slovensku 5 miliónov 410 tisíc korún.** Tu je však iba to vykázané, čo sa posbierať dalo a mohlo. Koľko zostáva pri tom nehlásenej a nepriznanej dobročinnosti?!

Jak mnohostranná môže byť organizovaná karitatívna činnosť, pekne nám ukazuje bohatá

dobročinnosť samého Ústredia.

Uvedieme aspoň niektoré akcie Ústredia z minulého roku:

Stravovacia akcia chudobných vysokoškolákov, — chudobných školských detí a chudobných inteligentov, ktorí prídu do Bratislavy za prácou a musia tam zostať niekoľko dní.

Mliečna akcia pre chudobné deti a matky. — Ošacovacia akcia novoprijímajúcich detí a vianočná.

Ošetrovateľská akcia chorých v rodinách.

Výchovná poradňa, Zubné ambulatorium pre školské deti, Prázdninová pečlivosť o slabé deti atď. atď.

Keď spočítame všetky tieto podpory, ktoré Ústredie pri týchto akciách udelilo chudobným za celý rok, dostaneme sumu **406.338 K,** ktorá bola rozdaná rozličným spôsobom medzi 1606 detí a 1457 dospelých.

Osvetová činnosť.

Ústredná Karita na Slovensku neuspokojuje sa

len organizačnou činnosťou. Všetmožne sa usiluje, aby sociálno-karitatívna práca prevádzala sa odborne a sústavne.

Preto okrem obežníkov, brošúr a inej propagačnej činnosti venuje sa výchove karitatívneho ducha pomocou tlače, svojho mesačného časopisu **Caritas. Je to úradný orgán Ústredia** a vychádza 10 ráz do roka na 16 stranách. Jednotlivé čísla sú vyplňované článkami sociálno-karitatívnymi, praktickými pokynmi pre drobnú prácu dobročinnosti, karitatívnymi zvestami domácimi i z celého sveta, správami o činnosti odbočiek, správami o vystaľovalcoch, priliehavými rozjímami pre chorých a výchovnými článkami pre mládež.

Aby prišla lepšia generácia, láskou a spravodlivosťou naplnená, vydáva Ú. K. aj detský karitatívny časopis: **Srdiečko**.

Na základe uvedených dát o činnosti Ú. K. smelo môžeme uzatvárať, že v tejto ustanovizni máme všetky predpoklady vzrastajúceho a mohutného hnutia karitatívneho, ktoré práve preto, že je vedené a chápané opravdivou kresťanskou láskou a sociálnou spravodlivosťou, bude sa v budúcnosti ešte viac rozvíjať a tak stane sa **opravdivou baštou slovenského katolicizmu**, najmä na sociálnom poli. Keby sme ešte nemali Ústrednú Karitu, bolo by treba ju založiť, keď ju však máme, **našou povinnosťou je, aby sme ju podporovali**. (Podľa „Caritas“-u, č. 5.—6. 1937.)

SOCIÁLNY KÚTIK.

Dodatok

ku zvesti o zmene v invalidnom poistení v č. 7. str. 8. Pre nedostatok miesta a pre komplikovanosť samého ustanovenia neuviedli sme samo nariadenie. Zainteresovaní nech sa obrátia o podrobnejšie vysvetlenie alebo na nemocenskú pokladňu alebo na tajomníka svojho odborového združenia.

Kto má nárok na odškodnenie úrazu?

Robotník, ktorý sa stal čiastočne „práceschopným“ pre úraz, ktorým bol postihnutý bez vlastnej viny pri práci, tiež idúc z práce alebo do práce úrazovému poisteniu podliehajúcej, má nárok na odškodnenie úrazu, ak strata spôsobilosti ku práci

prevyšuje 10% a ak podnik, v ktorom pracuje, podlieha úrazovému poisteniu. Úrazovému poisteniu podlieha každý živnostenský podnik, v ktorom sa pri práci používajú stroje, pri ktorých hrozí nebezpečenstvo úrazu. Robotníci, pracujúci v poľnom alebo lesnom hospodárstve, podliehajú tiež úrazovému poisteniu, ktoré vybavujú notárske úrady. Po živnostensky riadnych podnikoch zamestnané robotníctvo má si uplatňovať svoje nároky na odškodnenie úrazu cestou okresných nemocenských poisťovní u Zemskej úradovne pre poisťovanie robotníkov na Slovensku, odbor úrazový v Bratislave a to najneskoršie do 1 roku odo dňa úrazu. Neskoršie uplatnené nároky môžu prichádzať v úvahu len vtedy, keď by sa následky utrpeného úrazu objavili len po tomto termíne. (Pokr. nasl.)

DOBRE RADY.

Minulý raz sme písali o zapálení pľúc. Keďže je to veľmi vážna choroba, aj v tom prípade, keď je hlavné nebezpečenstvo pomocou tvarohového alebo chrenového „flajstru“ odstránené, ak je len možné, treba zavolať lekára, ktorý podrobne predpíše, ako sa ďalej spravovať, aby sa zapálenie neobnovilo. Kde by však lekára nemohli dostať, nech pamätajú na to, že chorý nesmie ľahko posteľ opustiť, ale sa musí najprv niekoľko ráz dobre vypotiť a preto niekoľko dní v teple zostať.

Mnohí nevedia

akým výborným domácim liekom je ovocie. Nielen pre chorých, ale aj pre zdravých, lebo ich chráni od chorôb. Jeho blahodarné účinky na zachovanie zdravia slávny Kneipp nevie dosť vynachváliť. V tomto ohľade panuje ešte veľká nevedomosť. Mnohí ovocie nemilobohu, zpoľa zadarmo predajú a potom musia drahé lieky a lekárov platiť. Často totižto pre jednodstrannú stravu (bez ovocia) rozličným chorobám podľahnú. Aký vzácny dar Boží je na pr. **jablko**. Obsahuje veľa železa a preto je to prvotriedny prirodzený liek pre chudokrvných. Okrem toho má veľa šfavy, ktorá sa jeho požívaním dostane do krvi, čím sa podporuje činnosť pľúc a miernia astmatické (záduchové) ťažkosti. Tomuto možno pripisovať skvelé výsledky, aké sa ukázali u mnohých na nervy chorých, keď títo usilovne požívali čierny (šrotový) Kneippov chlieb s jablčkami. U mnohých sa osvedčili jablčka aj ako uspokojujúci a uspávajúci prostriedok, keď pred spánkom požíli 1 jablčko. Tým, čo nie sú prihákliví na žalúdok, odporúča Kneipp jablčka **čerstvo a s kožou požívať**, pravda, keď sú čisté alebo umyté. Ako prvo-

Otázka spravodlivej pláce

vo svetle pápežských encyklík.

(Podľa biskupa dr. A. Scheiwilera.)

Čím viac sa zabúda vo verejnom a hospodárskom živote na evanjelium, tým viac sa previňujú proti kresť. zásade: hoden je robotník svojej pláce.

Ako prišiel hospodársky liberalizmus so svojím nenásytným pachtením po zisku, musia robotníci o svoju plácu a postavenie stále zápasíť.

Nie je úlohou Cirkvi bezprostredne miešať sa do týchto zápasov, veď sú na to iné zariadenia. Ale Cirkev sa nemohla ani ľahostajne dívať na tento zápas. Preto **pápeži**, najmä Lev XIII. a Pius XI., z pastierskej starosti o ľudstvo **veľkú pozornosť venovali otázke spravodlivej pláce.**

V pápežskom okružnom liste „Quadragesimo anno“ je tento problém jasne predstavený a spolu aj správne rozlúštený. Sv. Otec Pius XI. zdôrazňuje na začiatku okružného listu, že **práca má dvojakú stránku.** Jedna sa týka človeka-jedinca a druhá má pred očami spoločnosť. Na základe tohoto dvojitého rázu práce lúšti pochop spravodlivej pláce. Hovorí, že **pri lúštení otázky spravodlivej pláce treba mať pred očami**

tri rozhodujúce okolnosti.

Prvá, hovorí sv. Otec, je, **aby robotník dostával taký plat, ktorý by stačil jemu a rodine na živobytie.** Plat nesmie byť tak malý, žeby matky musely ísť na roboty. „Za každú cenu treba sa postarať, aby zárobok **otcov rodín vystačil** na primerané zaokrytie spol. domácich výdavkov.“ Sv. Otec sa tu výrazne stavia proti vytrhovaniu matky z domácnosti a jej odtrhovaniu od starosti o výchovu detí. **Matka patrí domu a deťom a nie továrňam.** Akže je to v skutočnosti

ináč, je to „škodlivé nadužívanie, ktoré stoj čo stoj musí zmiznúť.“ **Hľa, ako dôrazne žiada sv. Otec spravodlivú plácu pre robotníkov!**

Dalej hovorí, že plat sa má zvyšovať podľa počtu dietok. A že sa to na mnohých miestach dnes už aj prevádza v podobe príplatkov na deti, to možno pripisovať vo veľkej miere práve tým rozhodným a ostrým slovám sv. Otca.

Popri tejto otcovskej starosti o ochranu a záchranu rodiny pripomína sv. Otec aj to, že **výška plác závisí aj od toho, ako sa podniku darí.** „Bolo by nespravodlivé žiadať si vysoké platy, ktoré by zničily podnik. To by priviedlo zlé následky aj pre samé robotníctvo“. Keď sa závod nachádza v hospodárskych ťažkostiach, musí sa usilovať správa spolu s robotníctvom podniku pomôcť. V tejto najvážnejšej chvíli musí správa továrne a robotníctvo spolucítiť a preukázať kresťanskú solidaritu“.

Koľko lásky k robotníkom je v týchto slovách!?

Konečne sv. Otec hovorí, že zárobok má byť taký, aby pomohol k všeobecnému blahobytu. Svojím bystrým zrakom a zručnosťou prináša poriadok do zmätených hospodárskych pomerov. Dáva do súladu záujmy spoločnosti so záujmami jednotlivca. V okružnom liste píše: „Pre všeobecné blaho je veľmi vážne, aby si zamestnanec a robotník **mohli čosi z platu aj odložiť** a tak **dostať sa k skromnému blahobytu.**“ Teda ideál sv. Otca je pláca, z ktorej by si sporiví ľudia mohli dačo aj odložiť pri múdro vedenej domácnosti.

Pri otázke pláce nezabúda sl. p. Pius XI. ani na **veľké zlo nezamestnanosti.**

„Nezamestnanosť je hrozný bič, ktorý nezamestnaného bičuje hospodárskou biedou a tisne ho do mravného nebezpečenstva. Ničí blahobyť krajov. Je nebezpečenstvom pre verejný poriadok a pokoj celého sveta“. Dnes je však hodne nezamestnanosti. **Jedna z jej príčin je, že daktori ľudia majú príliš vysoké platy.**

Spravodlivosť pre spoločné dobro **zakazuje snižovať** alebo **zvyšovať plácu nad dovolenú mieru**, pre vlastnú výhodu, bez ohľadu na spoločné dobro. Žiada, aby sme sa pousilovali duševnou silou a dobrou vôľou zaviesť takú výšku platov, pri ktorej by čo najviac ľudí našlo príležitosť pracovať a tak im umožniť žiť poctivo zo svojej práce.“

Hľa, **krásny program spravodlivosti a sociálneho pokoja**. Týmito zásadami ukazuje sv. Otec istú cestu premôcť zhubné triedne a plácové boje a tak zákonitou cestou

KAŽDÉMU ZAISTIŤ SPRAVODLIVÚ PLÁCU.

SOCIÁLNY KÚTIK.

Kto má nárok na invalidný dôchodok?

Ak robotník, ktorý utrpel úraz, stal sa úplne práceneschopným, alebo nemôže ani tretinu zarobiť z toho, čo zarobil predtým ako zdravý, môže si podľa nároku na odškodnenie z úrazu uplatniť ešte nárok na invalidný dôchodok pri Ústrednej sociálnej poisťovni v Prahe, ak do dňa úrazu bol pri tejto poisťovni poistený aspoň 700 dní poistných. Nároky na tento invalidný dôchodok sa tiež uplatňujú skrze okr. nemocenskú poisťovňu, v ktorej obvode bol robotník naposledy pred úrazom zamestnaný.

Ústredná soc. poisťovňa o nároku rozhoduje výmerom, proti ktorému poistenec môže v 60. dňoch od doručenia výmeru žalobu podať (bez kolku) na ten poisťovací súd, ktorý je na výmere obyčajne označený. Keď je robotníkovi tento dôchodok odopretý preto, lebo nebol v čase vyšetrovania lekárske na 66²/₃% za práceneschopného uznaný, môže si túto žiadosť pomocou lekárskeho svedectva obnoviť, kedykoľvek sa mu stav zhorší. Ináč nárok možno znovu uplatniť len po uplynutí 1 roka odo dňa právoplatnosti výmeru. (J. Br.)

I z tohoto poučenia vidíme, že je veľmi správne, čo nám nedávno istý robotník povedal: **Sociálne poistenie je dobrá vec**. Ale by nám robotníkom nič alebo len málo pomohlo, keby sa nás nemal kto zaujať pri jeho uplatňovaní na dobro robotníctva, ako to robí v našom záujme kresť. odborové združenie. To som

aj sám skúsil, hovoril ďalej. Keby sa nás nebola zastala naša kresť. organizácia, bola by moja chorá žena, ktorá vo fabrike prišla o zdravie, stratila podporu na čisto, lebo jej ju chceli zastaviť, hoci sa jej zdravie nevrátilo.

Pozor! Vždy viac sa presvedčujeme, že robotníctvo a zamestnanectvo v mnohých prípadoch veľké straty a škody utrpí len pre svoju nevedomosť a bezradnosť. Predovšetkým sociálne zákonodarstvo (nemocenské a sociálne poistenie) zostáva nepoužité, hlavne u tých, čo nie sú v organizácii, ktorá je na svedomitosti založená, akou je kresť. odborové združenie. Aby sme tomuto nedostatku odpomohli, **chceme** na tomto mieste pravidelne **poučovať** a za pomoci kresť. odborového združenia **aj radou pomáhať**. Kto by teda v týchto veciach **dobrú radu potreboval**, môže sa s dôverou obrátiť na našu redakciu. **Ochotne poradíme zdarma**. Na súkromné odpovede (najmä v súrnych komplikovaných prípadoch) treba priložiť 2 K. známku na odpoveď. Po obdržaní odmietajúceho alebo neuspokojujúceho „výmeru“ treba vec (aj s výmerom) zaraz predložiť, aby sa termín nepremeškal. O dobrých výsledkoch našej pomoci nezapudnite nás upovedomiť, dobrovoľné milodary obrátime na lepšie organizovanie poradného sboru.

Stalin vraj „boh“.

Aljašskí Eskimáci, medzi ktorými misionári s pekným výsledkom pracujú, navštevujú príležitostne v ruskej Sibírii svojich príbuzných, ktorí nie sú kresťanmi a slepo poslúchajú sovjetov aj v zbožňovaní Stalina. V poslednom čísle „Jesuit Missions“ čítame nasledujúcu veselú príhodu katolíckeho Eskimáka.

Dobrá Eskimák sa opýtal istého sibírskeho starostu: „Ktože vás stvoril?“ — „Otecko Stalin nás stvoril!“ znela rýchla odpoveď. — „A kto stvoril svet, nebo mesiac, hviezdy?“ — „Otecko Stalin.“ — „A ktože stvoril veľryby, tulene, morské ryby?“ — „Otecko Stalin. On nás stvoril a nás aj zachováva, nás a všetko.“ — Náš kresťan z Aljašky však nebol s tým spokojný a ďalej sa pýtal: „Či vaši otcovia nemali veľryby a iné ryby?“ — „Akože by neboli mali!“ — „Tak, a koľko rokov má otecko Stalin?“ — „Asi štyridsaťpäť.“ — „Nuž, akože mohol teda Stalin pred svojím narodením stvoriť veľryby?“ — Tu bola múdrosť zbožňovateľa Stalina na konci a zahanbený bez slova sa vytratil.

Krajný kapitalizmus.

(Najväčší nepriateľ robotníka.)

Navštívil som farníkov na filiálke — rozpráva istý horlivý duchovný — a na ulici očujem rozhovor chlapcov. Žiak VI. triedy ľudovej školy, syn železničiara, soc. demokrata, rozpráva sa s desaťročným synom statkára: „...aj my budeme takí páni, akí ste teraz vy. Budeme mať taký veľký dom, aký máte vy, aj pole, kravy budeme mať a vy nebudete mať nič. Aj tu bude tak, ako je v Rusku, kde páni nemajú nič, ale ľud má.“

Zamyslel som sa nad tými rozvratnými slovami toho chlapca. Odkiaľ to nabral? Od rodičov. Otec počúva a číta báiky a sľuby boľševických agentov o „raji v Rusku“, doma to rozpráva a v tých klamlivých nádejach vychováva aj svoju rodinu.

Čo je z toho pravda? Ako by to bolo u nás, keby nastalo to, čo je v Rusku? Čo má v Rusku robotný ľud? Nemá nič, **lebo všetko je štátne**. Štát je však v rukách nekresťanských mocipánov a nie v rukách ľudu. **V Rusku panuje bezohľadný štátny kapitalizmus. Kapitalizmus**, akého niet ani v jednom inom štáte, je to **kapitalizmus v krajnej forme**.

Čo je krajný kapitalizmus?

Taký hospodársky spoločenský poriadok, podľa ktorého všetky výrobné pramene a prostriedky ovláda kapitál natoľko, že on spravuje celý ľudský život, on diktuje a určí, čo, ako a v akom množstve má sa vyrobiť, za akú cenu odpredať a robí to tak, aby ošoh pripadol len jemu.

Spomínané výrobné pramene a prostriedky sú: 1. **príroda** (zem, pozemky, v zemi ukryté kovy, nerasty, suroviny, ovzdušie a more, prírodné živly, poháňajúce stroje a prístroje). 2. **práca** (telesná a duševná, hospodársky výnosná). 3. **kapitál** (peniaze alebo ich protihodnota). 4. **myšlienka podnikateľa**, 5. **štát** ako právny rámec hospodárskeho života.

Hospodársko-spoločenský poriadok krajného kapitalizmu žiada **šesť podmienok**:

1. hospodársky **silných kapitalistov**, t. j. boháčov, ktorí majú všetku moc v rukách a vedia ju aj dokonale uplatniť.

2. **bezmajetných robotníkov**, žijúcich len zo zárobku bez inej hmotnej opory a zásoby;

3. **osamotenosť robotníkov**, t. j. robotníci nesmú sa organizovať, ale len ako jednotlivci majú prísť do styku s kapitalistom;

4. čo najmenšie a najnižšie životné podmienky robotníctva;

5. znemožnenie a **odstránenie stredného stavu** (meštiactva);

6. **štát**, ktorý snahy kapitalizmu podporuje alebo aspoň neprekáža.

Všetky tieto podmienky krajného kapitalizmu **nachádzame v sovietskom Rusku**. Najmenej známe je z nich, lebo sa pred cudzinou ukrýva **smutné položenie robotníkov v SSSR**.

V SSSR najdeme najväčšieho kapitalistu sveta, ním je sám štát. V jeho rukách je všetka moc, ktorú diktátorsky uplatňuje. V jeho rukách sú všetky výrobné pramene a prostriedky. Oproti nemu **ľud, robotník** či už priemyselný či poľnohospodársky, **nemá možnosti nadobudnúť si súkromný majetok**. Žije, čiže **živí** len z práce, za ktorú je **mizerne platený**. No, ozvať, **organizovať sa nesmie**. Všemohúci kapitalista, štát to nedovolí a netrpí. Robotník musí **ako otrok** bez slova slepo plniť všetky nariadenia a rozkazy. Kto opísal a prezradil Europe tento stav robotníkov? Je to francúzsky socialista A. Gide (č. Žid), ktorý roku 1936 precestoval Rusko.

Po napísaní prvej knihy o SSSR, chceli ho zastrašiť a umlčať. No nedal sa, ale napísal ešte jednu knihu o Rusku. Od neho citujeme:

„V sovietskom Rusku každý občan len jednu a tú istú mienku môže mať o každej veci, tú, čo každé ráno donesú noviny „Pravda“. Nároky na **životné podmienky** ruského robotníka sú **stlačené na najnižšiu mieru** (hospodársky a aj spoločenský). Ľuďom dlho chybuje mnoho, a preto keď aj máličko dostanú, aj s tým sa uspokojia. **Tovaru je málo** a aj to

nanič a azda je to preto, aby ľudu odobrali chuť kupovať, aby kupoval len v prípadoch najväčšej núdze.“ Živnosť a šatstvo určuje štátna správa. Denná spotreba robotníka na papieri je toto: chleba 80 dekagramov, mäsa 10 dekagramov, cukru pol dekagramu. Tento štátny kapitalizmus odstránil konkurenciu, zničil meštiactvo, odstránil samostatných roľníkov, veľkostatkárov, obchodníkov a súkromných podnikateľov. Štát je tam jediným neobmedzeným kapitalistom.

Kto je pánom Ruska?

Tí nekresťanskí mocipáni, ktorí štátnu moc na seba strhli a pod zvučným menom „diktatúra proletariátu“ vohnali robotný ľud do otroctva, akého u nás niet.

Ruský štátny kapitalizmus viacej zotročuje ľud ako ten najnemilosrdnejší súkromný kapitalista. Z toho, čo ten štát nahrabe z robotníkovi patriacej pláče, udržiava miliónové vojsko na umožnenie a uskutočnenie svetovej revolúcie. Či sa môže rozumný a mravný človek za taký režim oduševňovať!?

Cirkev a kapitalizmus.

Cirkev zavrhuje tak súkromný liberálny kapitalizmus ako aj štátny a diktátorský kapitalizmus. Lebo takýto kapitalizmus snižuje človeka na bezdušný stroj a úplne pozbavuje ľudskej dôstojnosti a slobody. Kat. Cirkev hlása „odproletarizovať proletariát“, t. j. každému robotníkovi treba dať slobodu a taký zárobok, aby mohol nielen slušne žiť, ale aj súkromný majetok si nadobudnúť a tak aj dostatočnú samostatnosť a neodvislosť dosiahnuť. A preto každý rozumný a mravný človek, najmä však kresťanské robotníctvo musí volať:

Preč s kapitalizmom, ktorý robotníka zotročuje!

„Dva milióny nemám! — Ale dvoje nohavíc mám!“

Zo života.

— Kamarát, súdruh! — vraví tajomník komunistickej strany k mladému robotníkovi, čo sa hlási do strany — skôr, ako

by som ťa prijal, na svoju česť a svedomie odpovedaj mi na to, čo sa ťa budem pýtať:

— Dobre. Pýtaj sa!

— Čo by si robil, na príklad, keby si tak dva miliony zdedil?

— Jeden milión by som daroval strane.

— Výborne, kamarát! A keby si tak mal dva domy, čo by si robil?

— Jeden by som daroval strane.

— I to dobre. Ale keby si tak dvoje nohavíc mal, kamarát, čo by si robil? ...

— Súdruh, tajomník! veru neviem, čo by som urobil? ...

— Akože to nevieš? ... Či ti nie tak ľahko odpovedať i teraz, ako dva razy pred tým? ...

— Veru nie, súdruh tajomník! ... Dva miliony nemám, dva domy nemám ... — ale dvoje nohavíc ... — to mám (P. R.)

SOCIÁLNY KÚTIK.

Kedy netreba platiť honorár lekárovi?

Poistenec v smysle §-u 95. odst. 1. má v prípade potreby nárok, voči nemocenskej poisťovni, na lekárske ošetrovanie a lieky **zdarma**. Toto t. zv. nemocenské ošetrovanie dostáva u smluvných lekárov nemocenskej. Keď však službu konajúci lekár poisťovne potrebnú lekársku pomoc odoprie, poistenec je oprávnený obrátiť sa o túto pomoc i k inému lekárovi nem. poisťovne. Ale tomuto je povinný oznámiť, že je členom okr. nem. poisťovne. V takomto prípade lekár nie je oprávnený požadovať honorár od poistenca. Ale poistenec je povinný predložiť o svojom členstve za tri dni doklad — nem. legitimáciu. Ako pokračovať vtedy, keď pomáhajúci lekár nie je v smluvnom pomere s nemocenskou poisťovnou, o tom zase najbližšie.

Nepochopená demokracia ...

Vo väčšom priemyselnom stredisku žije viacčlenná vzorná kresťanská rodina. Jej živiteľ po štvorročnom utrpení vo svetovej vojne bol zamestnaný v jednej z tamojších fabrik. Pretože bol a zostal povedomým kresťanom, jeho utrpenie sa nezmenšilo. Ideoví nepriatelia, ktorí sú aj v radoch zamestnávateľa, nevyberajú v prostriedkoch k úlisnému prenasledovaniu tohoto statočného človeka. Vytrhli ho z kruhu rodiny a premiestnili ho do práce ďaleko od domova na ujmu jeho zdravia a na výsmech demokracie ... (Br.)

Pomáhaj, ako môžeš!

(Rozmýšľanie pred sviatkami Lásky a štedrosti.)

Keby sme my ľudia, hoc len raz uvideli **všetko nešťastie**, čo sa nachodí v jednej jedinkej ulici, ba i v jedinom dome, prišli by sme azda o nervy. Keby podľa nás kdesi na chodbe, na ulici plakalo **jedno jediné z tých tisícov detí**, čo dnes v Číne (v Rusku alebo v červenom Španielsku) hladujú a stenajúc prosia o skyvu chleba, keby sme videli **chudobnú matku**, čo prosí o pomoc a bedáka, kým jej od hladu hlas neumlkne... hádam by sme zošaleli.

Keby bolo v našom dome **boľševické väzenie** a my by sme museli čo len niekoľko hodín počúvať neustávajúce, špičky prenikajúce bedákanie a výkriky odsúdených na smrť, — ako ich počúval pisateľ týchto riadkov — ten desný krik, tie žaloby na ľudskú nespravodlivosť, to zúfanie nad vlastným osudom, nad neláskou a bezcitnosťou ľudí, ktorí im nejdú pomáhať, aby ich vytrhli z pazúrov ukrutných mučiteľov a tak ich zachránili od predčasnej smrti... kto vie, či by sme nezblázneli. A keby sme videli **otrokov**, čo pod bičom otrokára v Afrike alebo dozorcú obrobených polí v pralesoch Brazílie zdesení stonú, jačia... prišli by sme, možno, i o rozum. Veď ešte **aj malé vtáča**, keď vyhladnuté klope nám na okno, vzbudí v nás súcit a keď len máme, nasypeme mu trochu mrvy, **keďže sa na utrpenie nemôžeme dívať bez bolesti**.

Hej, **každá slza nevinného** je pre nás nerozlušiteľná záhada, kým nám ju neožiari svetlo, prýštiace z najhlbších tajomstiev náboženstva.

Ale čo my vidíme, je len malý úsek z ohromného frontu sveta, kde sa žije a trpí. A nám teraz ide práve o tento úsek. Obzri sa napravo, obzri sa naľavo. A zbadáš, ako vyrastá okolo teba ľudské utrpenie. Len čo sa trochu zozimilo, už vychádzajú zo svojich skrýš bedári trasúc sa od biedy a zimy. Nerozmýšľaj teda veľa a nemudruj, ale

pomáhaj, kde môžeš!

Nespoliehaj sa len na dobročinné organizácie. Ony

nech robia svoje, ale **ani ty nezabudni na svoju povinnosť**. Najbližší sú ti zaiste ostarení rodičia, sused, a tí, čo bývajú s tebou v tom istom dome. **Rozmysli si, ako by si im urobil radosť.**

Viď vo všetkých Krista. To je najkrajšia a najúčinnejšia pohnútko. Lebo keby len každý tak chcel milovať svojho bližného, ako seba samého, veľmi veľa síl by sa zrazu stalo činnými. Túto lásku chce Boh, a iba z nej a s ňou môže žiť spokojne ľudská spoločnosť. To je **pokladnica**, ktorá sa nikdy nestane prázdnu, to je **kapitál**, čo sa nikdy nevyčerpá, **to je pravé, ozaj kresťanské rozlúštenie sociálnej otázky.**

Nedávno sa prihovorila istá popredná pani pár slovami ku robotníkom, čo tam pracovali. Dala im aj polievky a obdarovala ich čímisi pre deti. A hľa. Nedôvera zmizla, ľudia boli ako premenení. Sám vodca socialistov navštívil tú paniu, a pýtal sa jej, čo sa stalo? Lebo že ešte nebolo počuť, že by sa boli v meste tí „lepší“ kresťania priateľsky prihovorili chudobným ľuďom, atď....

Naozaj, či to tak napadne, keď je raz ktosi láskavý ku inému? Či je naozaj nápadný kresťan, keď ponúkne smädnému pohár vody, lebo v ňom vidí Krista? Či treba naozaj robiť dobročinnú tombolu, alebo fašiangovú zábavu s dobročinným cieľom, aby sa kresťania rozpomätali aj na svojich núdzu trpiacich bližných? Či ich ozaj musíme zvať najprv na tanec, aby sa rozkývali a odhodlali pomáhať bližným?

Pomáhajme, kým nebude neskoro!

Kedysi bolo možno spokojnejšie myslieť o tejto veci. Ale dnes nezodpovieme požiadavkám chvíle, ak len všetky svoje sily nevenujeme tejto veci. **Ak sa kapitál kresťanskej lásky k bližnému nedostane do pohybu, skaza čaká na obce, na štáty, ba na celú Európu.**

Pri písaní týchto riadkov natíska sa nám myšlienka: Ach, načo o tom písať? Bude to čosi osožiť? A predsa... Azda sa len najde ktosi, **kto dá dnes opustenému dieťaťu nejaký darček,**

lebo čítal tieto riadky; alebo azda sa najde niekto, **kto zajde do nemocnice** a prinesie daktorému chorému kvetinku alebo čosi iného, aby ho potešil alebo občerstvil; alebo sa ktosi zamyslí, **či na blízku nie je akási zúbožená ženička, zúfalý otec alebo opustená sirota**, u ktorých by srdečná pomoc slzy vysušila. Oj, keď len **jeden taký dobrý skutok** vyvolajú tieto riadky, keď **len jednu slzu sotruť**, vtedy neboly nadarmo písané, najmä teraz pred Vianocami.

Kresťania, počúvajte! Celkom isto plače kdesi pri vás človek. Idte k nemu! **Pomôžte jednému z miliónov nezamestnaných**, alebo inak **bledou, núdzou trápených**, prineste úľavu **telesne alebo duševne chorým**. Čo len jednému, pre Krista. Keď nemôžete peňažne pomáhať, dajte mu kúsok chleba, kabátik, košielku, keď ani toho nemáte, ešte i vtedy ho môžete pozdvihnúť dobrým slovom a keď sa za neho pomodlíte.

Len pomáhajte, pre Krista, kde a ako môžete!

„Ja nedám nič!“

Táto príhoda znie ako žart, je však v nej veľká výstraha. Ktosi sa vraj topil a preto ukrutne kričal. Na to pribehol akýsi rybár a zvolal na nešťastníka: Daj mi ruku. Ale topiaci sa človek bol vraj strašný žgrloš, ktorý zásadne nikomu ničoho nedal. Tak sa stalo, že ešte aj v tejto osudnej chvíli nemyslel na smrť, ale na to, aby nič nedal, keď dačo od neho pýtajú. Preto tvrdo skríkol: „Ja nedám nič!“ S tými slovami sa ponoril a biedne zahynul. **Hfa, aký život, taká smrť.** A aká bude večnosť takého nemolisrdného skupáňa?! O tom sa dočítame u sv. Matúša v hlave 25.

Prvá lastovička.

Tak by sme radi pomenovali v hnutí na podporovanie a ochranu mnohodedných rodín aj chvályhodné podujatie Baťových závodov. Šéf týchto závodov dal oznámiť, že všetky rodiny čs. št. príslušnosti, ktoré majú viac ako 7 detí, dostanú k Vianociam do daru topánky. Na 8 detí 1 pár, na 9 dva páry, na 10 tri, na viac ako 10 detí 4 páry. Takým spôsobom obdaria vraj 10.000 rodín. Ktoré rodiny ešte nezapísaly, nech sa prihlásia na obecnom dome.

Tu prichodí nám na um, že sa pred mesiacmi veľa písalo

o lacnom cukre. Bola reč o 700 vagónoch cukru, ktorým sa vraj cukrovarnícky kartel zavďačil, nie však chudobným a mnohodedným rodinám, ale iným... Noviny vtedy písali o korupcii a o všelijakých nepeknych veciach. Spomínali i to, že sa do cudzozemska vyváža cukor za 75 hal. 1 kg. atď. My sa do týchto vecí nechceme miešať. Len to chceme pripomenúť, aké radostné prekvapenie by mohli pripraviť také kartely mnohodedným rodinám, keby sa v nich uplatňovalo viac sociálneho citu a menej mamonárstva. To je však, tuším, márna nádej a preto tam, kde sa kartelom nepodarilo sviazať ruky vyššej moci, ako na pr. v Poľsku, kartely a trusty zrušujú a rozpúšťajú.

Veľké, mnohodedné rodiny, sa budú musieť aj u nás organizovať na ochranu svojich záujmov a práv.

SOCIÁLNY KÚTIK.

Kto platí nesmluvného lekára?

Keď prvú pomoc dáva lekár, ktorý nie je v smluvnom pomere s nem. poisťovňou, i tohoto treba upovedomiť o nároku voči nemocenskej poisťovni, na ktorú ho i s požadovaním honoráru treba odkázať. Nemocenská poisťovňa je na základe §-u 141. poisť. zákona povinná túto prvú pomoc priamo lekárovi, keď sa o zaplatenie sám uchádza, honorovať, podľa platných sadzieb pre smluvných lekárov. Keď by lekár, ktorý prvú pomoc dával, žiadal doplatok na svoj honorár u poistenca, (čo na základe ustanovenia §-u 11. zák. č. 114/929 môže urobiť), má potom poistenec nárok žiadať ten rozdiel od nem. poisťovni. I v tom prípade, keď si lekár celý honorár dá vyplatiť od poistenca, má tento nárok žiadať celý honorár zas od nemocenskej poisťovne.

Rozhodnutie nem. poisťovne, ktorým by poistencovi celý náklad za preukázanú prvú pomoc, hradíť odmietla a priznala ien čiastočnú náhradu nenachádza v zákone žiadnej opory. Preto v takomto prípade si môže **poistenec** vyžiadať „výmer“, proti ktorému **môže** za 60 dní (od doručenia) **podať žalobu na „rozhodčí“ súd.** Žalobu treba podať vždy skrze okr. nemocenskú poisťovňu.

Zo zápisiek kresťanského odborára.

Vo väčšom meste na Slovensku malo byť vážne rokovanie o požiadavkách robotníkov. Keďže inej vhodnej a voľnej miestnosti nebolo, zástupcovia zamestnávateľov a robotníckych od-

Budme štedrí!

Jediný pohľad na terajší stav sveta stačí, aby sme videli, že skutky milosrdenstva teraz sú práve tak potrebné a naliehavé, ako za časov Krista Pána.

Preto sú aj terajší ľudia povinní vážne sa usilovať vzájomným dohodnutím a **zákonami mierniť biedu** a zaistiť každému život hodný človeka.

Dobre vieme však, aká ďaleká je cesta od vôle zákonodarcu až k odstráneniu posledného zla. Nemôžeme sa kojiť len nádejou, že raz to bude lepšie. Nesmieme nečinne čakať, že raz prídu lepšie časy a premenia sa aj spoločenské pomery v duchu kresťanskej lásky a sociálnej spravodlivosti.

Treba nám vidieť terajšiu biedu a pomáhať tam a tak, kde a ako sa dá.

Jedným z najhorších neporiadkov, ktoré trpkosť a nenávisť vyvolávajú, je **studená a bezcitná sebaláska, ktorá hľadá len na svoje vlastné záujmy**, nestarajúc sa o iných, nechávajúc ich v biede hynúť. Taká tvrdosť srdca sa s kresťanstvom slúčiť nedá.

Už predchodca Pána žiadal od zástupu okrem pokánia aj skutky milosrdenstva so slovami: Kto má dva kabáty, nech dá jeden tomu, kto nemá. Kto má jedlo, nech spraví tiež tak. (Luk. 3, 11). Či nemáme byť aj my pripravení pomáhať, nakoľko len môžeme. Je zrejmé, že pre každého z nás sú položené hranice mŕznosti, lebo nik nemôže dať viac, ako mu pomery dovoľujú.

Avšak musíme vedieť, že **mimoriadny stav biedy vyžaduje mimoriadnu obetavosť a ochotnosť pomáhať iným**. Nedávajme teda iba omrvinky, ktoré bližnému málo pomôžu, ale **buďme veľkodušní, pestujme krásnu a ozaj kresťanskú čnosť štedrosti!**

POTEŠITEĽNÚ ZVEŠŤ

priniesla „Svornosť“ (č. 48) z Nitry. Tamojšia **odbočka Karity pripravila hody lásky** pre tých chudobných Nitry, ktorí by na Vianoce, v deň narodenia Pána, nemali obeda. Predsedníctvo

Karity dalo poukázky na obedy každému, kto to len potrebuje, bez ohľadu na politickú a náboženskú príslušnosť. Predstavenstvo kláštora milosrdených sestier rozhodlo sa zasa na dva vianočné sviatky 25. a 26. dec. pohostiť 50 takých chudobných, ktorí nemajú nijakého domova a nemali by kde ani ten obed zjesť.

Aká krásna myšlienka! Pripomína nám dobu prvých kresťanov, keď nebolo biedneho a núdzneho, lebo bohatší prinášali svoje dary k nohám apoštolov, aby ich rozdali chudobným.

Aké by to bolo krásne, keby táto myšlienka ujala sa aj po iných mestách, po dedinách, na celom Slovensku, po celej republike, na celom svete... No, sme presvedčení, že mnohé odbočky Karity podobne učinily ako tá v Nitre.

Aj z toho vidieť, **ako účinne pomáha dobre organizovaná Karita uskutočňovať**, za čo sa každý deň modlíme: „**Otče náš**, ktorý si na nebesách... **príď Kráľovstvo Tvoje!**“

SOCIÁLNY KÚTIK.

Čo majú vedieť nezamestnaní O UPLATŇOVANÍ NÁROKU NA PODPORU.

Keďže pre mnohých nastáva doba nezamestnanosti, nebude od veci poučiť našich najchudobnejších čitateľov, najmä však nezamestnaných robotníkov o tom, ako si majú vo svojej najväčšej biede — v nezamestnanosti — počkať, keď si chcú uplatniť nároky na rozličné štátne a verejné podpory, ktoré sa vydávajú v naturáliách: zemiaky, masť, múka, chlieb, stravovacie lístky a p., ktoré podpory tak zv. **obecné sociálne komisie** rozdeľujú nezamestnaným v obciach podľa príslušných úradných smerníc.

Čo treba čím skôr urobiť, keď si stratil zamestnanie?

Predovšetkým **treba sa hlásiť** u príslušnej verejnej sprostredkovateľne práce **o zamestnanie**. Ak sprostredkovateľňa práce nemá v zázname pre teba vhodné pracovné miesto, nemôže ňu, pravda, umiestniť, ale ňu zapiše do záznamu uchádzačov o prácu a tvoju prihlášku zaradí dľa odboru, (jakosti) zamestnania do evidencie, o čom ti vydá aj potvrdenie (evidenčný ústrižok). Ak sa však stane, že ti sprostredkovateľňa práce ponúkne primerané **zamestnanie, povinný si ho aj prijať**, lebo odmietnutím práce vystavuješ sa nebezpečenstvu, že ti nebude priznaný nárok na podporu v nezamestnanosti.

Aké sú ďalšie kroky?

Ak ťa sprostredkovateľňa práce do evidencie uchádzačov o prácu zaradila (zapísala), informuj sa na obecnom úrade svojho obydlika o tom, kedy sa bude robiť **popis nezamestnaných** o podiel v štátnej stravovacej akcii. (Popis vyhlasuje sa obyčajne bubnovaním.) Potom v ustanovený čas popisu vezmi si so sebou legitimáciu o sociálnom poistení (čiernu knižočku), v ktorej máš uložené aj potvrdenie (evidenčný ústrižok) od sprostredkovateľne práce, a ak si naozaj chudobný a na podporu v nezamestnanosti o ňu odkázaný, žiadať na obecnom úrade, aby ťa zapísali do listiny uchádzačov.

Kto a ako rozhoduje o tom, či dostaneš podporu?

O tom rozhoduje **obecná sociálna komisia**, ktorá je v každej obci pri obecnom úrade sriadená. Táto komisia je složená zo zástupcov úradov (notár, starosta), zo zástupcov odborových organizácií robotníckych (dôverníci robotníctva) a sú v nej aj zástupci zamestnávateľov a občianstva. Obecná sociálna komisia máva zasadnutie (z príležitosti každého podporného obdobia), teda najmenej raz za 5 týždňov. Na zasadnutiach sa usnáša podľa úradných smerníc o tom, komu sa môže dať podpora zo št. stravovacej akcie a komu nie. Na zasadnutiach obec. soc. komisie sa tiež hlasuje, tak že každý návrh schvaľuje alebo zamietla väčšina.

Ako sa dozvieš o výsledku svojej žiadosti? (o tom, či ti podporu odhlasovali alebo zamietli).

Ak ti obecná soc. komisia priznala nárok na podporu zo stravovacej akcie, dostaneš svoj podiel v najbližšom podpornom období ak ti však nepriznala nárok na podporu, **obecný úrad** ti to **písomne** oznámi v tom smysle, že ťa vylúčili zo soznamu uchádzačov o podporu zo št. stravovacej akcie.

Čo treba robiť, ak ti nárok neuznali?

Treba sa **odvolať** na okresnú sociálnu komisiu (na okresný úrad), ale to len v tom prípade urobíš, **ak si na podporu naozaj odkázaný** a ak si vyhovel všetkým ostatným podmienkam pre priznanie podpory. V **odvolaní** presne **uvedieš**: **Odkedy do kedy** trval tvoj posledný pracovný pomer, **prečo** si bol z práce prepustený, **či si živiteľom rodiny** a uveď aj **počet a vek svojich rodinných príslušníkov**, o ktorých sa musíš starať vo svojej nezamestnanosti; opíš aj svoj **majetkový stav**, (ak máš domček, roľu, kravu, ošípanú, **nezataj to, lebo by ti to škodilo!**), a takto zreteľne a dľa možnosti stručne spracované **odvolanie** **odošli** potom alebo odovzdaj osobne na príslušnom okresnom úrade. (Odvolanie kolkovnému nepodlieha.)

Čo učiní okresná soc. komisia v tvojom prípade?

Prostredníctvom vyšetrojúcich orgánov (četníctva) zistí tvoje majetkové pomery, presvedčí sa hodnoverne o sociálnom položení tvojich rodinných príslušníkov (veľký zreteľ berie na malé a školopovinné deti) a len tak, **ak sú naozaj dokázané skutočnosti tvojho neblahého položení v nezamestnanosti**, vydá písomný **výmer**, ktorým sa ti priznáva nárok na podporu zo št. stravovacej akcie. Výmer dostaneš na svoju vlastnú adresu a v opise dostane ho aj obecna sociálna komisia.

Je zrejmé, že keď sa za vyšetrovania o tvojom sociálnom hospodárskom a inom položení zistia také veci, ktoré ťa stavajú do svetla, **že si na podporu zo št. stravovacej akcie nie odkázaný**, dostaneš vymer zamietajúci, oproti ktorému sa odvolať nemôžeš.

Ako postupovať ďalej, keď ti bol nárok „výmerom“ priznaný?

Nemysli si, že keď máš v ruke výmer od okr. sociálnej komisie, že už je všetko hotové. Nie. Musíš sa znovu dať zapísať na obecnom úrade do záznamu uchádzačov o podporu zo št. stravovacej akcie a okrem toho obnoviť aspoň raz v mesiaci svoje potvrdenie (evidenčný lístok) s sprostredkovateľni práce, t. j. prihlášku v prostredkovateľni prolonoovať čiže predĺžiť.

Všeobecné upozornenie.

Keď si už dostal podporu v podobe stravovacích lístkov, alebo podielu z iných naturálií, hľad to užiť so svojou rodinou svedomite a cieľuprimerane. Veď toho, **čo si dostal**, je i tak veľmi málo, teda **nezneužívaj** to, nezamieňaj to za fajčivo, prípadne za iné škodlivé výrobky. Žiaľ, že **najdú sa i takí ľahkomyselní, a nesvedomití**, ktorí pod rúškom „nezamestnanosti“, **zneužívajú túto verejnú dobročinnosť na úkor tých najodkázanejších a oza nezamestnaných našich spolubratov.**

Svätomarský.

Pozn. Lepšie je polozenie tých robotníkov, ktorí sú odborove organizovaní. Ich podpora v nezamestnanosti je výdatnejšia. **Organizácia**, najmä keď je to **kresťanská**, založená na sociálnej spravodlivosti a láske, nielenže im podporu sprostredkuje, ale im aj dobrou radou posluží a bráni ich záujmy. **Je teda každého kresťanského robotníka nielen stavovskou povinnosťou, ale aj záujem, aby do kresť. organizácie patrili a to i vtedy, keď mu hrozí nezamestnanosť. Ako treba postupovať organizovaným robotníkom, keď ostávajú bez práce, o tom zas inokedy napíšeme.**